

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**YENİ BİR YOLLA KİRAL MONOAZA-15-TAÇ-5 ETER
TÜREVLERİNİN SENTEZİ VE BAZI KİRAL AMİN
BİLEŞİKLERİNİN ENANTİYOMERİK
TANINMASINDA KULLANILABİLİRLİKLERİNİN
ARAŞTIRILMASI**

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
~~DOKÜMANTASYON MERKEZİ~~

Mahmut TOĞRUL

1065 34

DOKTORA TEZİ
(KİMYA ANABİLİM DALI)

1065 34

EYLÜL - 2001
DİYARBAKIR

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
DİYARBAKIR

Bu çalışma, jürimiz tarafından Kimya Anabilim Dalı'nda DOKTORA tezi olarak kabül edilmiştir.

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Jüri Üyesinin Ünvanı Adı Soyadı İmzası

Başkan : Prof.Dr. Metin BALCI 

Üye : Prof.Dr. Halil HOŞGÖREN 

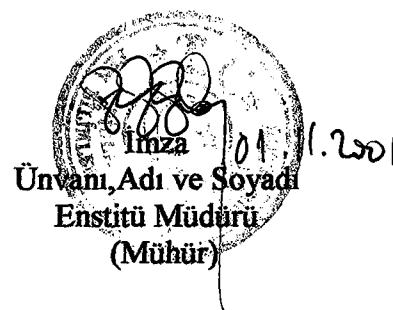
Üye : Doç.Dr. Necmettin PİRİNÇÇİOĞLU 

Üye : Yrd.Doç.Dr. Giray TOPAL 

Üye : Yrd.Doç.Dr. Mehmet KARAKAPLAN 

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

04/10/2001



TEŞEKKÜR

Bu çalışma Dicle Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümü Organik Kimya Anabilim Dalı Başkanı, sayın hocam Prof. Dr. Halil HOŞGÖREN danışmanlığında yapılmıştır. Çalışmam sırasında bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım ve ihtiyaç duyduğum her konuda yardımcılarının esirgemediğinden dolayı kendilerine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Deneysel aşamada yardımlarını esirgemeyen sayın Yrd. Doç. Dr. Giray TOPAL'a, aynı laboratuvarı paylaştığımız, destek ve yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım Arş. Gör. Yılmaz TURGUT'a, Arş.Gör. Nadir DEMİREL'e, Yüksek Lisans Öğrencisi Murat SÜNKÜR'e element analizleri yapma nezaketini gösteren Yrd.Doç. Dr. Mehmet KARAKAPLAN'a, X-Ray analizlerini yapan Hacettepe Üniversitesi Fizik Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süheyle ÖZBEY'e ve laboratuvar imkanı sağlayan D. Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlığına teşekkürlerimi sunarım.

NMR spektrumlarını ücretsiz olarak SAGE enstrümental analiz laboratuvarında çektiğim ve bu çalışmanın bir kısmına TBAG-1800 nolu proje adı altında maddi destek sağlayan TÜBİTAK'a bu desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca bu tez'e emeği geçen tüm Fen Edebiyat Fakültesi çalışanlarına içten teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

Mahmut TOĞRUL

İÇİNDEKİLER

1: AMAÇ	I
2: ÖZET	II
2: SUMMARY	III
3: BÖLÜM I	1
3.1. Taç Eterlerin Tarihçesi.....	1
3.2. Aza Taç Eterler.....	1
3.3. Benzo Birimi İçeren Taç Eterler	2
3.4. Kiral Taç Eterler.....	3
3.4.1. Giriş.....	3
4. BÖLÜM II:	
KİRAL MAKROSKLIK RESEPTÖRLERLE KİRAL AMİN BİLEŞİKLERİNİN ENANTİYOMERİK TANINMASI	16
4.1. Giriş	16
4.2. Enantiyomerik Tanımanın Genel Prensipleri	17
4.2.1. Enantiyomerik Tanıma İçin Temel Gereksinimler	18
4.2.2. Kiral Sübstiyentlerin Hacimliliği	22
4.2.3. Sınırlı Konformasyonal Flexibilite	24
4.2.4. Yapısal Yamamlayıcılar	29
4.2.5. Makrosiklik Reseptörlerin Simetrisi	32
4.3. Aza Taç Eter Türevleriyle Yapılan Çalışmalar	35
4.4. Polisiklik Aromatiklikler İçeren Makrosikliklerle Yapılan Çalışmalar....	38
5. MATERİYAL VE METOD	40
6. BULGULAR	44
6.1. R-(<i>-</i>)-N-benzil-2-amino-1-bütanol	44
6.2. R-(<i>-</i>)-N-benzil-4-hidroksimetil-3-azahegzan-1-ol	44
6.3. R-(<i>-</i>)-N-benzil-7-hidroksimetil-3-okza-6-azanonan-1-ol	45
6.4. 1,2-bis-(2-hidroksietoksi)benzen	46
6.5. 1,2-[2-(<i>p</i> -toluensülfonil)etoksi]benzen	46
6.6. R-(<i>-</i>)-2-ethyl-N-benzil-4,7,10,13-tetraokza-1-azasiklo-pentadekan (K1)..	47

6.7. <i>R</i> (-)-2-etil-4,7,10,13-tetraokza-8,9-benzo-1-azasiklo-pentadek-8-en (K6).....	49
6.8. <i>R</i> (-)-2-etil-4,7,10,13,16-pentaokza-11,12-benzo-1-azasiklo-nonadek-11-en (K7)	52
6.9. <i>R</i> (+)-1-Feniletilamin Perklorat Tuzu	53
6.10. <i>S</i> (-)-1-Feniletilamin Perklorat Tuzu	53
6.11. [<i>R</i> (+)-1-(1-Naftil)Etilamin] Perklorat Tuzu	54
6.12. [<i>S</i> (-)-1-(1-Naftil)Etilamin] Perklorat Tuzu	54
6.13. K1'in (Host), <i>R</i> (+)-1-Feniletilamin Perklorat Tuzu (Guest) İle Kompleksi (K1T3)	55
6.14. K1'in (Host), <i>S</i> (-)-1-Feniletilamin Perklorat Tuzu (Guest) İle Kompleksi (K1T4)	55
6.15. K1'in (Host), [<i>R</i> (+)-1-(1-Naftil)Etilamin] Perklorat Tuzu (Guest) İle Kompleksi (K1T5)	56
6.16. K1'in (Host), [<i>S</i> (-)-1-(1-Naftil)Etilamin] Perklorat Tuzu (Guest) İle Kompleksi (K1T6)	57
6.17. K6'nın (Host), <i>R</i> (+)-1-Feniletilamin Perklorat Tuzu (Guest) İle 1 Kompleksi	58
6.18. K6'nın (Host), <i>S</i> (-)-1-Feniletilamin Perklorat Tuzu (Guest) İle Kompleksi	59
7. SONUÇ VE TARTIŞMA	61
8. TABLOLAR	65
9. SPEKTRÜMLAR	73
10. KAYNAKLAR	124
11.ÖZGEÇMİŞ.....	135

1. AMAÇ

Cök dişli sentetik makrosiklik ligandların (Taç Eterlerin) en önemli karakteristik özelliği, bunların çok değişik metal, amonyum ve diazonyum katyonlarıyla kompleks oluşturabilmeleridir. Kiral merkez taşıyan taç eterler, asimetrik iyonların tanınmasında biyolojik sistemlere benzer davranışa sahip olmaları nedeni ile enantiyomer rezolüsyon tekniğinde, seçici transport işlemlerinde yoğun olarak kullanılmaktadır.

Kiral taç eterler Michael katılması, indirgenme ve hidrojen siyanür katılmasını içeren asimetrik reaksiyonlarda kiral katalizör olarak başarıyla kullanılmaktadır.

Amin bileşiklerinin enantiyomerik tanıma çalışmaları bu bileşiklerin biyolojik moleküllerin temel yapı taşları olmalarından dolayı önemlidir. Enantiyomerik tanıma biyolojik moleküllerin temel bir özelliğidir. Örneğin, kataliz reaksiyonlarında enantiyomerler arasındaki seçim yeteneği çoğu enzim sistemleri için karakteristik birzelliktir.

Literatürde kiral taç eterler genel olarak karbohidratlar, amino asitler gibi doğal kiral bileşiklerden sentezlenmektedir. Bu çalışmada I. aşamada endüstriyel olarak üretilen kiral bir bileşik olan *R*-(-)-2-amino-1-bütanolden çıkararak kiral monoaza taç eterlerin sentezlenmesi amaçlanmıştır. II. aşamada sentezlenen bu taç eterlerin, yine kiral bazı amin bileşiklerinin enantiyomerik farklandırılmasında kullanılabilirliklerinin araştırılması amaçlanmıştır.

2. ÖZET

Bu çalışmada antitüberkülostatik etambütol'ün üretiminde kullanılmak üzere bolca üretilen *R*-(-)-2-amino-1-bütanol'ün önce *N*-benzil türevi hazırlanmış; bu bileşigin etilen oksit ile etkileştirilmesiyle iki adet anaç kiral aminoalkol hazırlanmıştır.

Diger taraftan halkalaştırma reaksiyonlarında kullanılmak üzere trietylenglikolditosilatın yanında, etilen oksit katekolle açılarak önce 1,2-bis-(2-hidroksietoksi)benzen ve bu bileşigin de TsCl/pridin ile etkileştirilmesiyle 1,2-[2-(*p*-toluensülfonil)etoksi]benzen sentezlenmiştir.

Aminoalkol anaçları ve ditosilatlar baz varlığında halkalaştırılarak üç yeni kiral taç eter hazırlanmıştır. Hazırlanan bu kiral taç eterlerin, bazı kiral amin bileşiklerinin optik rezolusyonunda kullanılabilirliklerini incelemek üzere α -fenilettilamin ve α -naftilettilamin'in perklorat tuzları anahtar bileşikler olarak kullanılmıştır. Daha sonra kiral taç eterler kilit olarak kullanılmak suretiyle, bu amin bileşiklerinin tuzlarıyla (guestlerle) host-guest kompleksleri hazırlandı. Hazırlanan kiral taç eterlerin bu amin bileşiklerinin farklandırılmasında kullanılabilecekleri NMR verileriyle anlaşılmıştır.

Sentezlenen tüm bu bileşiklerin yapıları IR, ^1H NMR, ^{13}C NMR ve element analizi sonuçlarıyla doğrulanmıştır. Taç eterlerin NaClO_4 komplekslerinin yapıları X-Ray analizleri ile ayrıca tespit edilmiştir.

2. SUMMARY

R-(*-*)-2-amino-1-butanol, which is widely used in the production of antituberculostatic etambutol, was derivatized to *N*-benzyl-*R*-(*-*)-2-amino-1-butanol, from which two chiral amino alcohol precursors were prepared by simply treating the derivative with ethylene oxide.

Finally these chiral amino alcohols were reacted with various types of ditosylates to obtain 3 (three) chiral *N*-benzyl mono-aza crown ethers.

Host-guest complexes of these crown ethers with α -phenylethyl and α -naphthylethyl ammonium perchlorate salts were prepared.

All compounds synthesized and complexes were identified by chemical analysis, IR, ^1H NMR and ^{13}C NMR. Crystal structures of complexes of some hosts with NaClO_4 were also studied by X-Ray diffraction.

3. BÖLÜM I

3.1. TAÇ ETERLERİN TARİHÇESİ

Taç eterler ilk defa 1967 yılında C. J. Pedersen tarafından sentezlendi. Pedersen tarafından E.I. duPont de Nemours laboratuvarlarında hazırlanan 60'a yakın yeni tür makrosiklik eterler, kimyasal özellikleri, özellikle alkali ve toprak alkali metal katyonlarına karşı gösterdikleri karakteristik duyarlıklarından dolayı, çok kısa zamanda hızla uygulama ve araştırma alanına girmiştir.¹ Bu bileşikler 4'ten 20'ye kadar oksijeni bulunan ve etilen veya propilen köprülerinden meydana gelen halkalı eterlerdir. Bu moleküller katyonun oksidasyon basamağına bağlı olmaksızın katyonlarla 1:1, 2:2, 2:1, 3:2 kompleksler meydana getirdikleri, yine Pedersen tarafından ortaya kondu. Özellikle 1:1 komplekslerde, katyon halkalı eter tarafından tamamıyla sarılmaktadır. Yapıldığı oksijen atomlarının meydana getirdiği C⁺-O⁻ dipollerinin negatif yükleri katyon ile elektrostatik olarak karşılıklı etkileşmekte ve kararlı kompleksler oluşmaktadır.¹⁻⁵ Pedersen, Cram ve Lehn bu konudaki çalışmalarından dolayı 1987 yılında Nobel kimya ödülüne layık görülmüşlerdir.

Daha sonraki yıllarda makrosiklik bileşikler yanında, bisiklik ve polisiklik halkalar sentezlendi ve makrosiklik halkada oksijen yerine/yanında azot ve kükürt içeren bileşikler de sentezlendi ve çalışıldı.⁶

3.2. AZA-TAÇ ETERLER

Aza-taç eter bileşikleri alkali ve toprak alkali metal iyonları ile kuvvetli kompleks yapan tümü oksijenli halkalarla, geçiş metalleri ile kompleksleşen tümü azotlu halkalar arasında ara bir kompleksleşme özelliği gösterirler. Bu karışık kompleksleşme özellikleri, aza-taç bileşiklerinin bir çok alanda araştırılmasını, ilgi çekici hale sokmaktadır. Aza-taç bileşikleri moleküller tanımlama işlemlerinde sentetik reseptör olarak önemli bir kullanıma sahiptirler.⁷ Bazı durumlarda bitki biyolojik sistemlerine benzer anyon kompleksleşme özelliği gösterirler.⁸⁻¹⁰ Amonyum tuzları^{11,12} ve geçiş metal iyonlarına karşı tümü oksijenli taç bileşiklerinden daha fazla kompleksleşme yeteneğine sahiptirler. Ayrıca aza-taçlar, kriptatlar^{13,14} azotlu lariat eterleri¹⁵ ve halkada azot içeren diğer makro halkaların

sentezinde önemli ara maddelerdir.^{16,17} Aza-taç bileşikler, katalizör olarak, nükleofilik sübstansiyon ve oksidasyon reaksiyonlarında,^{18,19} alkali ve toprak alkali metal katyonlarına karşı hassas olan homojenik reaktiflerin dizayn edilmesinde önemlidirler.²⁰ Belirli aza-taç bileşikler silika jel veya diğer inert polimerik taşıyıcılara kovalent bağla bağlanabilirler.^{21,22} Silika jele bağlı aza-taç bileşikler, metal iyonlarının seçici bir şekilde metal iyon karışımlarından ayrılmalarında kullanılmaktadır.²¹ Diaza-taç eter türevleri 15-üyeli monoaza halka sistemlerine benzer davranış göstermektedirler^{23,24} ve sadece *cis* yapısına sahip olan tek tip kompleks oluştururlar. Beklenenin aksine diaza 18-taç-6 sistemleri diastereoizomerik kompleks oluşturmaktır ve bu bekleniyi test etmek için çok sayıda bileşik sentezlenmiştir.²⁵

3.3. BENZO BİRİMİ İÇEREN TAÇ ETERLER

Taç eterlerin benzo türevlerinin primer alkilamonyum tuzları ile kompleks oluşturma özelliklerinin aza-taç eterlerinkine benzettiği gösterilmiştir.^{26,27} Aza-taç eterlerde, benzo substitusyonun avantajı potansiyel olarak sentezi kolaylaştırması, host bileşığının organik çözücüdeki çözünürlüğünü arttırması ve host makrosiklik ve komplekslerinin NMR spektrumlarını basitleştirmesidir.²⁸

Makrosiklik halkalarda kaynaşmış halkalar ve karboksilik çekirdek aromatik ya da doymuş olabilir. Genel olarak, doymuş taç bileşikleri ile oluşan komplekslerin alifatik çözüçülerdeki kararlığı ve çözünürlüğü aromatik taç bileşikleri ile oluşan komplekslerin kararlığı ve çözünürlüğünden daha iyidir. Fakat, aromatik birimden dolayı, bu bileşiklerle kompleks oluşumunun ticari UV- spektrometreleriyle takip edilebilme gibi belirli avantajları vardır.²⁹

3. 4. KİRAL TAÇ ETERLER

3.4.1. GİRİŞ

Enantiomerik tanıma olayı biyolojinin, kimyanın ve fiziğin farklı işlemlerinde önemli rol oynar. Örneğin, bir enantiyomerin derişiminin belirlenmesi, enantiyomerlerin ayrılması, kataliz reaksiyonları ve biyokimyasal yolla şeker ve aminoasitlerin tek enantiyomerik formunun elde edilmesi bunlardan bazılarıdır.³⁰

Cocaklı sentetik makrosiklik ligandların (taç eterlerin) en önemli karakteristik özelliği, birbirine yakın katyon serisi içinden birine seçicilik göstermeleridir. Örneğin, 18-taç-6 su veya metanol gibi çözücülerde K^+ ile diğer alkali metal katyonlarından daha kararlı kompleks vermektedir.³¹

Kiral merkez taşıyan taç eterler, asimetrik anyonların tanınmasında biyolojik sistemlere benzer davranışa sahip olmaları nedeniyle enantiyomer rezolüsyon tekniğinde, selektif transport işlemlerinde, yoğun olarak kullanılmaktadır. Çoğu biyolojik fonksiyonlar, katyon kompleksleşmesini de içerir. Hemin, klorofil, vitamin B-12 ve diğer birçok molekül metal kompleksleri de içerir ve bu onların işlevlerini görmeleri için hayatı bir sistemdir. Doğada enzimler çarpıcı derecede seçici özellik gösterirler. Enzimatik reaksiyonlar öyle seçici bir şekilde katalizlenir ki reaksiyonlar her zaman tek bir enantiyomer verecek şekilde gerçekleşir.

Sentetik makrosiklik bileşiklerin Pedersen'in çalışmalarıyla tanınmasından sonra, kimyacılar enzimatik ve başka reaksiyonlara, kiral tanıma çalışmaları için, model olarak bu moleküllerin asimetrik türevlerini sentezlediler.³² Simdiye kadar dizayn edilmiş ve sentezlenmiş kiral moleküllerin kimyasal değişimlerdeki spesifik etkileri bazı çalışmaçilar tarafından ortaya konmuştur.³³⁻³⁷

Kiral taç eterler, Michael katılması,³⁸ indigeme³⁶ ve hidrojen siyanür katılmalarını³⁹ içeren asimetrik reaksiyonlarda, kiral katalizör ya da kiral şablon olarak başarıyla kullanılmaktadır. Taç eterlerin kiral türevleri asimetrik yürüyen reaksiyonlarda katalizör ve kiral tanıma çalışmaları için bir model olarak kullanılmaktadır.

Kiral tanıma, rasemik amonyum tuzlarının sulu faz ile kiral host molekülü içeren organik faz arasında dağılma prensibine dayalı bir yöntemdir. Enantiyomer

dağılım sabiti (enantiomer distribution constant: EDC) NMR kullanılarak ya da organik ve sulu fazdaki guest molekülünün spesifik rotasyonundan faydalananarak hesaplanabilir.⁴⁰ Kiral taç eterlerin, amino asit ve türevlerinin optikçe ayrılması kadar, asimetrik sentezlerde kiral katalist olarak da büyük önemleri vardır.⁴¹ CPK (Corey-Paoling-Kulton) moleküler model araştırmaları göstermiştir ki; Bu tip kompleksler, metal iyonları ve amonyum tuzları ile sandviç tipi kompleks oluşturabilmekte, “asymmetric induction” (bir enantiyomerin veya bir diastereomerin üstün olarak oluşumu) ve amino asitlerin kiral tanınmalarında önemli bir yerleri vardır.⁴² Bu çabalara rağmen kiral taç eterler ile guest molekülü arasındaki kompleksleşmeye etki eden intermoleküler etkileşimler tamamen anlaşılamamıştır.⁴³ Bununla birlikte host-guest etkileşmesine etki edebilen bazı etmenler ileri bölümlerde tartışılacaktır.

İlk sentetik kiral makrosiklik bileşik 1972 yılında Wudl ve Geata tarafından sentezlenmiş⁴⁴ ve daha sonra host görevi gören farklı makrosiklikler de sentezlenmiştir. Cram ve çalışma grubu, ilk olarak kiral binaftil ünitelerini kullanarak kiral taç eterler dizayn ederek moleküller tanıma üzerine mükemmel çalışmalar yapmışlardır.⁴⁵ Hemen kısa bir süre sonra Lehn, Stoddart ve diğerleri tartarik asit, monosakkarit ve farklı kiral bileşikler kullanarak çeşitli kiral taç eterler sentezlemişlerdir.³⁴⁻³⁷

Doğal makrosiklik polisekerler (siklodekstrin olarak bilinirler) de kiral tanıma sergiler ve model enzimler olarak davranışırlar.⁴⁶⁻⁴⁸ Zengin sübstítüe bis-metilendioksi üniteleri içeren karbohidratlar ve türevleri farklı kavite içeren bileşiklerin oluşumu için önemli bir potansiyel oluşturur ve bu şekilde 18-taç-6 yapısı içinde yer alan iyonlar yüksek bir kiraliteye sahip olurlar.

Host-guest etkileşmesinde benzer iki yüz sunan C_2 -simetrisinden dolayı homotopik kiral taç eterlerin, özellikle kiral tanıma işlemlerinde önemli bir avantajları vardır.⁴⁹

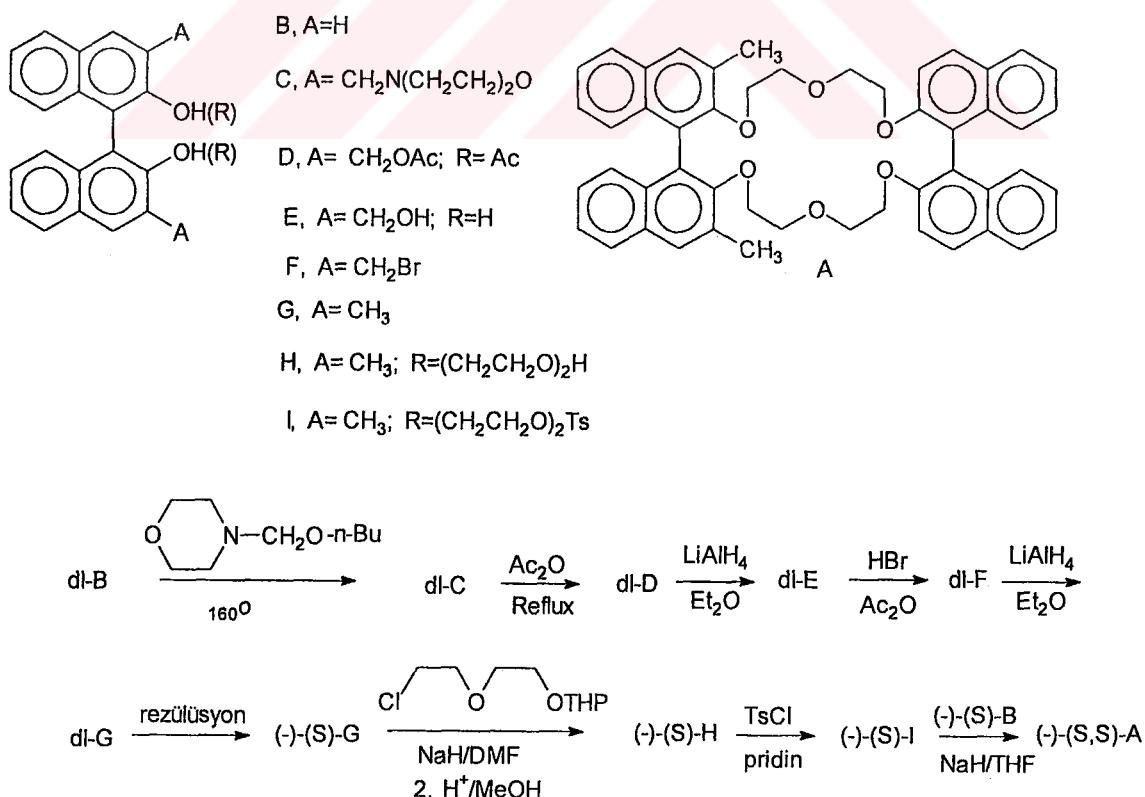
Homotopik yüzeye ve yüksek simetriye sahip host molekülleri, komplekslerin NMR spektrumunu kolaylaştırır ve kompleksleşmede oluşan konformasyonel değişimler ve etkileşimler bu reseptörler kullanılarak daha iyi çalışılabilir ve anlaşılabilir.⁵⁰

Makrosiklik moleküllerdeki amin grubu silika gibi kromatografi malzemesine kimyasal olarak bağlamak için kullanılabilirler.^{51,52} Silika jele kimyasal olarak bağlanan kiral makrosiklik moleküllerin, kiral amonyum tuzlarının enantiyomerik ayırma işlemleri için uygun olduğu gösterilmiştir.⁵³

Yapısal seçiciliğin nedenlerini anlamak ve yapısal seçiciliği artırmayı sağlamak için çok sayıda sentezlenen kiral taç eterler, kiralite kaynaklarına göre altı grupta ele alınabilir.⁵⁴ Bu gruplar, örneklerle ayrıntılı bir şekilde aşağıda verilmiştir:

Grup A : Karbon-karbon Tekli Bağının Dönmesinin Yeterince Kısıtlanmasıyla Ortaya Çıkan Koralite

Cram ve çalışma grubu binaftil bileşikleri kullanarak çok sayıda kiral makrosiklik polieter ligandları sentezlediler. Genel olarak bu kiral binaftil taçlar, 1:3 ekivalen optikçe saf 2,2'-dihidroksi-1,1'-binaftil (veya türevlerinin) gerekli oligoetilenglikol ditosilatın THF/K⁺O⁻C(CH₃)₃ veya KH ile reaksiyonuyla hazırlanırlar.^{33,45,55-59} Örnek olarak aşağıda (S,S)-2,3,4,5-di-1,2(3-metilnafto)13,14,15,16-di(1,2-nafto)-1,6,9,12,17,20-hekzaokzasiklodecosa-2,4,13,15-tetraen'in sentezi verilmiştir.³³



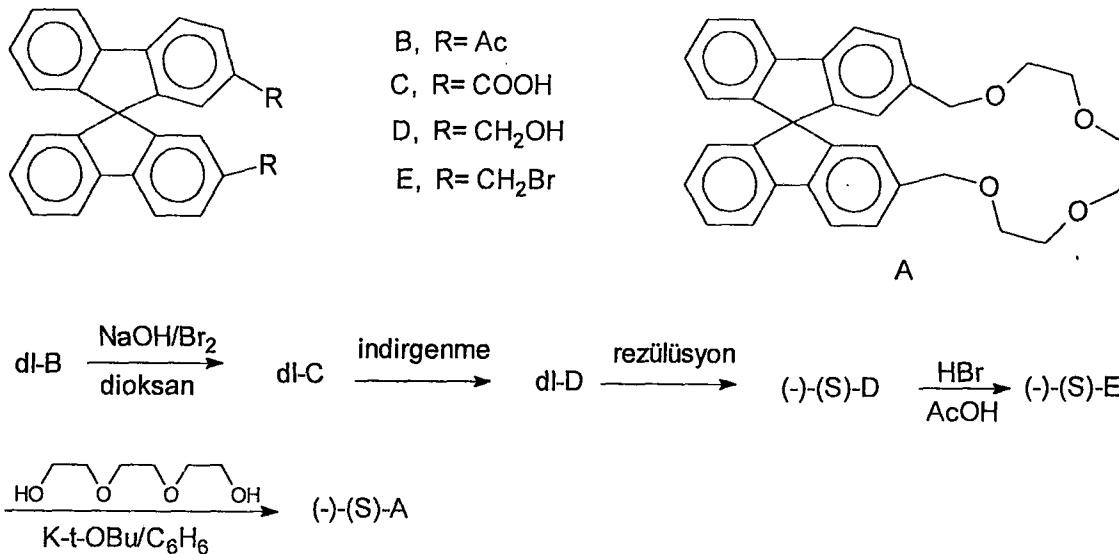
Binaftil üniteli kiral makrosiklik ligandlar; kiral tanıma çalışmalarında, kataliz reaksiyonlarında,^{60,61} asimetrik sentezlerde, Michael katılımlarında, Gabriel sentezinde ve karbanyonun alkilasyonunda da başarı ile uygulanmıştır.⁶² Yine rasemik α -feniletiramonyum hekzaflorofosfatla komplekslerinin ^1H NMR spektroskopisi ile enantiyomer tanıma faktörlerini hesaplamışlardır.⁶³

Cram ve grubu ekstraksiyon prosesi kullanılarak bazı komplekslerin metil fenil glisinat tuzlarıyla elde edilen enantiyomer dağılım sabitlerini karşılaştırdılar.⁶⁴ Çeşitli yapısal parametrelerle, basit ekstraksiyon tekniğini kullanılarak oldukça yüksek EDC değerlerini elde ettiler. Örneğin, $\text{CD}_3\text{CN}-\text{CDCl}_3$ çözücü karışım sistemi kullanılarak 52'nin üzerinde oldukça yüksek EDC değerleri elde ettiler.⁶⁵ Farklı çözücü sistemleri ve farklı makrosiklik ligandlarla aminoasit tuzlarını ayırmayı başardılar.^{61,64-67}

Silika jel ve polistiren reçinesine bağlı binaftil üniteli optikçe aktif makrosiklik ligandlarla, amino asit ve aminoester tuzlarını ayırdılar ve polistiren bağlı hostların daha etkili ayırma reaktifleri olduklarını kanıtladılar.⁶⁸⁻⁷³ Cram ve çalışma grubu tarafından binaftilli makrosiklik bileşiklerle host-guest kimyası alanında kapsamlı derlemeler yayınlanmıştır.⁷³⁻⁷⁵

Hareket Kısıtlılığından Kaynaklanan Optikçe Aktif Makrosiklik Ligandlar

Prelog ve çalışma arkadaşları 9,9'-spirobiflorenden çok sayıda kiral makrosiklik sentezlediler⁷⁶.



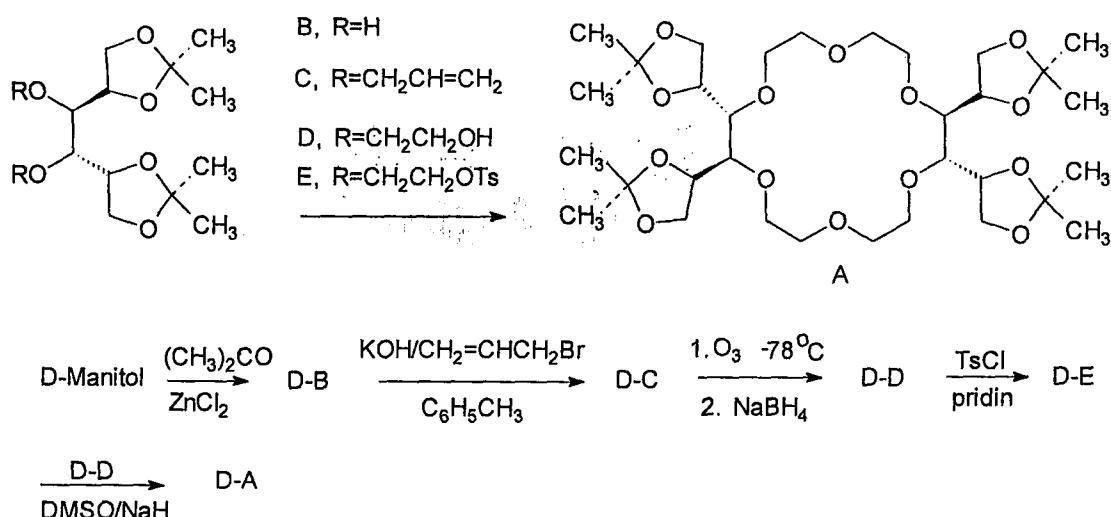
Spiro makrosiklik ligandlar; α -feniletilamonyum tuzlarıyla, alkali metal katyonlarından daha iyi kompleks oluştururlar. Fakat daha küçük derecede enantiyomer tanıma seçiciliği gösterirler.⁷⁶ Bu bileşiklerin enantiyomer seçicilikleri elektrokimyasal yöntemlerle değerlendirilmiş ve bunlarla çok sayıda CD (circular dichroism) ölçümleri yapılmıştır.^{37,77}

Hains ve çalışma grubu out,in,in,out izomerlerin dönme kısıtlamasından dolayı sergiledikleri kiraliteyle ilgili çok sayıda ilginç makrosiklik ligand sentezlemiştir.^{78,79}

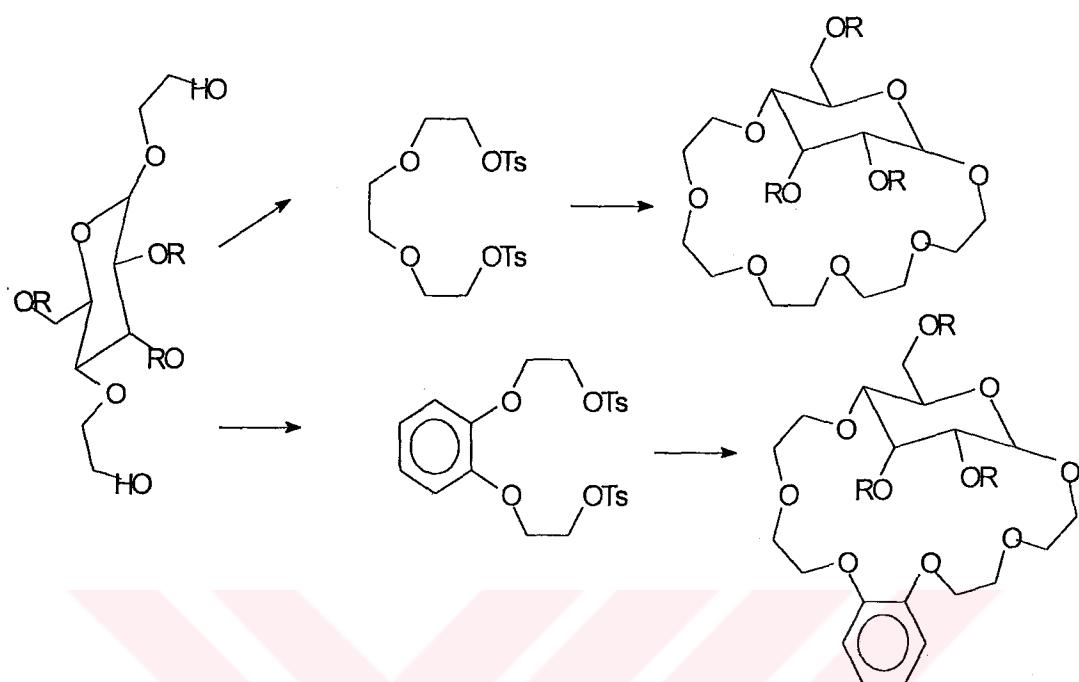
Grup B: Karbohidrat Üniteleri İçeren Kiral Makrosiklikler

Bazı karbohidrat bileşikleri, makrosiklik bileşikler için ideal kiral çıkış maddeleridir. Bunlar çok sayıda etilenoksi üniteleri içeren, yüksek derecede fonksiyonellik gösteren ve çok önemli, pahalı olmayan kiral kaynaklardır. Stoddart ve çalışma arkadaşları diğer kiral ligandlar kadar seçici çok sayıda kiral ligandları karbohidrat moleküllerinden çıkararak sentezlediler. Karbohidratlar bir kaç kiral merkez içerdiklerinden, eğer birden fazla karbohidrat birimi makrosiklik halkaya sokulmak istenirse sadece C_2 -simetrisine sahip olanlar kullanılabilir.

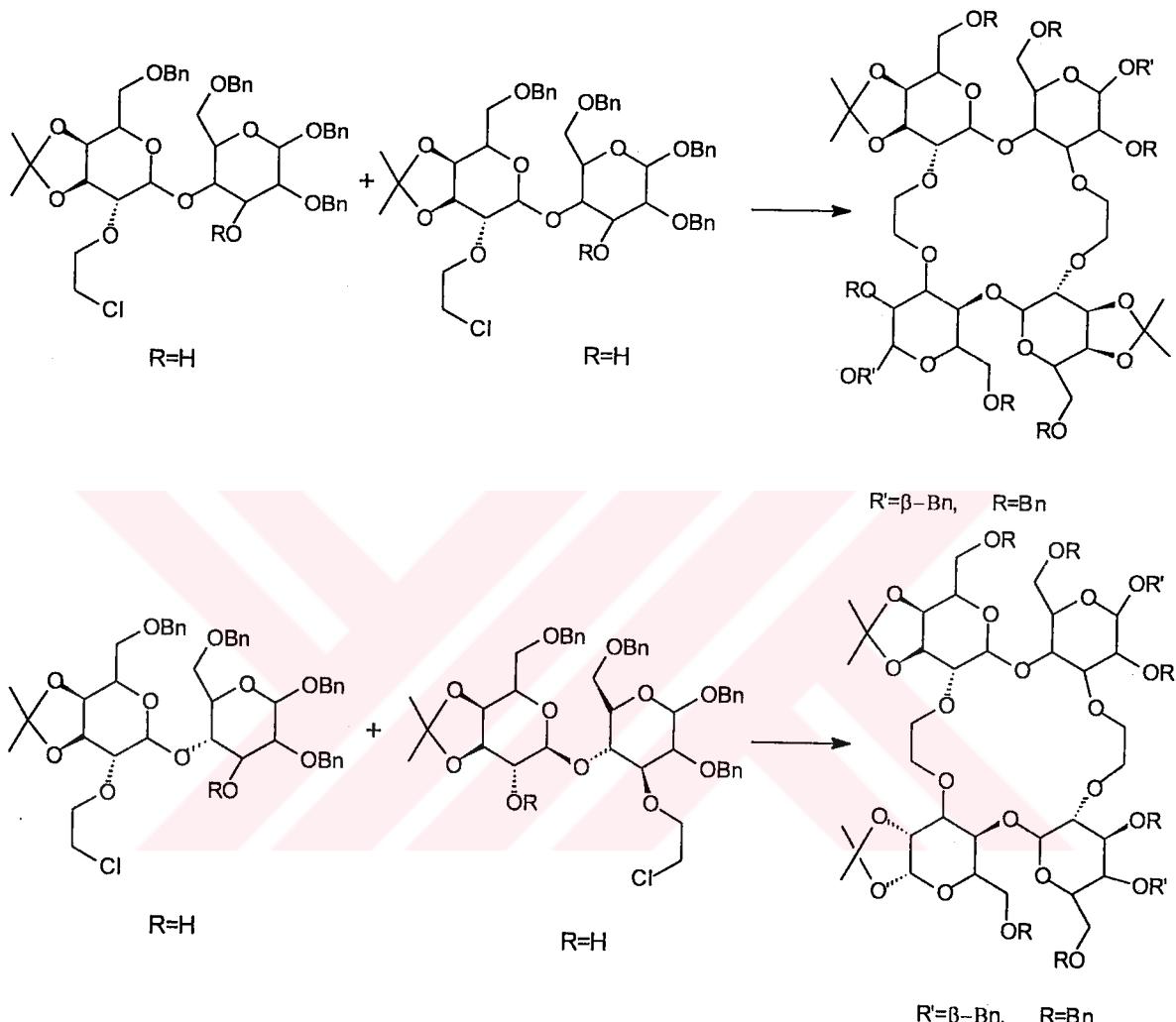
D-Manitol, *D*-glikоз, *D*-galaktoz, *D*-altroz ve *L*-iditollerin hepsi bu amaçla kullanılmıştır. Genel olarak merkez iki karbon üzerindeki hidroksil grupları hariç, karbohidratların tüm fonksiyonel grupları bloke edilerek makrosiklikler hazırlanır. Örneğin, *D,D*-1,2:1'2':5,6:5',6'-tetra-o-izopropildien-3,3':4,4'-bis-o-oksidietilendi-*D*-manitol sentezi verilebilir.^{34,80}



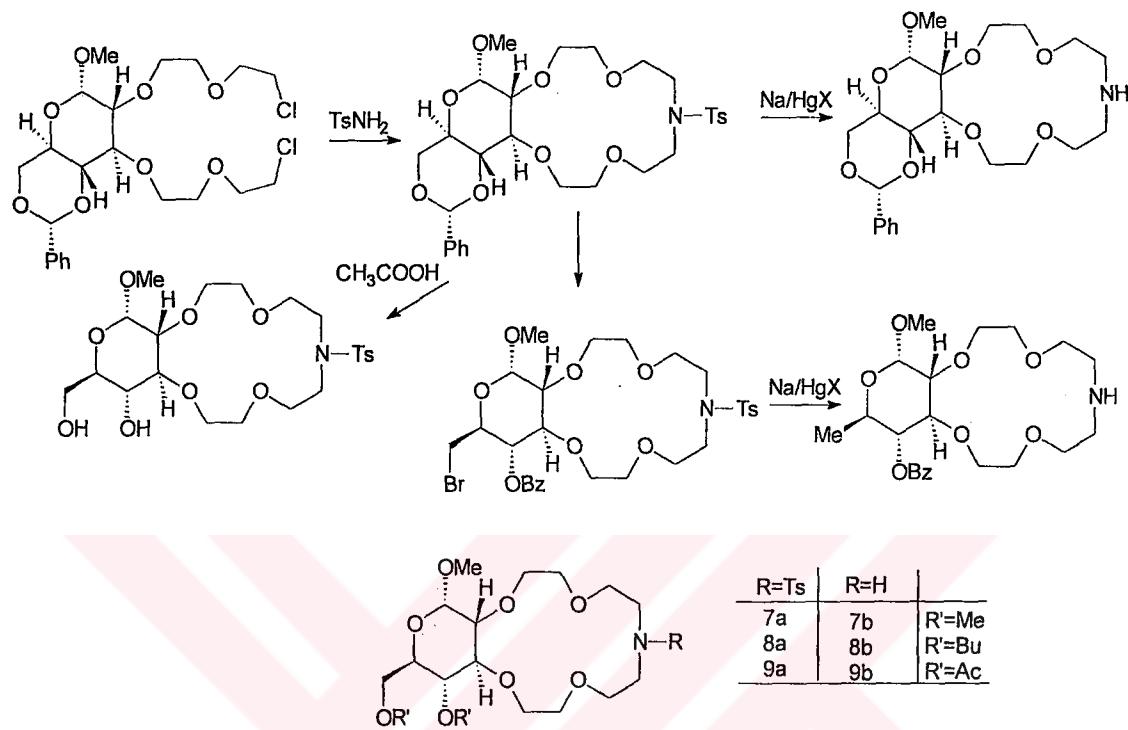
Neelakandha S. Mori ve grubu *D*-glikozdan iki yeni taç eter sentezlemiştir.⁸¹



Manuel Alonso-Lopez ve grubu daha önce sentezlenen asimetrik kiral makrosiklik mono-lakto türevlerinden^{81,82} daha fazla rijidite, kiralite ve C₂-simetrisine sahip iki bislakto-18-taç-6 bileşüğünü kolay bir yolla sentezlemiştirlerdir.⁸³



Aynı şekilde László Töke ve grubu *D*-glikoz ünitesi içeren bazı yeni kiral mono aza-taç eterleri sentezlediler ve bu makrosikliklerin asimetrik Michael katılımasında katalizör olarak etkisini incelediler.⁸⁴



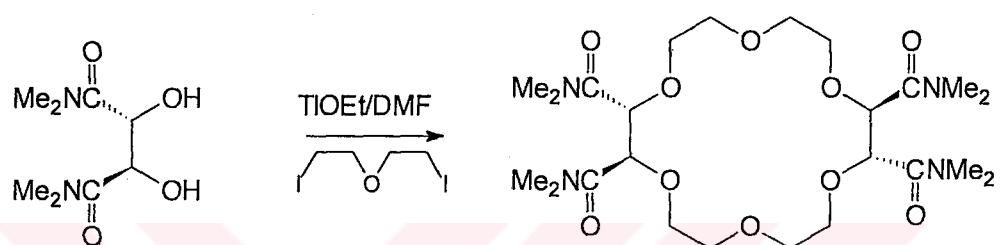
Karbohidrat anaçlarından elde edilen kiral makrosik ligandlar yüksek derecede enantiyomer selektivitesi göstermemektedir.^{43,85,86}

Stoddart ve çalışma grubu kiral karbohidrat türevi makrosiklik ligandların alkilamonyum tuzları ile komplekslerini, sıcaklığa bağlı olarak 1H NMR spektroskopisi ile incelemiştir. Makrosiklik, diastereotopik yüze sahip olduğu zaman düşük sıcaklıkta 1H NMR teknigi ile 97:3 gibi yüksek derecede enantiyomerik tanıma gösterdiğini kanıtlamışlardır.⁸⁷⁻⁹³ Stoddart ve çalışma grubu bu çalışmalarıyla ilgili bazı derlemeler yayınladılar.⁹⁴⁻⁹⁶

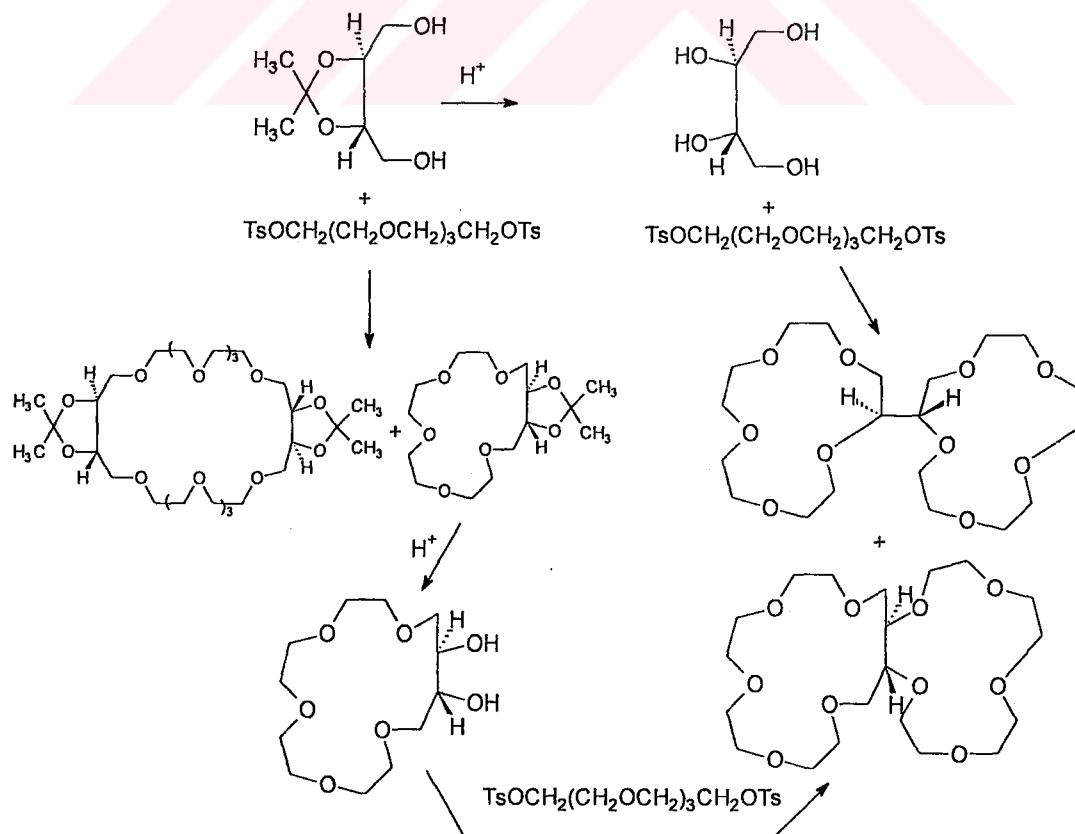
Grup C : Tartarik Asitten Sentezlenen Kiral Makrosiklik Ligandlar

Tartarik asit, kiral makrosiklik ligandların hazırlanması için, hem (*L*) hemde (*D*) izomerinin kolay elde edilebilir olması ve yüksek derecede fonksiyonel grup içermesinden dolayı mükemmel bir başlangıç maddesidir. Tartarat içeren makrosikliklerin hazırlanma prosedürü karbohidrat ünitesi içeren taç eter bileşiklerinin hazırlanması genel prosedürü ile hemen hemen aynıdır.

(*2R,3R;11R,12R*)-(+)-*N,N,N',N'',N''',N'''-oktametil-1,4,7,10,13,16,hekzaoksasiklooctadekan-2,3,11,12-tetrakarboksiamidin* sentezi aşağıda verilmiştir.^{97,98}



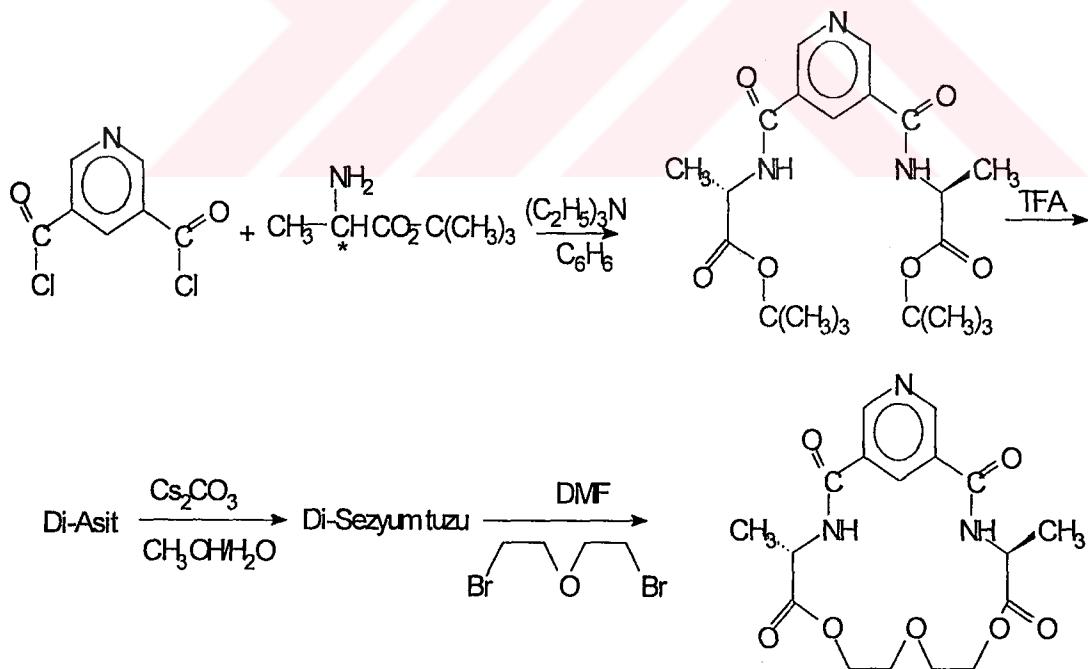
Yine A.V. Bogatsky *L*-tartarik asitten çıkararak bir seri kiral taç eter sentezledi.⁴²



Tartarik asitten çıkararak çok sayıda kiral makrosiklik ligand sentezlenmiştir. Sentezlenen makrosiklik ligandları, Lehn ve Sirlin enzimatik yürüyen reaksiyonlarda katalizör olarak kullanılmışlardır.^{36,99-102} Bu çalışmalarında *L*-aminoasitlerin veya peptitlerin tuzlarının seçici olarak tiyolizlendiğini ortaya koydular. Tartarik asitten elde edilen makrosikler asimetrik indirgeme^{103,104} membran elektrot teknigiyle enantiomer seçiciliği¹⁰⁵ ve fotofiziksel tekniklerle kiral tanıma özellikleri inceledi.¹⁰⁶

Grup D : Aminoasitlerden Elde Edilen Kiral makrosiklik Ligandlar

Kiralite kaynağı olarak aminoasitler kullanılarak çok sayıda optikçe aktif makrosiklik ligand hazırlandı. *L*-alanin,^{36,107} *L*-aspartik anhidrit,¹⁰⁸ *L*-fenilalanin,¹⁰⁷ *D*- α -feniletilamin¹⁰⁷ *L*-prolin,⁴⁴ *L*-valin⁶ ve α -fenilglisin¹⁰⁹ kullanılarak çeşitli makrosiklik bileşikler sentezlendi. Örnek olarak 4,14-dimetil-6,9,12-triokza-3,15,19-triaza-bisiklo[15.3.1]heneicosa-1(21),17,19-trien-2,5,13,16-tetraon'un sentezi verilmiştir.³⁶

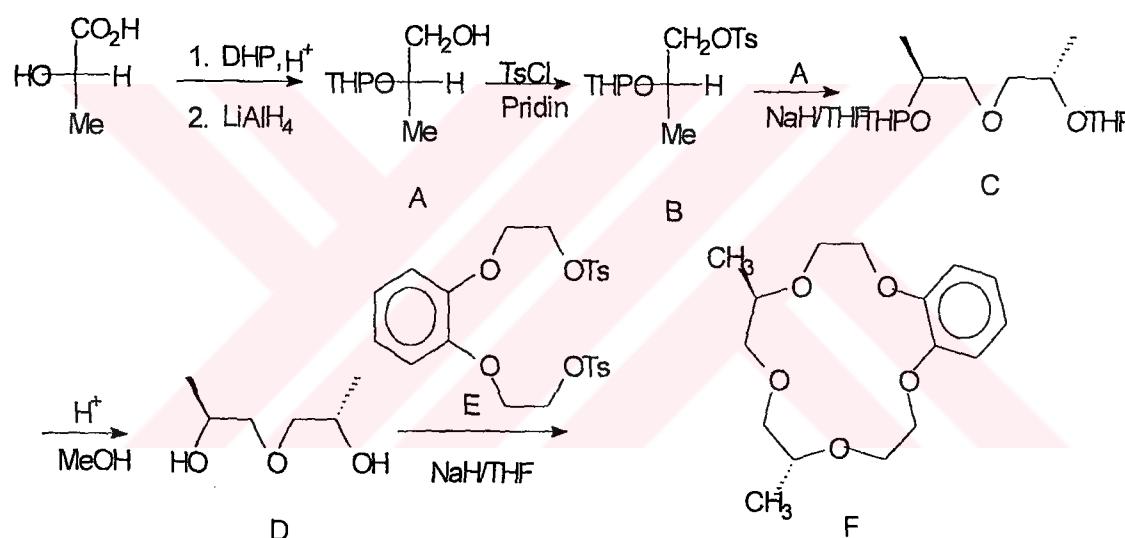


Aminoasitlerden elde edilen kiral taç eterlerin çoğunun kiral tanıma yetenekleri ve kiral katalizör olarak rolleri pek çalışmamıştır. Kellogg, sentezlediği

dihidropurin taç eterinin asimetrik indirgeme etkisini araştırmak için bir seri asimetrik ketonu indirgeyerek %86 gibi yüksek bir optik verim elde etmeyi başarmıştır.³⁶ Bazı CD (circular dichroizm) çalışmalar aminoasit birimleri içeren makrosiklik ligandlarla yapılmıştır.¹⁰⁷

Grup F : Diğer Kiral Asitlerden Elde Edilen Makrosiklikler

Optikçe aktif makrosiklik ligandlar, *L*-tartarik asit, *D* ve *L*-mandelik asit ve di- α - α' -dimetilglutarik asit gibi bazı kiral asitler kullanılarak da hazırlanmıştır. Örnek olarak (*8S,12S*)-8,12-dimetil-5,6,8,9,11,12,14,15-oktahidro[b]benzo-4,7,10,13-pentaoksasiklo pentadesin sentezi aşağıda verilmiştir.¹¹⁰

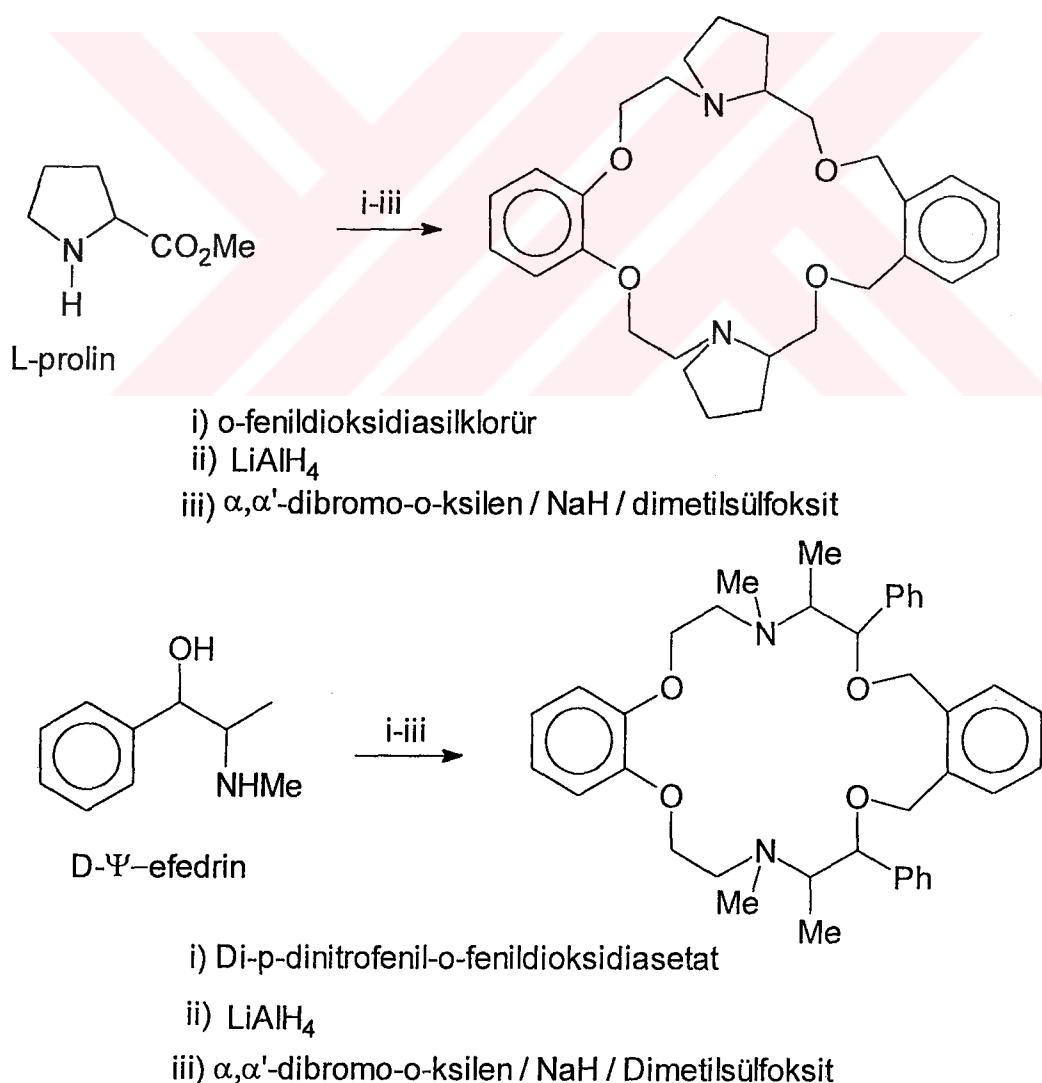


Sentezlenen bu bileşik (F) CD (circular dichroism) çalışmalarında kullanılırken,¹¹⁰ Bradshaw ve çalışma grubu laktik asit ve mandelik asit kullanarak sentezledikleri bileşiklerle, düşük sıcaklıkta proton NMR çalışmaları yapmışlardır.^{111,112}

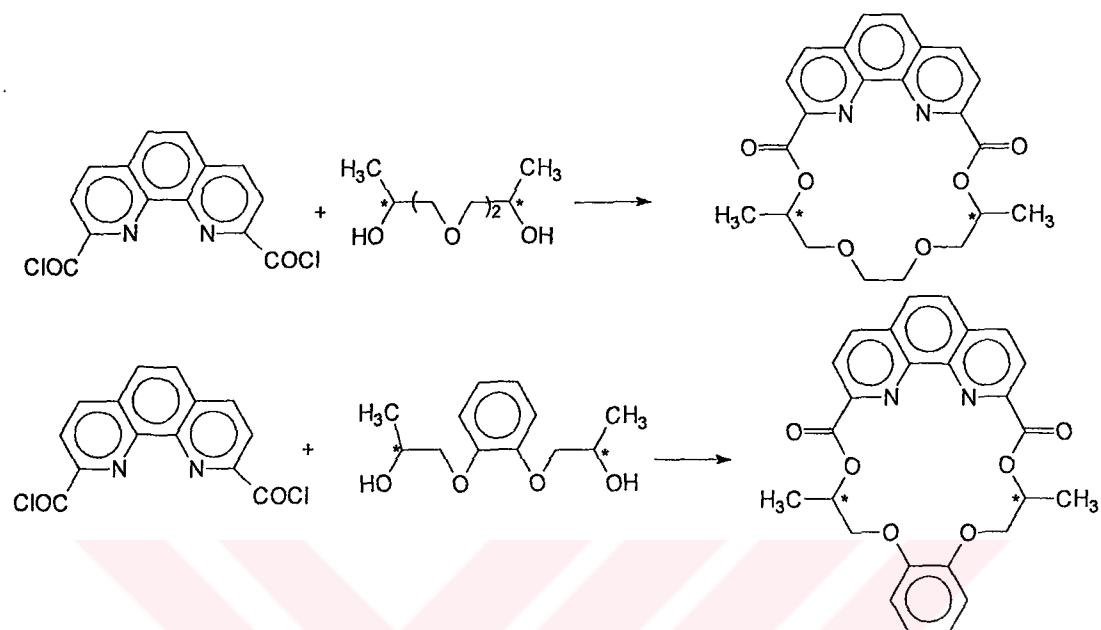
Grup G : Muhtelif Kaynaklardan Sentezlenen Kiral Makrosiklik Ligandlar

Çok sayıda başka ilginç kiral materyaller kullanılarak optikçe aktif makrosiklikler hazırlanabilir. Örneğin, (+)-1,2-siklohekzandiol⁹⁴ (+)- ve (-)-camphan-2,3-diol¹¹⁴ kullanılarak kiral makrosiklikler sentezlendi. Camphandiol'den sentezlenen makrosiklikler tiyoliz reaksiyonlarında kullanıldı ve *p*-nitrofenil aminoester tuzlarının tiyolizinde önemli etkinlik artışıına neden olduğu kanıtlandı.¹¹⁴

Fred Wudl ve Federico Gaeta, *L*-prolin ve *D*- γ -efedrinden çıkararak kiral makrosiklik amino eterleri iyi bir verimle sentezleyerek nötral ortamda alkali ve toprak alkali metallerle komplekslerini hazırladılar. Bu kiral makrosiklik amino eterler aynı zamanda halojen asitleri ile tuz oluşturabilmektedir.⁴⁴ Bu bileşikler ilk sentezlenen kiral makrosiklikler olması açısından önemlidirler.



Bradshaw ve grubu, enantiyomerik tanıma ve kompleksleşmede π - sisteminin etkisinin büyüklüğünü araştırmak için 1-10 fenantrolin içeren iki yeni kiral makrosiklik sentezlediler.¹¹⁵



4. BÖLÜM II

KİRAL MAKROSİKLİK RESEPTÖRLERLE KİRAL AMİN BİLEŞİKLERİNİN ENANTİYOMERİK TANINMASI

4.1. GİRİŞ :

Amin ve protonlanmış amin bileşiklerinin enantiyomerik tanıma çalışmaları, bu bileşiklerin biyolojik moleküllerin temel yapı taşıları (building blocks) olmalarından dolayı önemlidir. Amino asitler, doğal canlı sistemlerinde proteinlerin önemli bileşenidirler ve bunların değişik tip moleküller arası etkileşimlerin varlığında çeşitli moleküllerle olağanüstü kompleksleşme yetenekleri vardır. Enantiyomerik tanıma biyolojik moleküllerin temel bir özelliğidir. Örneğin; kataliz reaksiyonlarında enantiyomerler arasındaki ayırm yapma özelliği, çoğu enzim sistemleri için karakteristikdir. Enzimlerin aktif yerleri asimetriktir ve bir substratın enantiyomer çiftinin üyeleri, enzimle farklı hız ve farklı serbest enerjiyle reaksiyona girerler.

Kiral tanıma olayındaki etkileşimleri daha iyi anlayabilmeye; yeni asimetrik sentez metodları ve enantiyomerlerin kromatografik rezolüsyonu yardımcı olur. Enantiyomerik ayırmalarda kiral makrosiklik bileşiklerin yüksek derecede etkinliği, kromatografik metodlarla,¹¹⁶⁻¹²⁸ kapiler zone elektroforezle¹²⁸⁻¹³³ ve diğer yaklaşımlarla¹³⁴⁻¹³⁷ gösterilmiştir. Amino asitler^{116-119,121,123-127,132,133} dahil, çeşitli peptitler,^{120,130,131} tocainidler,¹²² rasemik ilaçlar,¹²⁸ çeşitli amin türevleri^{121,127-129,132,133,136,137} ve diğer bileşiklerin^{121,127,134,135} enantiyomerleri yukarıdaki analitik tekniklerle ayrıstırılmışlardır.

Amino asitler veya aminoasitlerin türevleri, sıklodekstrinler, proteinler ve düz veya dallanmış karbohidrat türevleri (örneğin, selüloz veya amilaz) gibi çalışılmış bileşik tipleri arasında kiral taç eterler primer amin içeren bileşiklerin rezolüsyonu için LC'de kiral durağan (stationary) fazda kullanılan en başarılı selektörler olarak tanımlanmaktadır.¹²⁷ Kiral makrosiklik bileşiklerin gelecekte enantiyomerik ayırmalarda önemli bir rol oynayacağı tahmin edilmektedir.¹³⁵

Kiral makrosiklik bileşiklerin sentezleri ve onların enantiyomerleri tanıma yetenekleri üzerine bir çok makale yayınlanmıştır.¹³⁸⁻¹⁵⁴ Cram ve çalışma grubu

binaftil üniteleri içeren makrosikliklerle amino asitlerin kiral tanımları üzerine çalışmalarını çeşitli makalelerinde yayınlanmıştır.¹³⁸⁻¹⁴⁰ Stoddart'da derlemesinde karbohidrat bağlı kiral makrosikliklerin sentezleri ve onların amin bileşiklerinin enantiyomerleri arasında kiral farklandırma (discrimination) yetenekleri üzerinde durmuştur.¹⁴¹⁻¹⁴³ Bradshaw, Izatt ve çalışma grubu ise pridin üniteleri içeren kiral makrosikliklerin sentezleri ve özellikleri üzerine yoğunlaşmışlardır.¹⁴⁴⁻¹⁴⁷ Kaneda ise hazırladığı derlemede makrosiklik bileşiklerin enantiyoselektivite-korelasyonuna dikkat çekmiştir.¹⁴⁸ Still ve grubu çalışmalarında, bir seri C_2 ve C_3 -simetrik makrosikliklerle enantiyoselektiviteyi ve seçici peptit dizisi bağlanmasıını incelemiştir.^{149,150} Webb ve Wilcox tarafından yazılan derlemede bunlardan beş tanesi ve diğer makrosiklik bileşikler incelenmiştir¹⁵¹. Yokota, Haba ve Satoh tarafından polimerik makrosikliklerin sentezi ve enantiyomer tanıma özellikleri özetlenmiştir.¹⁵² Naemura, Tobe ve Kaneda tarafından yapılan kısa derlemede kiral taç eterlere siklohekzan-1,2-diol türevleri sterik bariyer olarak bağlanmıştır.¹⁵³ Savada, son zamanlarda host-guest kompleksleşmesi ve ilgili sistemleri içeren kiral tanımayı “hızlı atom bombardıman/kütle spekrometre”yle [Fast atom bombardment mass spectrometry (FAB/MS)] tekniği ile incelemiştir.¹⁵⁴ Bradshaw, Izatt ve grubu tüm makrosiklilerin amin bileşiklerine karşı sergiledikleri enantiyomerik tanıma özelliklerini kapsayan ayrıntılı bir derleme hazırlamışlardır.¹⁵⁵

4.2. ENANTİYOMERİK TANIMANIN GENEL PRENSİPLERİ

Enantiyomerik tanımda kullanılan kiral makrosiklik reseptörlerin tanıma gücü, makrohalkaların özelliklerine bağlıdır. Bu makrohalkalar bazı enantiyomerik substratlarla etkileşerek kararlı kompleks oluşturur ve bu kiral makrosikliklerde mevcut kiral bariyerler, host-guest komplekslerinin bir tanesinin kararlılığını azaltabilir. Oksijen ve azot içeren makrosiklik halkalar, amonyum katyonlarıyla kararlı kompleksler oluşturduklarından dolayı, bu güne kadar çalışılan enantiyomerik substratlardan çoğu amin bileşikleridir.¹⁵⁶⁻¹⁶¹ Enantiyomerik tanıma özelliklerinden dolayı bir çok kiral makrosiklikler sentezlenmiştir ve uygulamaları yapılmıştır. NH_3 (C_{3v})'ün moleküller simetrisiyle uyuşan 18-taç-6 molekülünün D_{3d} simetrisinden dolayı çoğu kiral makrosiklikler 18-taç-6 yapısı veya benzer yapılar içerir.^{156,162-166}

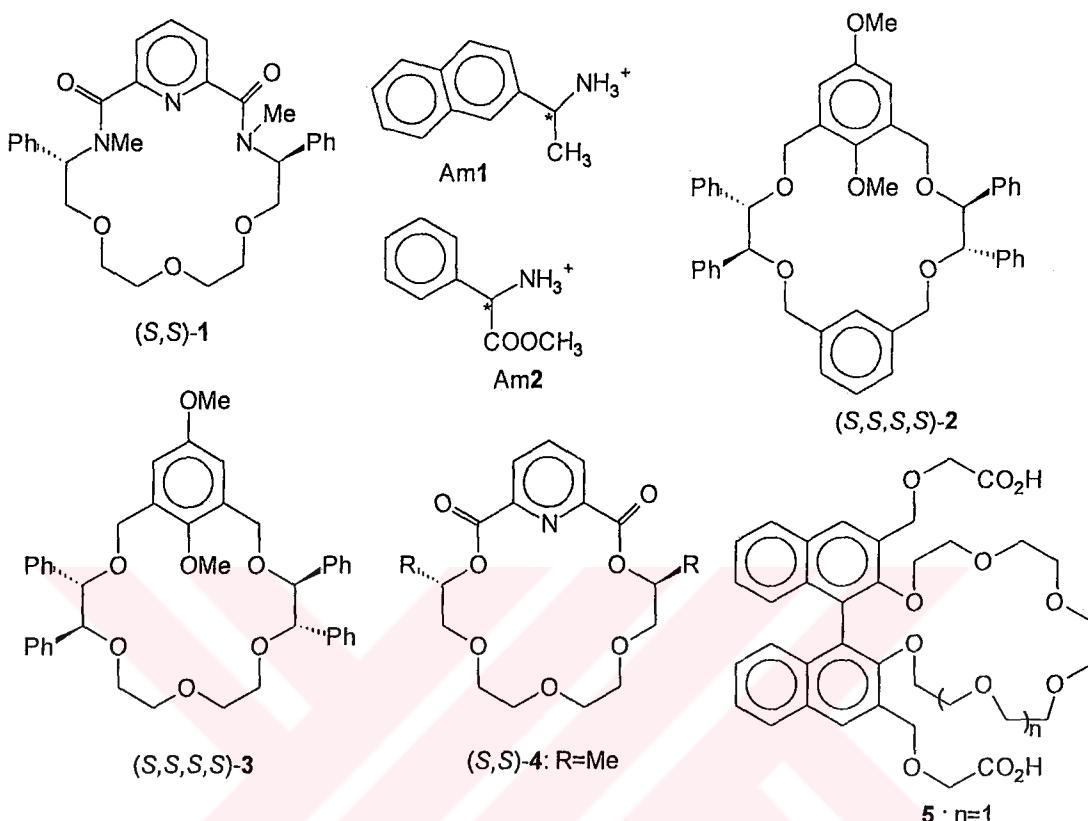
X-ray kristal yapı çalışmaları NH_4^+ -18-taç-6 katyon kompleksinin bir pseudo D_{3d} simetrisine sahip olduğunu göstermiştir.^{47,53} 18-taç-6 komplekslerinde ve onun çeşitli sübstitüe amonyum iyonlarıyla olan türevlerinde D_{3d^-} simetrisi makrohalka kısmına uygundur.^{156,168-172} Başka bir deyişle herhangi bir kiral makrosiklik (sadece 18-taç-6 tipi yapı içerenler değil) guest enantiomerlerle kompleks oluşturduğu sürece, potansiyel olarak bir enantiyoselektiviteye sahiptir. Bununla beraber, enantiyomerik tanımanın büyülüğu, büyük olasılıkla değişik etkenlere bağlıdır. Enantiyomerik tanımayı etkileyen bazı genel kurallar aşağıda özetlenmiştir.

4.2.1. ENANTİYOMERİK TANIMA İÇİN TEMEL GEREKSİNİMLER

Host molekül olarak kullanılan kiral makrosiklik bileşiklerin enantiyomerik tanımı için birincil gereksinim; host'lar ile guest'lerin kararlı kompleks oluşturmasıdır. Eğer kompleksleşme olmazsa, herhangi bir tanıma gözlenmez. Enantiyomerik bir tanımanın olmaması, her iki enantiyomer ile kiral makrosiklik bileşik arasındaki bağlanma enerjilerinin eşit düzeyde olmasından kaynaklanmaktadır. Kromatografik deneylerde iki enantiyomer kromatografi kolonunda eş zamanlı olarak geçer. Çünkü, kiral makrosiklik ile enantiyomerlerden birinin önemli bir etkileşimi yoktur.^{119,128,129}

^1H NMR titrasyonuyla tespit edilen $\log K$ değerleri kiral makrosiklik (*S,S*)-1'in 5:5 (v:v) $\text{CDCl}_3/\text{CD}_3\text{OD}$ çözücü sisteminde α -(1-naftil)etil amonyum iyonu ile (Am1) çok zayıf etkileşim içinde olduğunu göstermiştir. Bu durumda herhangi bir tanıma gözlenmemiştir.¹⁷³ Bu sonuç CD_2Cl_2 'deki serbest aktivasyon enerjisinin (ΔG) ölçümlüyle desteklenmiştir. Ligand (*S,S*)-1'in, *R* ve *S* Am1 (sırasıyla 11.3 ve 11.2 kcal/mol) ile hemen hemen aynı ΔG_c değerlerine sahip olduğu gözlenmiştir. Fenilglisinin metil esterinin (Am2)'nin (*S,S,S,S*)-2 ile kompleksleşmesi üzerinde Savada ve grubu tarafından gerçekleştirilen FAB/MS çalışması, küçük kompleks iyon pikleri gösterdi. Bu da host-guest molekülleri arasında zayıf etkileşim olduğunu gösterir.¹⁷⁴ Tipik güçlü etkileşimdeki bu eksiklik makrohalkadaki eksik bir $-\text{CH}_2\text{-O-CH}_2-$ ünitesinin bir sonucudur ki; bu da enantiyomerik tanımayla sonuçlanmamıyor. Diğer taraftan (*S,S,S,S*)-2'nin bir analogu olan kiral makrosiklik

(*S,S,S,S*)-3 FAB/MS spektrumunda güçlü kompleks iyon pikleri gösterir ve yüksek derecede (*S*)-enantiyoselektivite gösterir.¹⁷⁴



Host ve guest türleri arasındaki etkileşim diastereomerik komplekslerin uygun bir konformasyonuyla sonuçlanır ki; bu da guest türüne karşı enantiyomerik tanımı sağlamada, host makrosiklikler için uygun bir çevre yaratır. Ayrıca kararlı komplekslerin oluşumu, ileri derecede kiral tanımayla sonuçlanan, enantiyomerlerin serbest dönmesini ve diğer hareketlerini önler. Enantiyomerik tanıma host makrosiklik ve guest moleküllerinin asimetrik kısımlarındaki sübstitüuentler arasında, prensip olarak sterik engelden kaynaklanır. Host ile guest'in iki enantiyomeri arasındaki farklı sterik engelleme, host'un enantiyomerlerden birini farklı derecede tanımasıyla sonuçlanır. Bu farklı tanıma, sistemde değişik tekniklerle ölçüm yapılarak tespit edilebilir.

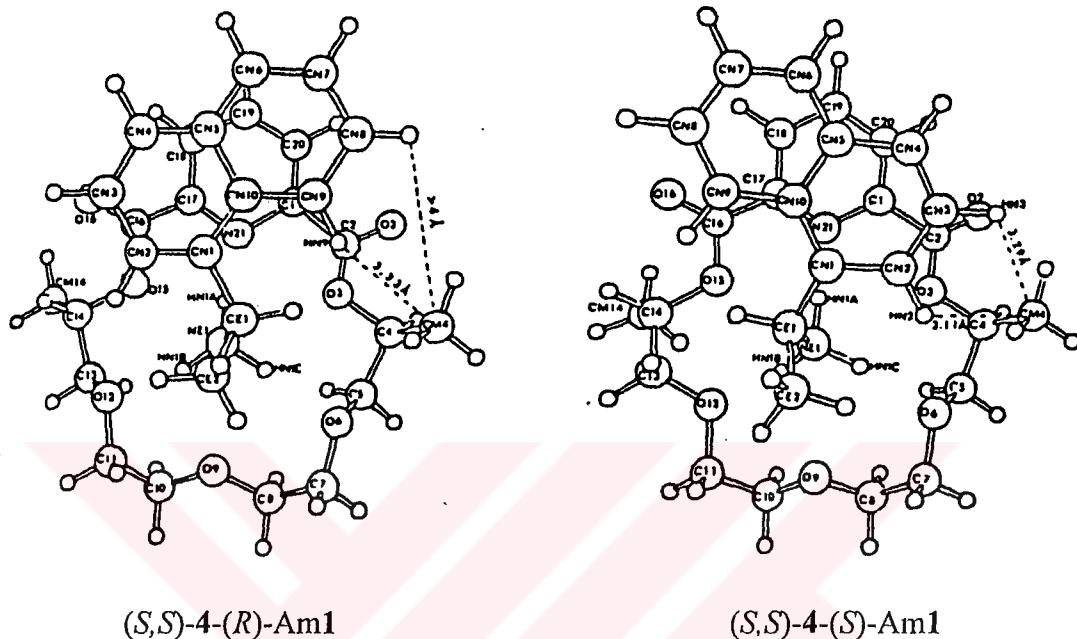
Kalorimetre^{145,173,175-177}, ¹H NMR^{177,178} ve FTICR/MS¹⁷⁹ (fourier transform ion cyclotron resonance mass spectrometry) ile tespit edilen termodinamik ölçümler (*S,S*)-4 ve (*R,R*)-4 makrosikliklerin (*R*)- ve (*S*)- Am1 guestleriyle kararlı kompleksler

oluşturduklarını gösterdi ve büyük $\Delta(\log K)$ değerlerinden de (0.41-0.60) anlaşılacağı gibi bu hostlar yüksek derecede enantiyomerik tanıma göstermektedir. Hem entalpi hem de entropi değişiklikleri (*S,S*)-4'ün Am1 enantiyomerini daha iyi tanımmasına katkıda bulunmaktadır. Ligand (*S,S*)-4 hem metanol hemde 1:1 MeOH/1,2-dikloretan (DCE) çözücüleri içinde (*S*)-Am1'e nazaran (*R*)-Am1'i daha iyi tanımaktadır. (*S,S*)-4'ün (*R*)-Am1 ile etkileşimine ait entalpi değişimi daha negatif iken, (*R*)-Am1 ile etkileşimine ait entropi değişimi, (*S*)-Am1 ile olanından daha az negatiftir. Daha negatif ΔH değeri daima daha güçlü bir etkileşimi ve daha az negatif ΔS değeri daha az konformasyonal değişiklik ifade eder. Bundan dolayı termodinamik veriler (*R*)-Am1'in (*S,S*)-4 ile kompleks oluşturduğu zaman (*S*)-Am1'den daha küçük sterik itme ve daha az konformasyonel değişiklikle karşılaştığını göstermektedir.

X-ray kristalografik verileri de yukarıdaki sonuçları desteklemektedir.^{175,180,181} (*S*)- ve (*R*)-Am1'in (*S,S*)-4 ile komplekslerinin kristal yapıları R)-Am1'in naftil grupları ile (*S,S*)-ligandin kiral kısmındaki metil grupları arasında bir mesafe olduğunu göstermiştir. (*R*)-Am1 kompleksinde en yakın naftil hidrojenleri ve metil karbonları arasındaki uzaklık sırasıyla 3.33 ve 4 Å°'dan daha büyük olurken (bu değer atomun geometrik pozisyonlarından beklenen kadardır) (*S*)-Am1 kompleksinde bu mesafeler sırasıyla 3.11 ve 3.29 Å°'dur (şekil 1). Serbest (*S,S*)-4 yapısı son zamanlarda Böcskei ve grubu tarafından belirlenmiştir.¹⁸¹ (*S,S*)-4 ve (*S,S*)-4'ün (*S*)- ve (*R*)-Am1 komplekslerinin kristal yapıları arasındaki karşılaştırma göstermiştir ki, (*S,S*)-4'ün (*R*)-Am1 ile kompleksleşmesi sırasında (*S*)-Am1 ile olan kompleksleşmesinden daha az bir konformasyon değişikliğine uğramaktadır.

Enantiyomerik tanıma ve ayırmada, kiral makrosiklik bileşiklerin etkinliği, bu makrohalkaların guest enantiyomer ile etkileşimi sırasında sunduğu koordinasyon yüzüyle yakından ilişkilidir. Etkili bir tanıma ve ayırma yapmak için, makro halkaya değişik yapılı kiral elemanların girişiyle, farklı enantiyomerler için farklılık yaratılmaktadır. Örneğin; Cram ve çalışma grubu dizayn ettikleri binafstil içeren makrosiklikle, amino asitlerin rezolüsyonunu sağlamışlardır.^{139,182} Host'un halka kısmı amonyum grubunu bağlama yeteneği göstermektedir. Pendant kollardaki iki karboksil grubu, sırasıyla taç halkanın altında ve üstünde yer almaktadır. Bunlardan biri, hidrojen bağıyla amino asidin karboksil grubunu bağlarken; diğer bağı

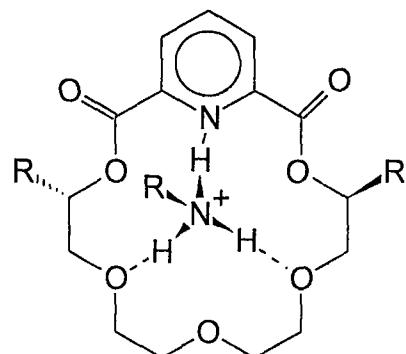
aminoasidin amonyum iyonun altında bir iyon çifti vermek üzere bir anyon görevi yapar. Binaftil birimleri, uygun konfigürasyonlu kompleksleşmiş aminoasidin asimetrik merkezine bağlı hidrojenlerin sokulmasına karşı kiral bir bariyer sunma görevi yapmaktadır. Hem kromatoğrafik, hem de solvent ekstraksiyon deneyleri 5'in valin için iyi bir rezolüsyon etkisine sahip olduğunu göstermiştir.^{182,183}



Şekil 1. (S,S) -4-(*R*)-Am1 ve (S,S) -4-(*S*)-Am1 komplekslerinin kristal yapıları

Kiral host-guest sistemlerde kompleks oluşumunda zıt etkiye sahip iki tür etkileşim vardır. Bunlar; makrosiklik reseptörler ve guest enantiyomerler arasındaki bağlanma sırasındaki etkileşimler; ve guestin kiral merkezindeki gruplarla makrosiklik ligand arasındaki sterik itmelerdir. İlk kompleks kararlılığını artırırken, diğeri azaltmaktadır. Örneğin, Am1 enantiyomerleri ile (S,S) -4 makrosikliği arasındaki temel bağlanma etkileşimi, pridin azotu ve makrosikliğin iki oksijeni ile amonyum katyonunun üç hidrojenini içeren tripod hidrojen bağıdır (şekil 2).^{145,175-180} Kiral gruplar arasındaki sterik itmenin farklı derecesi, iki enantiyomer arasındaki kompleksleşme kararlılığında farklı derecede azalmaya neden olur. Böylece enantiyomerler arasında bir farklandırma (discrimination) meydana gelir. Bağlanma sırasındaki etkileşimler önemlidir. Çünkü kararlı komplekslere neden olur. Sterik etkileşimin rolü sonucunda diastereomerik kompleksler oluşurken host'un

konformasyonundaki farklı düzenlemelerle tanıma (discrimination) sağlanır. Pirkle ve Armstrong ve çalışma arkadaşları bu iki tür etkileşimi çekici ve itici etkileşimler olarak tanımladılar.^{184,185}



Şekil 2. Üç nokta hidrojen bağı

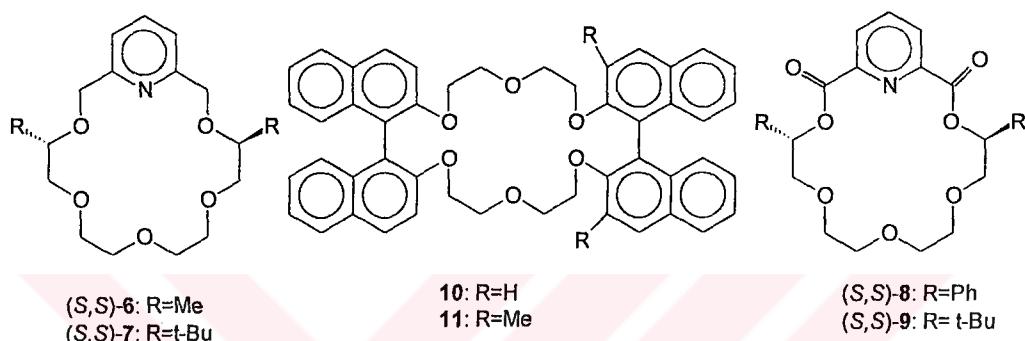
Özet olarak; etkili bir enantiyomerik tanıma elde etmede gerekli olan ilk şey; kiral makrosiklik reseptörlerin itici etkileşimleri, etkili bir şekilde bir enantiyomerin kompleksleşme kararlılığını azaltıp; diğer guestin hostla kayda değer kararlı kompleks oluşturmmasına fırsat vermesidir. Bir son durum olarak enantiyomerlerden biri makrosiklik reseptörle kompleks oluştururken diğerinin reseptörle hiç etkileşmemesi gereklidir.

4.2.2. KİRAL SÜBSTITÜENTLERİN HACİMLİLİĞİ

Eğer kiral makrosiklikler enantiyomerik guest ile kararlı diastereomerik kompleks verirse, büyük sterik itmeler iyi bir enantiyomerik tanımayla sonuçlanır. Kiral merkez veya merkezlerdeki sübstüentlerin büyüklüğündeki bir artış, geniş kiral bariyerlere, makrosiklik moleküllerde aşırı sterik itmelere neden olacağından, sonuç olarak bu oluşum enantioselektivitede bir artış yaratır.

Ligand **6**'daki metil grubu **7**'deki gibi tert- bütille yer değiştirdiğinde, sübstüentin büyüğü arttığından guest **Am1** için çok büyük enantioselektivite elde edilmektedir. Ligand **7**, 1:9 CD₃OD/CDCl₃ çözücü karışımında **Am1** enantiyomeri için 0.71' lik bir $\Delta(\log K)$ değeri elde edilirken, **6** için elde edilenden çok daha yüksektir. [$\Delta(\log K)(\text{MeOH}) = 0.24$] Farklı çözücü kullanıldığından dolayı **7** **Am1** sistemi için olan $\Delta(\log K)$ değerleri **6** **Am1** sistemi için olanlarla doğrudan

karşılaştırılamamasına rağmen, çözüçünün enantiyomerik tanıma üzerine olan etkisinden beklenilmeyecek kadar $\Delta(\log K)$ artışı nedeniyle 0.24'ten 0.71 artan $\Delta(\log K)$ sübstituentin artan hacimliliğinin etkisine bağlanabilir.¹⁷⁷ Ligand 4'teki kiral kısımlardaki metil sübstituentlerin 8'deki gibi fenille değiştirilmesi Am1'e karşı büyük derecede artan enantiyomerik tanıma sonuçlanmaktadır. Ligand (S,S)-8, 7:3 CD₃OD/CDCl₃ Am1 enantiomerleri için 0.85'ten daha büyük $\Delta(\log K)$ değerleri sergilerken; (S,S)-4 MeOH'da 0.41 logK değeriyle (S)- formundan ziyade (R)-Am1 lehinedir.



Kiral kısımlarında hacimli gruplar içeren tüm kiral makrosiklikler yüksek enantiyoselektivite göstermez. Eğer bir sübstituent makrosiklik ligandın enantiyomerlerle kararlı bir kompleks oluşturmasını engelleyecek kadar büyük ise enantiyomerik tanıma gözlenmez. Kiral sübstituentler olarak iki tert-bütil grubu içeren 9 nolu kiral makrosiklik ligand örnek olarak gösterilebilir. Am1 enantiyomer çiftlerinden her biri ile 9 arasındaki etkileşim CD₃OD/CDCl₃ 1:9 karışımında çok çok zayıf olarak gözlenmiştir.^{177,178} Bu yüzden, kiral sübstituentlerin büyülüklüğü, host ve guest moleküllerin kiral grupları arasındaki itici etkileşimler kompleksleşmeyi engellemeyecek bir büyülüklükte olmalıdır.

Binaftil içeren (R,R)-10 CDCl₃ ve D₂O arasında 24°C'de Am2'ye karşı EDC=2.5 değerinde (Enantiomer dağılım sabiti) gözlenmesi iyi bir enantiyomerik tanimanın kanıdır.^{139,186} (R,R)-11 makrosikliginde olduğu gibi sterik engel olarak binaftil gruplarından biri iki metil grubuya bağlanarak genişletildiğinde, aynı koşullar altında Am2 için EDC değeri 10'a nazaran azalmaktadır. *Makrosiklik reseptörlerle enantiyomerik tanimanın ikinci kuralı: bir makrosiklikte artan kiral bariyer veya bariyerler genellikle ileri derecede bir enantiyomerik tanıma sonuçlanır.*

4.2.3. SINIRLI KONFORMASYONAL FLEXİBİLİTE

Diastereomerik komplekslerin sınırlı konformasyonel fleksibilitesi, iyi bir enantiyomerik tanıma elde etmede önemli bir faktördür. Still ve çalışma grubu, makrosiklik bileşiklerin sınırlı konformasyonel fleksibilitesinin, gösterecekleri enantiyoselektivitenin temeli olduğunu belirtmişlerdir.¹⁴⁹

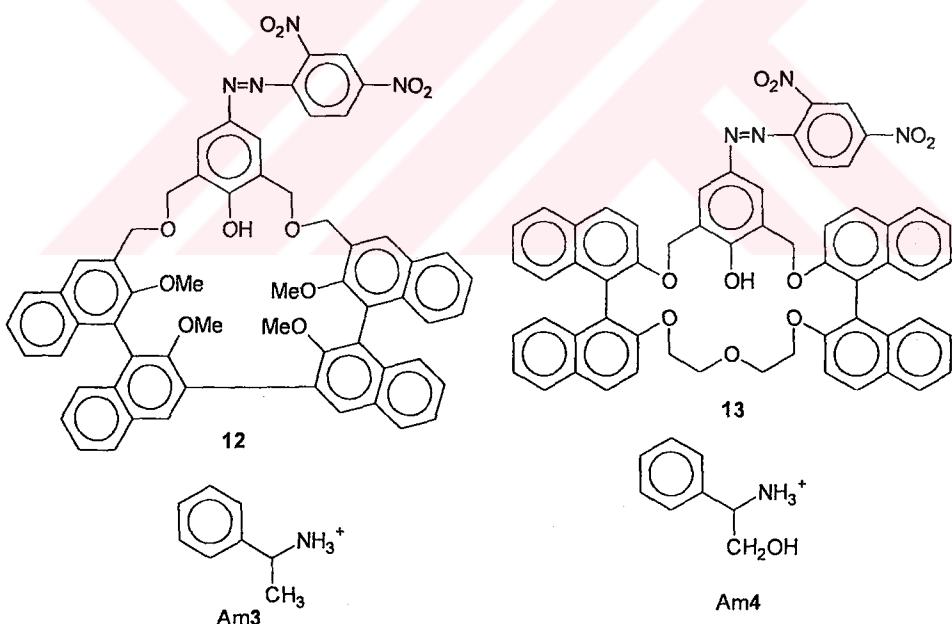
Etkili bir etkileşmeyle host-guest komplekslerinin komformasyonlarının tam olarak uyuşması, guest enantiyomerlerine karşı kiral merkezlerinin optimum tanıma göstermesi, kiral host moleküllerinin (discrimination işlemlerinde) kullanılmasına imkan verir. Diğer taraftan komplekslerin konformasyonu fleksibil ise, hem enantiyomerler makrosiklik ligandla uygun bir pozisyonda etkileşebilirler; hemde kiral merkezler tarafından oluşturulan büyük sterik engeller ortadan kalkmış olur. Tanımanın derecesi bu yüzden azalır. *Böylece etkili enantiyomerik tanımanın diğer bir kuralı; daha az fleksibil host moleküller daha iyi enantiyomerik tanıma sağlar.*

Genel olarak, diastereomerik komplekslerin tam fix olmuş (sabit) konformasyonel yapıları iki faktöre bağlıdır: Birincisi, makrosiklikler oldukça rigid olmalıdır. Rigid bir makrosiklik, konformasyonunu kompleksleşme süresince kolaylıkla değiştiremez, rigid kompleksleşmeyle sonuçlanır. İkinci olarak, çok noktalı bağlanmanın getirdiği bir etkileşim de kompleks yapısının rıjt olmasını sağlar.

(S,S)-4 Am1'e [$\Delta(\log K)(\text{MeOH})=0.41$] karşı (S,S)-6 [$\Delta(\log K)(\text{MeOH})=0.24$]¹⁵⁰ dan daha yüksek derecede kiral tanıma göstermektedir. (S,S)-4'ün, (S,S)-6 ligandından farklı olarak iki karbonil oksijen atomu bulundurmaktadır. İlave iki karbonil oksijenin moleküler rigiditeyi arttırmasından dolayı, (S,S)-4 daha ileri derecede bir tanıma göstermektedir.¹⁷⁷ Daha az fleksibil 4 tarafından enantiyomerik guestlerin kompleksleşmesindeki entalpi ve entropi değişimleri, daha çok fleksibil 6'dakinden daha farklıdır. Hem ΔH hemde ΔS değerleri 4'ün enantiyomerik tanımasına katkı sağlamaktadır. Örneğin, metanolde (R)-Am1-(S,S)-4 etkileşimi ΔH değeri 1.2 kJ/mol ile, (S)-Am1-(S,S)-4 etkileşiminden daha favori iken; (R)-Am1-(S,S)-4 kompleksleşmesine ait ΔS değeri, 4.1 J/molK ile, (S)-Am1-(S,S)-4'ünden daha az favori olmayandır. Favori olan ΔH değerleri (R)-Am1'in (S,S)-4'le etkileşimlerini daha güçlü kılmaktadır. Daha az favori olmayan ΔS değeri, (S,S)-4'ün (R)-Am1 ile kompleksleşmesi süresince daha küçük bir konformasyonel değişim

geçirdiğini göstermektedir. Hem ΔH hemde ΔS değişimleri (*R*)-Am1'in; (*S,S*)-4'le (*S*)-Am1'den daha iyi fix olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan sadece entalpi değişimleri (*S,S*)-6 ile kiral tanımlamaya katkıda bulunmaktadır. (*R*)-Am1-(*S,S*)-6 etkileşimindeki entropi değişimi 18.5 J/molK; (*S*)-Am1-(*S,S*)-6 etkileşiminden daha çok negatiftir. Fleksibil (*S,S*)-6 ile (*R*)-Am1'in güçlü etkileşimi, (*S*)-Am1'le karşılaşıldığında, makrosiklik ligandın fleksibilitesinden dolayı, büyük bir konformasyonal entropi kaybıyla sonuçlandığından, enantiyoselektivitede azalmaya neden olmaktadır.

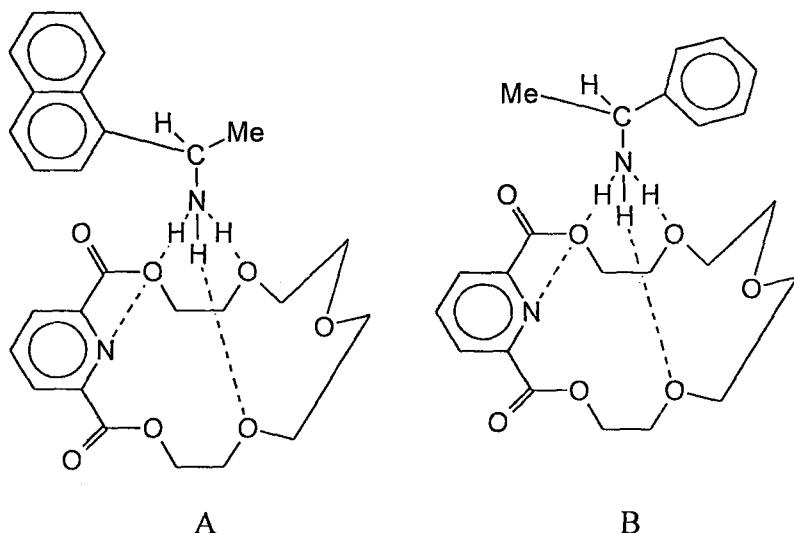
Kiral azofenol içeren makrosiklik 12; 13'ten farklı olarak, makrohalkanın bir parçasını oluşturan büyük ve ard arda gelen rijid tetra-naftil grubuna sahiptir. Fakat 13 ise birbirinden ayrık iki binaftil grubuna sahiptir. Bu yüzden 12 yapısı 13'ten çok daha rijittir.¹⁸⁷ Görünür bölge spektral analiz sonuçları 12'nin üç organik primer aminle (guest) 13'ten çok daha yüksek derecede bir enantiyoselektivite sergilediğini göstermiştir.¹⁸⁷



Pirkle ve Pochapsky, kiral tanıma için 'three point rule' (üç nokta kuralı) tanımlamışlardır.¹⁸⁴ Bu kurala göre, kiral tanıma için kendiliğinden minimum üç ayrı etkileşimin olması gereklidir. Bu etkileşimlerden, en az birinin stereokimyasal yapıya bağlı olması gereklidir. Ancak stereokimyasal etkileşim veya sterik engel kiral tanımayla sonuçlanabilir. Geriye kalan iki etkileşim (ikiside çekiciyse), tanımıayı

sağlayabilecek kadar, kompleksin konformasyonunu sabit duruma getirir (fiksleştirir). Makrosiklik reseptörler, çoğu durumlarda iki çekici etkileşim ile kompleksin konformasyonal fleksibilitesindeki azalmada yeterince etkili değildir. Bu yüzden, üç kendiliğinden etkileşimden daha fazlası, genellikle kompleksin konformasyonel fleksibilitesini azaltır ve sonuç olarak yüksek derecede enantiyomerik bir tanıma gözlenir.

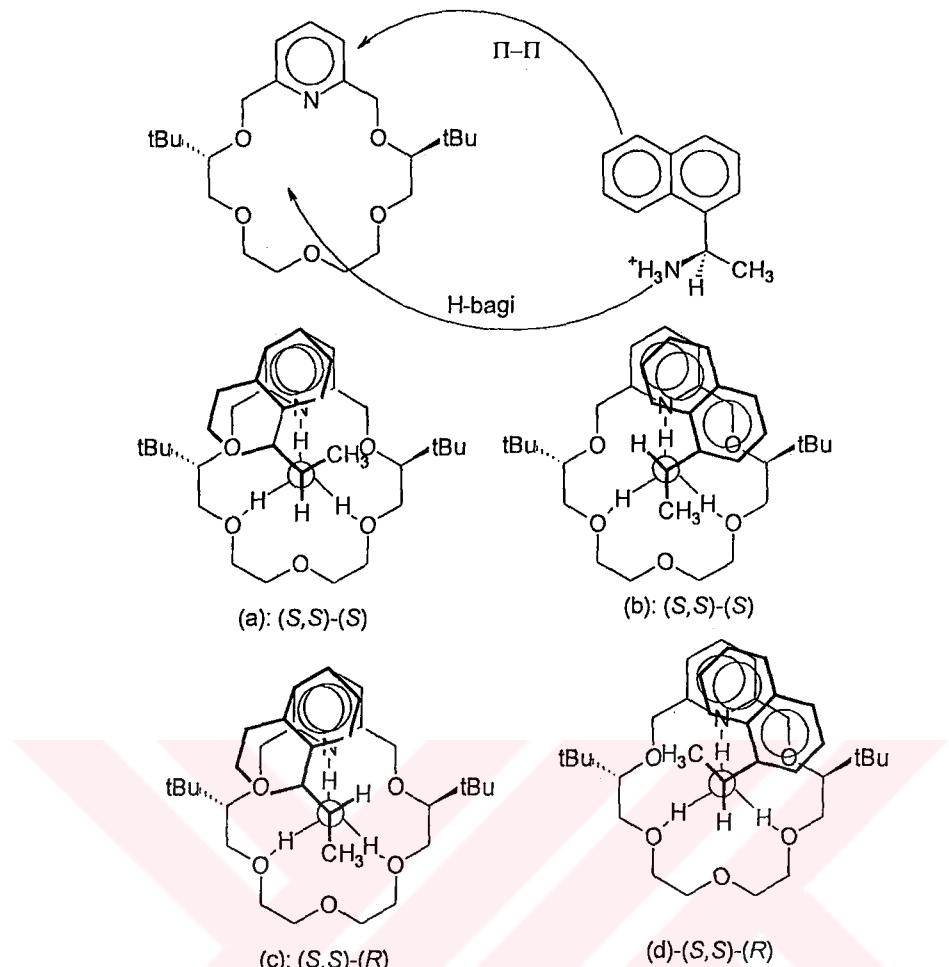
Çoğu durumda, diester pridino-18-Cr-6 tipi makrosikliklerle Am1 enantiyomerlerinin tanınması, α -feniletiramonyum (Am3) enantiyomerlerinden ve 2-amino-2-feniletanol'ün HClO_4 (Am4) tuzundan daha iyidir. Bu Am1, Am3 ve Am4'ün olası çok nokta etkileşim sayısının farklı olmasından kaynaklanır. NMR çalışmaları Am1'e karşı yüksek derecede bir enantiyomerik tanımanın, Am1'in naftil grubu ve makrosiklikdeki halka pridini arasındaki π - π etkileşimi nedeniyle olmaktadır. Am3'e karşı daha düşük derecede enantiyomerik tanımanın da, bu tür etkileşimin yeterince olmamasından dolayıdır. Çözeltildeki Am1'in enantiyomerleri ile kompleksleşme olduğunda, pridinin proton sinyallerinde yukarı alana kaymalar olmaktadır¹⁸⁸⁻¹⁹⁰. Bu da Am1'in naftil grubunun, makrosiklik ligandındaki pridin halkasıyla üst üste çakıştığını gösterir. Bu üst üste çakışma, pridin protonlarının magnetik alanda perdelenmesine,¹⁹¹ bu da ^1H NMR sinyallerinin yukarı alana kaymasıyla sonuçlanır. Diğer taraftan, Am3 ve Am4'ün diester tipi makrosikliklerle kompleksleşmesi, pridin proton sinyallerinin aşağı alana kaymasına neden olur.^{188,189} Bu da Am3 ve Am4'deki fenil gruplarının pridin halkasından uzak olduğunu ve birbiriyile çakışmadığını gösterir. Bu durumda pridin grubu, fenil halkasının deshielding (perdelenmemesi) alanındadır. Bu da pridin protonlarının aşağı alana kaymasına neden olur. Kimyasal kaymanın farklı yöndeki değişimi sonucu, Am1 ile Am3'ün diketopridino-18-crown-6 (14) ile diastereomerik komplekslerinin konformasyonun şekil 3 A ve B'de gösterildiği gibi önerilmiştir.¹⁸⁹



Şekil 3. 14-Am1 (A) ve 14-Am3 (B) Komplekslerinin moleküler yapılarının şematik olarak gösterimi.¹⁸⁹

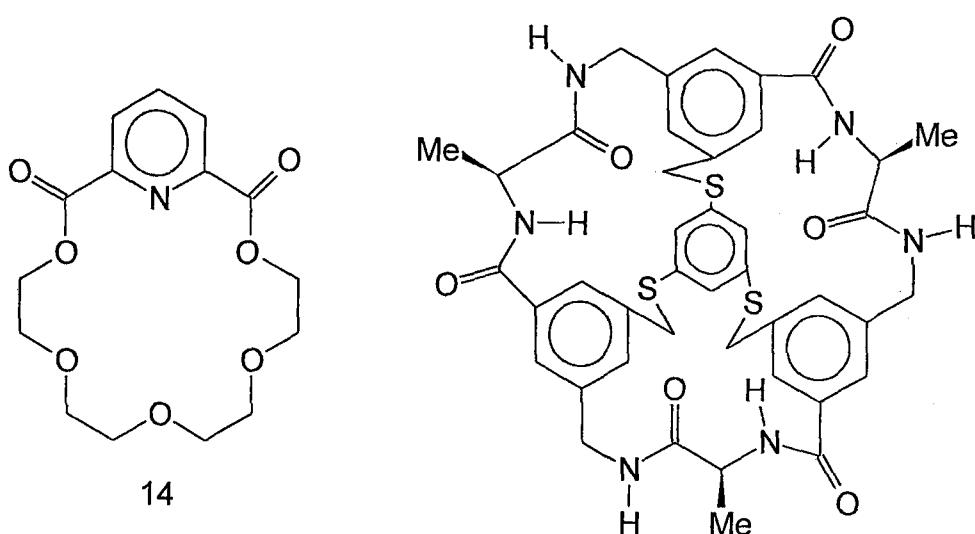
(S,S)-4 ile (S)- ve (R)-Am1'in komplekslerinin kristal yapılarında, (S,S)-4'deki pridin halkası ve Am1 guest'indeki naftil halkası arasındaki π - π etkileşimini göstermektedir (şekil 1).^{175,180} (R)-Am1 ve (S)-Am1 komplekslerinde pridin grupları ile naftil gruplarının geometrik merkezleri arasındaki uzaklık sırasıyla 3.64 ve 3.52 Å°dür. Yine (R)-Am1 ve (S)-Am1 komplekslerindeki host ile guest'deki aromatik halkalar arasındaki dihedral açıları sırasıyla 11.9° ve 6.9°dir. Bu parametreler naftil halkasının (S,S)-4'deki pridin halkasıyla π - π etkileşimleriyle üst üste çakıştığını göstermektedir. Bu yüzden tripod hidrojen bağlanması dahil, çok nokta etkileşimi ve Am1 katyonu ile makrosikliğin π - π üst üste çakışmasıyla kompleks konformasyonu fikstir. Bu koşullar altında, kiral bariyerler enantiyomerik tanımada tam olarak etkilidir.

(S,S)-7-Am1 kompleksleri için CPK modelleri verilmiştir (şekil 4). (S,S)-S ve (S,S)-R komplekslerinin her biri, iki muhtemel konformasyona sahiptir. (S,S)-S kompleksinin iki konformasyonunda (şekil 4a,b) Am1 katyonundaki naftil ya da metil grubundan biri, amonyum katyonun yerleştiği, makrosiklik düzlemin üstünde çıkan kiral tert-bütil bariyerlerinden birine çok yakın yerleşmiş olmalıdır, ki buda güçlü van der Waals itmeleriyle sonuçlanmaktadır. Böyle sterik itme, (S,S)-R kompleksi için muhtemel iki konformasyonundan birine engel olmaktadır (şekil 4c).



Şekil 4. (*S,S*)-7-(*R*)-Am1 ve (*S,S*)-7-(*S*)-Am1 komplekslerinin olası konfigürasyonları

McDonald ve Still; 15 gibi peptit guest moleküllerinin belirli C_3 -simetrik makrotrisikliklerle enantiyoselektif bağlanması için serbest enerji değerlerindeki farklılıklar hesaplamak için, serbest enerji dağılım teknigini kullanmışlardır.¹⁹²



Yüksek enantiyoselektiviteye sahip olan diastereomerik kompleksler için hesaplanmış $\Delta(\Delta G)$ değerleri, deneysel olarak tespit edilenlerle mükemmel bir uyum içerisindeidir. Çalışma organik çözücüler içerisinde makrosiklik ve peptit guestler arasındaki bağlanmayı yönlendiren itici güçlerin host ve guest moleküller arasındaki hidrojen bağlarının oluşumu olarak göründüğünü göstermektedir. Böyle moleküller arası hidrojen bağlarının sayısı ve enantiyoselektivitenin derecesi arasında bir ilişki vardır. Hesaplama esnasında numunelendirilen bir çok yapı, ya iki yada üç, moleküller arası hidrojen bağına sahiptir. Fakat yüksek enantiyoselektivite gösteren diastereomerik komplekslerin dört hidrojen bağına sahip olanları çoğunluktadır. C_3 -simetrisine sahip makrotrisiklikler ile gözlenen yüksek enantiyoselektivitenin, guest moleküllerle daha fazla hidrojen bağı oluşturma yeteneklerinin bir sonucudur.¹⁹²

Makrosiklik bileşiklerle enantiyomerik tanımın üçüncü kuralı şöyle tanımlanabilir: Diastereomerik komplekslerin düşük konformasyonal fleksibilitesi yüksek derecede enantiyomerik tanımayla sonuçlanır. Bu şekildeki sınırlı konformasyonal fleksibilite, genelde makrosikliklerin rijiditesinden ve host-guest moleküller arasındaki çok noktalı çekim etkileşimleri olasılığından kaynaklanır. Bazı durumlarda yüksek orandaki rijid ligandların, guestle bağlanma enerjilerini azaltabileceği ve bunun da düşük enantiyoselektiviteye; yada yokluğuya sonuçlanacağı söylenebilir. Bundan dolayı düşük konformasyonal fleksibilite, makrosiklik reseptörün aşağıda tartışıldığı gibi sadece guest moleküllerle uygun bir şekilde tamamlayıcı ve elektrostatik yüzeye sahip olduğu zaman favoridir.

4.2.4. YAPISAL TAMAMLAYICILAR

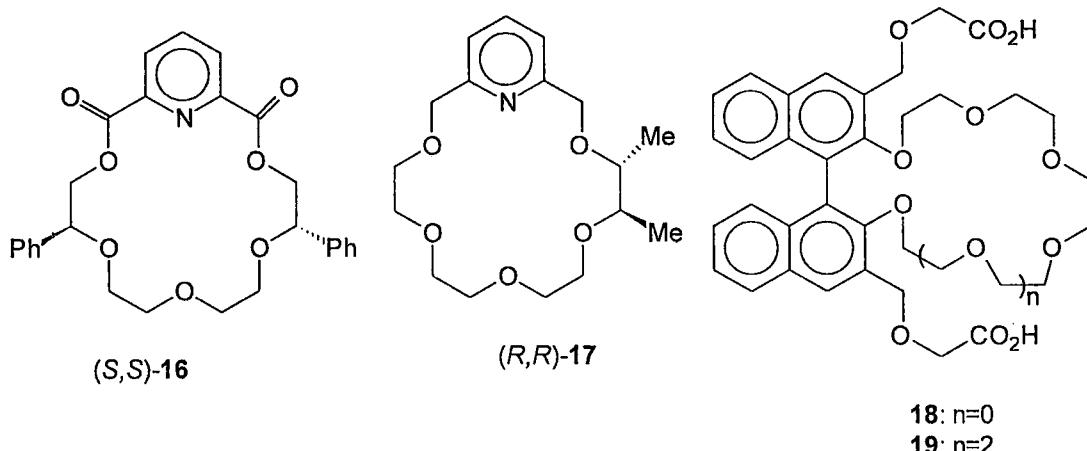
Kararlı kompleksler oluşturmak ve kiral sübstiyentler arasındaki itici etkileşimlerin tam kullanımı açısından host ve guest moleküller arasındaki yapısal tamamlayıcılar önemlidir. Enantiyomerik tanımda, yapısal tamamlayıcılar host ve guest molekülleri arasında elektrostatik etkileşimler olduğunda, diastereomerik kompleksler farklı kompleksleşme enerjilerine sahip olur. Bunun olabilmesi için host ve guest moleküllerinin kiral grupları arasında sterik etkileşimlerin olması gereklidir. Bununla birlikte diastereomerik kompleksler, eğer aşağıdaki durumlardan biri oluşursa yapısal tamamlayıcı değildirler.

(1) İki enantiyomeri arasında herhangi bir bağlanma enerjisi farkı yaratmayacak kadar host ve guestin kiral gruplarının birbirile etkileşmemesi veya itme etkileşimlerinin çok zayıf olması durumunda;

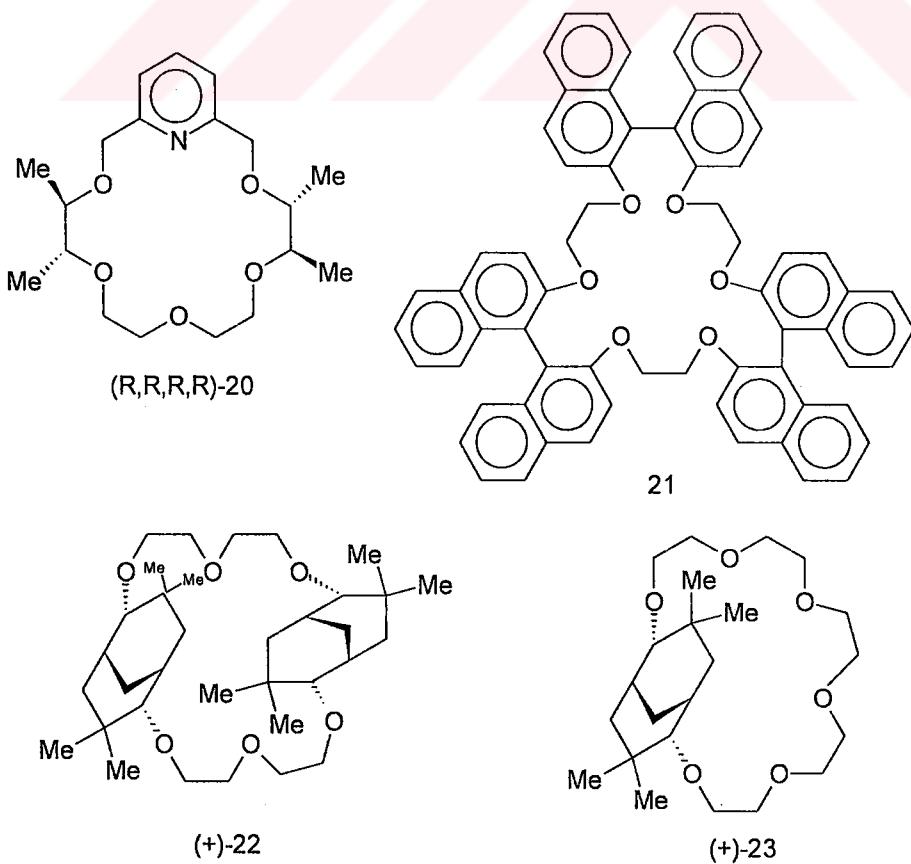
(2) makrosiklik hostta çok fazla sayıda sübstituentin mevcut olması veya kiral merkez ya da merkezlerde çok geniş sübstituentlerin olması, makrosikliklerin guest enantiyomerlerle kararlı kompleks oluşturamaması durumunda.

Örneğin, **9** reseptöründe de görüldüğü gibi kiral sübstituent çok büyktür. (*S,S*)-**9**'un büyük tert-bütil grupları, Am1 enantiyomeri ile oldukça zayıf bir etkileşime neden olur ve herhangi bir enantiyomerik tanımayla sonuçlanmaz.^{177,178} Bu yüzden yapısal tamamlayıcı olmayan etkileşimler, herhangi bir enantiyomerik tanımanın olmamasına neden olur. Bir kiral makrosiklik reseptörün guest enantiyomerlerinden birile kararlı bir kompleks ve diğerile daha az kararlı kompleks oluşturabilmesi, stereokimyasal yapısal bir tamamlayıcıya sahip olmasıyla mümkündür.

(*S,S*)-**8**, Am1 ve Am3'ün (*S*)- formlarına nazaran (*R*)- formlarına karşı sırasıyla $\Delta(\log K)$ değerleri >0.85 ve 0.56 'lık değerlerle mükemmel bir tanıma göstermektedir. Bununla birlikte (*S,S*)-**8**'in izomeri (*S,S*)-**16**, hem Am1 hemde Am3 enantiyomer çiftine karşı sırasıyla $\Delta(\log K)$ 0.22 ve 0.14 'lük değerlerle, (*S,S*)-**8**'den çok daha küçük derecede bir enantiyoselektivite sergilemektedir. **16**'daki iki kiral merkez karbonlarından her biri, pridin halkasına, **8**'dekinden daha uzak pozisyonadır. Makrosiklik yapıdaki bu değişiklikten dolayı, (*S,S*)-**16**, amonyum enantiyomerlerine karşı steriksəl kaynaklı tamamlayıcılığı daha azdır ve daha düşük derecede kiral tanıma gösterir. Makrosiklik **17**'nin sahip olduğu iki kiral merkez, pridin halkasının aynı tarafına yerleşmiştir ve Am1'e karşı hiç enantiyomerik tanıma göstermemektedir. (*R,R*)-**17**'nin (*R*)-Am1 ve (*S*)-Am1 ile etkileşimine ait [$\log K(\text{MeOH})$ değerleri sırasıyla 3.00 ve 2.94] tür.¹⁷⁸ Her iki Am1 enantiyomerinin hacimli grubu, ligand ile sterik kontaktan sakınabilmek için, metil sübstituentlerin olmadığı, pridin halkasının diğer yüzündeki açık taraftan bağlanabilir.



Binaftil içeren **5**, daha önce bahsedildiği gibi, valine karşı yüksek derecede bir kiral tanıma sergiler.¹⁸² Bununla beraber crown halkası bir fazla veya bir az etilenoksi ünitesine sahip olacak şekilde makrosiklik **18** ve **19**'da olduğu gibi modifiye edildiğinde, valine karşı hiç bir enantiyomerik tanıma göstermez.^{139,182} Moleküler modeller **18** nolu crown halkasının bir amonyum grubu yerleştirilemeyecek kadar küçük olduğunu ve **19**'un amonyum katyonuyla hidrojen bağı yapabileceği alternatif üç oksijen atomunun kiral bariyerlerden çok uzak olduğu şeklinde açıklanmıştır.



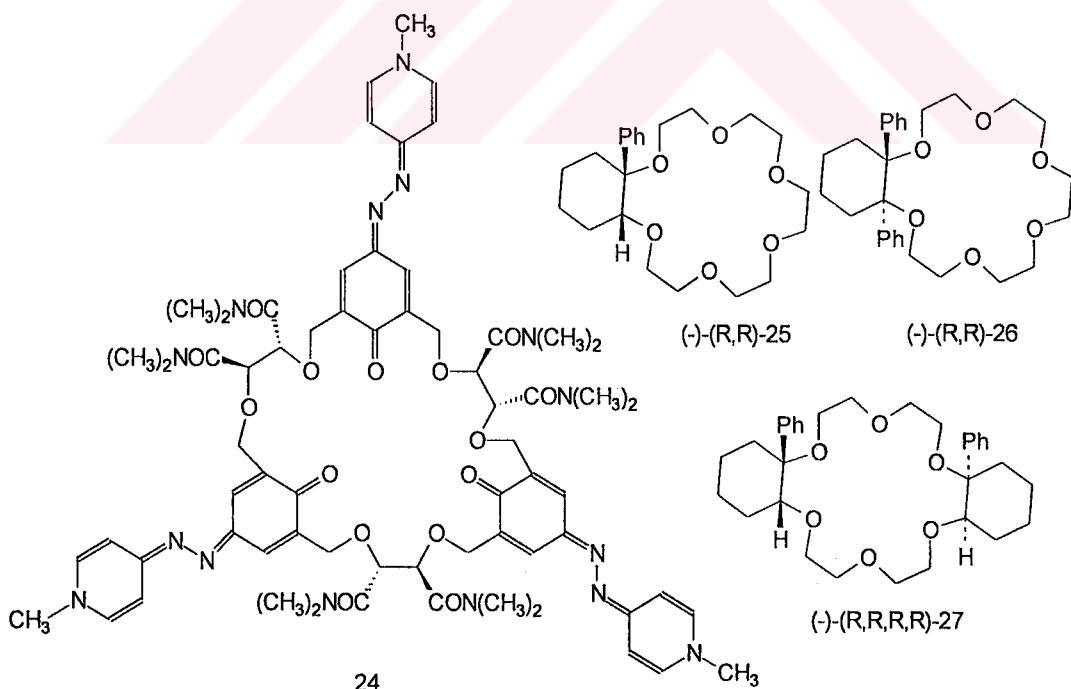
Çoğu durumda, çok sayıda kiral merkez yapısal tamamlayıcıların azalmasından dolayı, ya hiç ya da düşük derecede bir enantiyomerik tanıma gösterir. (*S,S*)-6, ikiden fazla metil gruplu (*R,R,R,R*)-20 ile karşılaşıldığında Am1 enantiyomerlerine karşı hiç tanıma sergilememektedir. [(*R,R,R,R*)-20'nin (*R*)-Am1 ve (*S*)-Am1 ile etkileşimine ait (5:5;CD₃OD: CDCl₃ içinde) logK değerleri sırasıyla 3.00 ve 3.05'dir¹⁷⁷]. Cram ve çalışma grubu bir veya iki binaftil ünitesi içeren makrosikliklerin (5, 10 ve 11 gibi) iyi bir enantiyomerik tanıma gösterdiklerini; fakat bunlardan üç binaftil ünitesi içerenlerin (21 gibi) kiral discriminasyon yeteneklerini kaybettiğini gösterdiler.¹³⁹ Naemura ve çalışma grubu, kiral bariyer olarak 3,3,7,7-tetrametil-bisiklo[3.3.1]nonan-2,6-diol'den iki tane sokulmasıyla oluşan altı oksijen içeren makrosikliğin Am2'ye karşı hiç bir enantiyomerik tanıma göstermeyeşini, yiğinsal likit membran ile transport yeteneğinin olmayışına yorumladılar. On günlük bir periyotta, (+)-22 ile Am2 molekülüne ait önemli bir transport elde edilememiştir.¹⁹³ Bu ünitelerden birinin benzer bir makrosiklik (+)-23'e bağlanması, Am2'ye karşı hem transport hemde kiral tanıma sağladı.¹⁹³ *Bu yüzden enantiyomerik tanıma için dördüncü kuralı şu şekilde ifade etmek mümkündür: Yüksek derecede enantiyomerik bir tanıma elde etmek için, kiral makrosiklik bileşik guest enantiyomere'lere karşı stereokimyasal bir yapısal tamamlayıcıya sahip olmalıdır.*

4.2.5. MAKROSIKLİK RESEPTÖRLERİN SİMETRİSİ

Makrosiklik reseptörlerin simetrisinin kiral tanıma üzerine etkisi, ilk kez Löhr ve Vögle tarafından incelenmiştir.¹⁹⁴ Kiral azamerocyanin içeren makrosiklik 24 sentezlenerek¹⁹⁵ enantiyomerler arasında farklandırma özelliği incelenmiştir. Reseptör 24 ile, guest enantiyomerlere karşı gözle görülür bir kiral discriminasyon elde edilememiştir. Kiral tanıma eksikliğinin, 24'ün *D*₃-simetrisinden kaynaklandığı düşünülmüştür.¹⁹⁴ Makrosikliklerin *D*₃-simetrisi, her bir tarafın üzerindeki üç eşit sterik bariyerle sağlanır. Şekil 5'deki (a ve b) düzenlenme, ortaboy büyülükte bir sübstiyent (M) ve küçükboy (S), *D*₃ hostla sterik itmelerde bir fark yaratılmadan konumları değiştirilebilir. Bu yüzden *D*₃-simetrik ligand substratların *R* ve *S* formları arasında discriminasyonda steriksel bir farklı çevre oluşturamamaktadır ve *D*₃-

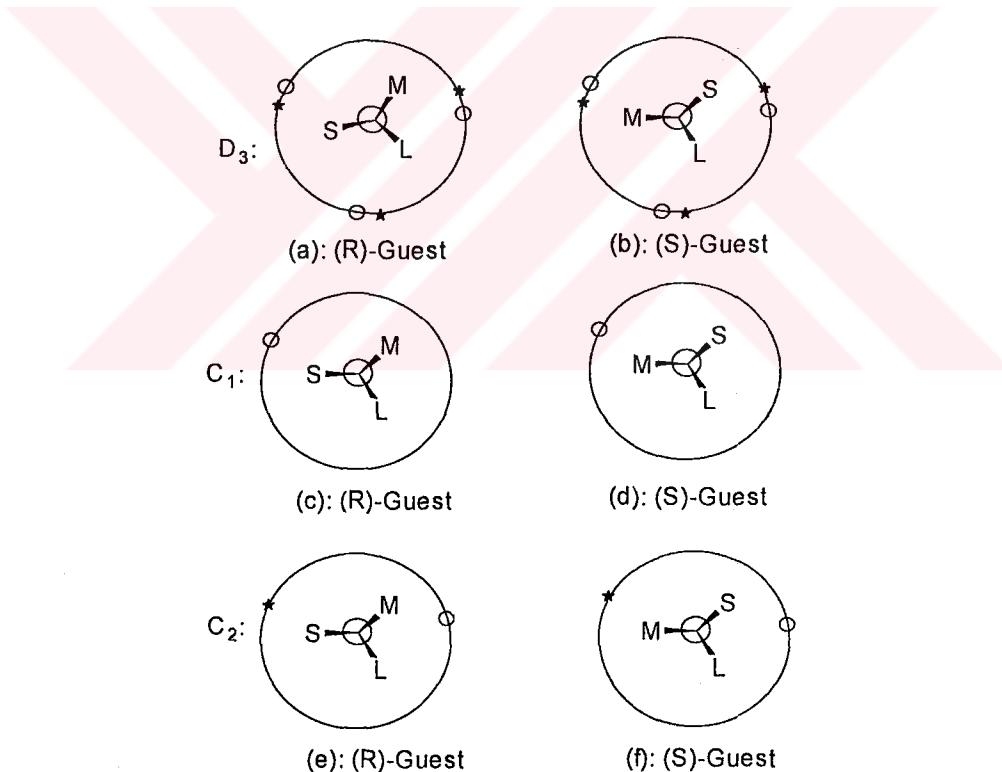
simetrik makrosiklikle, enantiyomerik guestlerin etkileşmesi, guest moleküllerin *R* ve *S* formları arasında küçük farklı bağlanma enerjileriyle sonuçlanır.

C₁-simetrik kiral makrosiklik reseptörler enantiyomerik tanıma için yetersiz bir sterik itme sağlar. Naemura ve çalışma arkadaşları *C₁*-simetrisine sahip kiral makrosikliklerin “sideness” problemlerinden dolayı düşük enantiyoselektivite gösterdiğini bildirdiler.¹⁴³ *C₁*-simetrik bir ligand olan **25**, *C₂*-simetrik ligandlar **26** ve **27**'den önemli derecede daha düşük enantiyoselektivite sergilemiştir.¹⁴³ *C₁*-simetrik ligand **17**, Am1'e karşı hiç bir enantiyomerik tanıma göstermemektedir. Diğer taraftan **17**'nin *C₂*-simetrik bir yapısal izomeri **4**, Am1'e karşı enantiyoselektivite gösterir. Şekil 5 (c ve d) *C₁*-simetrik bir makrosiklikle, bir enantiyomer çiftinin sterik etkileşimleri gösterilmiştir. Şekil 5 (c ve d)'de görüldüğü gibi substratlar kararlı kompleks oluşturmak için çıktı yaparken bir taraftan makrosiklik reseptörle etkileşirler, kiral bariyerler diğer taraftan *C₁*-simetrik ligandla *R* ve *S* substratı arasındaki etkileşimler, sterik itmede bir farklılık içerirler. Bununla birlikte, host makrosiklik ile guest moleküllerinin etkileşimi, kiral bariyerlerin rolünün minimize edildiği taraftan, yani düşük derecede kiral tanımayla sonuçlanan kiral bariyerlerin çıktı yaptığı makrosikliğin farklı yüzeyinde meydana gelir.



C₂-simetrik makrosiklik reseptörler genellikle iyi bir enantiyoselektivite gösterir. Şekil-5'te gösterildiği gibi, daha az bir sterik itmeye *C₂*- simetrik bir kiral

makrosiklikle guest enantiyomerlerden biri etkileşirse (Şekil 5e; küçük sübstituent S, kiral bariyere yakındır). Kendi enantiyomeri kiral bariyer ile daha güçlü bir itme etkileşimi ile yüzyüze kalmaktadır. (Şekil 5f; m sübstituenti, kiral bariyere yakındır). Şekil 5'te kiral bariyer kendi rolünü oynamak için kiral makrosikliklerin substratlaların etkileşimlerinin bir tamamlayıcı olduğu sanılmaktadır. D_2 -simetriselli makrosiklikler, C_2 -simetrik makrosiklikler gibi enantiyomer substratlarına karşı aynı sterik etki etkileşimlerine sahip olduğuna inanılmaktadır.¹⁹⁴ D_2 -simetrik makrosiklik reseptörlerin iyi kiral tanıma sergilediği Naemura ve çalışma grubu tarafından gösterilmiştir. Still ve grubu da C_3 -simetrik makrosikliklerin de iyi bir enantiyoselektivite sergilediğini göstermişlerdir.^{149,192} *Bu yüzden, şimdije kadar bildirilen enantiyomerik verilere göre, enantiyomerik tanıma için beşinci kural: C_2 -, C_3 - ve D_2 -simetrisine sahip makrosiklik reseptörler, C_1 - ve D_3 -simetrik olanlardan daha yüksek bir enantiyoselektivite gösterebilmeleridir.*



Şekil 5. C_1 -, C_2 - ve D_3 - Simetrik Makrosiklik reseptörlerle Substratin Kiral Tanımasının Şematik olarak Gösterimi (H_3N^+ -CSML'nin Newman Projeksiyonu, S=küçük, M=orta ve L= geniş); * Makrosiklik düzlemin üzerinde; ° Makrosiklik düzlemin altında.

Kiral makrosiklerle etkili enantiyomerik tanıma için kuralları tekrar kısaca özetlersek:

1. Temel olarak, kiral makrosikliklerin guest enantiyomerlerle kararlı kompleks oluşturması şarttır. Öyle ki itici etkileşimler bir enantiyomerin kompleksleşme kararlığını etkili bir şekilde azaltabilsin.
2. Büyük kiral bariyer veya bariyerler, genellikle yüksek derecede bir enantiyomerik tanıma sağlar.
3. Diastereomerik komplekslerin düşük konformasyonal fleksibilitesi iyi bir enantiomerik tanımda önemli rol oynar. Rigid makrosiklik yapı ve çok noktalı etkileşim kompleksin konformasyonunu fiks bir yapıya sahip olmasını sağlayan önemli diğer faktörlerdir.
4. Enantiyomerik tanıma için, sterik itmeleri tam olarak kullandıran makrosikliklerin kiral engelleri, kiral makrosiklikler ve enantiyomerler arasında yapısal tamamlayıcılık sağlar.
5. C_2 -, C_3 - ve D_2 - simetrisine sahip makrosiklik reseptörler, genellikle C_1 - ve D_3 - simetrisine sahip olanlardan daha yüksek enantiyoselektivite gösterirler.

Bu temel kurallar sayesinde verilen herhangi bir makrosiklik reseptörün kiral tanıma yeteneği için bir tahmin yapılabilir. Böylece, bu kurallar yeni makrosikliklerin dizaynı için temel yol gösterici olarak kullanılabilir.

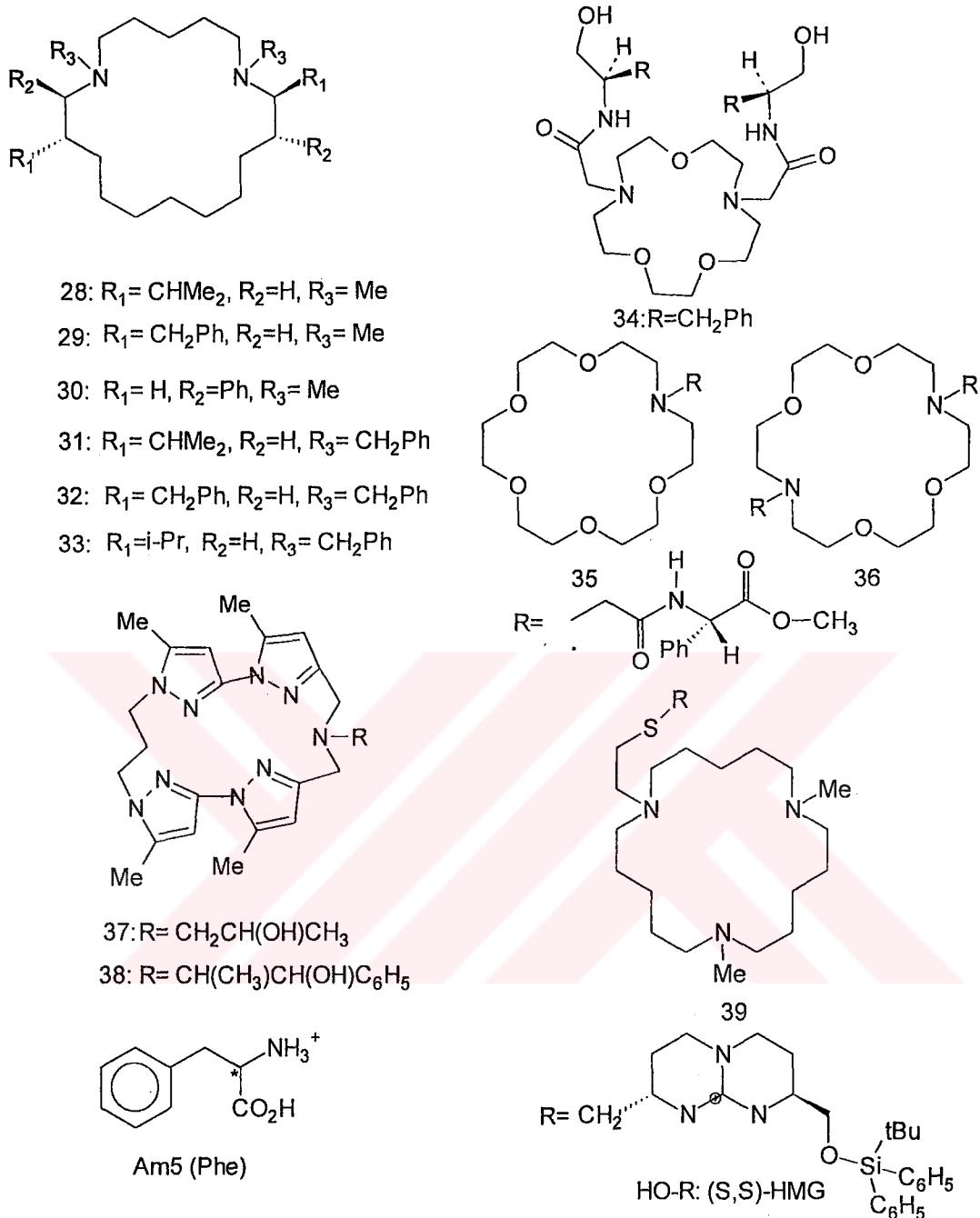
5.3. AZA-TAC ETER TÜREVLERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Sutherland ve grubu bazı kiral aza-tac eter türevleriyle enantiyomerik tanımanın özelliklerini araştırmışlardır.^{196,197} Kuru $CDCl_3$ veya CD_2Cl_2 'de (R)- veya (S)-Am3 tiyosyanat tuzlarıyla, 28-33 kiral makrosikliklerin kompleksleri, enantiyomer çiftlerinin bileşenleri arasında ayırt edici ve farklı NMR sinyalleri verir. Makrosiklik 31 seçici olarak Am3'ün (S)- formundan ziyade, (R)-formunu bağlamaktadır. Ligand 32, R_1 grubundan beklenen daha az bir steriksellikle, kuru $CDCl_3$ veya CD_2Cl_2 'de benzer NMR spektral davranışını gösterir, fakat (R)-Am3 lehine enantiyoselektivite nitel olarak 31 ile elde edilenden daha azdır. Bu söylenen enantiyoselektivite suyun varlığında, hidrat komplekslerin oluşumundan dolayı, kaybolmuştur. Böylece (S,S)-28 ve 29 makrosikliklerinin^{196,197} (S)-Am3 tiyosyanat

tuzu ve (R,R) -30 makrosikliğin,¹⁹⁶ (R) -Am3 tuzu ile sadece zayıf seçici ekstraksiyon solvent ekstraksiyon deneyleriyle gösterilmiştir.

^1H NMR metoduyla ΔG serbest aktivasyon enerjilerinin belirlemesi diastereomerik komplekslerin ^1H NMR spektrumlarındaki önemli derecedeki farklılıklarına rağmen, 29 ve 30 (R)- ve (S)-Am3 komplekslerinin dinamik kararlılıklar arasında küçük farklılıklar olduğunu göstermiştir.⁹⁷ Çözücü ekstraksiyon katsayıları, 33'ün (R)-Am3 için zayıf bir tercih gösterdiği görülmüştür. Diastereomerik kompleksler arasında farklı ^1H NMR spektrumunun sadece karşılaşırımla elde edilen, enantiyoselektivite derecesinin güvenirlilik değerleri sorgulanmıştır.¹⁹⁸ Bir kiral host molekülünün, bir kiral guestin enantiyomer çiftinin bireyleriyle birleştiği zaman, yüksek alan NMR'yla kolay bir şekilde ayırt edilebilen, diastereomerik kompleksler elde edilir. Böyle etkiler olabilir ve hiç bir şekilde enantiyospesifiteyi göstermenin, yani belirli bir enantiyomerin tercihen bağlanmasıının yolu olamaz. Enantiyospesifik bağlanmayı göstermek için, her bir enantiyomerin bağlanma ilgileri bağımsız olarak tespit edilmelidir.⁹⁸

Kiral merkezler 34'de olduğu gibi, makrohalka üzerinde değil, pendant kolları üzerine yerleştiği zaman, ligand kiral tanıma yeteneği göstermemektedir. Sutherland ve grubu başka azataç eterlerle çalıştı ve kiral tanıma davranışları, ^1H NMR spektroskopisiyle incelendi.^{97,199} Gokel ve grubu N -pivot dipeptik kolları taşıyan iki lariat eterle yiğinsal kloroformlu membran boyunca Z aminoasit [Z=benziloksi)karbonil] ve dipeptit K^+ karboksilatların enantiyoseçici transportunu açıkladılar.^{200,201} Tek ve iki kollu lariat eterleri (35 ve 36)'nin, kiral tanıma özelliğine sahip etkili taşıyıcılar olduğu gösterildi. Tek kollu 35, iki kollu 36'dan daha yüksek transport hızı gösterdi. Fakat 36, 35'den daha iyi bir kiral tanıma sergiledi. En yüksek enantiyoseçicilik 36 için gözlendi ve 1.6'lık transport hızı (L/D) oranını veren D , L-z- α -fenilglisinO $^-$ K^+ 'dır. 35 ve 36 Lariat eterleri arasındaki farklı transport hızları, farklı sayıdaki kiral pendant kollarının bir sonucudur. Çalışma; kiral pendant kollarının sadece transport (taşınan) substratlarla etkileşime katılmadığını aynı zamanda enantiyomerik tanımayla sonuçlandığını göstermiştir.



Kiral pendant kol içeren diğer ikiaza makrosiklik, Tarrago ve grubu tarafından rapor edilmiştir.^{202,203} Bu tetra pirazolik makrosiklikler (**37** ve **38**) rasemik amino asitler (triptofan ve fenilalanin) ve lityum mandelat için bir yiğinsal CH₂Cl₂ membran boyunca, hafif bir enantiyoseçici transport sergilediği gösterilmiştir. Toplama fazında Phe ve Trp tuzlarının *D*-enantiyomer yüzdeleri sırasıyla %51 ve

%49'dur. Bundan dolayı pendant kolları üzerinde kiral merkezlere sahip bir makrosiklik, genellikle düşük enantiyomerik tanıma göstermektedir. Bu şaşırtıcı değil, çünkü pendant kolu üzerine yerleştirilen kiral bariyer, pendant kolumnun özel fleksibilitesinden dolayı, kiral discrimination için etkili bir sterik itme gösterememektedir.

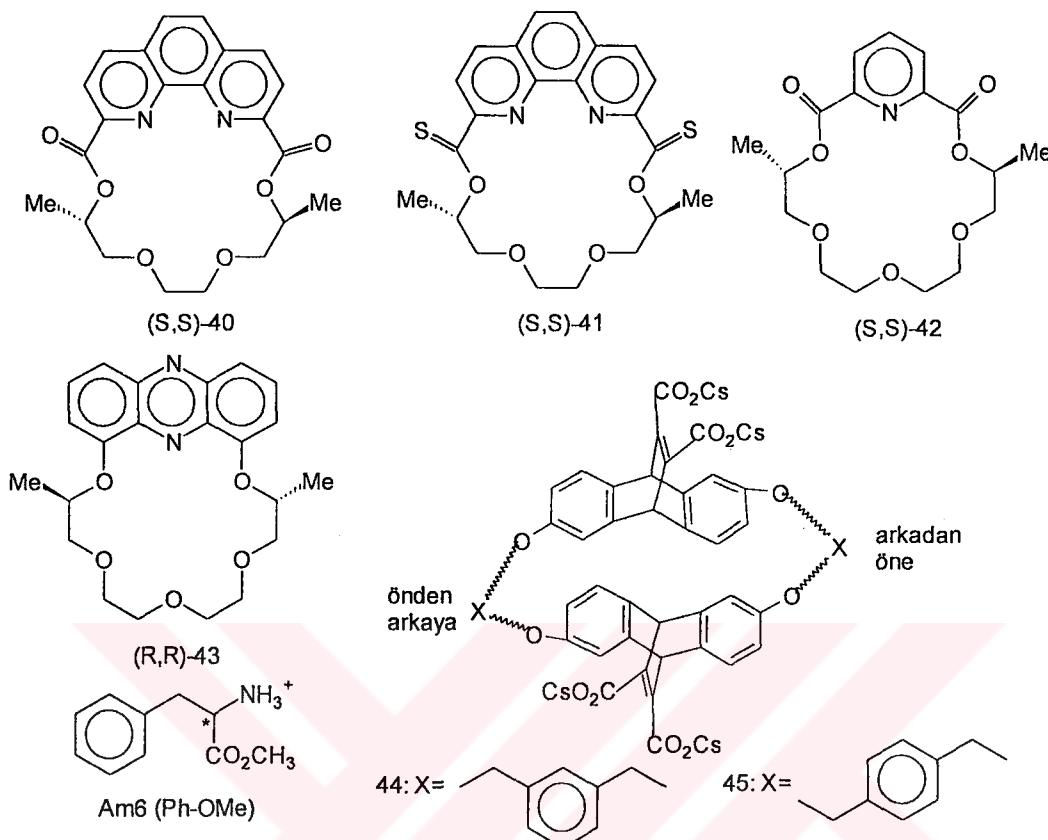
Schmidtchen ve grubu son zamanlarda triaza 18-crown-6 türevi **39**'un sudan CH_2Cl_2 fazına *L*-fenilalanını (*Am4*), *D*-formuna karşı seçici olarak ekstrakte ettiğini gösterdi.²⁰⁴ %40'luk ee değeri, pH 9.1-10.5 aralığında pH'dan hemen hemen bağımsızdır. Aynı şartlar altında (*S,S*)-*HMG*'nin kendisi (**39**'un kiral guanidin taşıyan türevi) enantiyoselektivite göstermemektedir. Bundan dolayı *HMG*'nin triaza-18-crown-6'ya bağlanması, enantiyomerik tanımayla sonuçlandı. Kiral bariyer olarak pendant guanidin içerenlerin zwitter iyonik amino asitlere karşı yüksek derecede enantiyomerik tanıma sergilediği gösterilmiştir.²⁰⁵ Bu kiral aza-crown eter Webb ve Wilcox'un derlemesinde bulunmaktadır.³⁶

4.3. POLİSİKLİK AROMATİKLİKLER İÇEREN MAKROSIKLİKLERLE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Yapısına fenantrolin bağlı makrosiklik (**40**), $\text{CD}_3\text{OD}/\text{CDCl}_3$ [$\Delta(\log K)=0.34$ -0.52] çözücü karışımında, *Am1*'in iyi bir enantiyomerik tanımasını sergilemiştir.²⁰⁶ En yüksek enantiyomerik tanıma derecesi ılımlı miktarda metanol ihtiva eden bir çözücü karışımında [3:7 $\text{CD}_3\text{OD}/\text{CDCl}_3$, $\Delta(\log K)=0.52$] gözlenmiştir pridin ihtiva eden bu makrosiklikler **4**, **41** ve **42** ile numaralandırılmıştır. (*S,S*)-**40** *Am3* 'e karşı ılımlı bir tanıma sergilemiştir. [$\Delta(\log K)=0.22$, 1:1 $\text{CD}_3\text{OD}/\text{CDCl}_3$ içinde] ve *Am4* ve *Am6*'ya karşı herhangi bir tanıma sergilememiştir. Pridin ihtiva eden ligand **4** ile karşılaşıldığında daha rikit, düz yapıdan ve yoğun π -sisteminde dolayı **40**, *Am1* ve *Am3* ile daha kararlı kompleksler oluşturmuştur.²⁰⁶ **40**'ın bu yapısal özellikleri X-Ray analizi ve 2D NMR teknikleriyle doğrulanmıştır. **40**'ın **4**'e göre daha düşük enantiyomerik tanıma derecesi, kiral merkezlerin fenantrolin grubundan daha uzak olmasına bağlanabilir.

Makrosiklik (*R,R*)-**43** makrohalkaya giren fenazin grubuna sahiptir. *Am3*'e karşı kiral tanıma göstermemesine rağmen, metanol içerisinde (*R*)-*Am1*'den ziyade

(S)-Am1'i çöktürme yeteneği, onun Am1 enantiyomerlerinin sperasyonu için, basit ve etkili bir yaklaşım için umut verici bir aday yapmaktadır.²⁰⁷

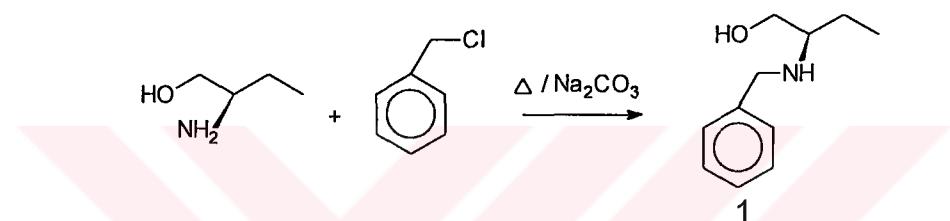


Dougherty ve grubu iki veya üç, 2,6-disübsütüue-9,10-etenoadrasen birimleri içeren bir seri makrosiklikleri sentezlemiştir.¹⁹⁸ Bu makrosiklikler hidrofobik ve iyon-dipol etkileşimleri yoluyla suda çözünür organik bileşiklerle host-guest kompleksler oluşturur. Onlar arasında iki kiral makrosiklik **44** ve **45**, trimetil amonyum katyonlarının zıt enantiyomerleriinden bir kaçına karşı ilimli discriminasyon sergiledikleri bulunmuştur. Enantiyomerik etkileşimler için ^1H NMR metoduyla 295 K'de, 0.4 ve 2.7 kJ/mol arasında $\Delta(\Delta G^\circ)$ değerleri elde edildi. En büyük $\Delta(\Delta G^\circ)$ değeri 2.7 kJ/mol, 3:1 lik enantiyoselektiviteyi ifade etmektedir. NMR kaydırma çalışmaları daima ayırt edilebilir diasteomerik host-guest etkileşimlerini göstermesine rağmen, bağlanma affinitelerinin $\Delta(\Delta G^\circ)$ ölçüm değerleri, bir kaç durumda elle tutulur kiral tanıma göstermemiştir.¹⁹⁸ Bu durum, enantiyomerik ayırtedilemeyen guest'lerin her iki enantiyomerinin de çalışılan hostlarla elverişli bağlanma oryantasyonları bulabildikleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

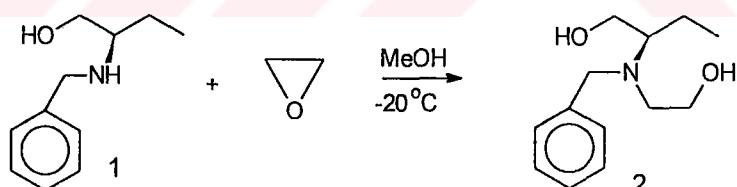
5. MATERİYAL VE METOD

Bu çalışmanın birinci aşamasında, optikçe aktif aminoalkollerden çıkararak, yeni bir yöntemle “Kiral Monoaza Taç Eterler” sentezlendi. İkinci aşamada ise, sentezlenen bu taç eterlerin host-guest kompleksleri hazırlanarak, bazı amine bileşiklerine karşı enantiyomer tanıma özellikleri (Enantiomeric Recognition) araştırıldı.

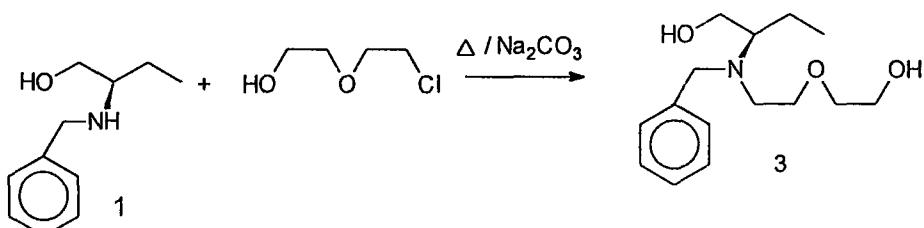
Çıkış maddesi olarak sanayi’de etambütol sentezinde kullanılmak üzere bolca üretilen ve ucuz olan *R*-(-)-2-amino-1-butanol, benzil klorür ile aşağıdaki reaksiyon denklemine göre etkileştirilerek *R*-(-)-*N*-benzil-2-amino-1-butanol sentezlendi.



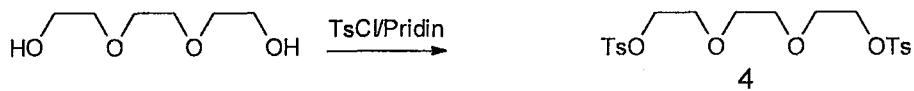
Sentezlenen *R*-(-)-*N*-benzil-2-amino-1-butanolle, etilen oksit açılarak kiral taç eter öncüsü 2 sentezlendi.



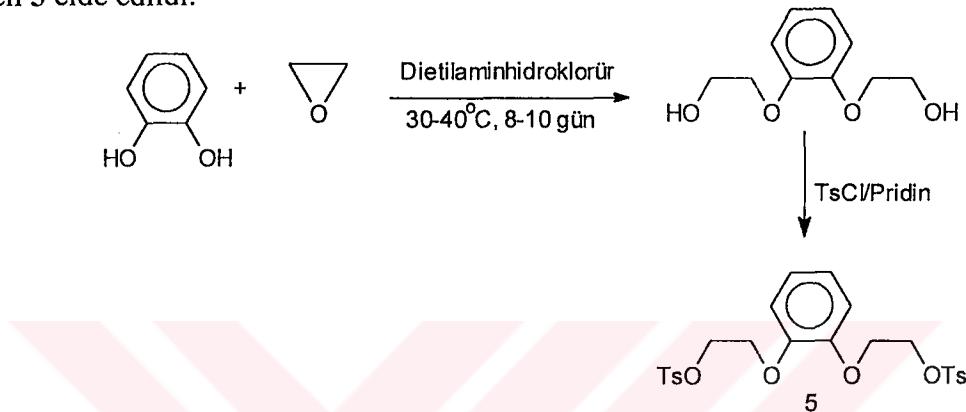
Yine *R*-(-)-*N*-benzil-2-amino-1-bütnol ve dietilen glikol monoklorhidrin aşağıdaki reaksiyon denklemine göre reaksiyona girerek bir diğer kiral taç eter öncüsü 3 sentezlendi.



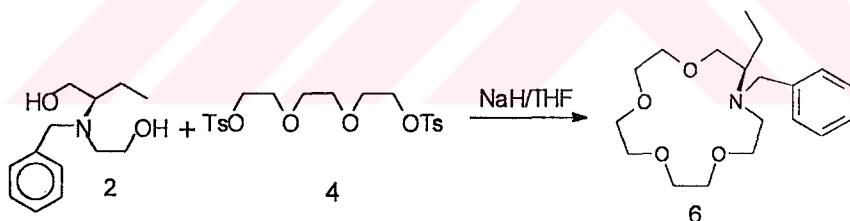
Diğer taraftan halkalaştırma reaksiyonlarında kullanılmak üzere, trieten glikol, TsCl/pridin ile etkileşirerek trietylenglikolditosilat'a dönüştürüldü.



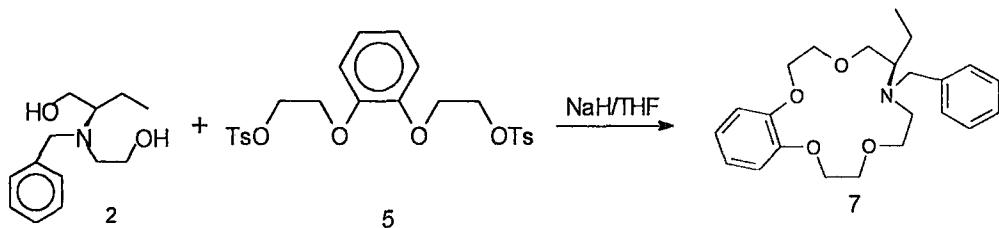
Katekol ile etilen oksit açılarak önce 1,2-bis(2-hidroksi-etoksi) benzene dönüştürüldü. Bu bileşikten de; TsCl/pridin ile 1,2-bis[2-(*p*-toluensülfonil) etoksi] benzen **5** elde edildi.



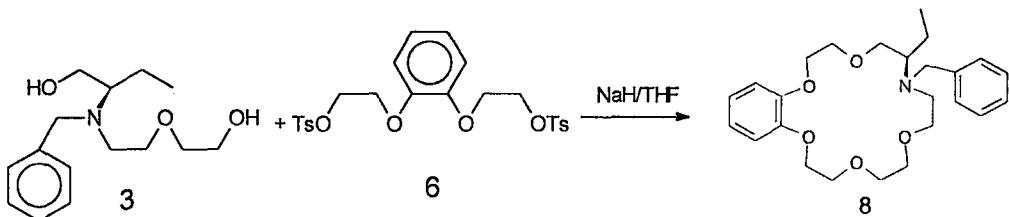
2 ve **4** nolu bileşikler aşağıdaki reaksiyon denklemine göre halkalaştırma reaksiyonuna tabi tutuldu.



Tekrar aynı yöntemle **2** ve **5** nolu bileşikler halkalaştırılarak **7** nolu aza-taç eter elde edildi.

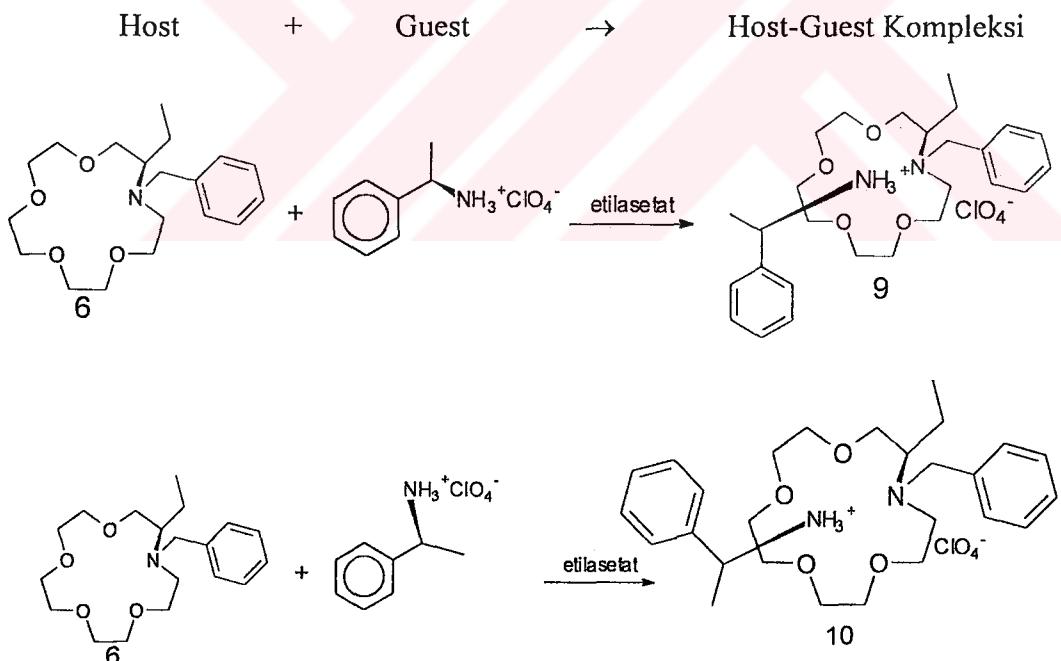


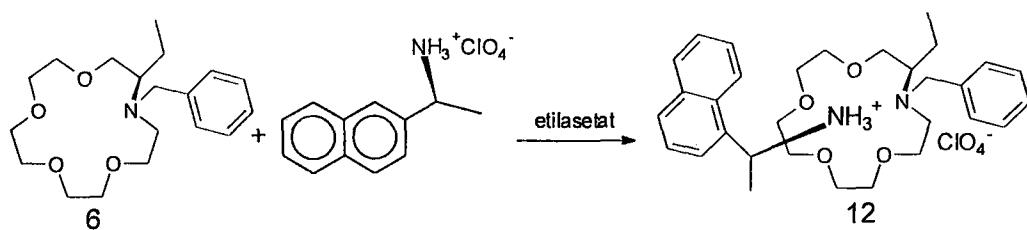
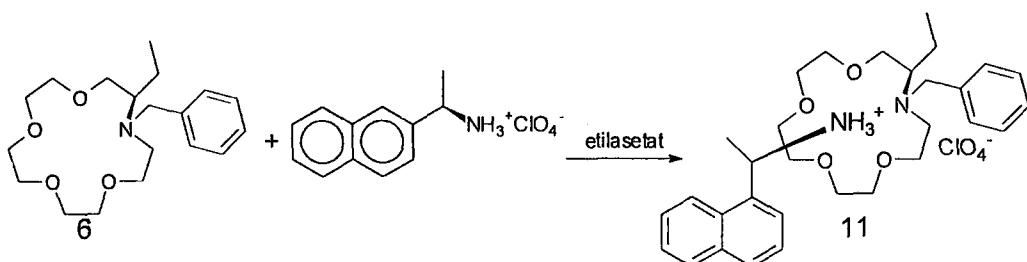
Aynı şekilde 3 ve 6 nolu bileşiklerde aynı yolla halkalaştırıldı.



Halkalaştırma reaksiyonları, mekanik karıştırıcı takılmış ve sistemden azot gazı geçecek şekilde dizayn edilmiş üç boyunlu bir balonda, bu balonun bir boynuna denge basınçlı damlatma hunisi, diğer iki boynuna çift yüzlü soğutucu ve mekanik karıştırıcı yatağı takılarak yapılmıştır.

Bu çalışmanın ikinci aşamasında, sentezlenen taç eterler host olarak kullanılarak α -metilbenzilamin ve α -metilnaftilamin perklorat tuzları (guest) ile kompleksleri hazırlandı ve bu amin bileşiklerinin optik rezülütyonunda kullanılabilirlikleri araştırıldı.





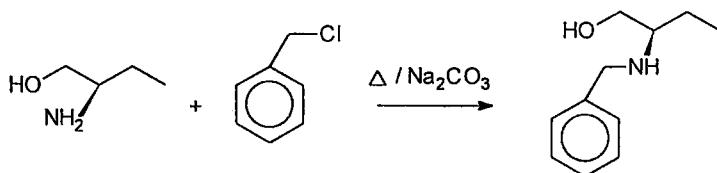
Sentezlenen tüm bileşiklerin IR, ^1H NMR, ^{13}C NMR spektrumları ve element analizleri ile yapıları aydınlatıldı. Taç eterlerin NaClO_4 komplekslerinin yapıları, ayrıca X-Ray analizleriyle çözülmüştür. Bu bileşiklere ait IR, ^1H NMR, ^{13}C NMR spektrumları, element analiz sonuçları, çevirme açıları, kırılma indisleri, erime ve kaynama noktalarına ait değerler, bulgular kısmında verilmiştir. Yine bu bileşiklere ait IR, ^1H NMR, ^{13}C NMR spektrumları, spektrumlar kısmında verilmiştir.

Element analizler CARLO-ERBA 1108 model cihazla, IR spektrumları MIDAC- FTIR 1700 marka cihazla, ^1H NMR spektrumları 400 MHz ve ^{13}C NMR spektrumları 100 MHz BRUKER marka NMR spekrometreyle, kırılma indisleri ATAGO ABBE refraktometre cihazıyla ve çevirme açıları ATAGO DR 21949 marka polarimetre cihazı ile alınmıştır. X-Ray analizleri, grafit monokrome Mo ışınlaması kullanan w/2 θ scan modunda Enraf-Nonius CAD4 difraktometre'yle yapılmıştır.

Kullanılan kimyasallar ve çözücüler Fluka yada Merck olup, kullanılmadan önce, uygun yöntemlerle ayrıca saflaştırılmıştır.

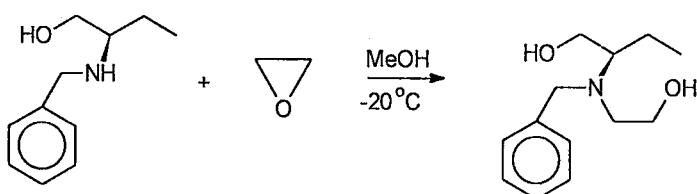
6. BULGULAR

6.1. R-(*-*)-N-BENZİL-2-AMİNO-1-BÜTANOL



Reaksiyon Dean-Stark düzeneği ve geri soğutucu takılmış, sistemden azot gazı geçirilecek şekilde dizayn edilmiş 250 mL'lik bir balona *R*-2-amino-1-bütanol, (71.2 g, 0.8 mol) benzil klorür (25.3 g, 0.2 mol) ve Na₂CO₃ (20 g) birlikte konulur. 12 Saat azot gazı geçirilerek 110°C sıcaklıkta bir yağ banyosunda magnetik karıştırıcı ile karıştırılarak ısıtılır. Reaksiyon tamamlandıktan sonra, karışımı 100 mL benzen ilave edilir. İki saat geri soğutucu altında ısıtma ettikten sonra, benzen fazı tuzdan dekante edilerek ayrılır. Katı kısım benzen ile (3 x 25 mL) tekrar ekstrakte edilir. Benzen fazları birleştirilip evaporatörde uçurulur. 50°C/0.1 mmHg'da *R*-2-amino-1-bütanol fazlası, 98-100°C/0.1 mmHg'da ürün destillenir.(E.N. 71-72°C, 33 g, %94 verim; $[\alpha]_D^{20} = -25.63$ (C=0.08, EtOH). **Kimyasal analiz:** C₁₁H₁₇NO için hesaplanan: C, 73.70; H, 9.56; N, 7.80. Bulunan: C, 73.40; H, 9.60; N, 7.75. IR (KBr, cm⁻¹) : 3287, 3076, 2931, 2836, 1467, 1361, 1068. ¹H NMR (CDCl₃) : δ 0.98 (t, 7.48Hz, 3H); 1.48-1.63 (m, 2H); 2.64-2.68 (m, 1H); 3.38-3.85 (ddd, 2H); 3.79-3.89 (dd, 2H); 7.29-7.39 (m, 5H). ¹³C NMR (CDCl₃): δ 10.73, 24.64, 51.48, 60.21, 63.05, 127.45, 128.50, 128.86, 140.83.

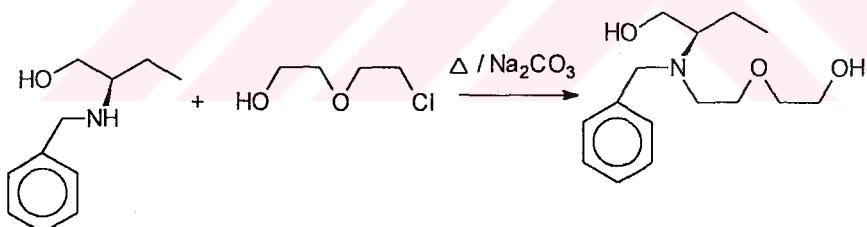
6.2. R-(*-*)-N-BENZİL-4-HİDROKSİMETİL-3-AZAHEGZAN-1-OL



Metanol'deki (100 mL) *R*-(*-*)-benzil-2-amino-1-bütanol'ün (47 g, 0.26 mol) çözeltisi, 250 mL'lik bir balona konarak -20°C'ye soğutulur. Metanol'deki (50 mL) etilen oksitin (11.52 g, 0.26 mol) çözeltisi -20°C'de hazırlanır. Difriz içerisinde

R-(-)-benzil-2-amino-1-bütanol'ün metanol'deki çözeltisi magnetik karıştırıcı ile karıştırılırken, denge basınçlı damlatma hunisinden etilen oksitin metanol'deki çözeltisi damla damla ilave edilir. Damlatma süresince sıcaklık -20°C'de tutulur. (Bu işlem pratik olarak -20°C'deki bir difiriz içinde yapılır.) İlave bittikten sonra karıştırıma aynı sıcaklıkta 24 saat, +4°C'de (bu işlem pratik olarak bir buzdolabı içinde yapılır) 24 saat olmak üzere toplam 48 saat daha devam edilir. Reaksiyon karışımı oda sıcaklığında ağızı kapalı olarak 24 saat daha bekletilir. Metanol uçurulur, ürün 155°C/0.1 mmHg'da destilleenir. (56 g, %94 verim; $\eta_{\text{D}}^{20} = 1.524$; $[\alpha]_{\text{D}}^{20} = -14.89$ (C=0.08, EtOH). **Kimyasal analiz:** C₁₃H₂₁NO₂ için hesaplanan; C, 69.96; H, 9.42; N, 6.28. Bulunan: C, 69.46, H, 9.44; N, 6.20. IR (KBr, cm⁻¹) : 3386, 3085, 3061, 3026, 2957, 2876, 1602, 1494, 1453, 1372, 1155, 1054, 729, 698. ¹H NMR (CDCl₃): δ 0.93 (t, 7.47Hz, 3H); 1.21-1.29 (m, 1H); 1.60-1.67(m, 1H); 2.59-2.85 (ddt, 2H); 2.71-2.76 (m, 1H); 3.41-3.56 (t, J=10.28Hz, 2H); 3.45-3.56 (ddd, 2H); 3.62-3.84 (dd, 2H); 7.22-7.37 (m, 5H). ¹³C NMR (CDCl₃) : 12.23, 19.72, 51.87, 55.32, 60.52, 61.90, 63.41, 127.41, 128.76, 129.16, 140.52.

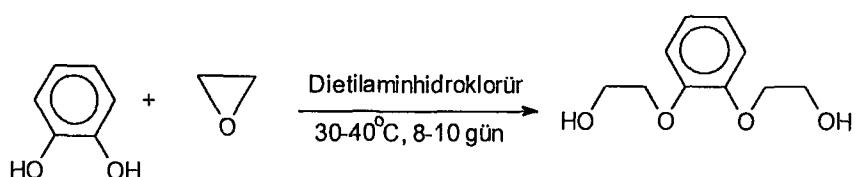
6.3. *R*-(-)-N-BENZİL-7-HİDROKSİMETİL-3-OKZA-6-AZANONAN-1-OL



Reaksiyon Dean-Stark düzeneği ve geri soğutucu takılmış sistemden azot gazı geçirilecek şekilde dizayn edilmiş 250 mL'lik bir balona *R*-(-)-N-benzil-2-amino-1-bütanol (52 g, 0.29 mol), yeni destilleenmiş dietilen glikol monoklorhidrin (9 g, 0.072 mol) ve Na₂CO₃ (14.8 g) birlikte konulur. 12 saat azot gazı geçirilerek 140-150°C sıcaklıkta bir ya  banyosunda magnetik karıştırıcı ile karıştırılarak ısıtılır. Reaksiyon tamamlandıktan sonra soğutulup, karışma 100 mL benzen ilave edilir. İki saat geri soğutucu altında ısıtma devam ettikten sonra, benzen fazı tuzdan dekante edilerek ayrılır. Kat  k sm, benzen ile (3 x 25 mL) tekrar ekstrakte edilir. Benzen fazları birleştirilip evaporatörde uçurulur. Önce *R*-(-)-N-benzil-2-amino-1-bütanol fazlası 98-100°C/0.1 mmHg'da destilleenir. Sonra, 150-152°C/0.1 mmHg'da türün destilleenir.

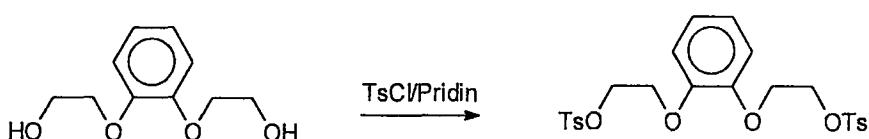
(11 g, %61 verim; $\eta_{\text{D}}^{20} = 1.514$; $[\alpha]_{\text{D}}^{20} = -14.89$ (C=0.08, EtOH). **Kimyasal analiz**: C₁₅H₂₅NO₃ için hesaplanan; C, 67.40; H, 9.40; N, 5.20. Bulunan: C, 66.80; H, 9.30; N, 5.20. IR: (KBr, cm⁻¹) : 3401, 3061, 3029, 2958, 2937, 2860, 1602, 1494, 1453, 1372, 1123, 1055. ¹H NMR (CDCl₃) : δ 0.88 (t, 7.47Hz, 3H); 1.17-1.22 (m, 1H); 1.56-1.63(m, 1H); 2.69-2.74(m, 1H); 2.53-2.88 (ddt, 2H); 3.26-3.80(m, 10H); 7.16-7.30(m, 5H). ¹³C NMR (CDCl₃) : 12.05, 19.60, 48.37, 55.76, 61.64, 61.80, 63.59, 70.13, 72.82.

6.4. 1,2-BİS-(2-HİDROKSİ ETOKSİ) BENZEN



katekol (11 g, 0.1 mol), etilen oksit (19.6 mL, 0.2 mol) ve dietilamin hidroklorür (katalizör olarak) (1 g, 0.09 mol) ağızı sıkıca kapatılmış bir cam tüp içerisinde 30-40°C'de 8-10 gün bekletilir. Oluşan beyaz kristalimsi ürün, vakum destilasyonu ile 150-155°C/0.1 mmHg'da destillenir. (E. N. 81-83°C, 19 g, %95 verim; Lit. E. N. 94-95°C, %78 verim²⁰). **Kimyasal analiz** : C₁₀H₁₄O₄ için hesaplanan, C, 60.59, H, 7.12. Bulunan: C, 60.42, H, 7.42. IR (KBr, cm⁻¹): 3495, 3396, 3314, 3082, 3068, 2957, 2939, 2926, 1594, 1510, 1454, 1426, 1320, 1248, 1213, 1112, 1089, 1070, 1042. ¹H NMR (CDCl₃) : δ 3.63 (bs, 2H); 3.93 (t, J=4.27 Hz, 4H); 4.12 (t, J=4.32Hz, 4H); 6.95 (s, 4H). ¹³C NMR (CDCl₃) : 61.4, 71.8, 115.3 122.4, 149.3 .

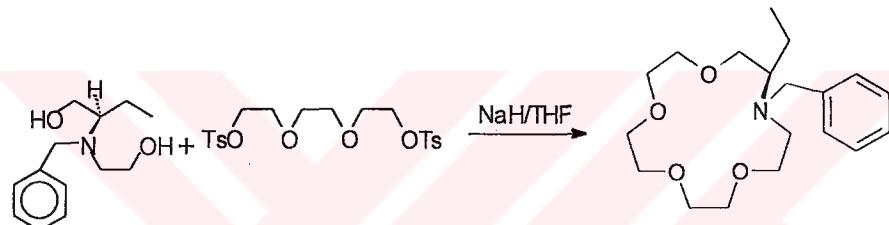
6.5. 1,2-[2-(p-TOLUENSÜLFONİL)ETOKSİ] BENZEN



1,2-bis(2-hidroksi etoksi) benzen (26.73 g, 0.135 mol), pridin (110 mL) içerisinde çözülür. Karışımı, p-toluen sülfonil klorür (51.43 g, 0.27 mol) -10°C'de üç saat

îçerisinde kismî kismî ilave edilir. Karışım dört saat süre ile -10°C 'de karıştırılır. Bir gece 0°C 'de bekletildikten sonra 150 gram kırılmış buz üzerine yavaş yavaş dökülür. Vakumdan süzülen ham, ürün metanolde kristallendirilir. (E. N. $95\text{-}95.5^{\circ}\text{C}$, 65.5 g, %96 verim; Lit.; E. N. $95\text{-}97^{\circ}\text{C}$, %50 verim²¹). **Kimyasal analiz:** $\text{C}_{24}\text{H}_{26}\text{S}_2\text{O}_8$ için hesaplanan; C, 56.92; H, 5.14. Bulunan: C, 56.89; N, 5.22. IR (KBr, cm^{-1}): 3093, 3070, 3046, 2938, 2877, 1601, 1501, 1454, 1355, 1253, 1224, 1170, 1123, 1100, 1062, 1015, 921, 811, 773. ^1H NMR (CDCl_3) : δ 2.46 (s, 6H); 4.18 (t, $J=4.83$ Hz, 4H); 4.34 (t, $J=4.85$ Hz, 4H); 6.82-6.94 (dq, 4H); 7.34-7.83 (dd, 8H). ^{13}C NMR (CDCl_3) : 22.0, 67.8, 68.8, 116.8, 123.1, 128.3, 130.3, 133.3, 145.4, 148.9.

6.6. *R*-(*-*)-2-ETİL-N-BENZİL-4,7,10,13-TETRAOKZA-1-AZASİKLOPENTA-DEKAN (K1)



I. YÖNTEM : Reaksiyon mekanik karıştırıcı ve geri soğutucu takılmış, sistemden azot gazı geçecek şekilde dizayn edilmiş sepet ısıtıcı içeresine yerleştirilmiş dört boyunlu iki litrelik balona 500 mL kuru THF (Na teli üzerinden kurutulmuş), *t*-bütanol (74.2 g, 0.1 mol) ve metalik potasyum (3.5 g) birlikte konulur. Metalik potasyumun tamamı çözününceye kadar mekanik karıştırıcı ile karıştırılarak ısıtılır. Metalik potasyum *t*-bütanol ile tamamen reaksiyona girdikten sonra; *R*-(*-*)-4-hidroksimetil-*N*-benzil-3-azahegzan-1-ol (7.8 g, 0.035 mol) THF'de (100 mL) çözülmüş, yine THF'de (100 mL) çözülmüş trietylenglikolditosilat (15.6 g, 0.035 mol), denge basınçlı damlatma hunilerinden eş zamanlı (senkronize) bir şekilde, damla damla dört saat içerisinde damlatılır. Damlatma tamamlandıktan sonra, ayrıca 72 saat azot atmosferi altında mekanik karıştırıcı ile karıştırılarak ısıtmaya devam edilir.

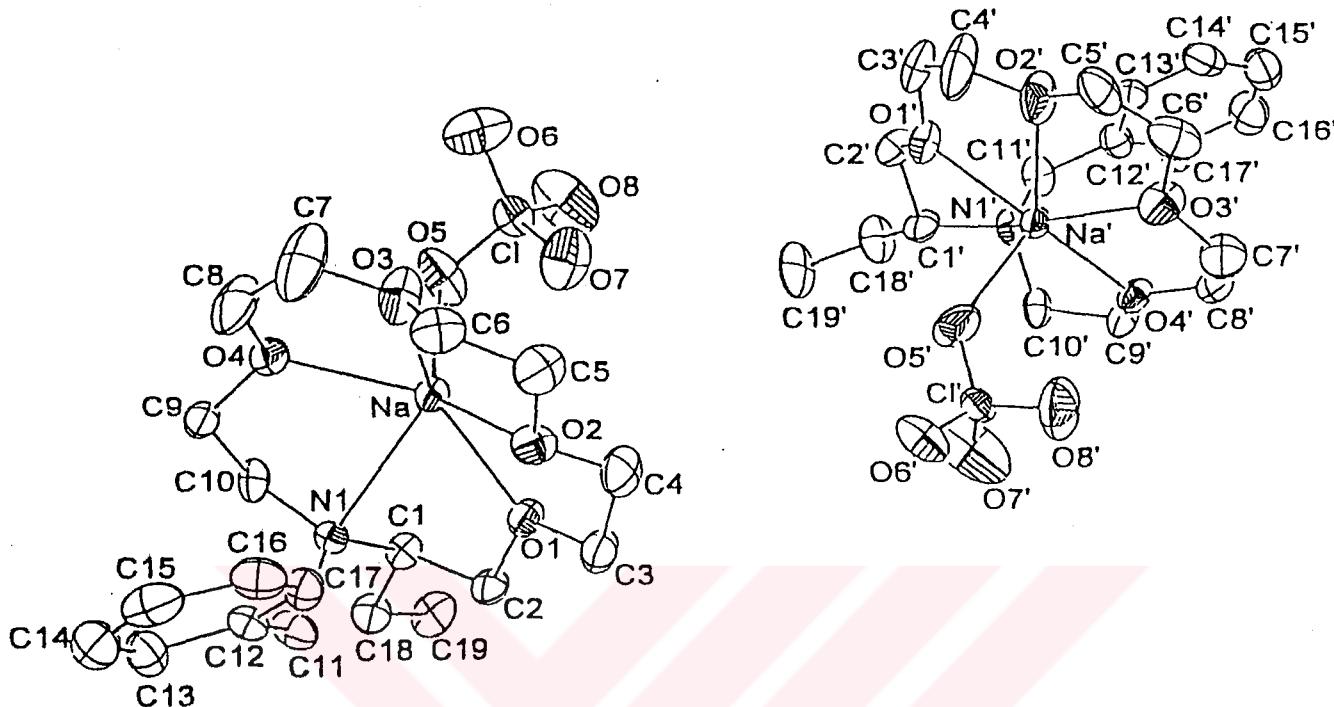
Reaksiyon durdurularak karışım soğumaya bırakılır. Karışım süzülerek THF evaporatörde uçurulur. Geriye kalan ham ürün, bazik Al_2O_3 üzerinden kolon kromatoğrafisi uygulanarak; petroleteri:etil asetat:trietilamin (80:17:3) çözücü sistemiyle elue edilir. (Yağ halinde ele geçen ürün 5.9 g, %50 verim).

II. YÖNTEM : Mekanik karıştırıcı takılmış ve buz banyosuna yerleştirilmiş, üç boyunlu, yuvarlak dipli kuru bir balon, azot atmosferi altında soğutulur. Reaksiyonda kullanılacak *R*-(-)-*N*-benzil-4-hidroksimetil-3-azahegzan -1-ol'un dört katına eşdeğer, %80'lik mineral yağ üzerindeki NaH (3.57g, 0.12 mol) dikkatli bir şekilde üç defa kuru hegzanla (Na teli üzerinden kurutulmuş) yıkanır. Daha sonra bir kez de taze destillemiş susuz THF ile yıkanarak balona alınır ve 100 mL susuz THF ilave edilir. Buz banyosunda iyice soğutulmuş balona, THF'da (100 mL) çözülmüş *R*-(-)-*N*-benzil-4-hidroksimetil-3-azahegzan-1-ol (6.62 g, 0.03 mol) yavaşça ilave edilir. Karışım yavaş yavaş 30-40°C'ye ıstılır. Alkolat oluşumu tamamlanıncaya kadar (yaklaşık 90 dakika) karıştırmaya devam edilir. Alkolat oluşumu tamamlandıktan sonra karışım geri soğutucu altında kaynarken; yine THF'da (100 mL) çözülmüş 1.1 ekivalen trietilen glikol ditosilat (14.95 g, 0.033 mol) damlatma hunisinden damla damla (15 ml/saat) ilave edilir. Geri soğutucu altında kaynatma azot atmosferinde beş gün devam ettirilir. Karışım soğutulup, THF evaporatörde uzaklaştırılır. Kalan kısım dikkatlice 50 mL su ile seyreltilir ve CHCl₃ (50mLx3) ile ekstrakte edilir. Birleştirilen organik fazlar MgSO₄ üzerinden kurutulur ve çözücü evaporatörde uzaklaştırılır. Yağ halindeki ham ürün, bir kaç mL etilasetatta çözülür. Yine etilasetatta çözülmüş ekivalen mikarda NaClO₄.H₂O, ham ürününe ilave edilir. Bulanıncaya kadar damla damla eter ilave edilir ve tekrar bir iki damla mutlak etanol ile berraklaştırılır. Bekletilen ürün zamanla kendiliğinden kristallenir. (Bu şekilde, ayrıca bir saflaştırma işlemi yapılmadan ele geçen Kompleksin E. N. 132-133°C, 9.2 g, % 65 verim; $[\alpha]_D^{20} = -28.8$ (C=0.04, EtOH)).

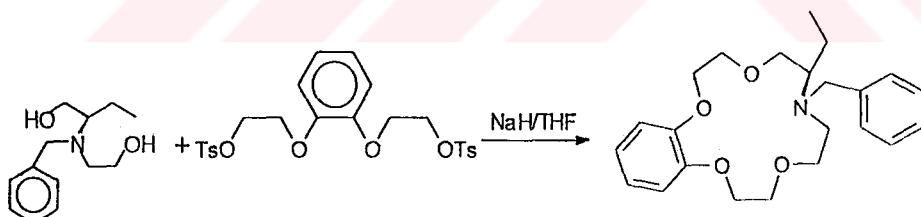
kimyasal analiz: C₁₉H₃₁NO₈NaCl için hesaplanan: C, 49.62; H, 6.75; N, 3.05. Bulunan: C, 49.57; H, 6.74; N, 2.80. IR (KBr, cm⁻¹) : 3478, 3062, 3027, 1479, 1454, 1246, 1121, 741. ¹H NMR (CDCl₃) : δ 0.86 (t, J=7.21 Hz, 3H); 1.16 (bs, 1H); 1.56 (bs, 1H); 2.80-4.10(m, 21H); 7.25-7.35 (m, 5H). ¹³C NMR (CDCl₃) : 12.05, 17.92, 68.51, 68.76, 68.96, 69.91, 127.31, 128.78, 128.94.

Kompleks bazik Al₂O₃ üzerinden önce petroleteri: etilasetat: trietilamin çözücü sisteminin 80:17:3 oraniyla, daha sonra aynı çözücü sisteminin 67:30:3 oraniyla kolon kromatoğrafi yapılarak yağımı saf ligand elde edilir.

K1T1 X-Ray analizi, MolEN paket programındaki SIR program kullanılarak direkt metodlarla çözüldü. K1T1'in asimetrik ünitesinin perspektiften görünümü, kristalografik numaralamayla aşağıda verilmiştir.



6.7. R-(*-*)-2-ETİL-4,7,10,13-TETRAOKZA-8,9-BENZO-1-AZASİKLOPENTADEK-8-EN (K6)



I .YÖNTEM : Reaksiyon mekanik karıştırıcı ve geri soğutucu takılmış, sistemden azot gazı geçecek şekilde dizayn edilmiş sepet ısıtıcı içerisinde yerleştirilmiş dört boyunlu iki litrelik balona 500 mL kuru THF (Na teli üzerinden kurutulmuş), *t*-bütanol (74.2 g, 0.1 mol) ve metalik potasyum (3.5 g) birlikte konulur. Metalik potasyumun tamamı çözününceye kadar mekanik karıştırıcı ile karıştırılarak ısıtılır. Metalik potasyum *t*-bütanol ile tamamen reaksiyona girdikten sonra; THF'da (100 mL) çözülmüş *R*(*-*)-4-hidroksimetil-*N*-benzil-3-azahegzan-1-ol (7.8 g, 0.035 mol), yine 100 mL THF'de çözülmüş 1,2-[2-(*p*-toluensülfonil)etoksi] benzen (17.7 g,

0.035 mol), denge basınçlı damlatma hunilerinden eş zamanlı (senkronize) bir şekilde damla damla dört saat içinde damlatılır. Damlatma tamamlandıktan sonra, ayrıca 72 saat azot atmosferi altında mekanik karıştırıcı ile karıştırılarak ısıtmaya devam edilir.

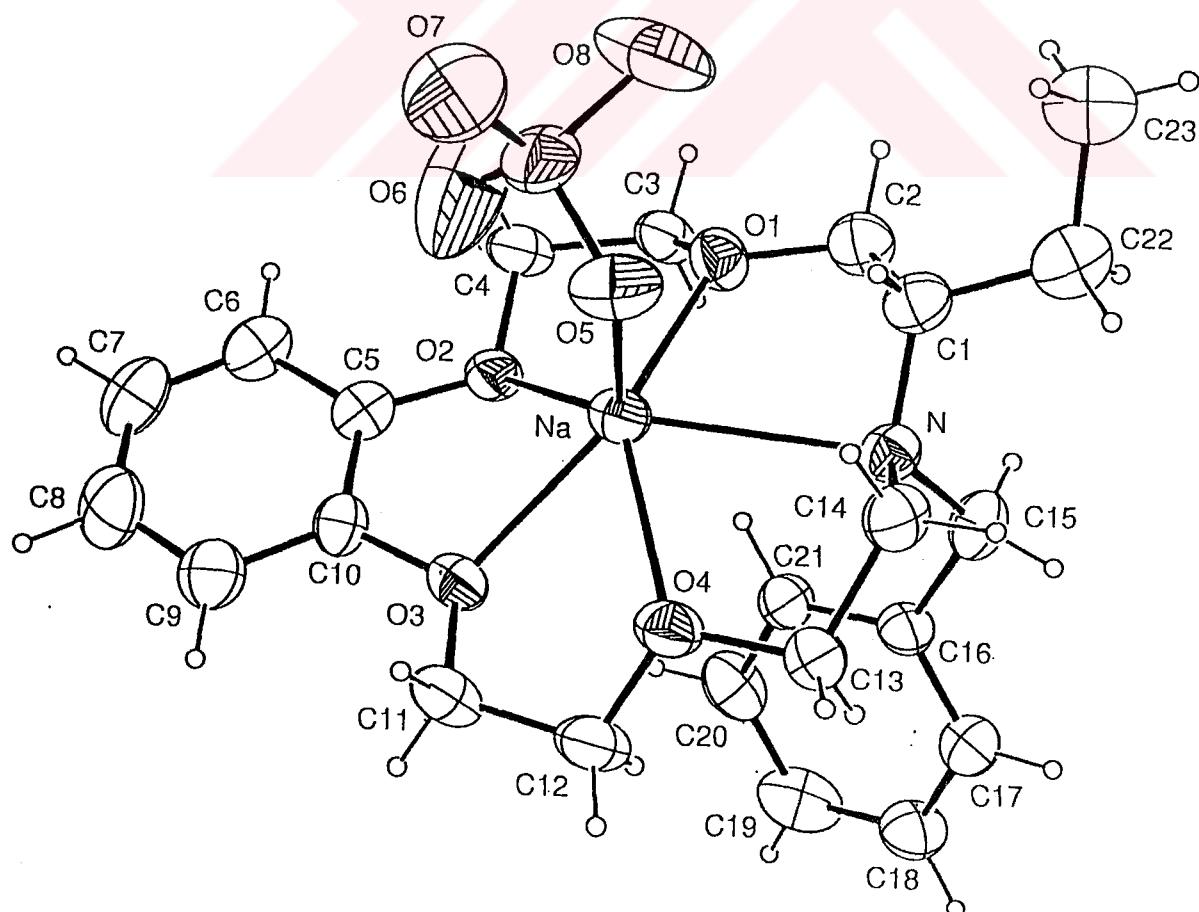
Reaksiyon durdurularak karışım soğumaya bırakılır. Karışım süzülerek, THF evaporatörde uçurulur. Geriye kalan ham ürün, bazik Al_2O_3 üzerinde, kolon kromatoğrafisi uygulanarak; petroleteri:etilasetat:trietilamin (80:17:3) çözücü sistemiyle elde edildi. (Yağ halinde ele geçen ürün 7 g, %52 verim).

II. YÖNTEM : Mekanik karıştırıcı takılmış ve buz banyosuna yerleştirilmiş, üç boyunlu, yuvarlak dipli kuru bir balon, azot atmosferi altında soğutulur. Reaksiyonda kullanılacak *R*-(-)-*N*-benzil-4-hidroksimetil-3-azahegzan -1-ol'un dört katına eşdeğer %80'lik mineral yağ üzerindeki NaH (4.20 g, 0.14 mol) dikkatli bir şekilde üç defa kuru hegzanla (Na teli üzerinden kurutulmuş) yıkanır. Daha sonra bir kez de taze destillemiş, susuz THF ile yıkanarak balona alınır ve 100 mL susuz THF ilave edilir. Buz banyosunda iyice soğutulmuş balona, THF'da çözülmüş (100 mL) *R*-(-)-*N*-benzil-4-hidroksimetil-3-azahegzan-1-ol (7.81 g, 0.035 mol) yavaşça ilave edilir. Karışım yavaş yavaş 30-40°C'ye ısınır. Alkolat oluşumu tamamlanıncaya kadar (yaklaşık 90 dakika) karıştırmaya devam edilir. Alkolat oluşumu tamamlandıktan sonra karışım geri soğutucu altında kaynarken; yine THF'da çözülmüş (100 mL) 1.1 ekivalent 1,2-[2-(*p*-toluensülfonil)etoksi] benzen (19.48 g, 0.0385 mol), damlatma hunisinden damla damla (15 ml/saat) ilave edilir. Geri soğutucu altında kaynatma azot atmosferinde beş gün devam ettirilir. Karışım soğutulup, THF evaporatörde uzaklaştırılır. Kalan kısım dikkatlice 50 mL su ile seyreltilir ve CHCl_3 (3x50 mL) ile ekstrakte edilir. Birleştirilen organik fazlar MgSO_4 üzerinden kurutulur ve çözücü evaporatörde uzaklaştırılır. Yağ halindeki ham ürün bir kaç mL etilasetatta çözülür. Yine etilasetatta çözülmüş ekivalent miktarda $\text{NaClO}_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$, ham ürüne ilave edilir. Bulanıncaya kadar damla damla eter ilave edilir ve tekrar bir iki damla mutlak etanol ile berraklaştırılır. Bekletilen ürün zamanla kendiliğinden kristallenir. (Bu şekilde, ayrıca bir saflaştırma işlemi yapılmadan ele geçen kompleksin E. N. 152-154 °C, 12.6 g, % 69 verim;

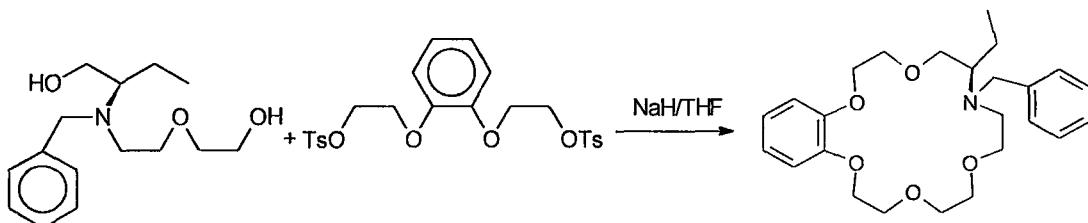
$[\alpha]_D^{20} = -2.22 (C=0.012, \text{MeOH})$). Kimyasal analiz: $\text{C}_{23}\text{H}_{31}\text{NO}_8\text{NaCl}$ için Hesaplanan: C, 54.38; H, 6.10; N, 2.75 Bulunan: C, 54.64; H, 6.21; N, 2.72. IR (KBr, cm^{-1}) : 3061, 3024, 2968, 2876, 1593, 1503, 1455, 1250, 1199, 1117, 1028, 928, 748, 702, 623. ^1H NMR (CDCl_3) : δ 0.94 (t, $J=7.32$ Hz, 3H); 1.63 (bs, 1H); 1.56 (bs, 1H); 2.86-4.31 (m, 17H); 6.75-7.31 (m, 9H). ^{13}C NMR (CDCl_3): 12.51, 18.23, 66.79, 68.30, 68.67, 70.75, 113.02, 122.45, 127.55, 128.77, 129.36, 147.13.

Kompleks bazik Al_2O_3 üzerinden önce petroleteri: etilasetal: trietilamin çözücü sisteminin 80:17:3 oraniyla, daha sonra aynı çözücü sisteminin 67:30:3 oraniyla kolon kromatoğrafisi yapılarak, yağımı saf ligand elde edilir.

K6T1 X-Ray analizi, MolEN paket programındaki SIR program kullanılarak direkt metodlarla çözüldü.²⁰⁷ Bileşik kristalleri $P2_1$ uzay grubunda hücre boyutları, $a=8.721(1)$, $b=16.318(2)\text{\AA}^\circ$, $c=8.905(2) \text{\AA}^\circ$, $\beta=100.80(1)^\circ$ dir. Sodyum katyonu heptakoordinat ve kayda değer bir şekilde makrosiklik halkanın en iyi düzleminin dışında yer almıştır. Makrosikliğin donor atomları yarı sandalye düzenlenmesindedir. K6T1'in asimetrik ünitesinin perspektiften görünümü, kristalografik numaralamayla aşağıda verilmiştir.



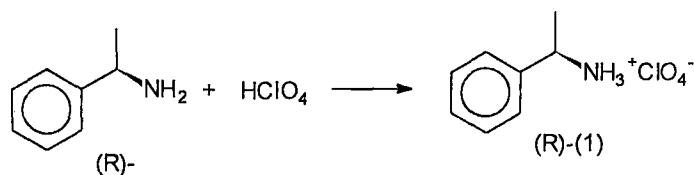
6.8. R-(*-*)-2-ETİL-4,7,10,13,16-PENTAOKZA-11,12-BENZO-1-AZASİKLO-NONADEK-11-EN (K7)



Mekanik karıştırıcı takılmış ve buz banyosuna yerleştirilmiş, üç boyunlu, yuvarlak dipli kuru bir balon, azot atmosferi altında soğutulur. Reaksiyonda kullanılacak *R*-(*-*)-*N*-benzil-7-hidroksimetil-3-azanonan-1-ol'ün dört katına eşdeğer %80'lik mineral yağı üzerindeki NaH (2.28 g, 0.075 mol) dikkatli bir şekilde üç defa kuru hegzanla (Na teli üzerinden kurutulmuş) yıkanır. Daha sonra bir kez de taze destilleenmiş susuz THF ile yıkanarak balona alınır üzerine kuru THF (100 mL) ilave edilir. Buz banyosunda iyice soğutulmuş balona THF'da (100 mL) çözülmüş *R*-(*-*)-*N*-benzil-4-hidroksimetil-3-azahegan-1-ol (5.0 g, 0.019 mol) yavaşça ilave edilir. Karışım yavaş yavaş 30-40°C'ye ıstırılır. Alkolat oluşumu tamamlanıncaya kadar (yaklaşık 90 dakika) karıştırılmaya devam edilir. Alkolat oluşumu tamamlandıktan sonra karışım geri soğutucu altında kaynarken; yine THF'da (100 mL) çözülmüş 1.1 ekivalen 1,2-[2-(*p*-toluensülfenil)etoksi] benzen (10.42 g, 0.0206 mol), damlatma hunisinden damla damla (15 ml/saat) ilave edilir. Geri soğutucu altında kaynatma azot atmosferinde beş gün daha devam ettirilir. Karışım soğutulup, THF evaporatörde uzaklaştırılır. Kalan kısım dikkatlice 50 mL su ile seyreltilir ve CHCl₃ (3x50 mL) ile ekstrakte edilir. Birleştirilen organik fazlar MgSO₄ üzerinden kurutulur ve çözücü evaporatörde uzaklaştırılır. Yağ halindeki ham ürün bir kaç mL etilasetatta çözülür. Yine etilasetatta çözülmüş ekivalen miktarda NaClO₄.H₂O ham ürününe ilave edilir. Bulanıncaya kadar damla damla eter ilave edilir ve tekrar bir iki damla mutlak etanol ile berraklaştırılır. Bekletilen ürün zamanla kendiliğinden kristallenir. Bu şekilde, ayrıca bir saflaştırma işlemi yapılmadan ele geçen ürün 5.16 g, %48 verim).

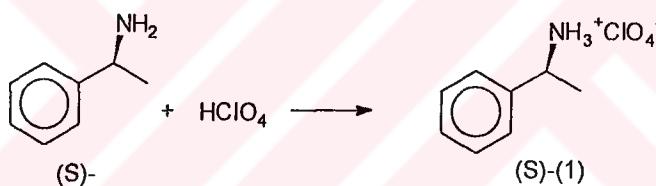
Kompleks bazik Al₂O₃ üzerinden önce petroleteri: etilasetat: trietilamin çözücü sisteminin 80:17:3 orANIyla, daha sonra aynı çözücü sisteminin 67:30:3 orANIyla kolon kromatografi yapılarak yağımı saf ligand elde edilir.

6.9. R(+)-1-FENİLETİLAMİN PERKLORAT TUZU [D(+)- α -METİLBENZİL AMİN PERKLORAT TUZU]



R(+)-1-feniletilamin (1.21 g, 0.01 mol) eşdeğer miktarda %70'lik HClO_4 ile bir erlen içerisinde etkileştirildi. Bir saat $+4^\circ\text{C}$ 'de tutulur. Su fazmasını almak için etilasetatta çözülür. Bir iki spatül slika gel (with moisture indicator) ilave edilerek kurutulup, Süzülür. Çözücü vakumda oda sıcaklığında uçurulur. Soğukta bekletilen ürün kristallenir.

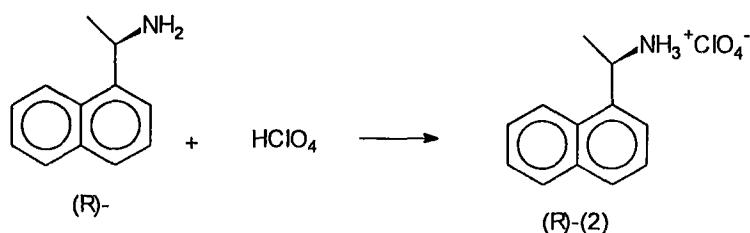
6.10. S(-)-1-FENİLETİLAMİN PERKLORAT TUZU [L(-)- α -METİLBENZİL AMİN PERKLORAT TUZU]



S(-)-1-feniletilamin (1.21 g, 0.01 mol) eşdeğer miktarda %70'lik HClO_4 ile bir erlen içerisinde etkileştirildi. Bir saat $+4^\circ\text{C}$ 'de tutulur. Su fazmasını almak için etilasetatta çözülür. Bir iki spatül slika gel (with moisture indicator) ilave edilerek kurutulup, Süzülür. Çözücü vakumda oda sıcaklığında uçurulur. Soğukta bekletilen ürün kristallenir.

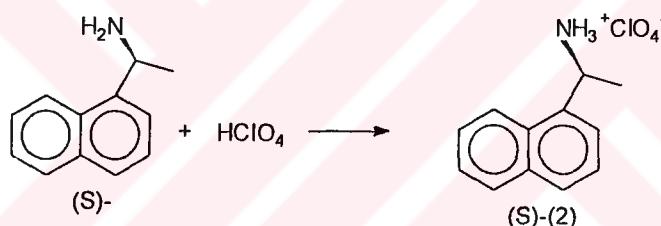
Guest (*R* ve *S*)-(1) ($\text{C}_8\text{H}_{12}\text{NClO}_4$) için: ^1H NMR (CDCl_3) : δ 1.61 (d, $J= 6.92$ Hz, 3H); 4.52 (q, $J=6.91$ Hz, 1H); 6.18(s, 3H); 7.30-7.42 (m, 5H). ^{13}C NMR (CDCl_3): 20.11, 53.31, 127.34 129.71, 129.88, 137.03.

6.11. [R(+)-1-(1-NAFTİL)ETİLAMİN] PERKLORAT TUZU



[R(+)-1-(1-naftil)etilamin] (1.71 g, 0.01 mol) eşdeğer miktarda %70'lük HClO_4 ile bir erlen içerisinde etkileştirildi. Hemen katılan ürün, $\text{CH}_2\text{Cl}_2/\text{CHCl}_3$ karışımında çözülür ve berraklaşana kadar bir iki damla CH_3OH ilave eilerek kristallendirilir. Süzülüp, kurutulan ürün 124°C'den itibaren bozunmaktadır.

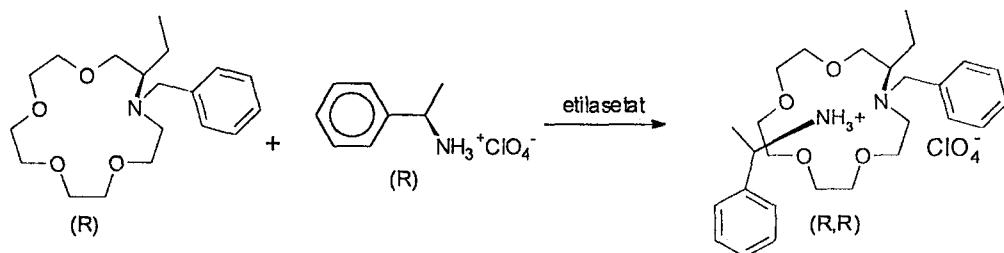
6.12. [S(-)-1-(1-NAFTİL)ETİLAMİN] PERKLORAT TUZU



[S(-)-1-(1-naftil)etilamin] (1.71 g, 0.01 mol) eşdeğer miktarda %70'lük HClO_4 ile bir erlen içerisinde etkileştirildi. Hemen katılan ürün, $\text{CH}_2\text{Cl}_2/\text{CHCl}_3$ karışımında çözülür ve berraklaşana kadar bir iki damla CH_3OH ilave eilerek kristallendirilir. Süzülüp, kurutulan ürün 124°C'den itibaren bozunmaktadır.

Guest (*R* ve *S*)-(2) $\text{C}_{12}\text{H}_{14}\text{NClO}_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$ için: IR (KBr, cm^{-1}) : 3451, 3054, 3015, 2976, 2868, 1634, 1595, 1517, 1138, 1115, 1084, 805, 782, 626. ^1H NMR (CDCl_3) : δ 1.875 (d, $J=6.64$ Hz, 3H); 4.02 (bs, 2H); 5.37 (bs, 1H); 7.61-8.13 (m, 7H); 8.27 (bs, 3H). ^{13}C NMR (CDCl_3): 21.67, 46.63, 123.31, 123.67, 126.16, 126.98, 127.72, 129.68, 130.56, 134.19, 135.85.

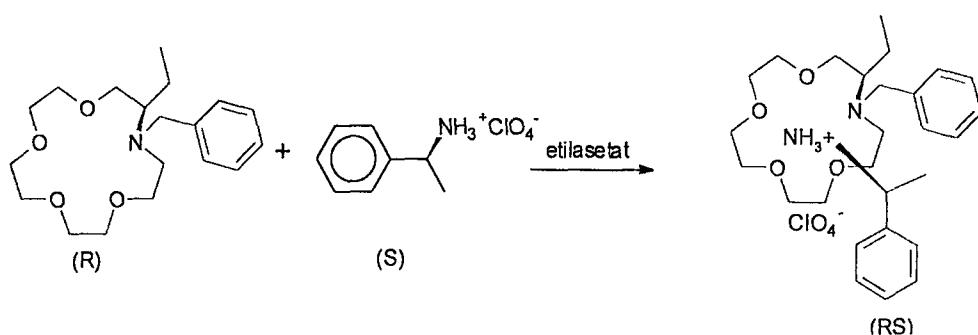
6.13. K1'in (HOST) R(+) -1-FENİLETİLAMİN PERKLORAT TUZU (GUEST) İLE KOMPLEKSİ (K1T3)



Serbest K1 ligandi (0.53 g, 0.0016 mol) eterde çözülür, üzerine ekivalent oranda etilasetattatta çözülmüş *R*(+)-1-feniletilamin perklorat tuzu (0.35 g, 0.0016 mol) eklenir. (Kristallinen kompleksin E. N. 102-104°C; $[\alpha]_D^{20} = +2.03$ (C=0.012, MeOH)) .

Kimyasal Analiz: $C_{27}H_{43}N_2O_8Cl$ için hesaplanan: C, 58.01; H, 7.70; N, 5.01. Bulunan: C, 58.00; H, 7.76; N, 4.99. IR (KBr, cm^{-1}): 3200, 3121, 3026, 2955, 2907, 2875, 1623, 1594, 1515, 1454, 1293, 1121, 1067, 930, 871, 774, 705, 623 $^1\text{H NMR}$ (CDCl_3) : δ 0.84 (t, $J=7.37$, 3H); 1.12-1.35 (m, 2H); 1.50 (d, $J=6.82$, 3H); 2.87-3.02 (m, 3H); 3.39-3.82 (m, 18H); 4.27 (q, $J=6.81$, 1H); 5.89 (s, 3H); 7.23-7.46 (m, 10H). $^{13}\text{C NMR}$ (CDCl_3) : 18.99, 21.99, 49.00, 51.81, 54.96, 64.21, 66.71, 68.62, 69.09, 69.34, 69.50, 69.66, 69.82, 70.26, 127.41, 128.56, 128.93, 129.06, 129.35, 130.30, 135.65, 141.26.

6.14. K1'in (HOST) S(-)-1-FENİLETİLAMİN PERKLORAT TUZU (GUEST) İLE KOMPLEKSİ (K1T4)

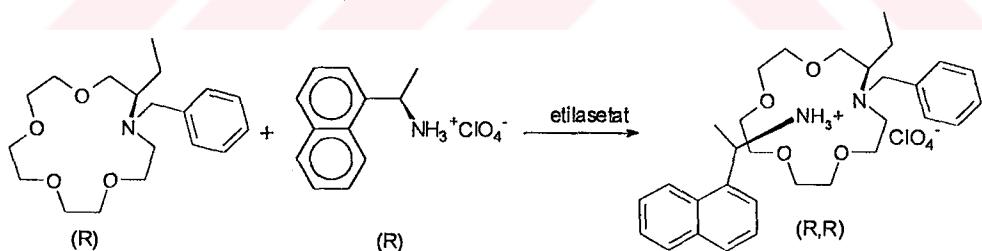


Serbest K1 ligandi (0.67 g, 0.002 mol) eterde çözülür, üzerine ekivalent oranda etilasetattatta çözülmüş *S*(-)-1-feniletilamin perklorat tuzu (0.44 g, 0.002 mol) eklenir. (Kristallinen kompleksin E. N. 79-80°C'dir).

Kimyasal Analiz: C₂₇H₄₃N₂O₈Cl için hesaplanan: C, 58.01; H, 7.70; N, 5.01. Bulunan: C, 57.98; H, 6.78; N, 5.02. IR (KBr, cm⁻¹): 3215, 3168, 3099, 3022, 2959, 2882, 1633, 1595, 1523, 1454, 1250, 1115, 929, 764, 703, 618. ¹H NMR (CDCl₃): δ 0.89 (t, J=7.38, 3H); 1.2-1.3 (m, 1H); 1.52 (d, J=6.81, 4H); 3.069 (m, 3H); 3.41-3.93 (m, 18H); 4.23 (q, J=6.83, 1H); 6.16 (s, 3H); 7.28-7.36 (m, 10H). ¹³C NMR (CDCl₃): 18.78, 22.60, 49.64, 51.76, 55.25, 64.17, 66.80, 68.77, 68.98, 69.29, 69.35, 69.47, 69.92, 70.24, 126.99, 128.66, 128.78, 129.18, 129.30, 130.33, 135.64, 141.32.

K1 Host ile (R)-(1) ve (S)-(1) Guest'lerinin komplekslerine ait ¹³C NMR spektroskopi verileri tablolar kısmında toplu olarak tablo 1'de verilmiştir. K1 Host ile (R)-(1) ve (S)-(1) Guest'lerinin komplekslerine ait ¹H NMR spektroskopi verileri tablolar kısmında toplu olarak tablo 2'de verilmiştir. Lock K1-(R)-(1),HClO₄; K1-(S)-(1),HClO₄; K1-(R,S)-(1),HClO₄ komplekslerine ait CDCl₃'deki Broad-bond Decoupled ¹³C NMR kimyasal kayma değerleri yine tablolar kısmında tablo 3'te verilmiştir.

6.15. K1'in (HOST) [R(+)-1-(1-NAFTİL)ETİLAMİN] PERKLORAT TUZU (GUEST) İLE KOMPLEKSİ (K1T5)

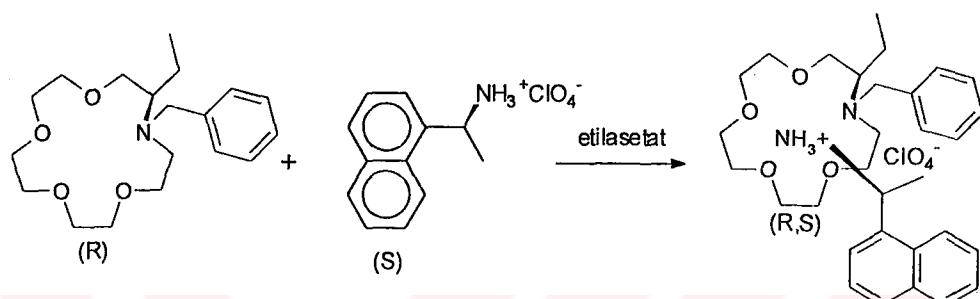


Serbest K1 ligandi (0.665 g, 1.94x10⁻³ mol) eterde çözülür, üzerine ekivalent oranda etilasetatta çözülmüş [R(+)-1-(1-naftil)ethylamin perklorat tuzu] (0.41g, 0.0016 mol) eklenir. Yağimsı şekilde oluşan kompleks ayrıca bir saflaştırılmaya tabi tutulmamıştır.

Kimyasal analiz: C₃₁H₄₅N₂O₈Cl için hesaplanan: C, 61.13; H, 7.40; N, 4.60. Bulunan: C, 61.09; H, 7.38; N, 4.61. IR (KBr, cm⁻¹): 3462, 3060, 2950, 2868, 1730,

1601, 1514, 1455, 1366, 1246, 1113, 926, 772, 623. ^{13}C NMR (CDCl_3) : 11.59, 14.56, 18.55, 21.38, 22.21, 46.73, 50.21, 54.88, 64.25, 66.31, 68.97, 69.05, 69.18, 69.47, 69.52, 70.06, 70.33, 122.71, 123.34, 126.05, 126.39, 127.15, 128.94, 129.14, 129.28, 129.50, 130.21, 134.19, 134.72, 137.28, 171.49 ppm.

6.16. K1'in (HOST) [S (-)-1-(1-NAFTİL)ETİLAMİN] PERKLORAT TUZU (GUEST) İLE KOMPLEKSİ (K1T6)



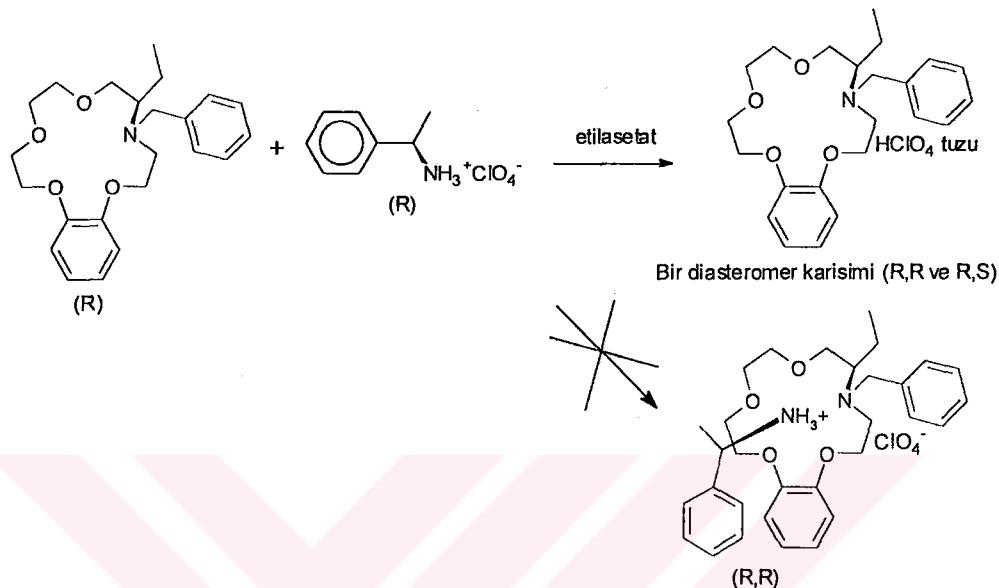
Serbest K1 ligandı (0.665 g , $1.94 \times 10^{-3} \text{ mol}$) eterde çözülür, üzerine ekivalent oranda etilasetatta çözülmüş [S (-)-1-(1-naftil)etilaminperklorat tuzu] (0.41 g , 0.0016 mol) eklenir. Yağumsı şekilde olan kompleks ayrıca bir saflaştırmaya tabi tutulmamıştır.

Kimyasal analiz: $\text{C}_{31}\text{H}_{45}\text{N}_2\text{O}_8\text{Cl}$ için hesaplanan: C, 61.13; H, 7.40; N, 4.60. Bulunan: C, 61.03; H, 7.43; N, 4.58. IR (KBr, cm^{-1}) : 3462, 3062, 2949, 2868, 1720, 1602, 1514, 1458, 1366, 1246, 1113, 926, 772, 624. ^{13}C NMR (CDCl_3) : 9.44, 11.75, 14.57, 19.04, 21.38, 22.66, 46.81, 47.79, 50.60, 55.17, 64.01, 67.18, 69.39, 69.40, 69.63, 69.68, 69.75, 70.17, 70.42, 122.67, 122.88, 125.96, 126.28, 127.03, 128.62, 128.91, 129.16, 129.49, 130.03, 130.61, 134.19, 135.94, 138.06, 171.47 ppm.

K1 Host ile (*R*)-(2) ve (*S*)-(2) Guest'lerinin komplekslerine ait ^{13}C NMR spektroskopi verileri tablolar kısmında toplu olarak tablo 4'de verilmiştir. K1 Host ile (*R*)-(2) ve (*S*)-(2) Guest'lerinin komplekslerine ait ^1H NMR spektroskopi verileri tablolar kısmında toplu olarak tablo 5'te verilmiştir. Lock K1-(*R*)-(2), HClO_4 ; K1-(*S*)-(2), HClO_4 ; K1-(RS)-(2), HClO_4 komplekslerine ait CDCl_3 'deki Broad-bond

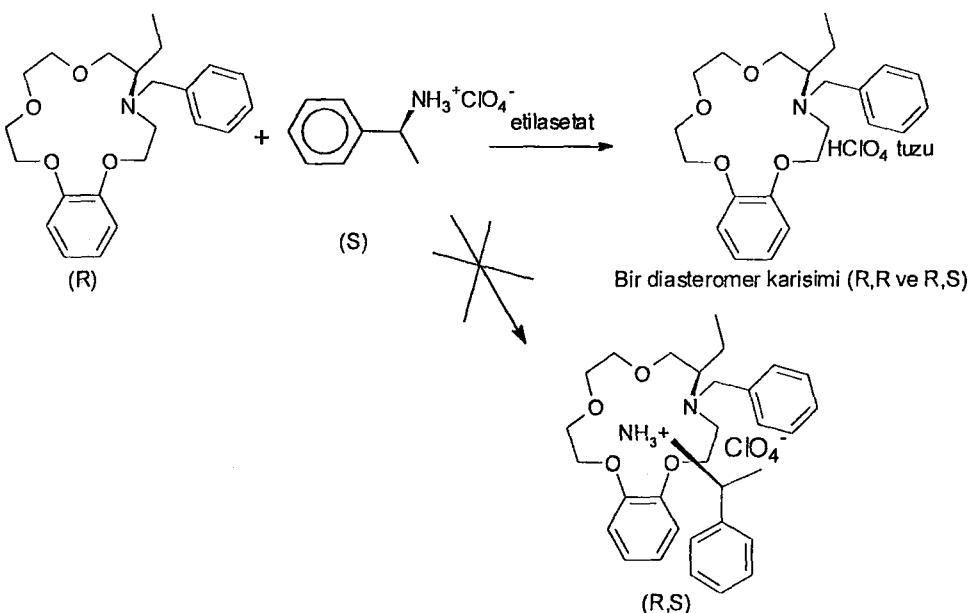
Decoupled ^{13}C NMR kimyasal kayma değerleri tablolar kısmında tablo 6'da verilmiştir.

6.17. K6'nın (HOST) *R*(+)-1-FENİLETİLAMİN PERKLORAT TUZU (GUEST) İLE KOMPLEKSİ



Serbest K6 ligandi (0.58 g, 0.0015 mol) eterde çözülür, üzerine ekivalent oranda etilasetatta çözülmüş *R*(+)-1-feniletilamin perklorat tuzu (0.334 g, 0.0015 mol) eklenir. Host-guest kompleksi oluşması beklenirken, benzo ünitesinin muhtemelen kompleksleşmeyi engellemesinden dolayı, kompleksleşme ürünü yerine; asit-baz reaksiyonuyla K6'nın HClO_4 tuzu ele geçti. Oluşan ürün bir diastereomer karışımı olup, erime noktası $180\text{-}182^\circ\text{C}$ 'dir. Bu sonuç hem IR, ^1H NMR, ^{13}C NMR gibi spektroskopik verilerle hem de element analiz sonuçlarıyla doğrulandı.

6.18. K6'NIN (HOST) S(-)-1-FENİLETİLAMİN PERKLORAT TUZU (GUEST) İLE KOMPLEKSİ



Serbest K6 ligandi (0.58 g, 0.0015 mol) eterde çözülür, üzerine ekivalent oranda etilasetatta çözülmüş S(-)-1-feniletilamin perklorat tuzu (0.334 g, 0.0015 mol) eklenir. Host-guest kompleksi oluşması beklenirken, benzo ünitesinin muhtemelen kompleksleşmeyi engellemesinden dolayı, kompleksleşme ürünü yerine; asit-baz reaksiyonuyla K6'nın HClO₄ tuzu ele geçti. Oluşan ürün bir diastereomer karışım olup, erime noktası 180-182°C'dir. Bu sonuç hem IR, ¹H NMR, ¹³C NMR gibi spektroskopik verilerle hem de element analiz sonuçlarıyla doğrulandı.

K6 hostu ile gerek (R)-(1) gerekse (S)-(1) guesti ile kompleks yapılması, her iki durumda da K6'nın HClO₄ tuzu oluşmuştur. Kompleks elde edilememiştir. K6 HClO₄ tuz yapısında yeni bir kiral merkez daha meydana gelir. Yapımız iki kiral merkez taşımaktadır. Host (R)- konfigürasyonunda olduğu için, (R,R)- ve (R,S)- olmak üzere bir diastereomer karışımı söz konusudur. ¹H NMR, ¹³C NMR spektrumları bu sonuçları doğrulamaktadır.

Kimyasal analiz: K6 HClO₄ Tuzu (C₂₃H₃₂NO₈Cl) için hesaplanan: C, 56.85; H, 6.59; N, 2.88. Bulunan: C, 56.35; H, 6.79; N, 2.86. IR (KBr, cm⁻¹) : 3442, 3129, 3061, 3035, 2932, 2908, 2873, 1596, 1496, 1450, 1256, 1088, 933, 759, 624. ¹H NMR (CDCl₃) δ 1.00 (t, J=7.38, 1.5H); δ 1.11 (t, J=7.35, 1.5H); δ 1.65-2.21 (m, 2H); δ 3.30-4.73 (m, 17H); δ 6.84-7.53 (m, 9H). ¹³C NMR (CDCl₃): 10.73, 11.34,

16.90, 18.00, 48.30, 51.64, 53.18, 55.50, 63.50, 64.20, 64.32, 64.78, 65.82, 67.14, 67.20, 67.36, 69.58, 70.82, 70.96, 71.10, 113.28, 113.35, 120.27, 120.37, 121.83, 121.88, 124.46, 129.49, 129.66, 129.86, 130.10, 130.23, 130.30, 130.67, 147.94, 151.01, 151.04 ppm.

7. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada kiral monoaza taç eter bileşiklerinin hazırlanması ve bazı kiral amin bileşiklerinin enantiyomerik farklandırılmalarında kullanılabilirliklerinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu tip bileşikler asimetrik sentezlerde, amin, aminoasit ve türevlerinin optikçe ayrılması, enzimatik ve diğer reaksiyonlarda, kiral tanıma çalışmaları için bir model olarak kullanılmaktadır. Kiral tanıma rasemik amonyum tuzlarının sulu faz ile kiral host molekülünü içeren organik faz arasında dağılması prensibine dayalı bir yöntem olarak çalışılmaktadır.

Literatürde kiral taç eterler genel olarak karbohidrat, amino asitler gibi doğal bileşiklerden çıkılarak sentezlenmektedir. Bu bileşiklerin sentezi oldukça pahalı ve zahmetli bir iş olması yüzünden, kiral taç eterlerin hazırlanması günümüzde daha da önem kazanmıştır. Ayrıca literatürde bu bileşiklerin saf olarak elde edilebilmeleri de mümkün olmamıştır.

Çalışmamızın I. aşamasında sanayide etambütol üretiminde bolca üretilen ve ucuz olan *R*-(-)-2-amino-1-bütanol kullanılarak üç tane tek kiral merkezli monoaza öncüsü hazırlanmıştır. Öncüler baz olarak Na₂CO₃ kullanılarak, N₂ atmosferinde 12 saat reaksiyon süresi sonrasında benzen ekstraksiyonu yapılarak oldukça yüksek verimlerle (yaklaşık %90) sentezlenmiştir. Sentezlenen aminoalkol prekörsörleri bir kaç kez vakum destilasyonu uygulayarak saflaştırılmaları sağlanmıştır. Bu aminoalkol prekörsörlerinin bu yöntemle sentezinin avantajı, yan ürün oluşmaması, aminoalkol fazlasının geri kazanılması ve verimlerin yüksek olmasıdır.

Ayrıca halkalaştırma işleminde kullanılmak üzere trietylenglikolditosilatin yanı sıra; etilenoksit, katekolle açılarak önce 1,2-bis-(2-hidroksietoksi)benzen ve bu bileşik TsCl/Pridin ile etkileştirilerek 1,2-[2-(*p*-toluensulfonil)etoksi]benzen sentezlenmiştir.

Kiral aminoalkol prekörsörleri ve ditosilat bileşikleri baz olarak potasyum *tert*-bütoksit ve NaH kullanılmak suretiyle iki yöntemle halkalaştırma işlemeye tabi tutulmuş ve böylece üç adet kiral taç eterin sentezi berhasilmuştur. I. Yöntemde kiral taç eterler kolon kromotografî uygulanarak saflaştırılmış olup; NaClO₄ kompleksleri halinde izole edilmiştir. NaClO₄ kompleksi halinde izole etmekteki amaç, hazırlanan

kiral taç eterin sıvı ve saflaştırılması zor olan bir halden katı ve saflaştırılması kolay olan bir hale getirilmesidir.

II. Yöntemde reaksiyon sonucundaki ham ürün destilasyon, kromotografi gibi pahalı ve zahmetli saflaştırma yöntemleri kullanılmadan ekivalen oranda NaClO₄.H₂O ilavesi ile doğrudan kristalizasyonla kompleksleri halinde izole edilmiştir. Literatürde kiral taç eterlerin saflaştırılması zor, pahalı ve zahmetli olmasından dolayı, bu yöntem oldukça önemli bir avantaj sağlamaktadır. Ayrıca baz olarak NaH kullanılarak halkalaştırma yönteminin, veriminin de yüksek olmasından dolayı avantajlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Çalışmanın II. aşaması hazırlanan kiral taç eterlerin bazı kiral amine bileşiklerinin enantiyomerik farklandırmasında kullanılabilirliklerinin araştırılmasını kapsamaktadır. Bu amaçla α-feniletilamin ve α-naftiletilaminin perklorik asitle perklorat tuzları hazırlanmıştır. Sentezlenen taç eterlerden K1 host olarak kullanılarak, α-feniletilamin ve α-naftiletilaminin (R)- ve (S)-enantiyomerlerinin perklorat tuzlarıyla (guest), host-guest (konak-konuk) kompleksleri hazırlandı. K1 ile hazırlanan komplekslerin (host-guest) ¹H ve ¹³C NMR spektrumları incelendiğinde hem ¹H NMR spektrumlarında hem de ¹³C spektrumlarında farklı enantiyomer komplekslerinin bazı sinyallerinin farklı kaymalar gösterdikleri görülmektedir. Örneğin α-feniletilamunuun (R)-(1) enantiyomerinin K1 ile olan kompleksi (S)-(1) enantiyomeri ile olan komplekslerinin ¹H NMR spektrumları karşılaştırıldığında guest'deki metil sinyalinin 1.50 ppm'den 1.52 ppm'e Δδ= 0.02 ppm'lik bir kaymaya, metilen sinyalinin 4.27 ppm'den 4.23 ppm' Δδ= 0.04 ppm'lik bir kaymaya ve host'daki metil sinyalinin 0.84 ppm'den 0.89 ppm'e Δδ= 0.05 ppm'lik bir kaymaya neden olduğu görülmektedir. Aynı şekilde ¹³C NMR spektrumları da karşılaştırıldığında benzer kaymaların olduğu görülmektedir. K1(R)-(1) kompleksinde guest'e ait kuaterner aromatik karbonu 141.26 ppm iken; K1(S)-(1) kompleksinde 141.32 ppm'e kaymıştır. Kimyasal kayma farkı Δδ= 0.06 ppm'dir. (R,S)-(1) tuzunun aynı karbonun kimyasal kayması 137.03 ppm'dir. K1(R)-(1) kompleksinde guest'e metin 54.96 ppm iken; K1(S)-(1) kompleksinde 55.25 ppm'e kaymıştır. Kimyasal kayma farkı Δδ= 0.29 ppm'dir. K1(R)-(1) kompleksinde guest'e ait metil 21.99 ppm iken; K1(S)-(1) kompleksinde 22.60 ppm'e kaymıştır. Kimyasal kayma farkı Δδ= 0.61 ppm'dir. Host'daki metin

K1(R)-(1) kompleksinde 49.00 ppm iken; K1(S)-(1) kompleksinde 49.64 ppm'e kaymıştır. Kimyasal kayma farkı $\Delta\delta= 0.64$ ppm'dir. Host'taki metilen K1(R)-(1) kompleksinde 18.99 ppm iken; . K1(S)-(1) kompleksinde 18.78 ppm'e kaymıştır. Kimyasal kayma farkı $\Delta\delta= 0.21$ ppm'dir. Host'taki metil K1(R)-(1) kompleksinde 11.85 ppm iken; K1(S)-(1) kompleksinde 11.88 ppm'e kaymıştır. Kimyasal kayma farkı $\Delta\delta= 0.03$ ppm'dir.

α -naftiletiramonyumun (R)-(2) enantiyomerinin K1 ile olan kompleksi (S)-(2) enantiyomeri ile olan komplekslerinin ^1H NMR spektrumları karşılaştırıldığında guest'deki metil sinyalinin 1.59 ppm'den 1.60 ppm'e $\Delta\delta= 0.01$ ppm'lik bir kaymaya; metilen sinyalinin 5.07 ppm'den 5.05 ppm' $\Delta\delta= 0.02$ ppm'lik bir kaymaya ve host'daki metil sinyalinin 0.85 ppm'den 0.91 ppm'e $\Delta\delta= 0.06$ ppm'lik bir kaymaya neden olduğu görülmektedir. Aynı şekilde ^{13}C NMR spektrumları da karşılaştırıldığında benzer kaymaların olduğu görülmektedir. K1(R)-(2) kompleksinde guest'e ait metin 46.73 ppm iken; K1(S)-(2) kompleksinde 46.81 ppm'e kaymıştır. Kimyasal kayma farkı $\Delta\delta= 0.08$ ppm'dir. K1(R)-(2) kompleksinde guest'e ait metil 22.21 ppm iken; K1(S)-(2) kompleksinde 22.66 ppm'e kaymıştır. Kimyasal kayma farkı $\Delta\delta= 0.45$ ppm'dir. Host'daki metin K1(R)-(2) kompleksinde 54.88 ppm iken; K1(S)-(2) kompleksinde 55.17 ppm'e kaymıştır. Kimyasal kayma farkı $\Delta\delta= 0.29$ ppm'dir. Host'taki metilen K1(R)-(2) kompleksinde 18.55 ppm iken; . K1(S)-(2) kompleksinde 19.04 ppm'e kaymıştır. Kimyasal kayma farkı $\Delta\delta= 0.49$ ppm'dir. Host'taki metil . K1(R)-(2) kompleksinde 11.59 ppm iken; K1(S)-(2) kompleksinde 11.75 ppm'e kaymıştır. Kimyasal kayma farkı $\Delta\delta= 0.16$ ppm'dir. Bu sonuçlar K1'in bu amin bileşiklerinin farklandırılmasında kullanımının dinamik hem ^1H hem de ^{13}C nmr tekniği ile takibinin mümkün olabileceğini göstermektedir.

Ancak, K6'da; benzo ünitesinin muhtemelen kompleksleşmeyi engellemesinden dolayı, K6 host'u ile gerek (R)-(1) ve gerekse (S)-(1) guesti ile kompleks yapılması, her iki durumda da asit-baz reaksiyonuyla K6'nın HClO_4 tuzu oluşmuştur. K6 HClO_4 tuz yapısında N atomu merkezli yeni bir kiral merkez daha meydana gelir. Yapı iki kiral merkez taşımaktadır. Host (K6), R konfigürasyonunda olduğu için, *RR* ve *RS* olmak üzere bir diastereomer karışımı söz konusudur. ^1H NMR, ^{13}C NMR spektrumları bu sonuçları doğrulamaktadır. ^1H NMR spektrumunda

1.00 ve 1.11 ppm'de çıkan ekivalen integrasyonlu iki ayrı triplet diastereomer iki tuzun varlığını (*RR* ve *RS*) açıkça göstermektedir.

Hazırlanan tüm bileşiklerin ve komplekslerin yapıları gerek IR, ^1H ve ^{13}C NMR gibi spektroskopik yöntemlerle, gerekse element analiz sonuçlarıyla doğrulanmıştır. K1 ve K6 taç eterlerinin NaClO_4 komplekslerinin ve K6 HClO_4 tuzunun yapıları ayrıca X-ray analizi ile de aydınlatılmıştır.

K1T1 X-Ray Analizi: Bileşik kristalleri $\text{P}2_1$ uzay grubunda hücre boyutları, $a=9.480(1)$, $b=15.978(2)\text{\AA}^\circ$, $c=15.816(2)\text{\AA}^\circ$, $\beta=105.51(1)^\circ$, $z=4$ 'dır. 540 parametre ve elde edilen 2711 yansımıma için, son R değeri 0.055'dir. Asimetrik birim seviyesinde A ve B olmak üzere kimyasal olarak benzer, fakat kristalografik olarak farklı iki molekül vardır. Sodyum iyonu perklorat anyonunun bir oksijeni ve makrosikliğin tüm hetero atomlarına bağlanmak suretiyle heptakoordine olmuştur. $\text{Na}-\text{O}_{\text{et}}$ (eterik) mesafeler için ortalama değerler sırasıyla A ve B'de $2.364(6)$, $2.317(7)\text{\AA}^\circ$ ve $\text{Na}-\text{N}$ mesafeleri A ve B için sırasıyla $2.679(6)$, $2.611(7)\text{\AA}^\circ$; $\text{Na}-\text{O}(\text{ClO}_4)$ mesafeleri A ve B için sırasıyla $2.497(7)$ ve $2.257(10)\text{\AA}^\circ$ temasla asimetrik olarak bağlıdır.

K6T1 X-Ray Analizi: Bileşik kristalleri $\text{P}2_1$ uzay grubunda hücre boyutları, $a=8.721(1)\text{\AA}^\circ$, $b=16.318(2)\text{\AA}^\circ$, $c=8.905(2)\text{\AA}^\circ$, $\beta=100.80(1)^\circ$ dir. Sodyum katyonu, perklorat anyonunun iki oksijeni ve makrosikliğin tüm hetero atomlarına bağlanmak suretiyle, heptakoordine olmuştur ve kayda değer bir şekilde makrosiklik halkanın en iyi düzleminin dışında yer almıştır. Makrosikliğin donor atomları yarı sandalye düzenlemesindedir.

İlleriki çalışmalarımızda bu taç eterlerin kiral tanıma deneyleri özellikle NMR teknigi kullanılarak araştırılacaktır. Böylece amin bileşiklerinin optik rezolüsyonundaki enantiyomer tanıma faktörleri (Enantiomeric Recognition Factor) ERF tespit edilecektir. NMR tekniginin diğer tekniklere göre başlıca avantajı, kısa sürede sonuç alınabilmesidir.



8. TABLOLAR

Tablo 1. K1 Host ile R-(1) ve S-(1) Guest'inin Komplekslerine ait ^{13}C nmr Spektroskopisi verileri

^{13}C nmr (CDCl_3)			
K1T4	K1T3	K1T1(Na ⁺ Kompleksi)	Guest(R,S)
18.78	18.99	12,05	20,11
22.60	21.99	17.92	53.31
49.64	49.00	68.51	
51.76	51.81	68.76	127.34
55.25	54.96	68.96	129.71
64.17	64.21	69.91	129.88
66.80	66.71		137.03
68.77	68.62	127.31	
68.98	69.09	128.78	
69.29	69.34	128.94	
69.35	69.50		
69.47	69.66		
69.92	69.82		
70.24	70.26		

126.99	127.41		
128.66	128.56		
128.78	128.93		
129.18	129.06		
129.30	129.35		
130.33	130.30		
135.64	135.65		
141.32	141.26		

* Guest: α -fenil etilamin perklorat tuzu

Tablo 2. K1 Host ile R-(1) ve S-(1) Guest'inin Komplekslerine ait ^1H nmr Spektral verileri

^1H nmr (CDCl_3)	GCH ₃	GCH	GN^+H_3	H Me
HRG	d, J=6.82 1.50	q, J=6.81 4.27	bs, 5.89	t, J=7.37 0.84
HSG	d, J=6.81 1.52 $\Delta\gamma=1.74$ Hz $\Delta\delta=0.02$ ppm	q, J=6.83 4.23	s 6.17	t, J=7.38 0.89 $\Delta\gamma=17.87$ Hz $\Delta\delta=0.04$ ppm $\Delta\delta=0.05$ ppm
G	d, J=6.91	q, J=6.899	s	-----
H	-----	-----	-----	t, J=7.21 0.90

*K1'in NaClO_4 Kompleksinin ^1H nmr spektrumu verisi alınmıştır.

H: Host, G : Guest

$\Delta\delta(\text{HSG}-\text{HRG})$

$\Delta\gamma(\text{HSG}-\text{HRG})$

NMR deneylerinin sonucu göstermektedir ki, nmr tekniğiyle kiral tanıma deneyleri ile ERF (enantiyomer tanıma faktörü, Enantiomer recognition factor) bulunabilir.

Tablo 3: Lock'un K1-(R)-(1),HClO₄; K1-(S)-(1),HClO₄; Komplekslerine ait CDCl₃'deki Broad Bond Decoupled ¹³C nmr Kimyasal Kayma Değerlerinin (G)-(1),HClO₄ Tuzununki ile Karşılaştırılması (Kıyasal kaymalar, TMS'a göre ppm olarak verilmiştir)

Karbon (Key)	Kompleks K1-(R)-(1),HClO ₄	Kompleks K1-(S)-(1),HClO ₄	Tuz (G)-(1),HClO ₄
-----------------	--	--	----------------------------------

Kuaterner

Aromatik	141.26	141.32	$\Delta\delta=0.06$	137.03
Metin	54.96	55.25	$\Delta\delta=0.29$	53.31
Metil	21.99	22.60	$\Delta\delta=0.61$	20.11

(Lock)

Kuaterner

Aromatik	135.65	135.64	$\Delta\delta=0.01$
Metin	49.00	49.64	$\Delta\delta=0.64$
Metilen	18.99	18.78	$\Delta\delta=0.21$
Metil	11.85	11.88	$\Delta\delta=0.03$

Tablo 4. K1 Host ile R-(2) ve S-(2) Guest'inin Komplekslerine ait ^{13}C nmr Spektroskopisi verileri

^{13}C nmr (CDCl_3)			
K1T5(R)	K1T6(S)	K1T1(Na+ Kompleksi)	Guest(<i>R,S</i>)
11.59	9.44	12.05	21.67
14.56	11.75	17.92	46.63
18.55	14.57	68.51	123.31
21.38	19.04	68.76	123.67
22.21	21.38	68.96	126.16
46.73	22.66	68.91	126.98
50.21	46.81	127.31	127.72
54.88	47.79	128.78	129.68
64.25	50.60	128.94	130.56
66.31	55.17		134.19
68.97	64.01		135.85
69.05	67.18		
69.18	69.39		
69.47	69.40		
69.52	69.63		
70.06	69.68		
70.33	69.75		
122.71	70.17		
123.34	70.42		
126.05	122.67		
126.39	122.88		
127.15	125.96		
128.94	126.28		
129.14	127.03		

129.28	128.62
129.50	128.91
130.21	129.16
130.62	129.49
134.19	130.04
134.72	130.61
137.28	134.19
171.49	135.94
	138.06
	171.47

* Guest: α -naftil etilamin perklorat tuzu

Tablo 5. K1 Host ile R-(2) ve S-(2) Guest'inin Komplekslerine ait ^1H nmr Spektral verileri

^1H nmr (CDCl_3)	GCH ₃	GCH	$\text{G}\text{N}^+\text{H}_3$	H Me
HRG	d, J=6.666 1.59	q, J=6.999 5.07	bs, 5.95	t, J=7.27 0.85
HSG	d,J=6.703 1.60	q, J=6.70 5.05	bs 5.65	t, J=7.405 0.91
G	d, J=6.664 1.88	q, J=5.6285 5.37	bs 8.27	-----
H	-----	-----	-----	t, J=7.21* 0.90
RS _{Δδ}	0.01	0.02		0.06
Δγ	12.24	7.79		24.27

*K1'in NaClO_4 Kompleksinin ^1H nmr spektrumu verisi alınmıştır.

H: Host, G : Guest

$Δδ$:($δ_{\text{HSG}} - δ_{\text{HRG}}$)

$Δγ$:($γ_{\text{HSG}} - γ_{\text{HRG}}$)

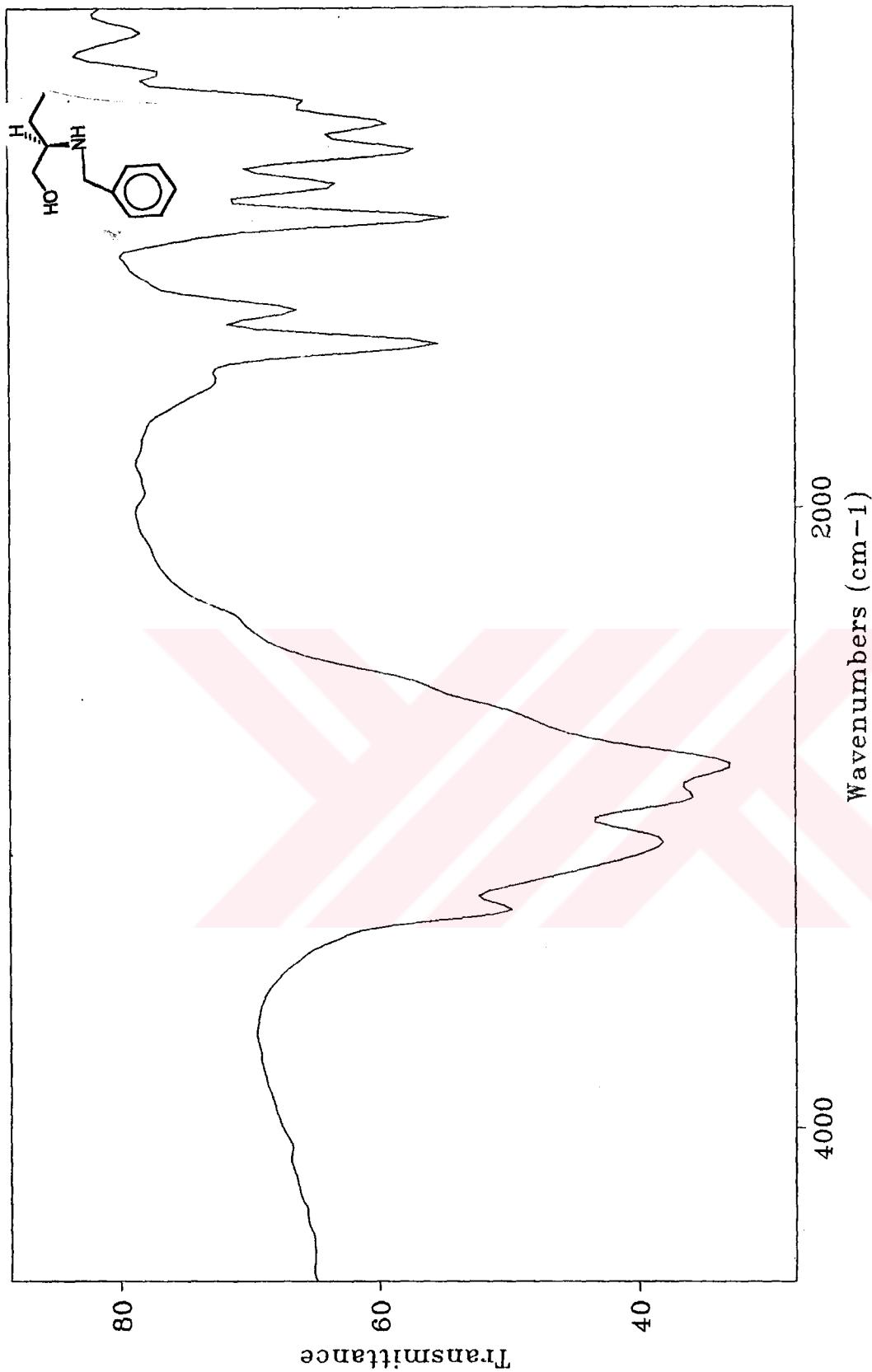
NMR deneylerinin sonucu göstermektedir ki, nmr tekniğiyle kiral tanıma deneyleri ile ERF (enantiyomer tanıma faktörü, Enantiomer recognition factor) bulunabilir.

Tablo 6: Lock K1-(R)-(2),HClO₄; K1-(S)-(2),HClO₄; Komplekslerine ait CDCl₃'deki Broad Bond Decoupled ¹³C nmr Kimyasal Kayma Değerlerinin (G)-(2),HClO₄ Tuzununki ile Karşılaştırılması (Kımyasal kaymalar, TMS'a göre ppm olarak verilmiştir)

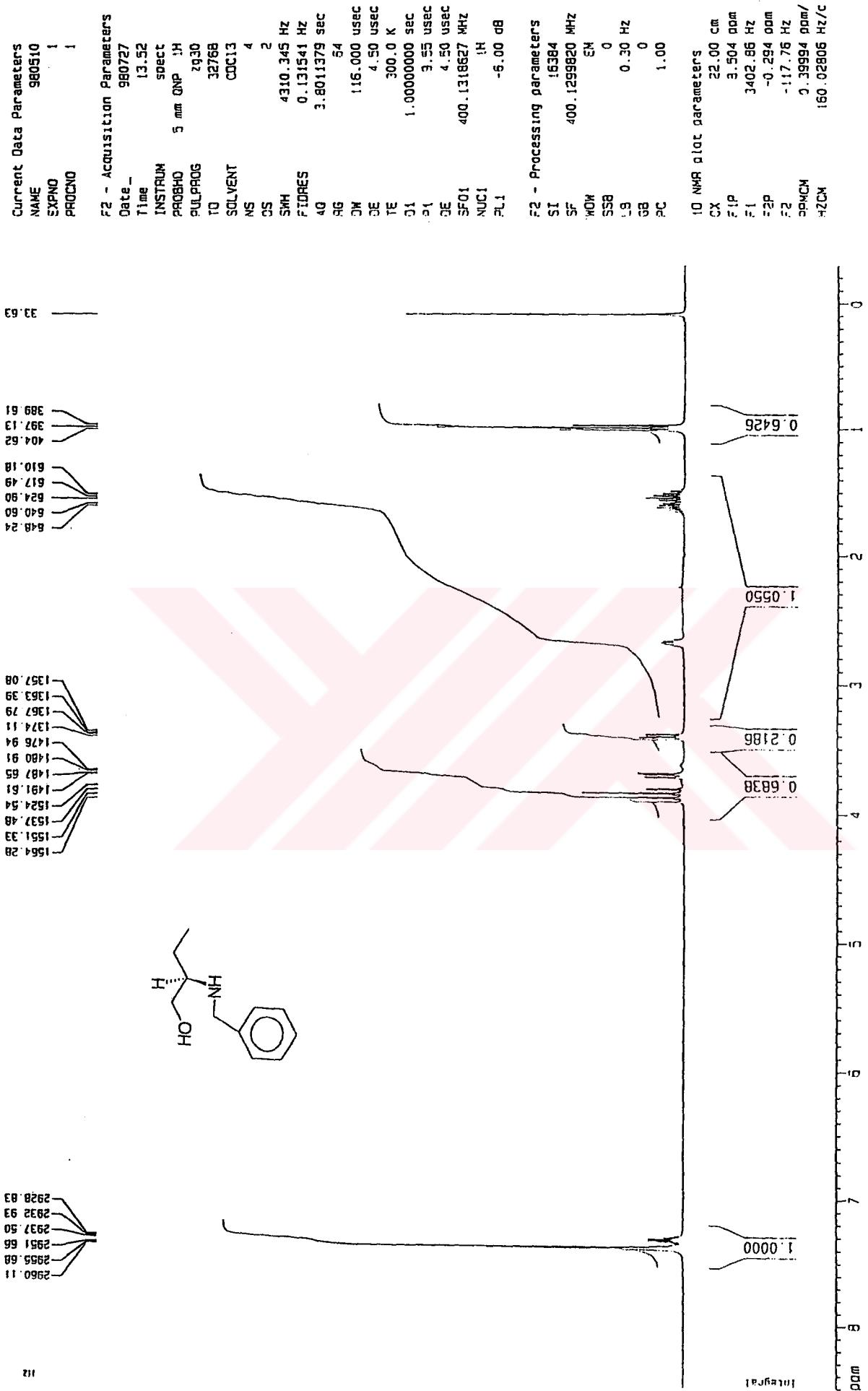
Karbon (Key)	Kompleks K1-(R)-(2),HClO ₄	Kompleks K1-(S)-(2),HClO ₄	Tuz (G)-(2),HClO ₄
Metin	46.73	46.81 $\Delta\delta=0.08$	46.63
Metil	22.21	22.66 $\Delta\delta=0.45$	21.67
<hr/>			
(Lock)			
Metin	54.88	55.17 $\Delta\delta=0.29$	
Metilen	18.55	19.04 $\Delta\delta=0.49$	
Metil	11.59	11.75 $\Delta\delta=0.16$	



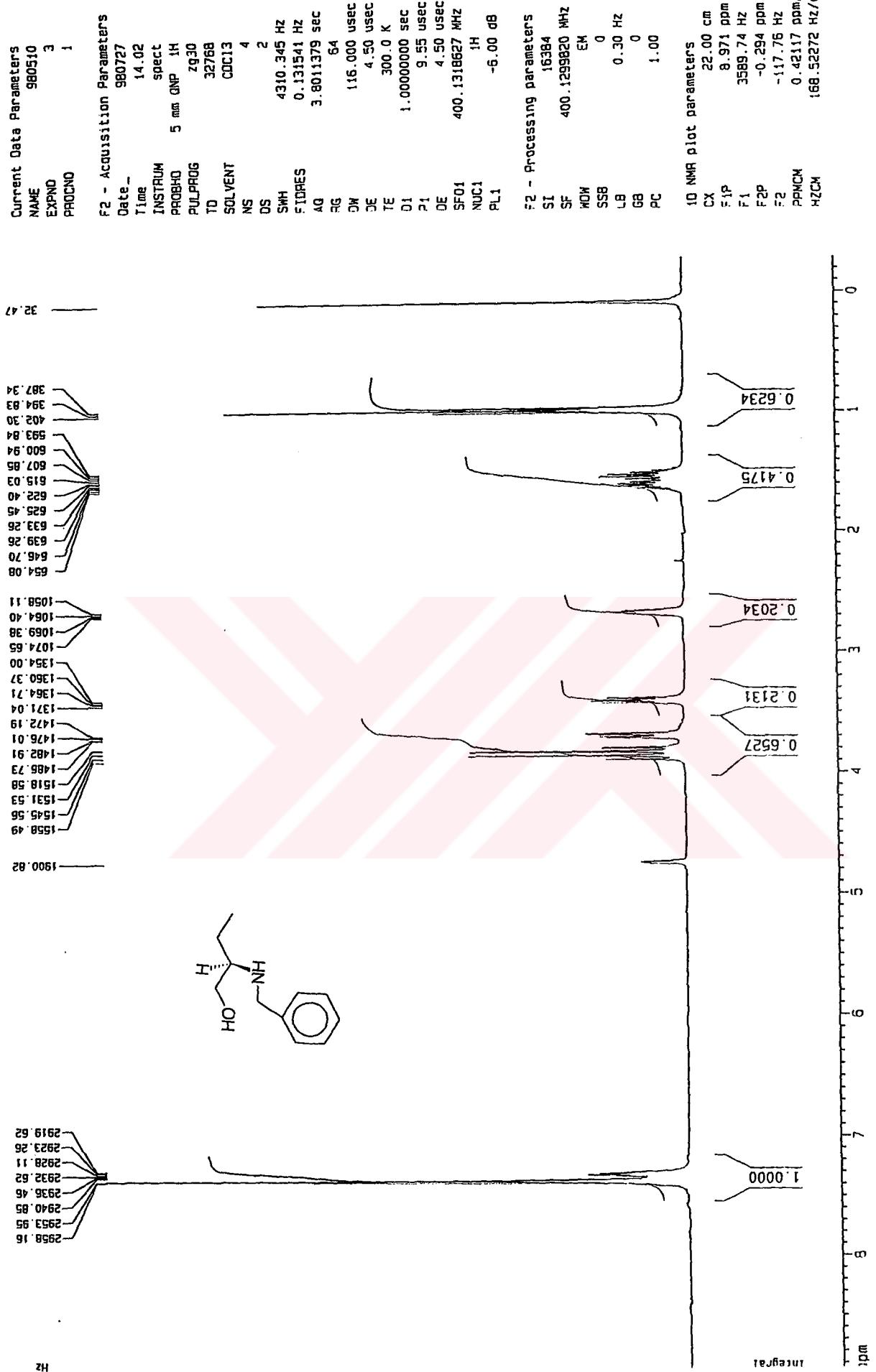
9. SPEKTRUMLAR

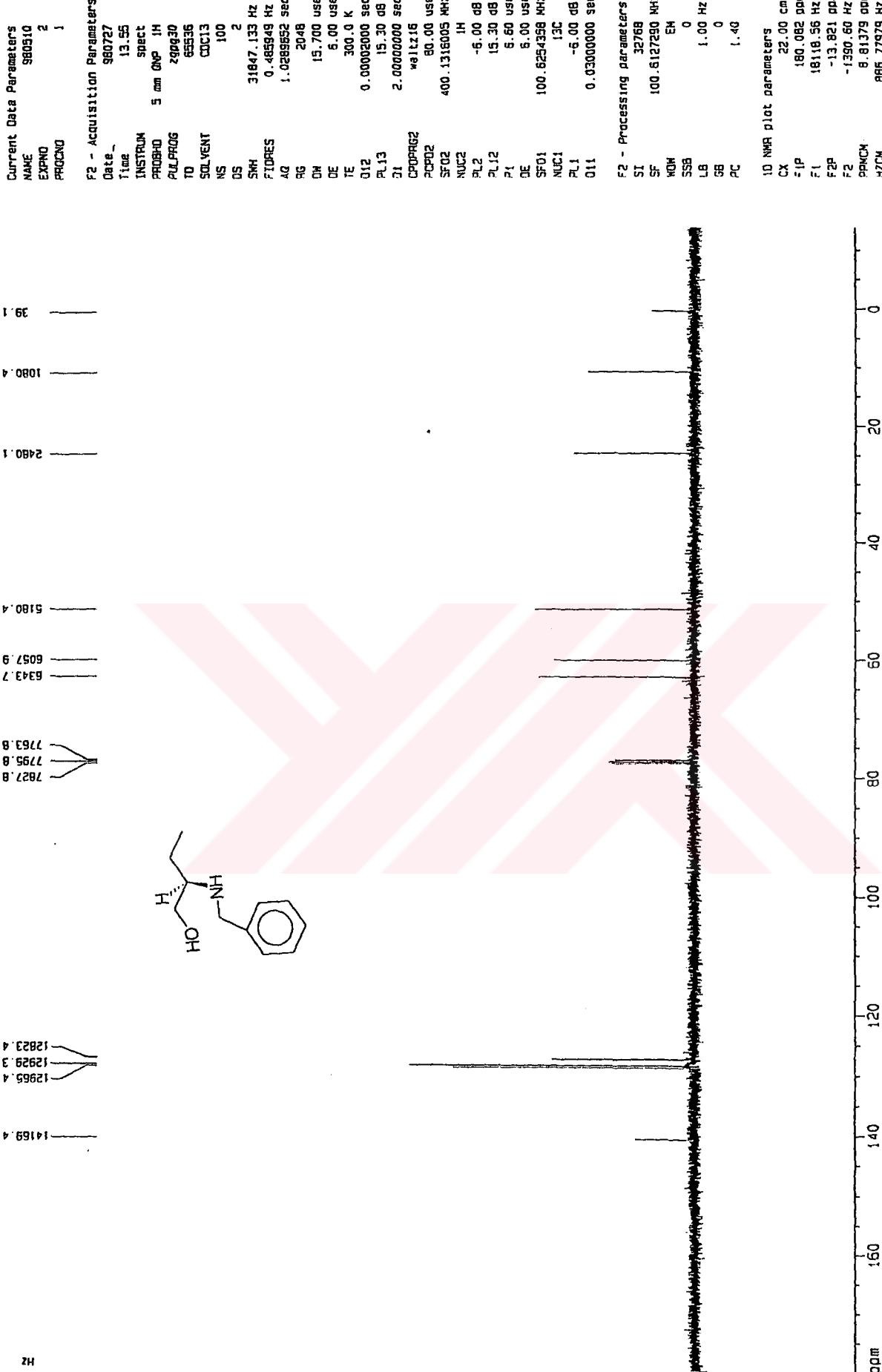


R(-)-N-berzil-2-amino-1-butanol'ün KBr Pellet teknigi ile alınmış IR spektrumu

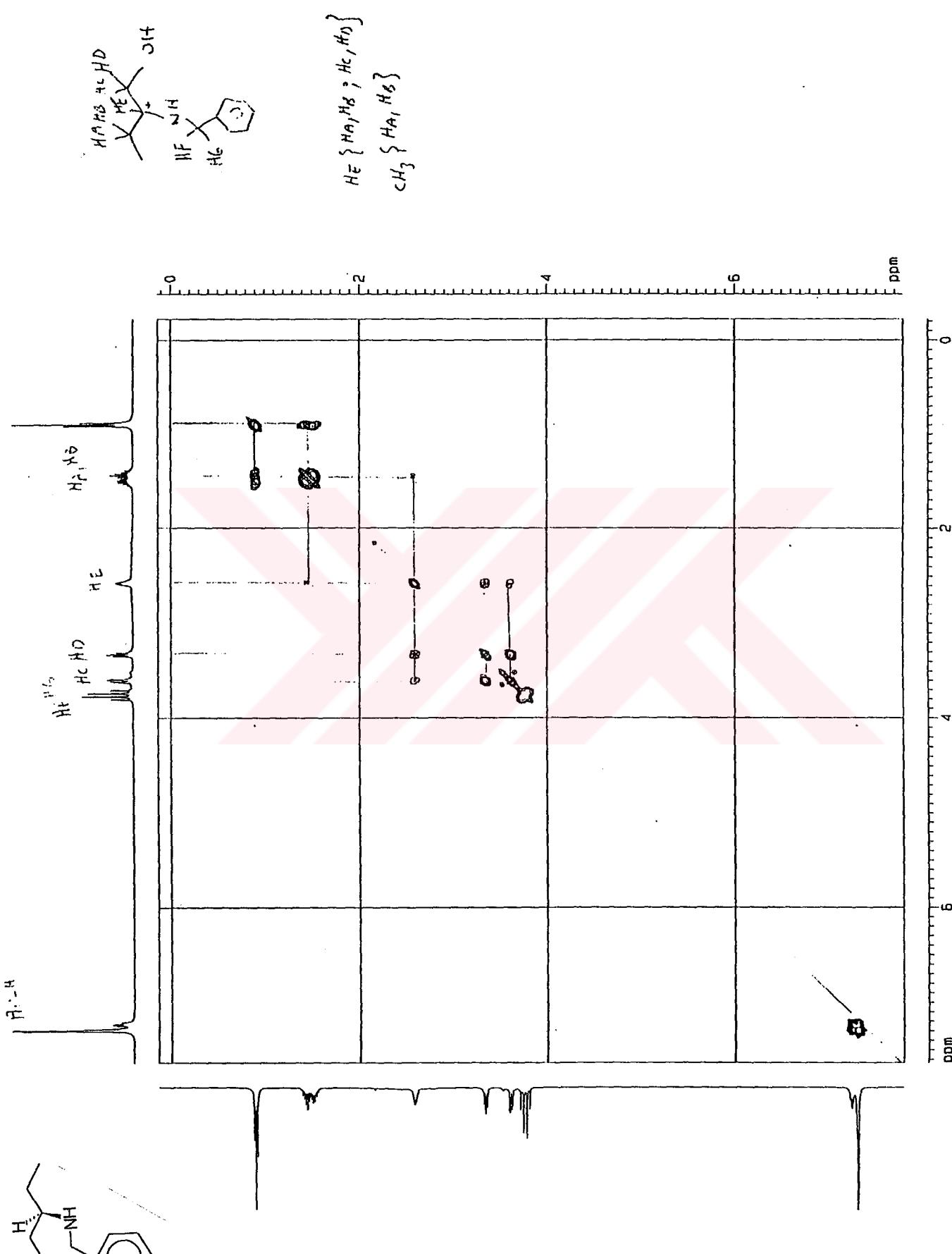


¹H NMR spektrumu 3,5-timis ¹H NMR spektrumu





R-(-)-N-Benzyl-2-amino-1-butanol'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ¹³C NMR spektrumu



R(-)-N-Benzyl-2-amino-1-butanol'ün $^1\text{H}-^1\text{H}$ (korelasyon) COSY spektrumu



R(-)-N-benzyl-4-hidroksimetil-3-azahexan-1-olün KBr diskleri arasında sıvı film
halinde alınmış IR spektrumu

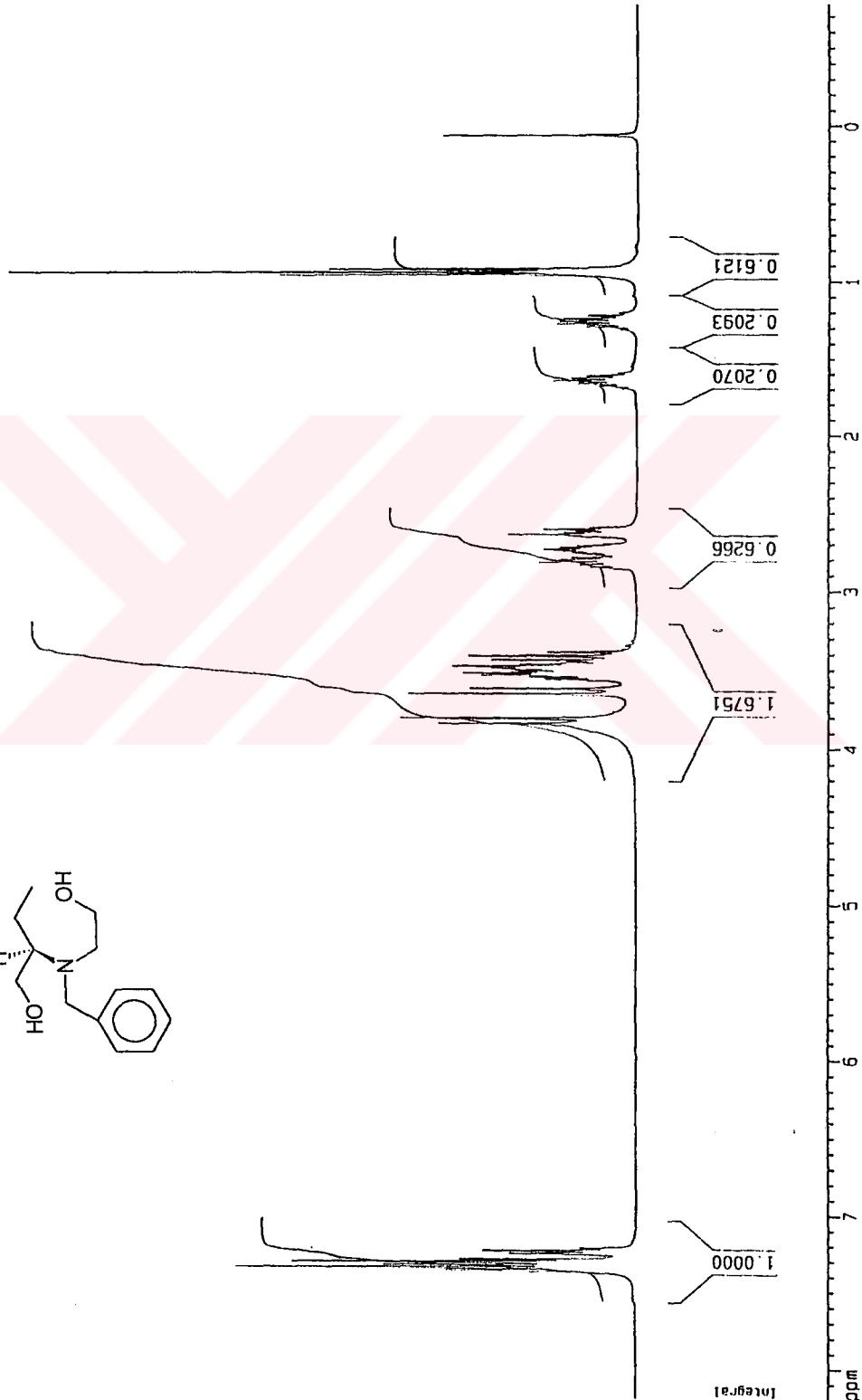
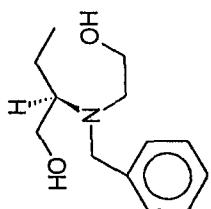
Current Data Parameters
NAME 98029
EXPNO 1
PROCNO 1

F2 - Acquisition Parameters

Date 980405
Time 14:50
INSTRUM spect
PROBHD 5 mm QNP 1H
PULPROG 2930
TD 32768
SOLVENT CDCl₃
NS 8
DS 2
SWH 4058.442 Hz
FIDRES 0.123854 Hz
AQ 4.0370674 sec
RG 22.5
DW 123.200 usec
DE 4.50 usec
OE 300.0 K
TE 1.0000000 sec
P1 9.80 usec
DE 4.50 usec
SF 01 400.1315943 MHz
NUC1 ¹H
PL1 -6.00 dB

F2 - Processing parameters

SI 16384
SF 400.1299905 MHz
WDW EM
SSB 0
LB 0.30 Hz
GB 0
PC 1.00



R(-)-N-Benzyl-4-hidroksimetil-3-azahegzan-1-ol'un CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu

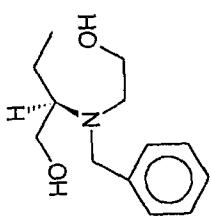
Current Data Parameters
NAME 980219
EXPNO 2
PROCNO 1

F2 - Acquisition Parameters

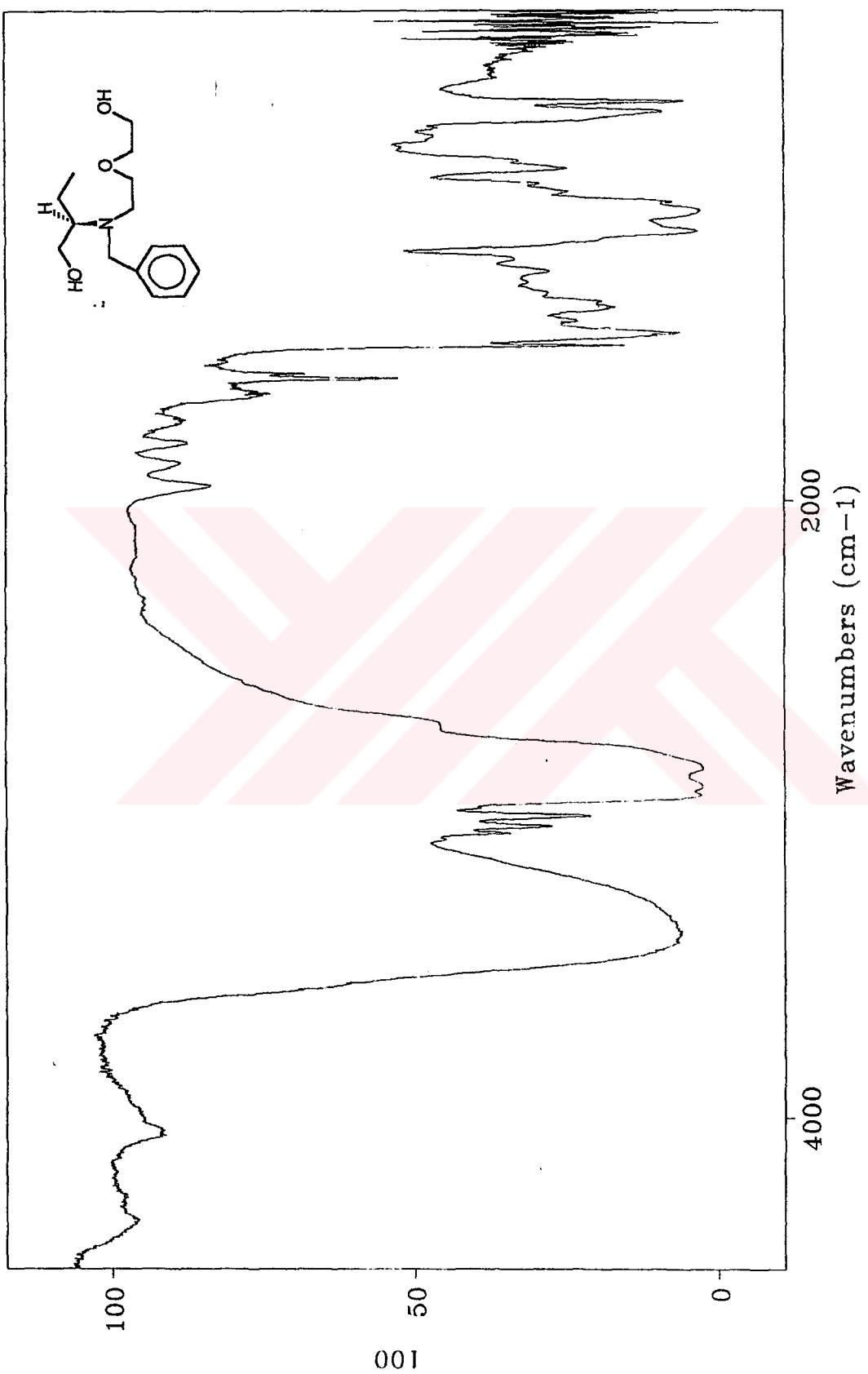
Date 28-05-05
Time 14:53
INSTRUM spect
PROBHD 5 mm QNP 1H
PULPROG FIDPROG
TD 209830
SOLVENT CDCl3
NS 39
DS 2
SWH 31847.133 Hz
FIDRES 0.485949 Hz
AQ 1.028952 sec
RG 4096
DW 15.700 usec
DE 6.00 usec
TE 300.0 K
D1 0.00002000 sec
PL13 15.30 dB
D1 2.0000000 sec
CPDPG2 80.00 usec
CPDPG2 400.1316005 MHz
NUC2 1H
PL2 -5.00 dB
PL12 15.30 dB
P1 6.70 usec
DE 6.00 usec
SF01 100.6254358 MHz
NUC1 13C
PL1 -6.00 dB
D11 0.03000000 sec

F2 - Processing parameters

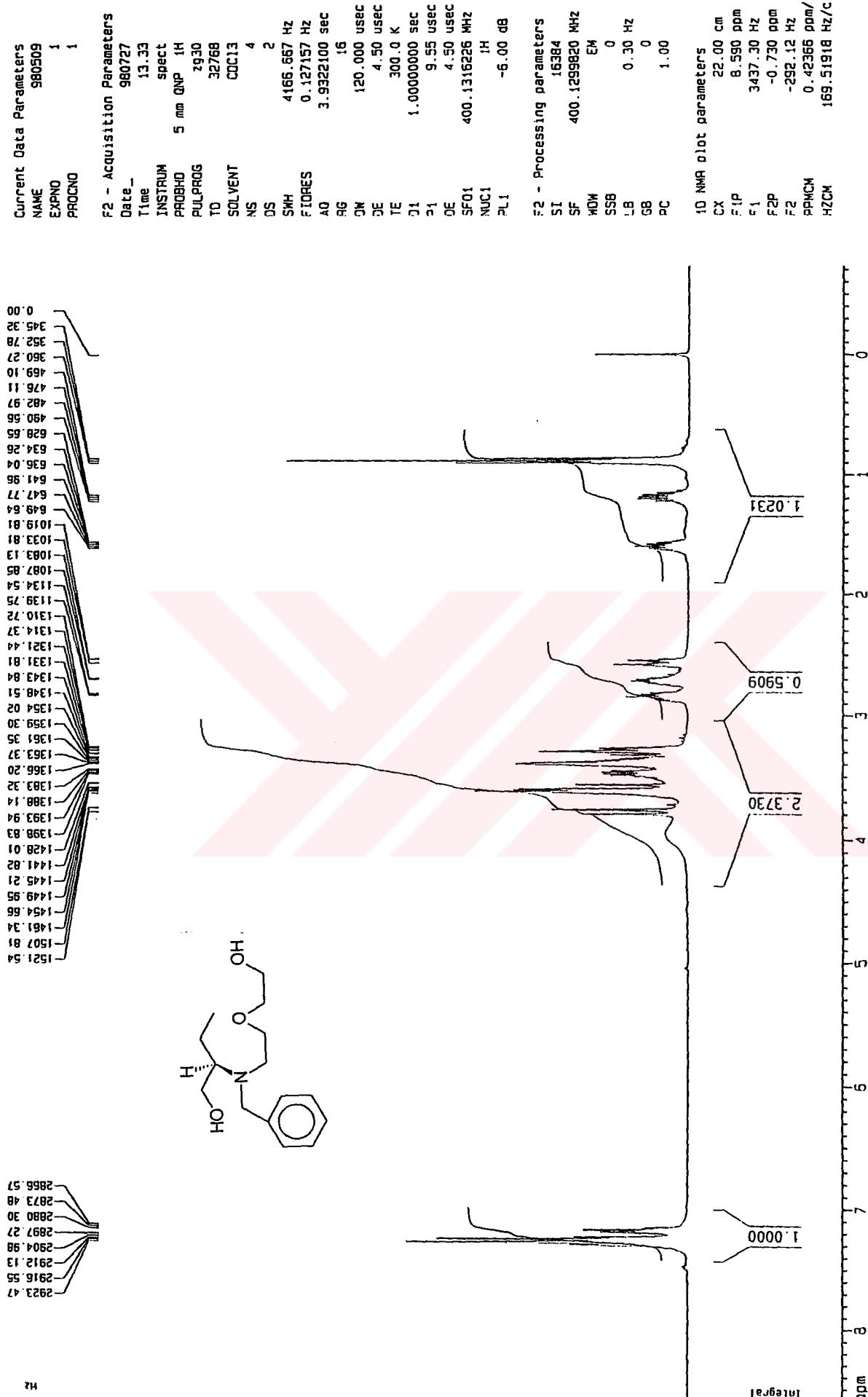
ST 32768
SF 100.6127250 MHz
WDW EM
SSB 0
LB 1.00 Hz
SF 13C 0
PC 1.40
TP 12.28773 sec/cm
PHCH H2O
DW 1236.30188 Hz/cm



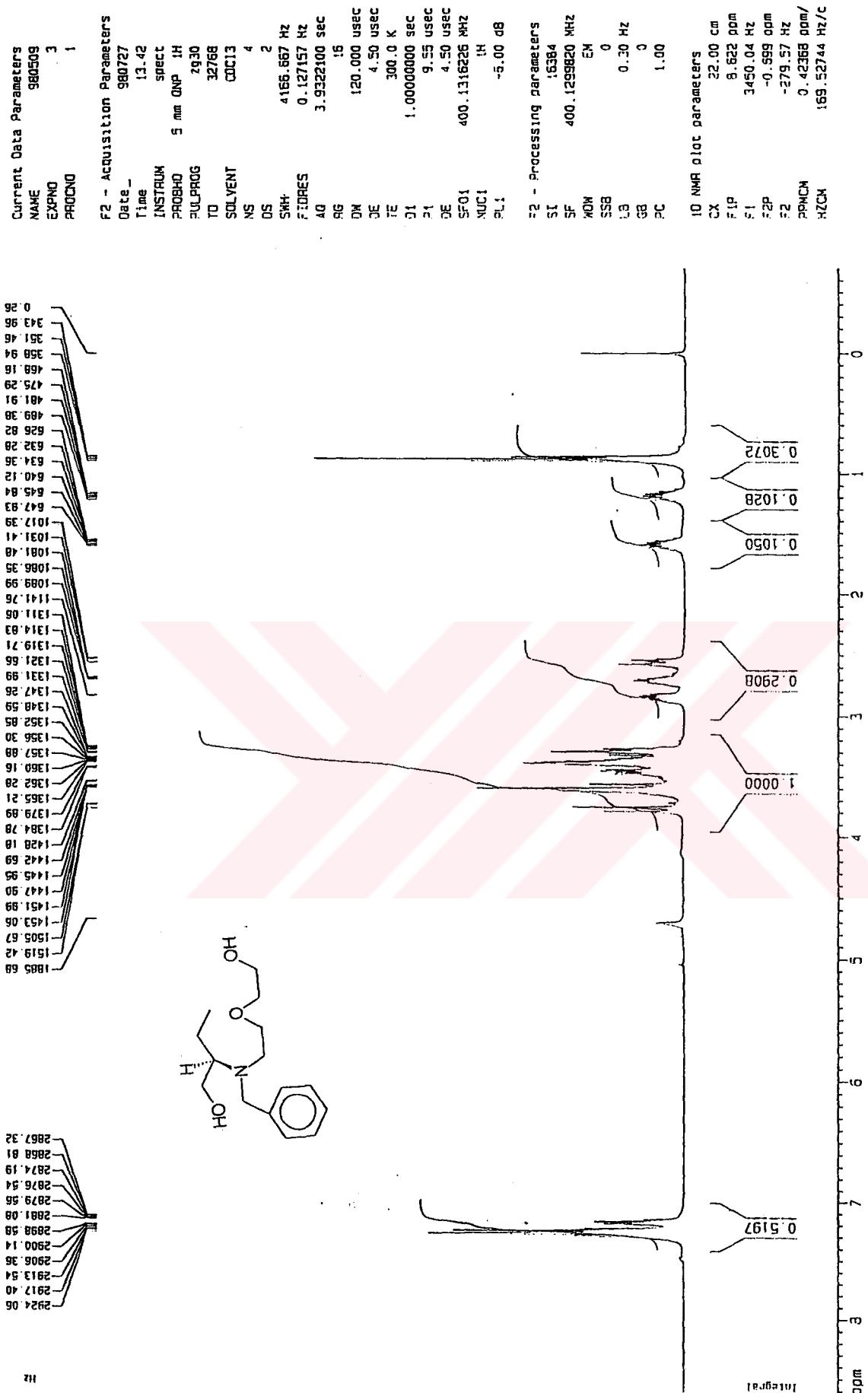
R(-)-N-Benzyl-4-hidroksimetil-3-azahegzan-1-ol'in CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ¹³C NMR spektrumu



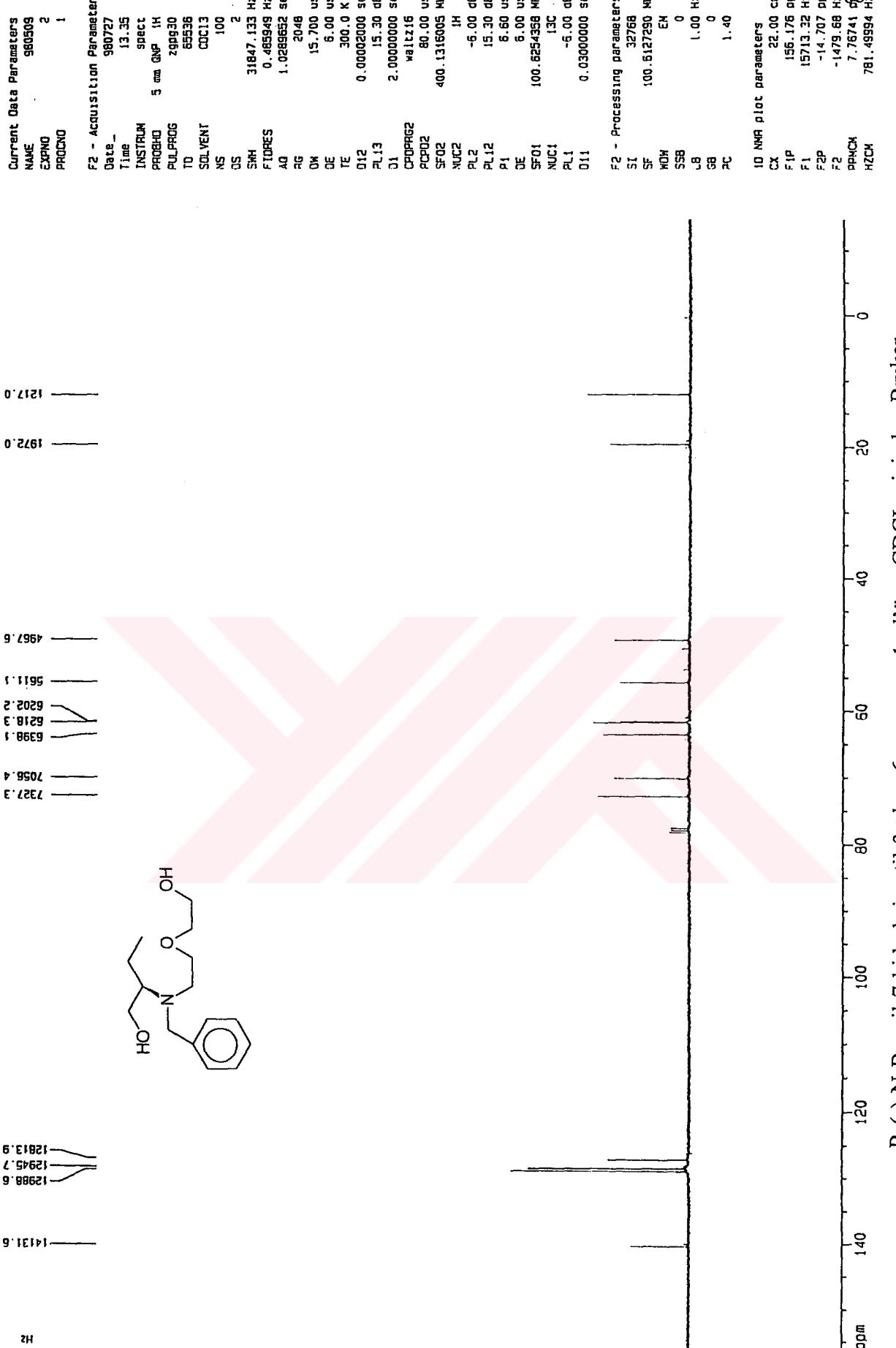
R(-)-N-benzyl-7-hidroksimetil-3-okza-6-azanonan-1-ol'un KBr diskleri arasında sıvı film halinde alınmış IR spektrumu



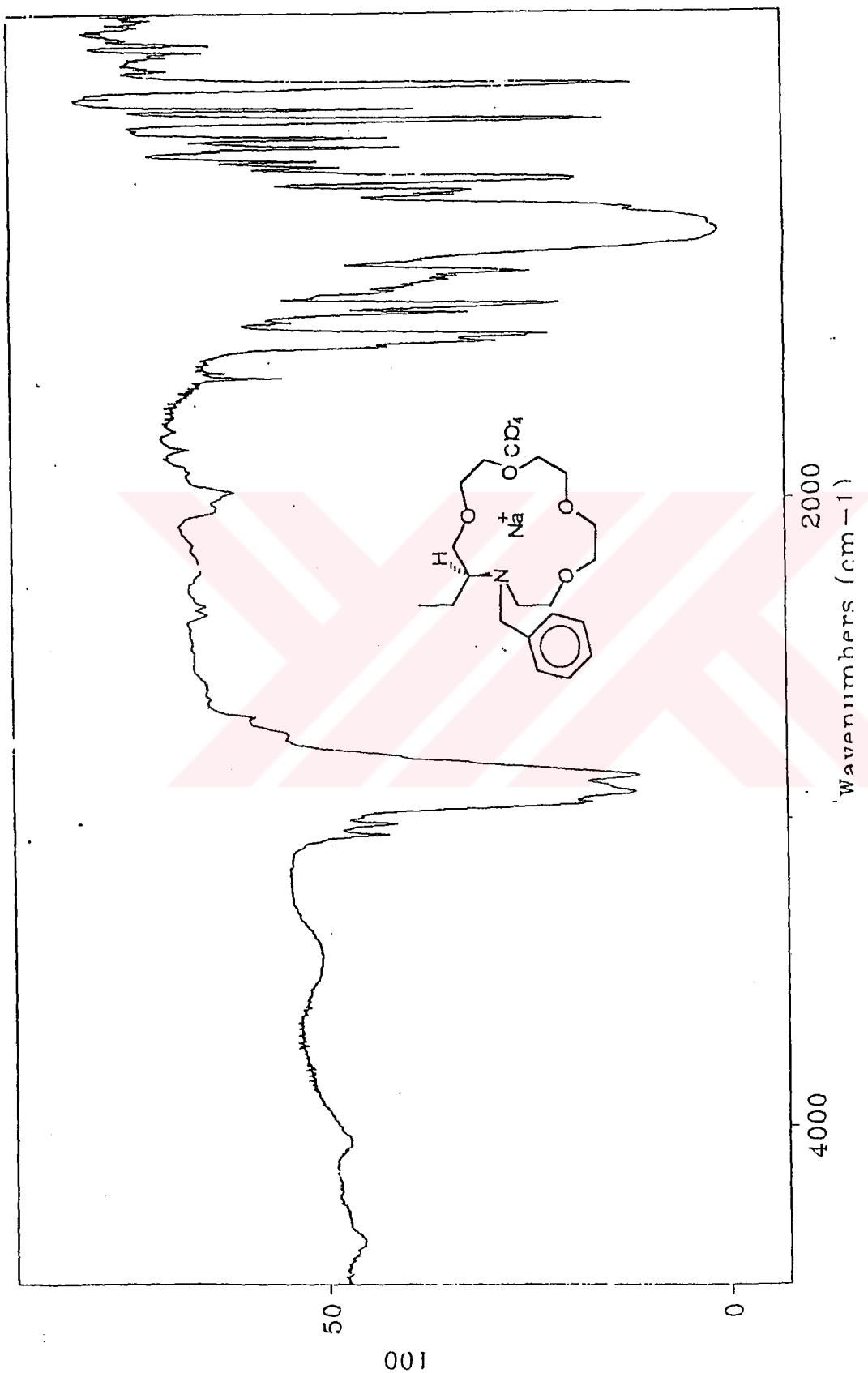
R-(*-*N-Benzil-7-hidroksimetil-3-okza-6-azanonan-1-ol'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu



R-(*-*N-Benzil-7-hidroksimetil-3-okza-6-azanonan-1-ol)¹'ün CDCl₃ içinde marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu (D₂O exch.) Brüker

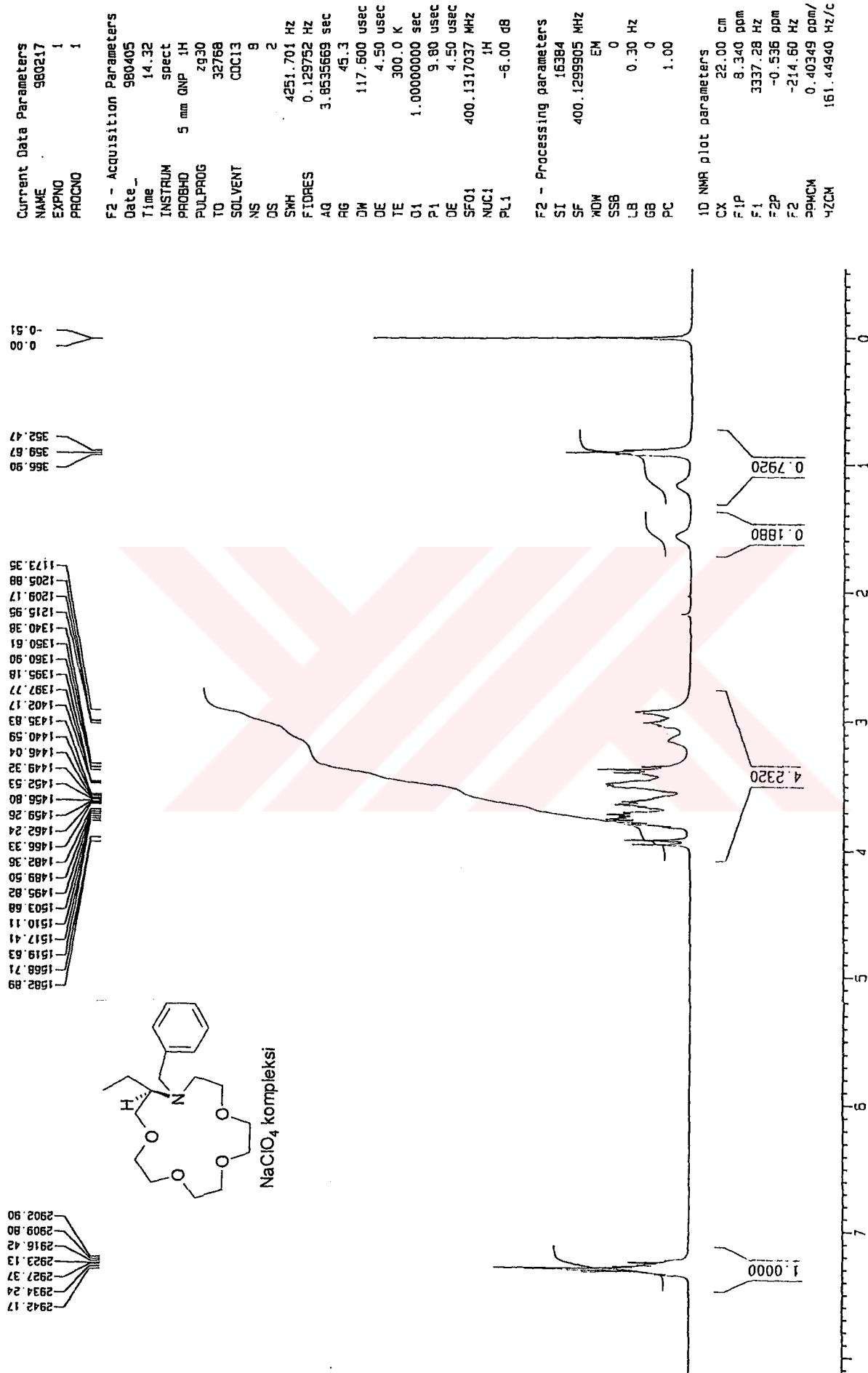


R(-)-N-Benzyl-7-hidroksimetil-3-okza-6-azanonan-1-ol'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ¹³C NMR spektrumu



R(-)-2-Etil-N-benzil-4,7,10,13-tetraokza-1-azasiklopetadekan'ın NaClO_4 kompleksinin KBr Pellet teknigi ile alınmış IR spektrumu

kc

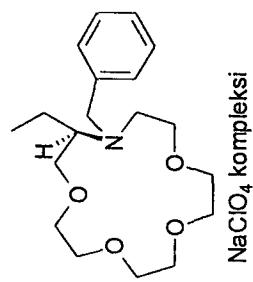
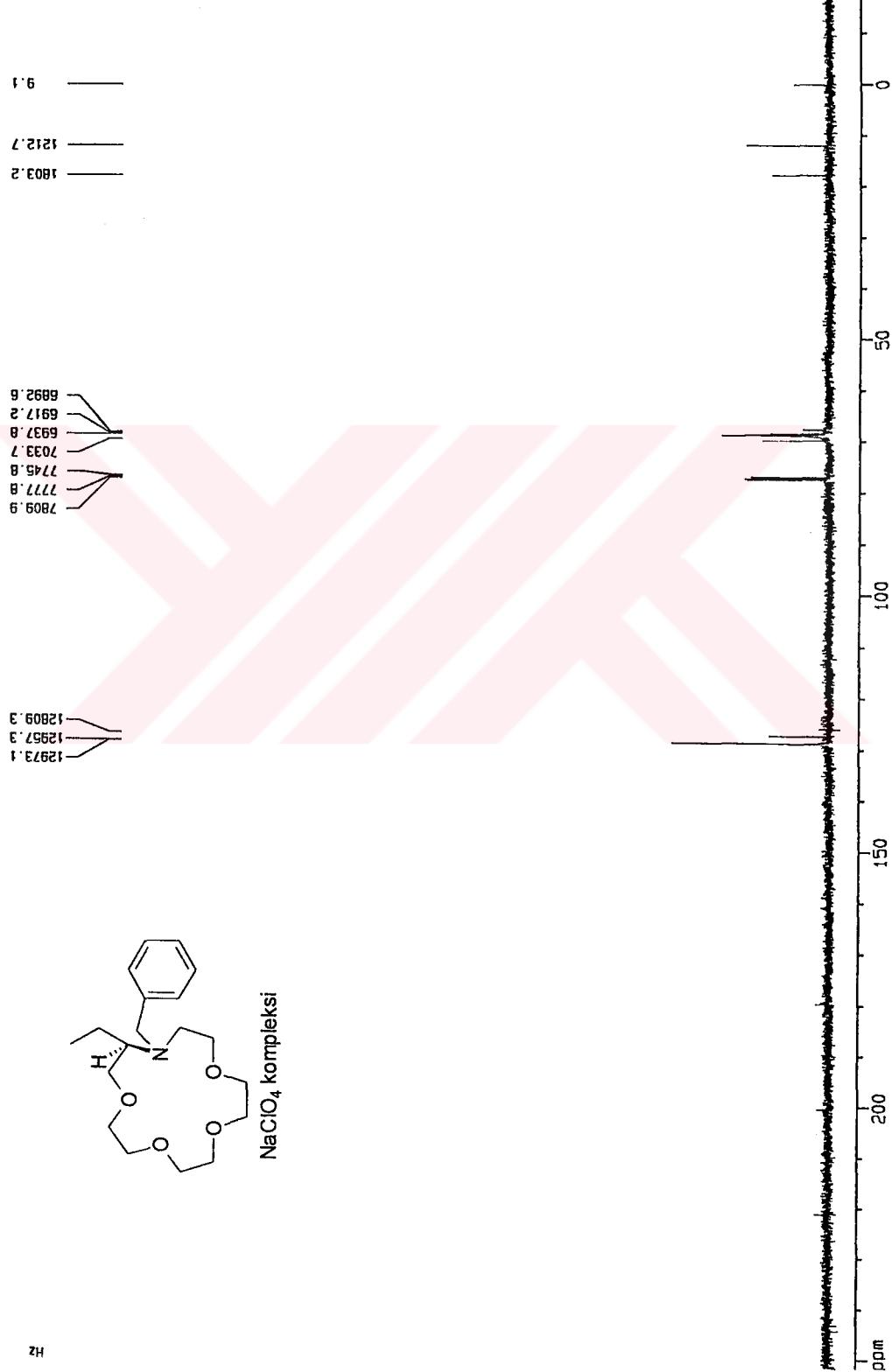


K1T1'in CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu

K1-T1

Current Data Parameters	980217	2
NAME		1
EXPNO		
PROCNO		

F2 - Acquisition Parameters



KIT1'in CDCl_3 içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ^{13}C NMR spektrumu

Current Data Parameters

NAME	392617
SPIND	3
PRODNO	1

F2 - Acquisition parameters

DATA_	SP0429
TIME	11.30
INSTRUM	subset
PULPROG	3 mm QCP IH
TD	4096
SOLVENT	CDCl ₃
NS	32
SWH	17241.379 Hz
ETIMES	4.200231 sec
TDZ	0.11168240 sec
SW	2048
SP	20.000 usec
TZ	4.90 usec
TE	380.0 K
DM	0.000000 sec
DR	2.000000 sec
D1	0.000000 sec
R1	-6.00 dB
D2	3.50 usec
R2	400.1316638 MHz
NUC1	1H
NUC2	1H
DD	0.000000 sec
TDZ2	13.48 usec
DR2	0.000000 sec
D12	6.70 usec
R12	0.000000 sec
A1	15.30 dB
A2	4.50 usec
SP01	100.6193733 MHz
NUC1	13C
NUC2	1H
DD1	-6.00 dB
DD2	-6.00 usec
NUC12	9.524 ppm
NUC22	3.00013125 sec

F1 - Acquisition parameters

NUD	100
TD	200
SP01	400.1317 MHz
ETIMES	19.034699 Hz
SW	19.034699 Hz

F2 - Processing parameters

SI	1024
SF	100.6193731 MHz
KHZ	1024
SSB	2
LB	0.00 Hz
GB	0
TC	1.40

F1 - Processing parameters

SI	1024
SF	400.1295015 MHz
KHZ	1024
SSB	0
LB	3.00 Hz
GB	0

2D NMR shift parameters

C12	15.00 ppm
C11	10.00 ppm
SP	14.932 ppm
F20.0	1:170.76 Hz
F20M1	-10.250 ppm
F20M2	-1025.35 Hz
F1R0	7.870 ppm
F1L0	1132.16 Hz
F1M	-0.242 ppm
F1M1	-15.85 Hz
F2P0.0	10.2619 ppm/Hz
F2P0M1	0.0159 ppm/Hz
F2P0M2	1023.07 Hz/Hz
F1S0.0	324.3001 ppm/Hz

ppm

Chemical structure of NaClO₄ komplex:

```

    [N+](C6H5)C(COCCOC)COCCOC
  
```

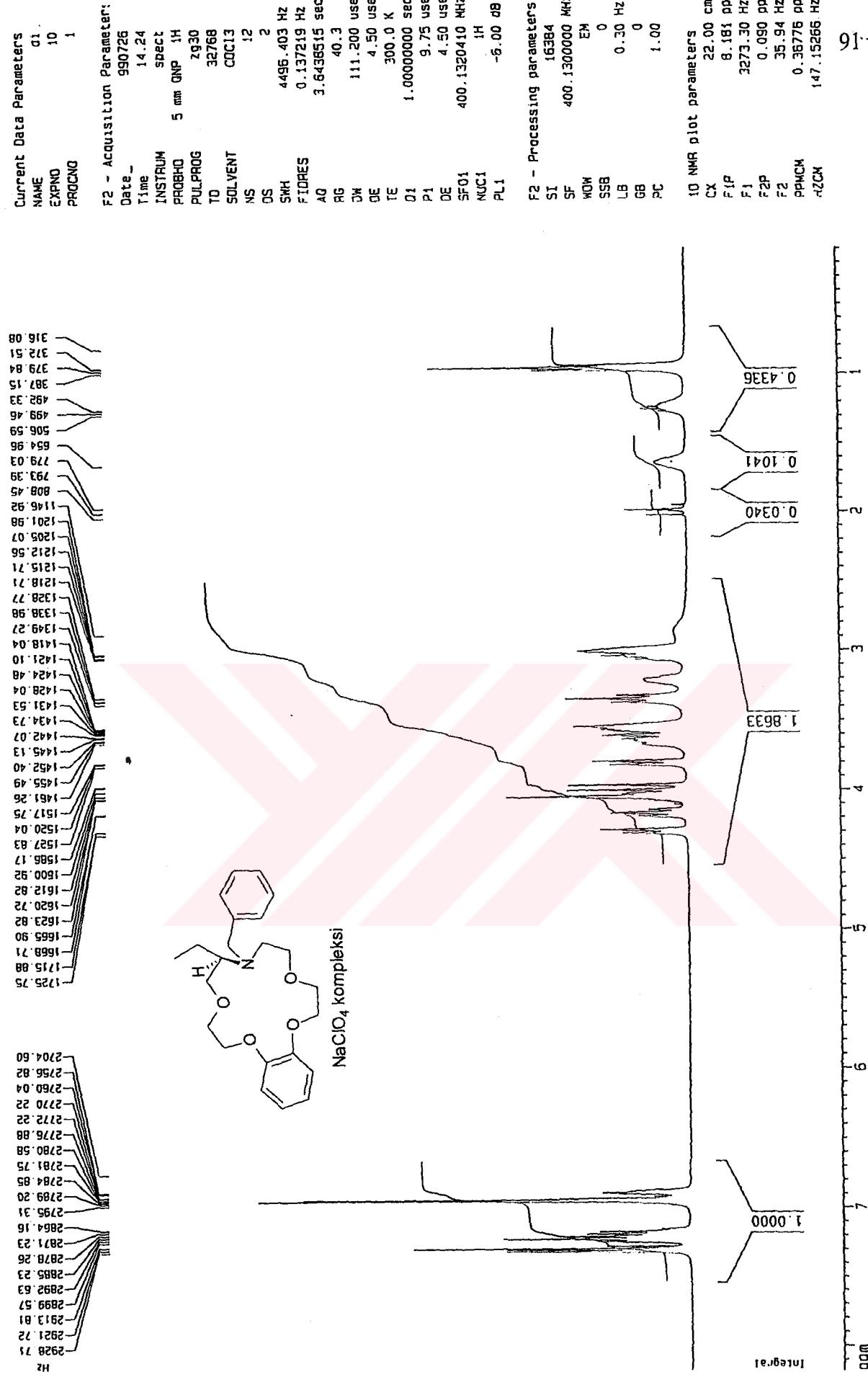
NaClO₄ komplex

KIT1'in CDCl_3 içinde Bruker marka cihazla alınmış ^1H - ^{13}C HETCOR spektrumu

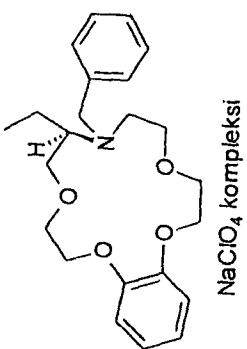
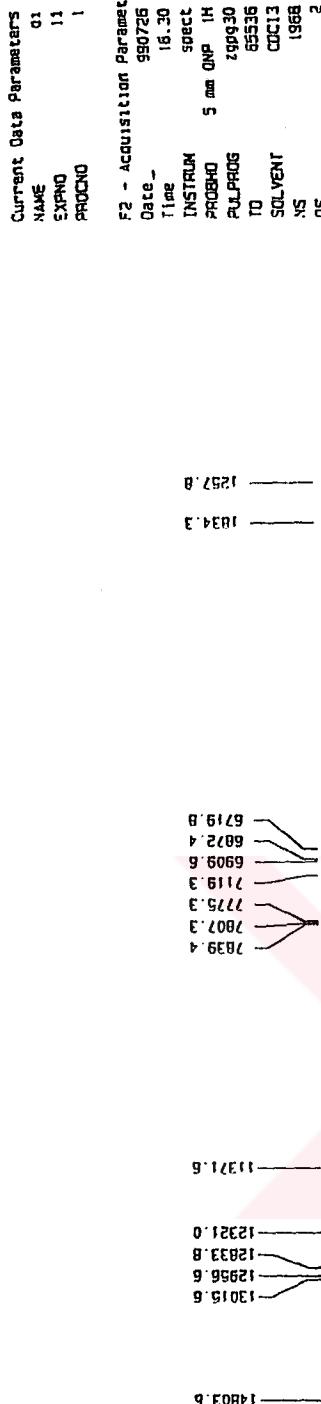


K6T1 kompleksinin KBr pellet teknigi ile alınmış IR spektrumu

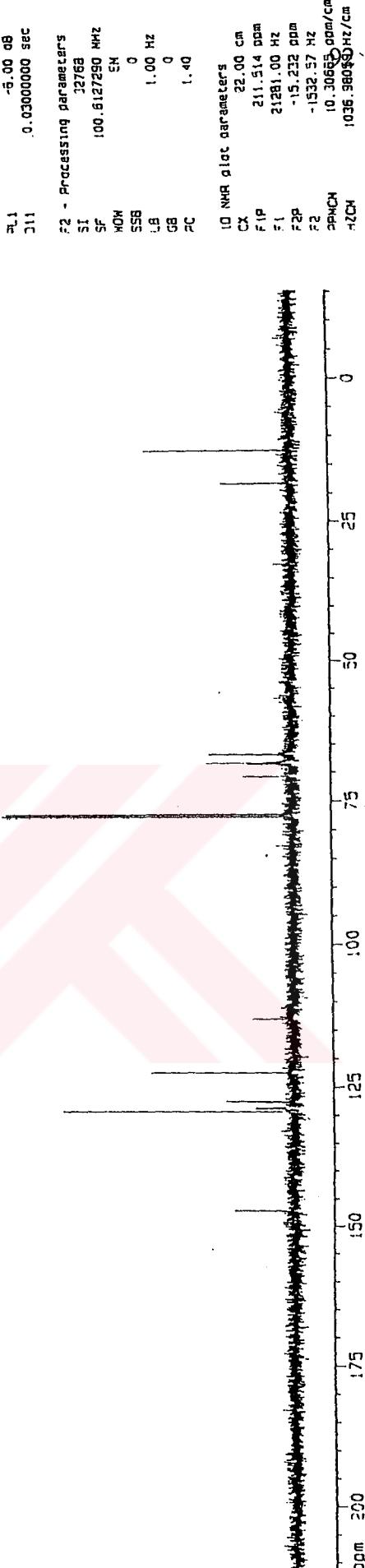
K6T1



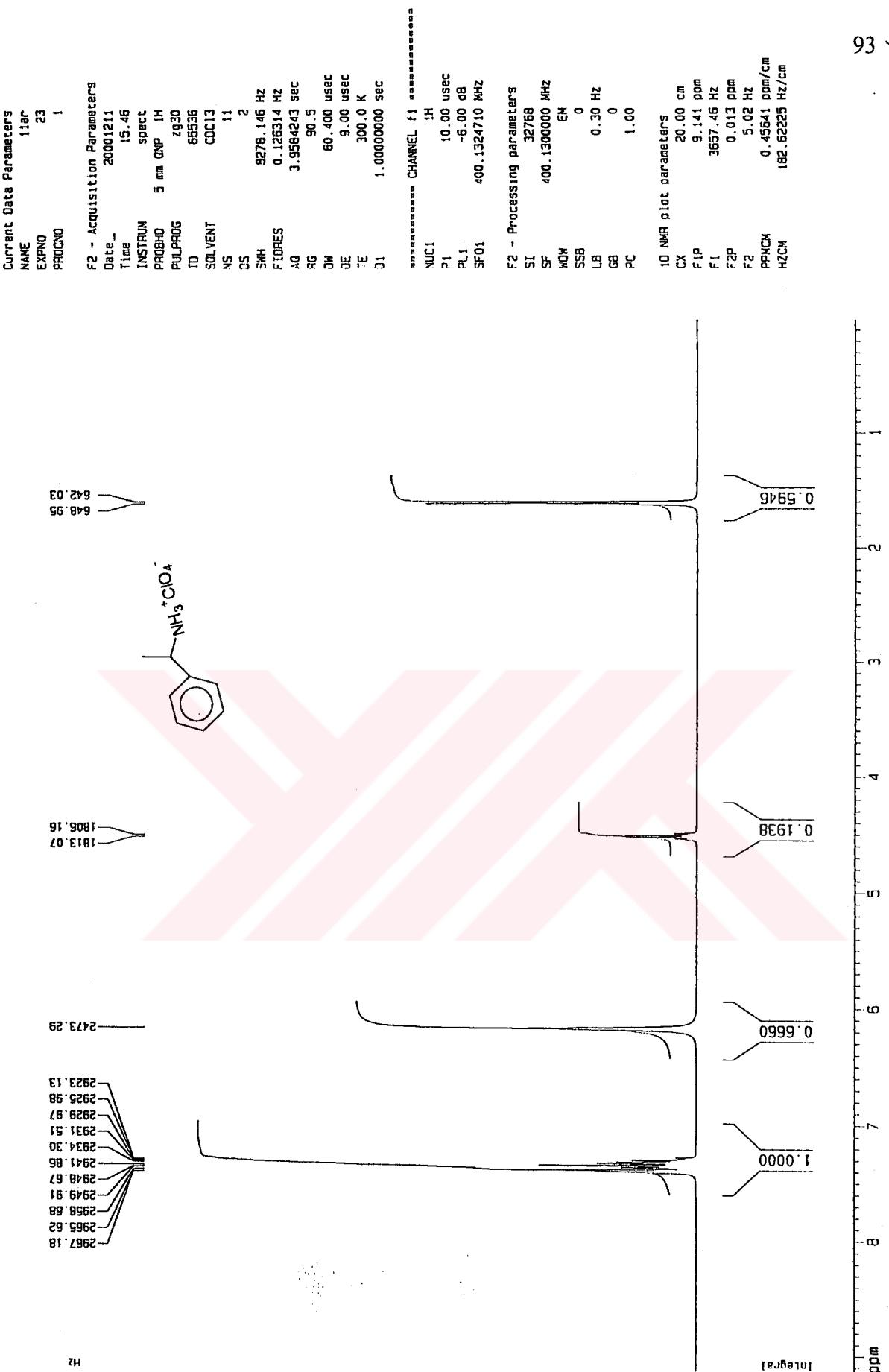
K6T1'in CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu



711



K6T1'in CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ¹³C NMR spektrumu



(R veya S)-(1) Guest'in CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu (α -feniletetramin'in perklorik asit tuzu)

Current Data Parameters
NAME 11a
EXPNO 22
PROCNO 1

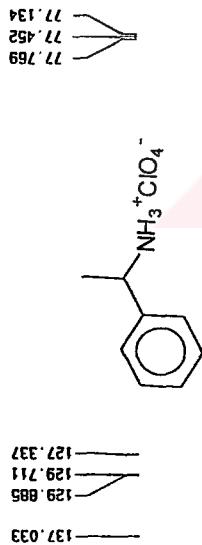
F2 - Acquisition Parameters
Date 20001221
Time 15:43
INSTRUM spect
PROBHD 5 mm QNP 1H
PULPROG zgpg30
TD 65536
SOLVENT CDCl₃
NS 32
DS 2
SWH 25125.639 Hz
FIDRES 0.383337 Hz
AQ 1.3042164 sec
RG 4096
DM 19.900 usec
DE 9.00 usec
TE 360.0 K
J1 2.0000000 sec
J11 0.0300000 sec
J12 0.0000000 sec

CHANNEL f1
NUC1 13C
P1 7.30 usec
PL1 -6.00 dB
SF01 100.623795 MHz
CHANNEL f2
CPDPRG2 w1t2z16
NUC2 1H
P0PQ2 105.00 usec
PL2 -6.00 dB
PL12 17.00 dB
PL13 19.00 dB
SFQ2 400.1316005 MHz
F2 - Processing parameters
SI 32768
SF 100.612790 MHz
WDW EM
SSB 0
LB 1.00 Hz
GB 0
PC 1.40

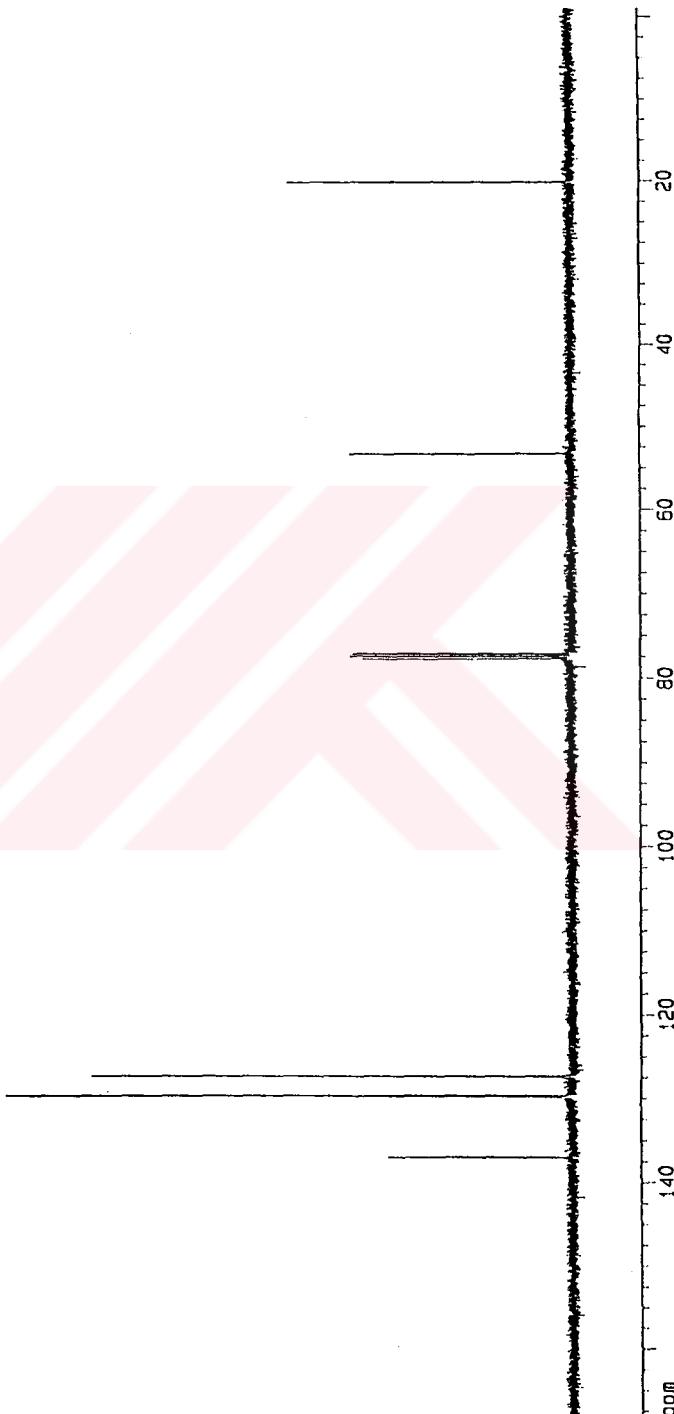
1D NMR dict parameters
CX 20.00 cm
F1P 160.221 ppm
F1 16925.13 Hz
F2P -1.013 ppm
F2 -101.88 Hz
PPMCH 8.4666 ppm/cm
HJCN 651.3559 Hz/cm

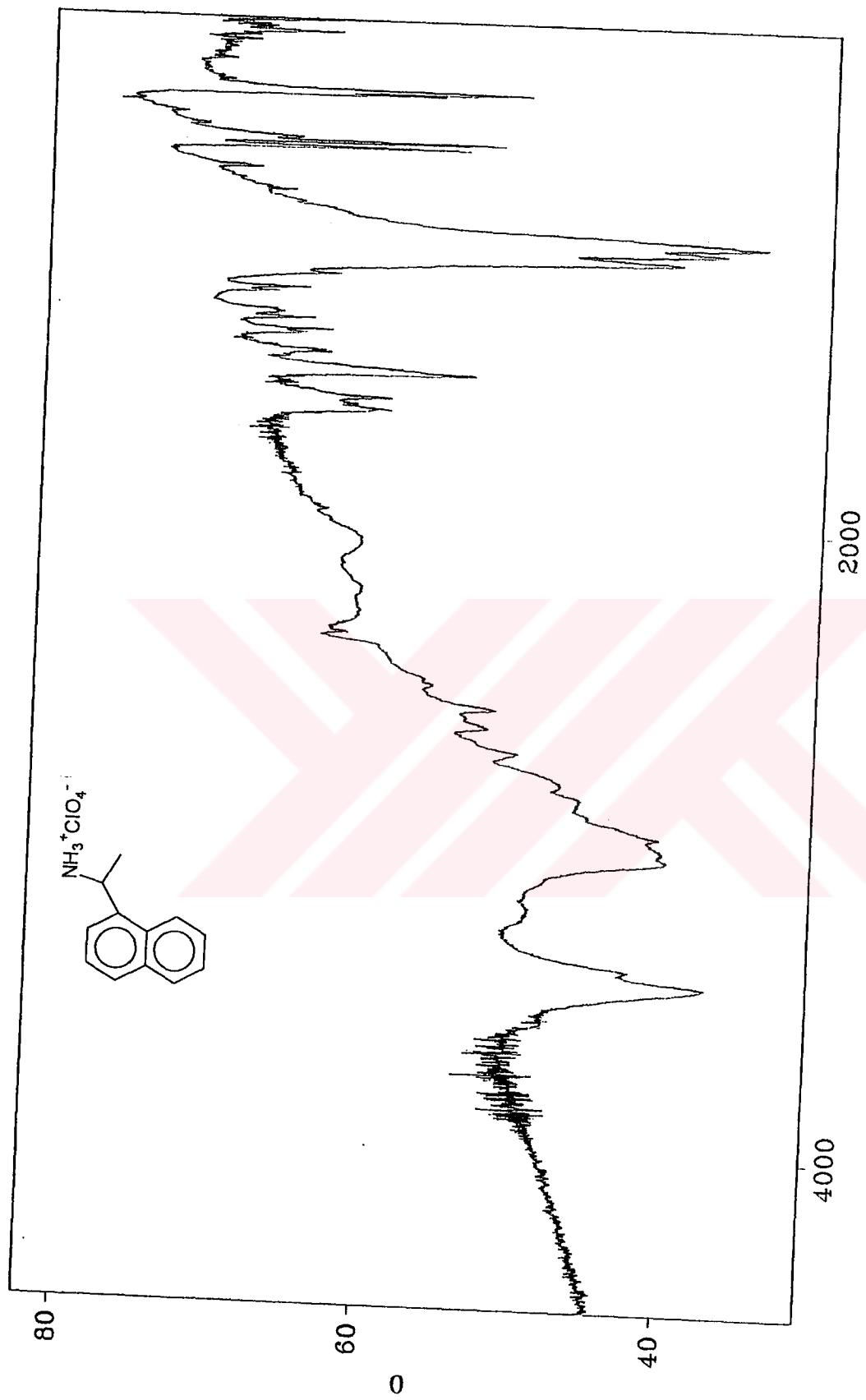
94

(R veya S)-(1) Guest'in CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ¹³C NMR spektrumu (α -fenilettilaminin perklorik asit tuzu)



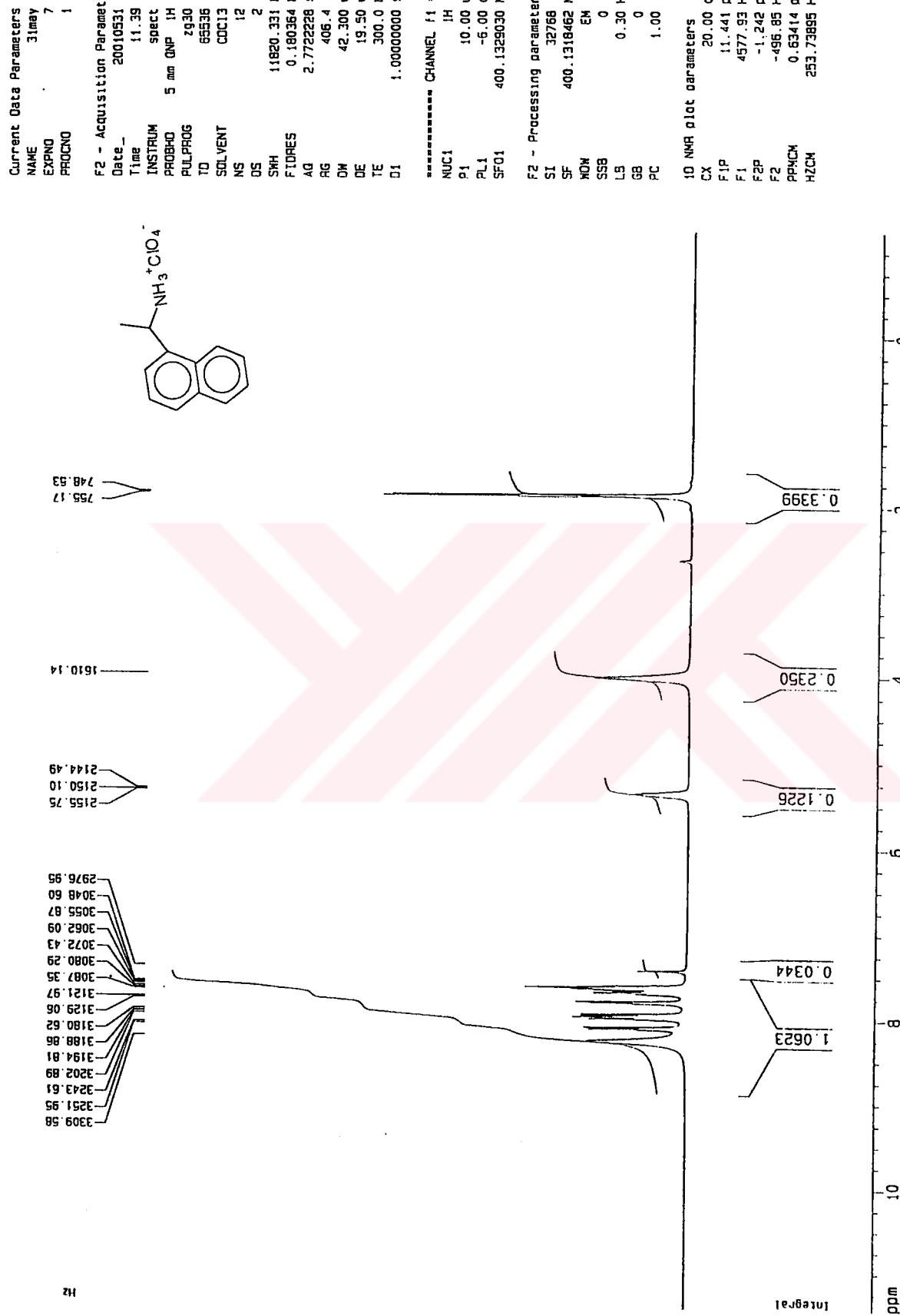
ppm





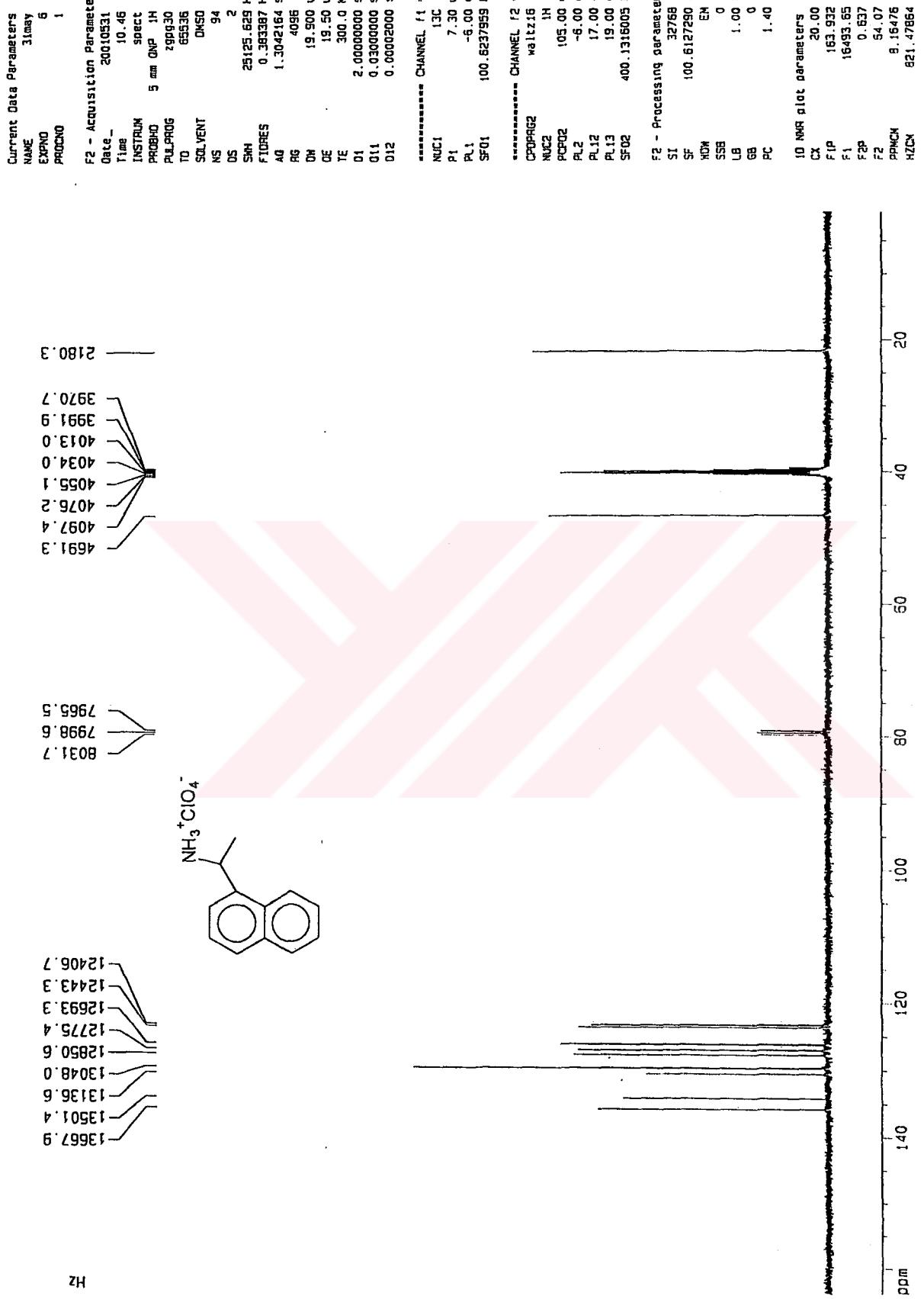
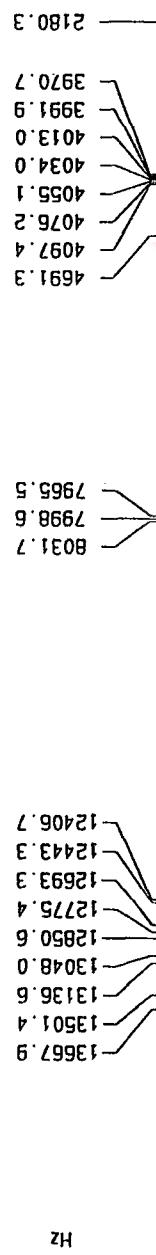
$\text{Res} = 2\text{cm}^{-1}$

(R veya S)-(2) Guest'in KBr pellet teknigi ile alınmış IR spektrumu
(α -naftiletilaminin perklorik asit tuzu)

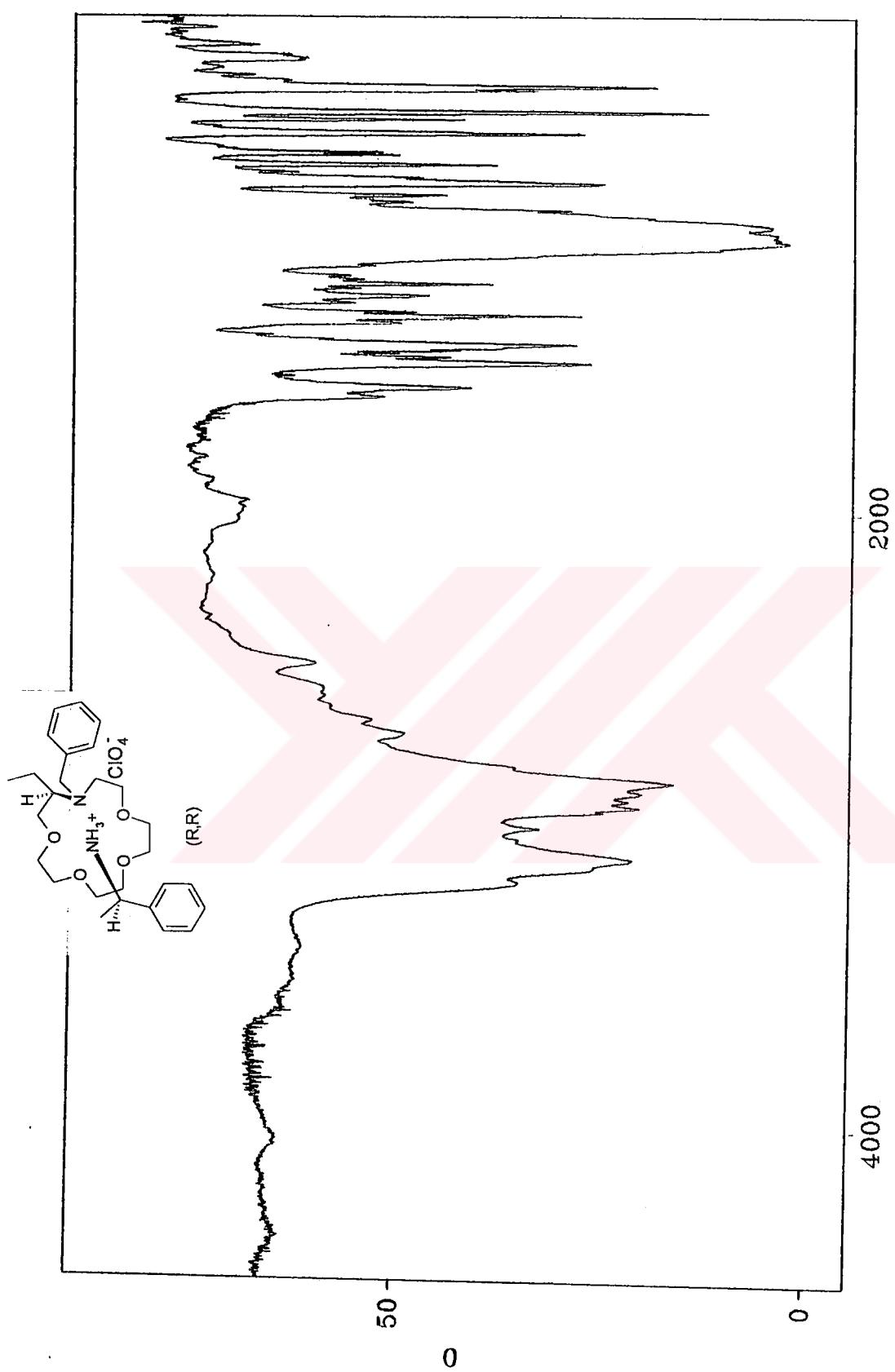


(R veya S)-(2) Guest'in $\text{CDCl}_3\text{+DMSO}$ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ^1H NMR spektrumu (α -naftiletilaminin perklorik asit tuzu)

Guest Naftil - $\text{CDCl}_3 + \text{DMSO}$



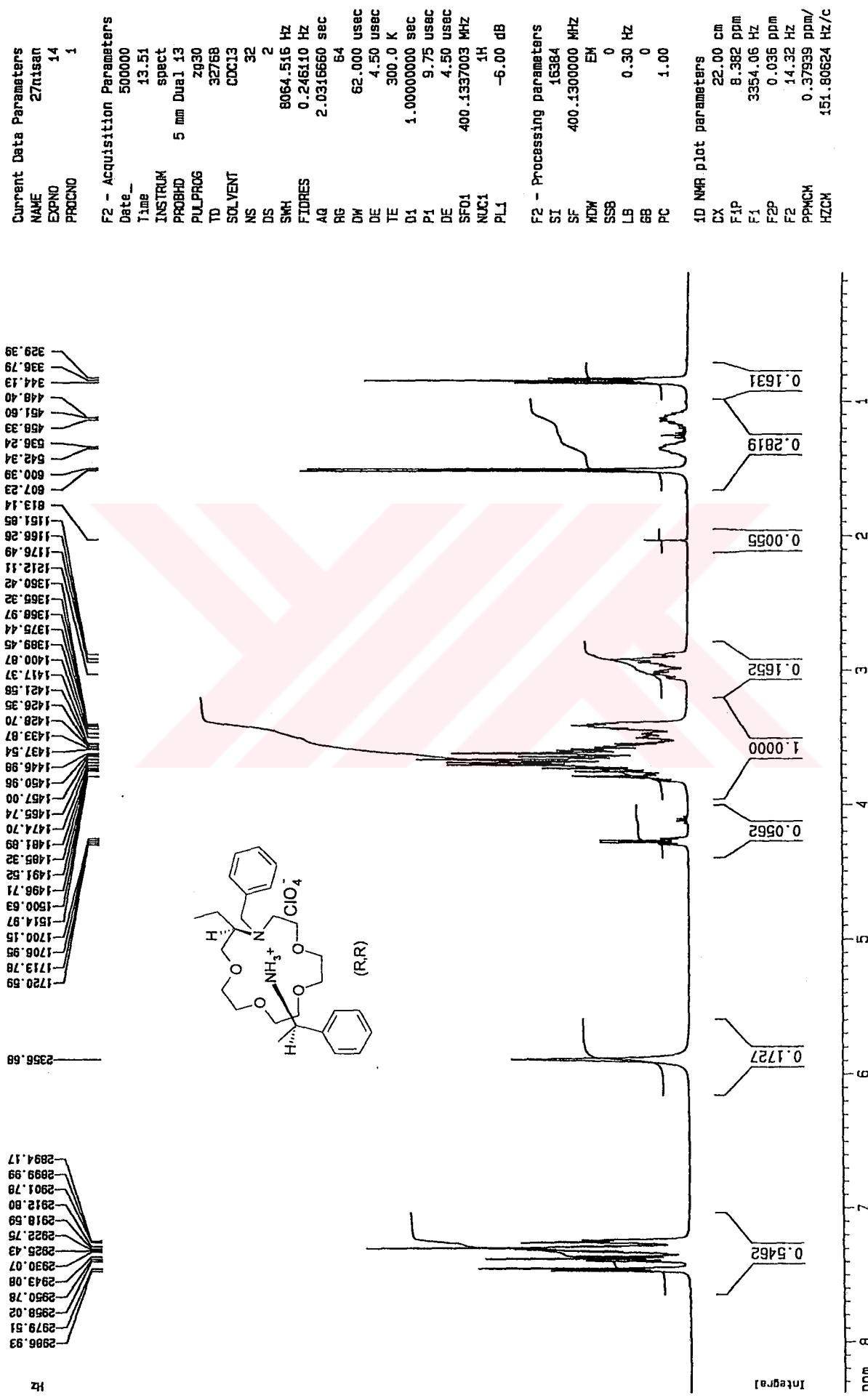
(R veya S)-(2) Guest'in $\text{CDCl}_3 + \text{DMSO}$ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ^{13}C NMR spektrumu (α -naftiletilaminin perklorik asit tuzu)



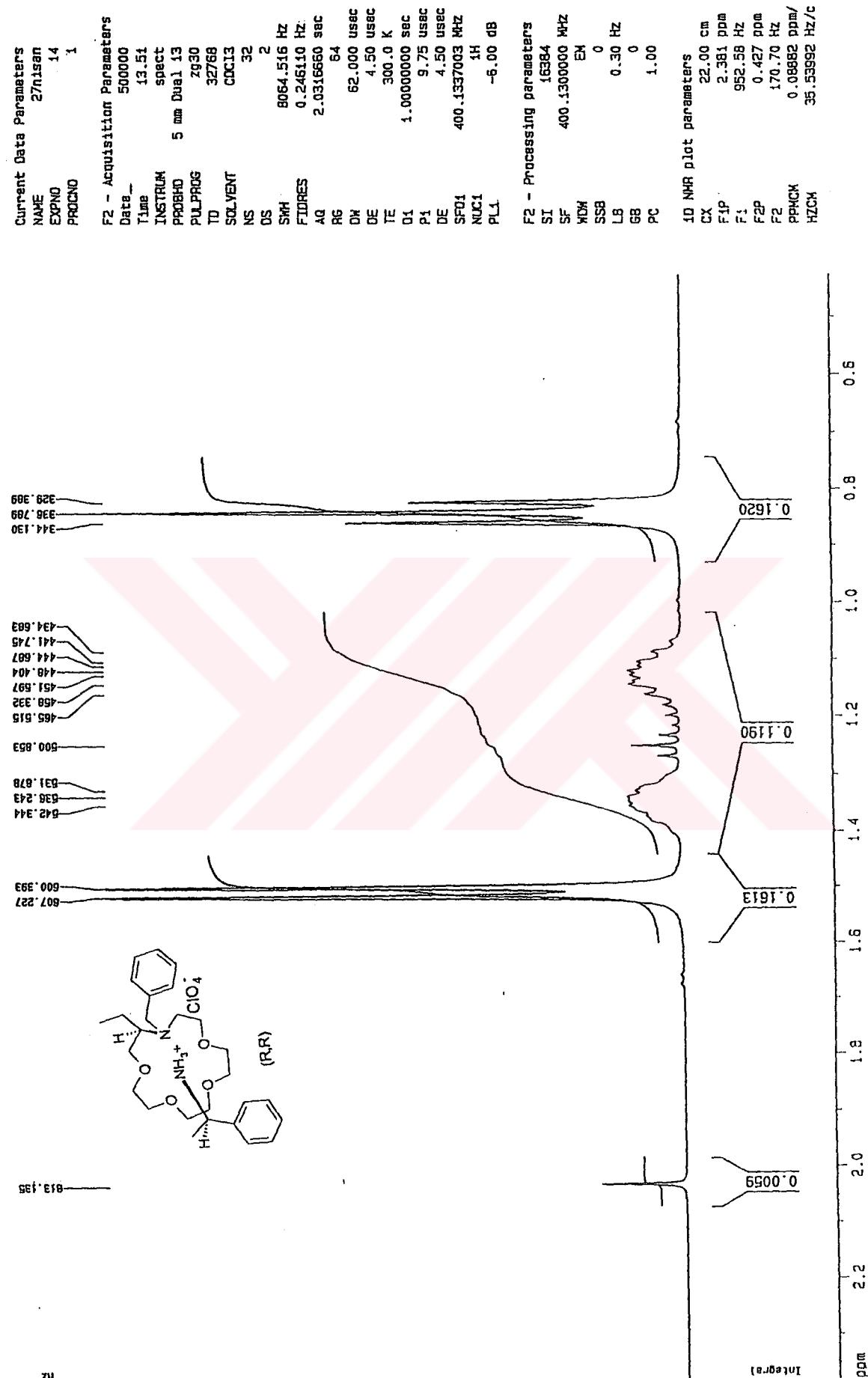
K1T3

Res = 2 cm⁻¹

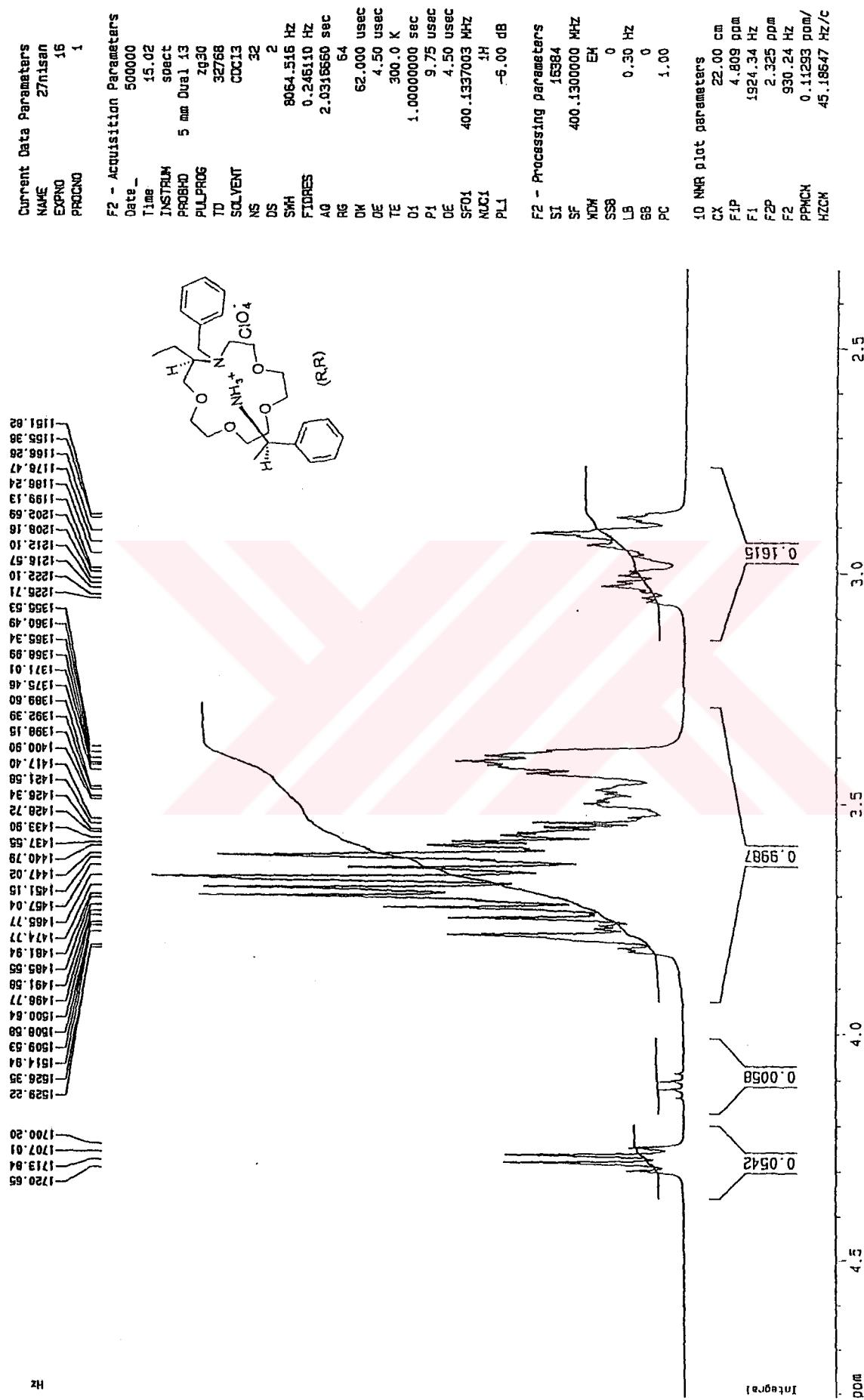
K1T3 kompleksinin KBr pellet teknigi ile almmış IR spektrumu



K1T3

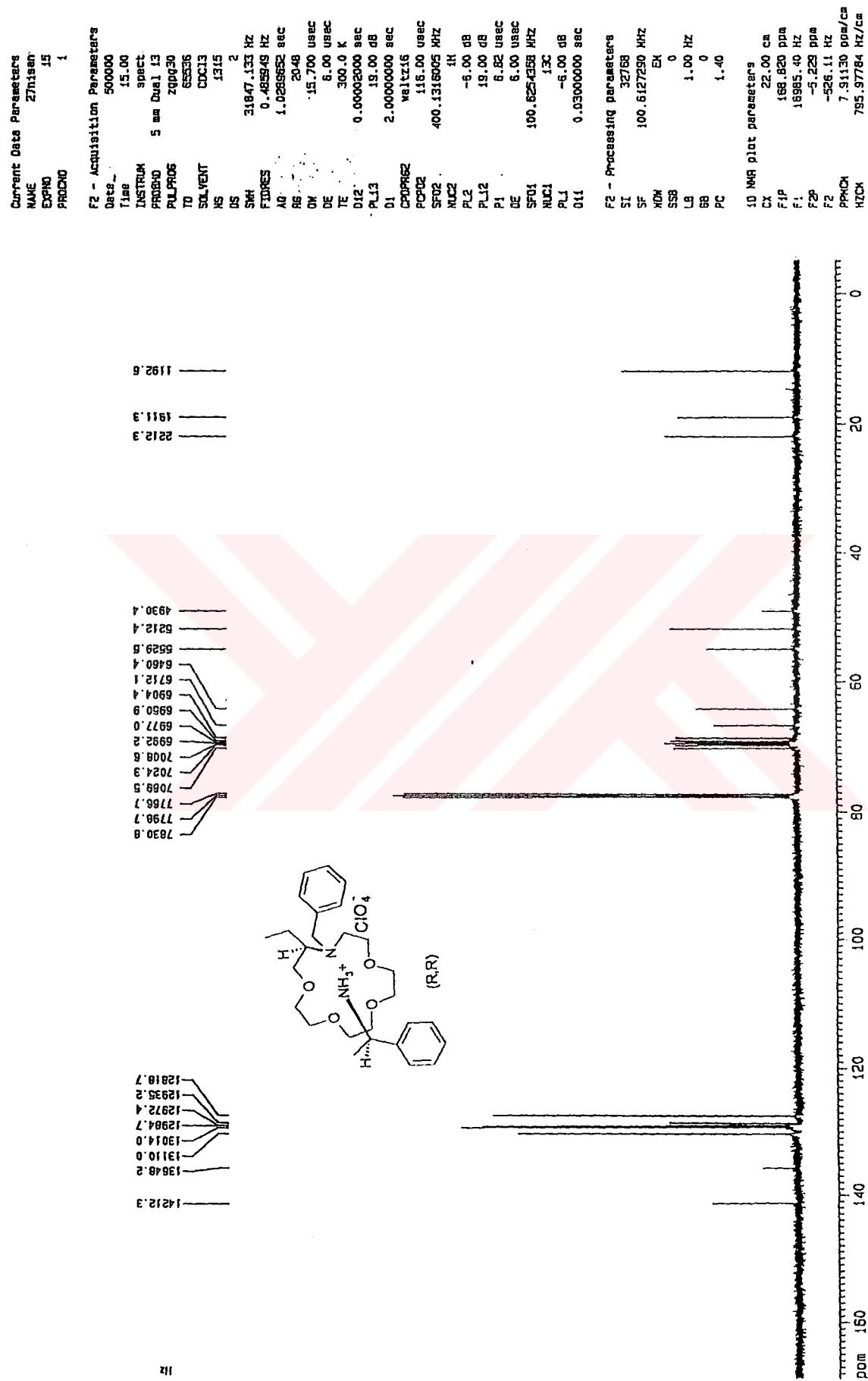


K1T3'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu
(Genişletilmiş 0.6-2.2 ppm arası)

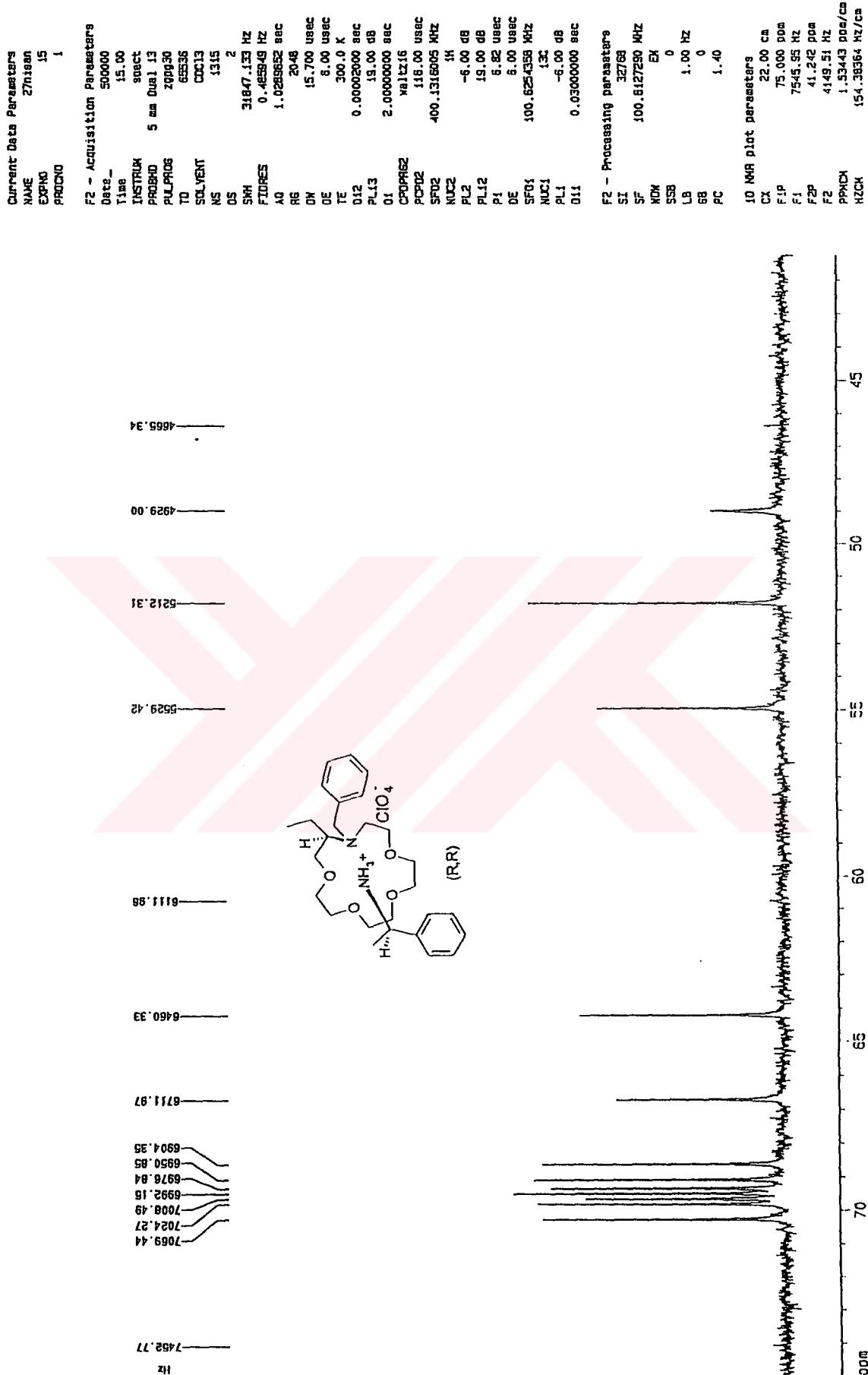


K1T3'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu
(Genişletilmiş 2.5-4.5 ppm arası)

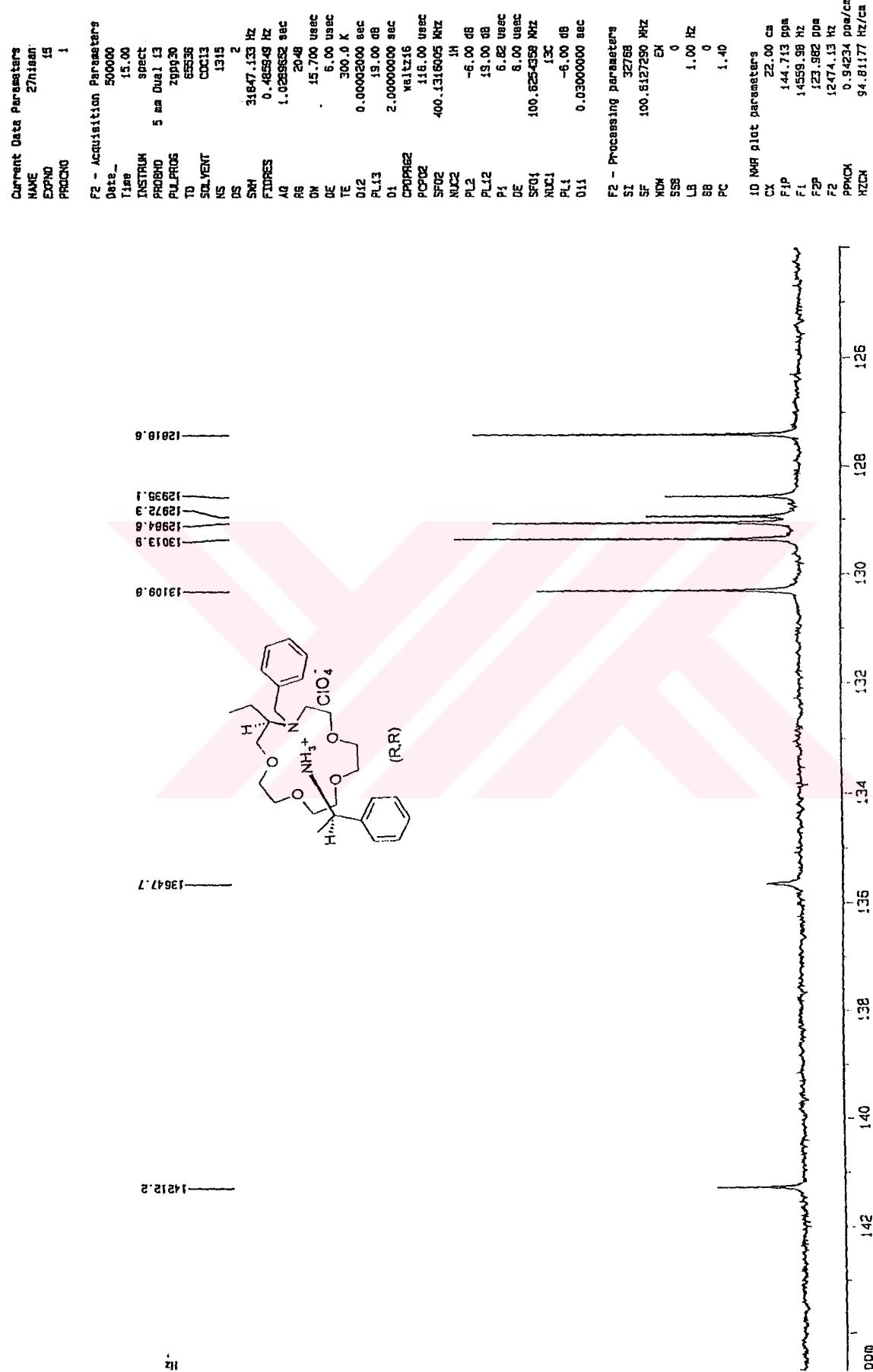
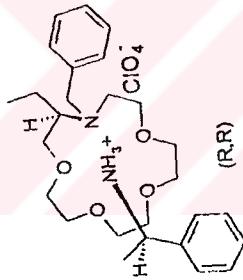
K1T3

K1T3'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazta alınmış ¹³C NMR spektrumu

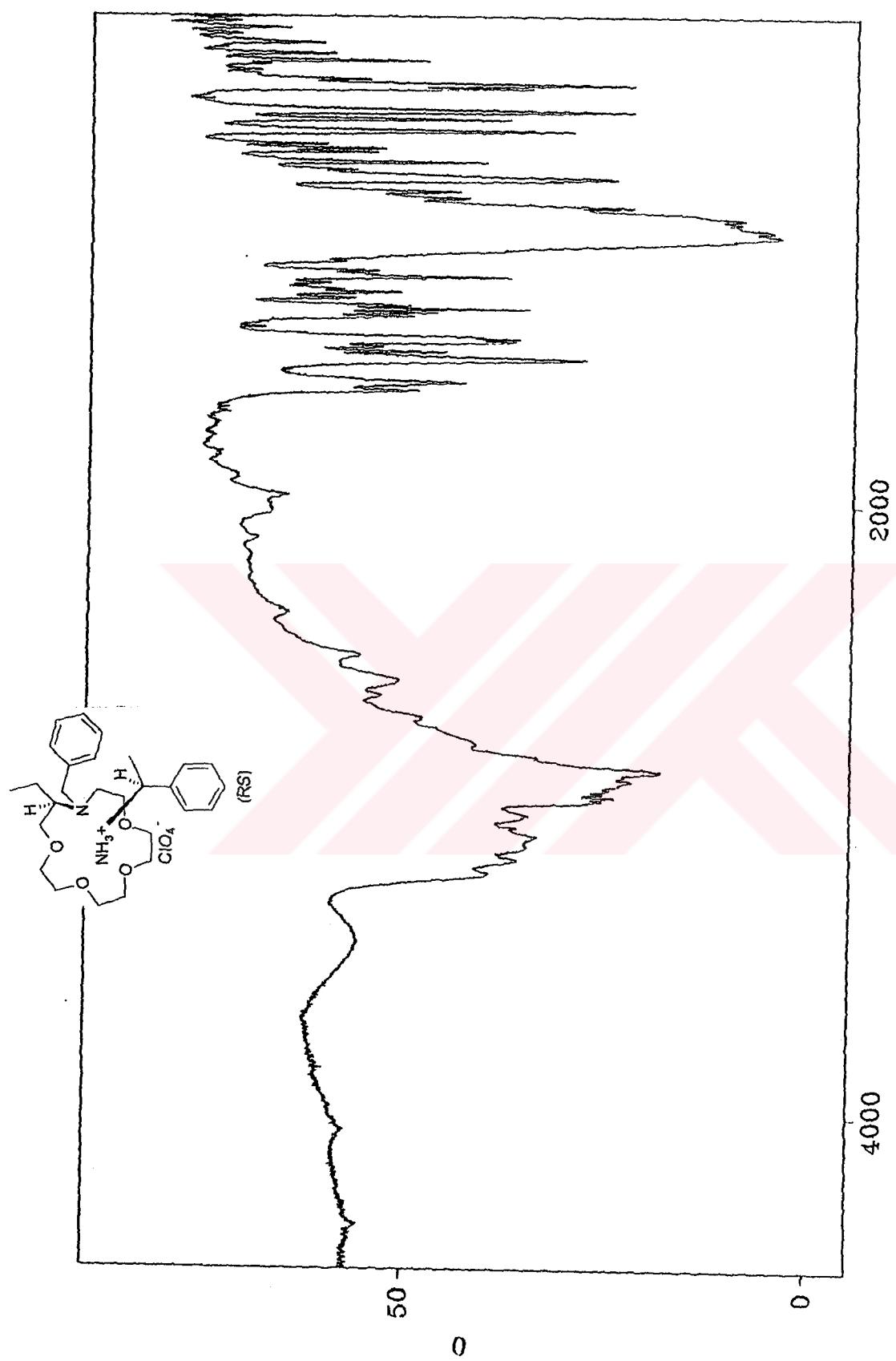
K1T3



K1T3'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ¹³C NMR spektrumu
(Genişletilmiş 45-75 ppm arası)



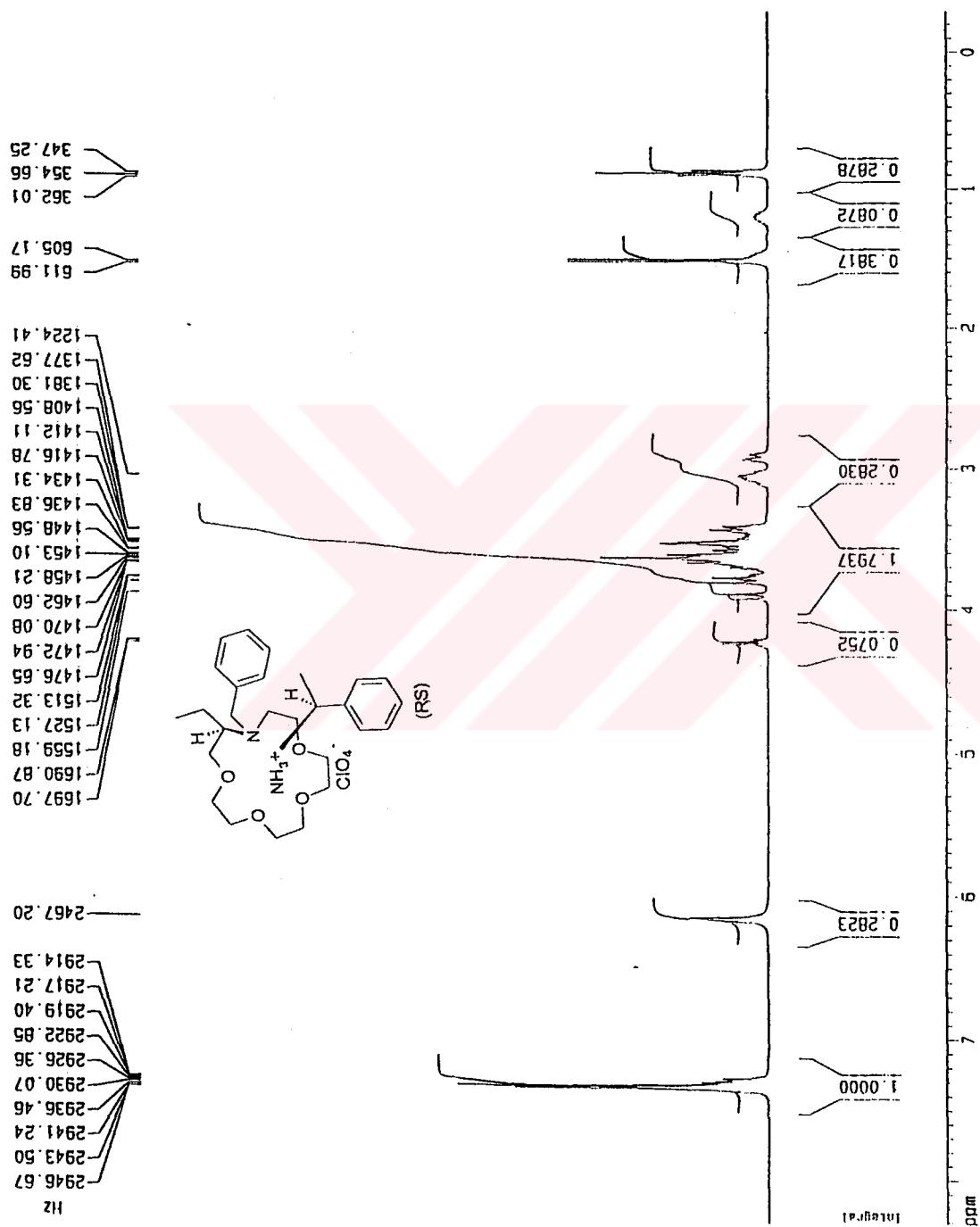
K1T3'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış - C NMR spektrumu



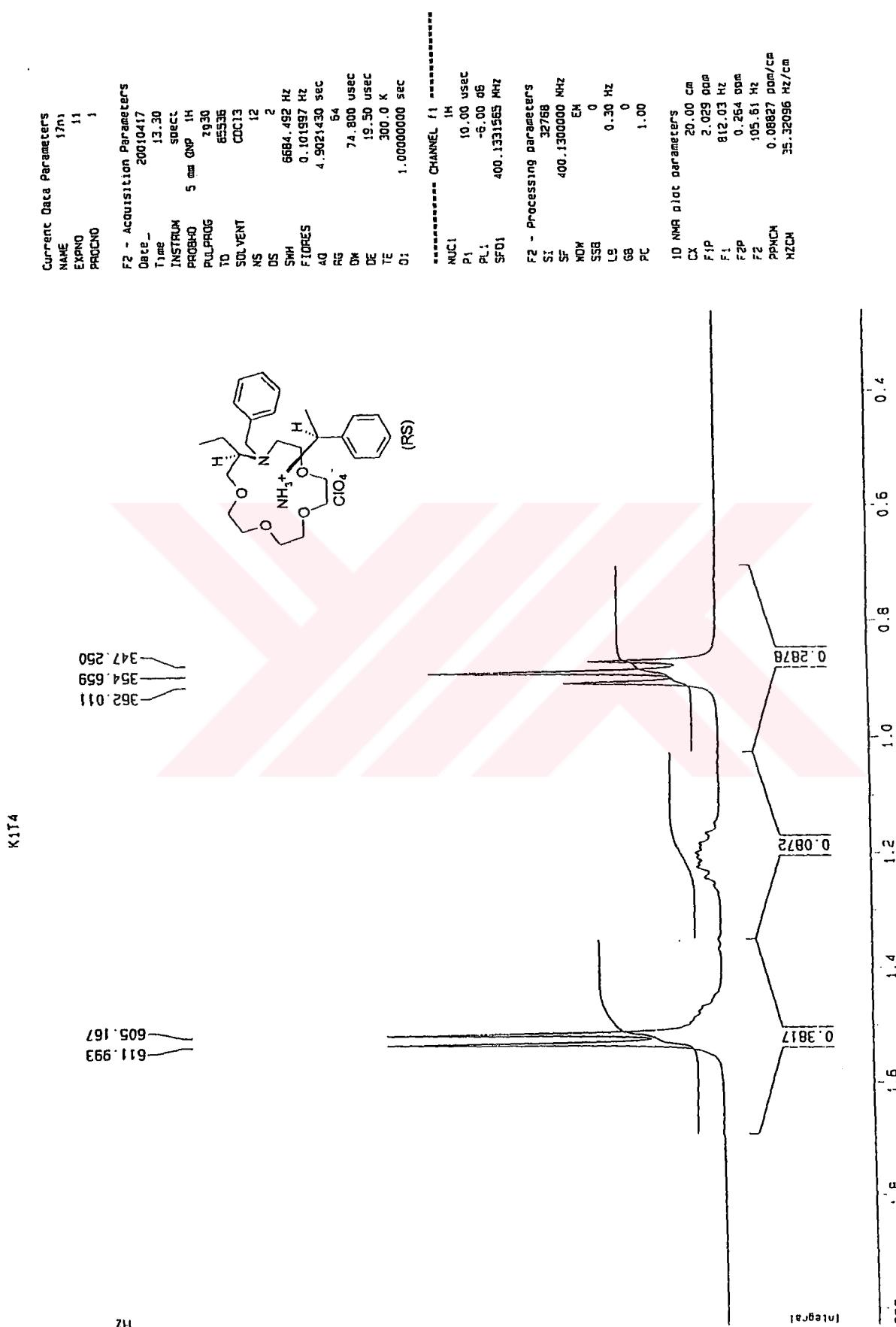
$\text{Res} = 2\text{cm}^{-1}$

K1T4

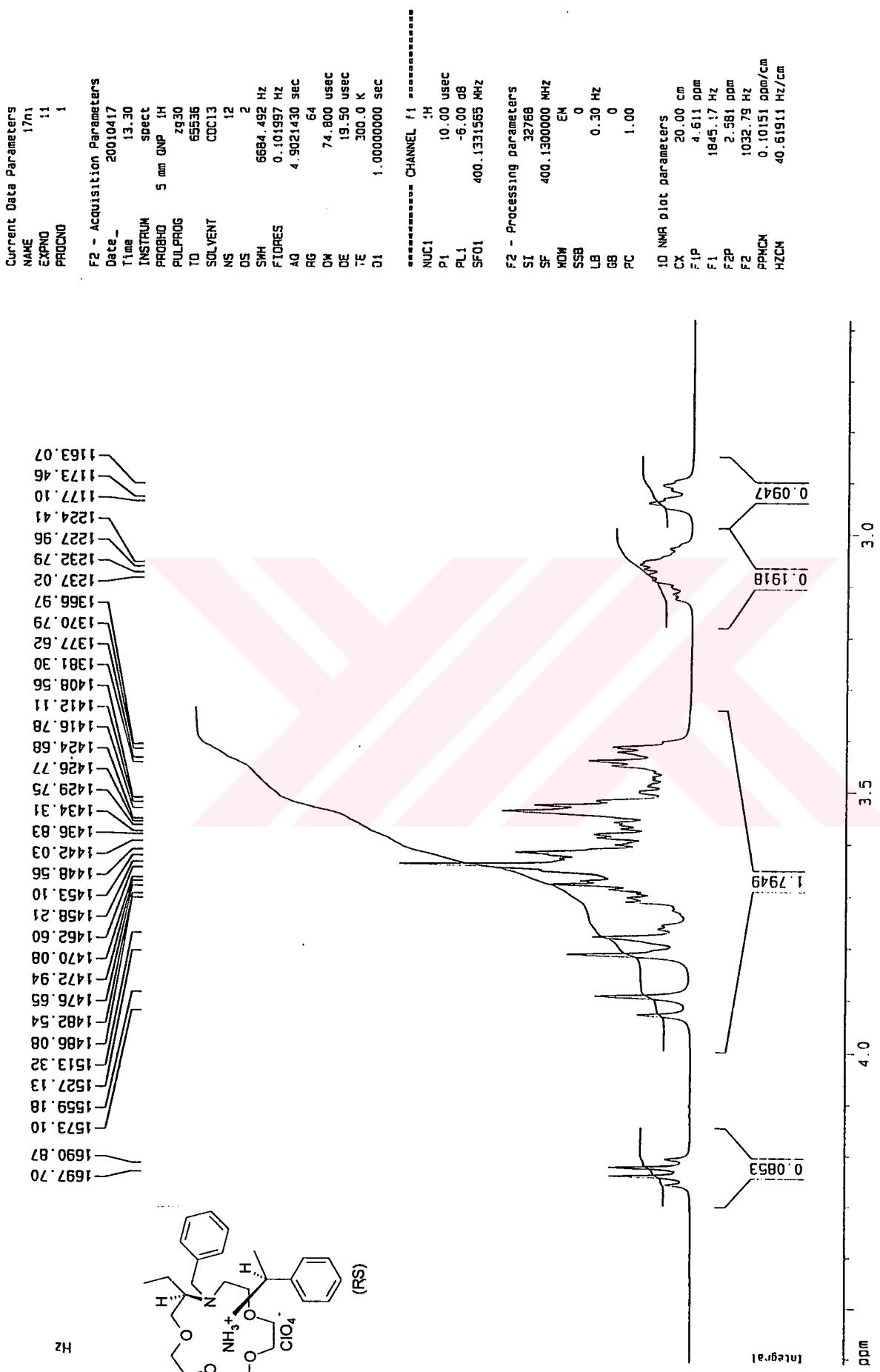
K1T4 kompleksinin KBr pellet tekniği ile alınmış IR spektrumu



K1T4'ün CDCl_3 içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ^1H NMR spektrumu



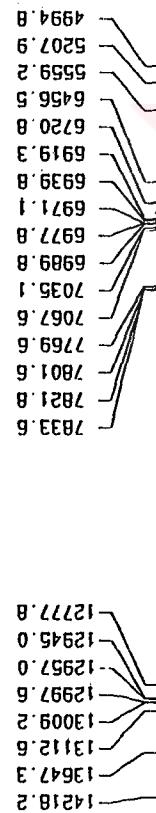
K1T4'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu
(Genişletilmiş 0.4-1.8 ppm arası)



K1T4'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu
(Genişletilmiş 2-4.5 ppm arası)

KIT4

Hz



2273.7
1889.2
1195.5

Current Data Parameters (7m)

NAME	10
EXPO	1
PROD	

F2 - Acquisition Parameters

Date	2010/04/17
Time	13:27
INSTRUM	spec3
PROBHD	5 mm DQO 1H
PULPROG	ZMQ130
TO	65536
SOLVENT	CDCl3
NS	200
DS	2
SWH	25125.625 Hz
ETRATES	0.1383387 Hz
AQ	1.3043164 sec
RG	4096
DW	19.900 usec
DE	19.500 usec
TE	300.0 K
J1	2.0000000 sec
J11	0.0300000 sec
J12	0.0000200 sec

NUC1 CHANNEL 11 : 1H

NUC1	1H
PL1	7.30 usec
SF01	100.6237959 MHz

NUC2 CHANNEL 12 : 1H

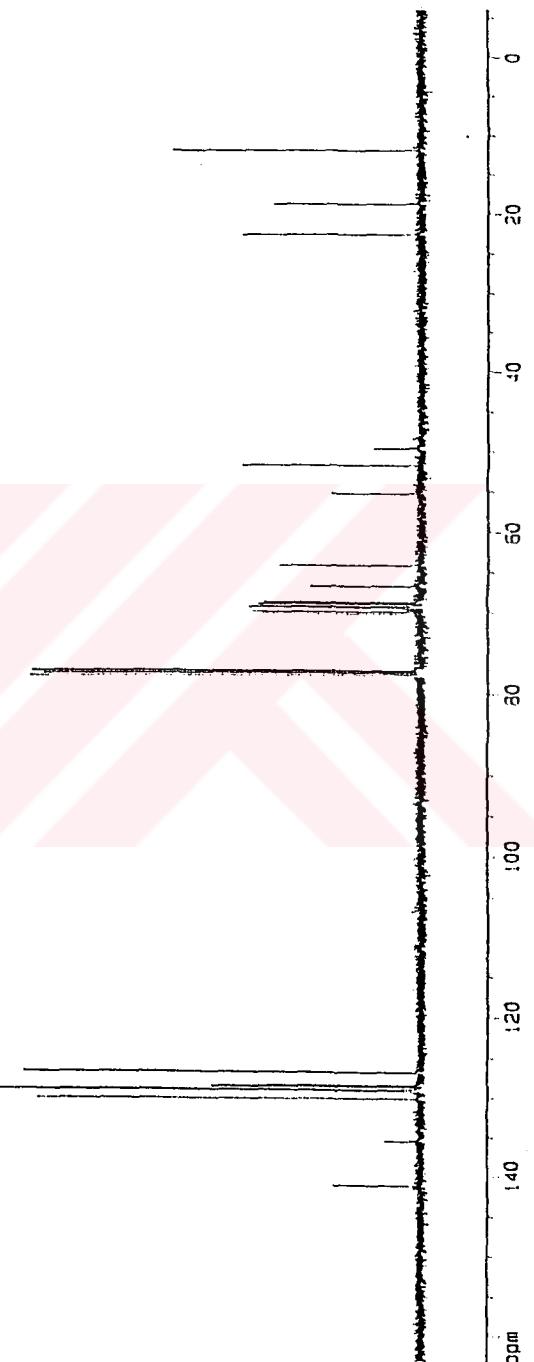
NUC2	1H
PL2	105.00 usec
PL12	-3.00 dB
RL13	17.00 dB
RL13	19.00 dB
SF02	400.1316005 MHz

F2 - Processing parameters

SI	40112.16
SF	100.623790 MHz
SW	32768
NDW	100
SSB	0
L3	1.00 Hz
LS	0
PC	1.40

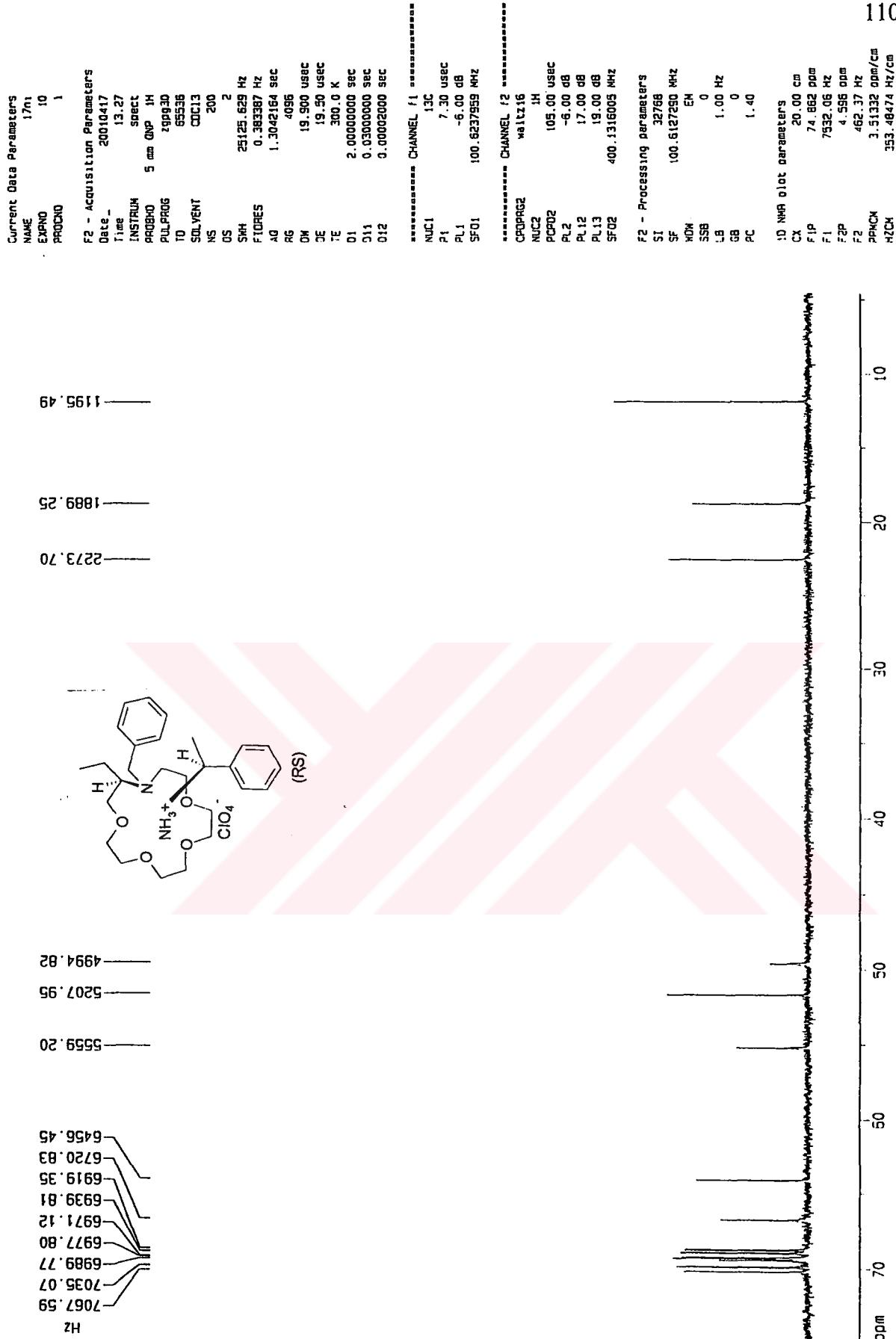
:0 NMR data parameters

CX	20.00 cm
FI1	163.602 ppm
F1	154.6046 Hz
F2P	-5.961 ppm
F2	-559.75 Hz
3pCH	9.47815 ppm/cm
-12QH	953.01007 Hz/cm

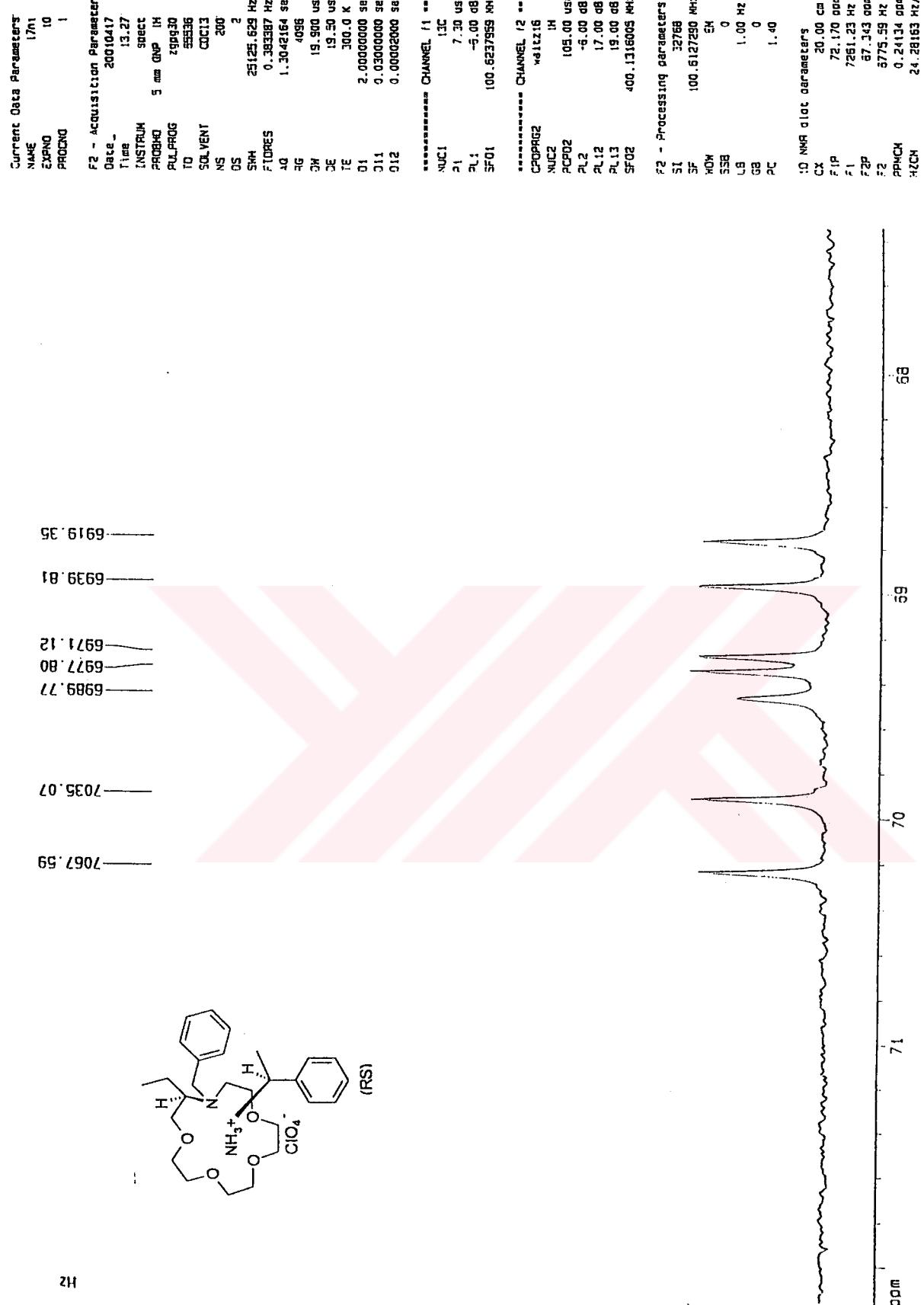


KIT4'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ¹³C NMR spektrumu

K1T4

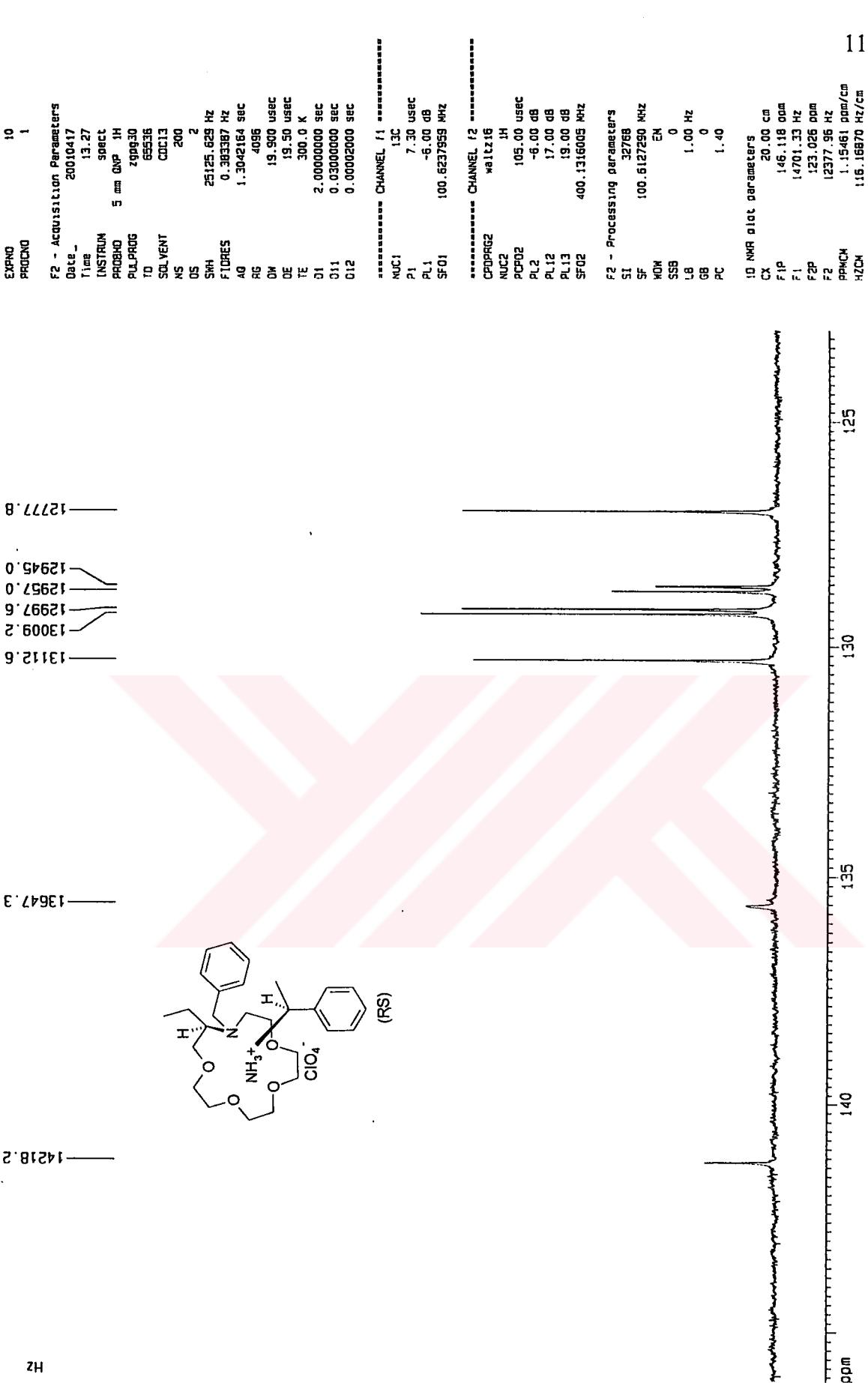


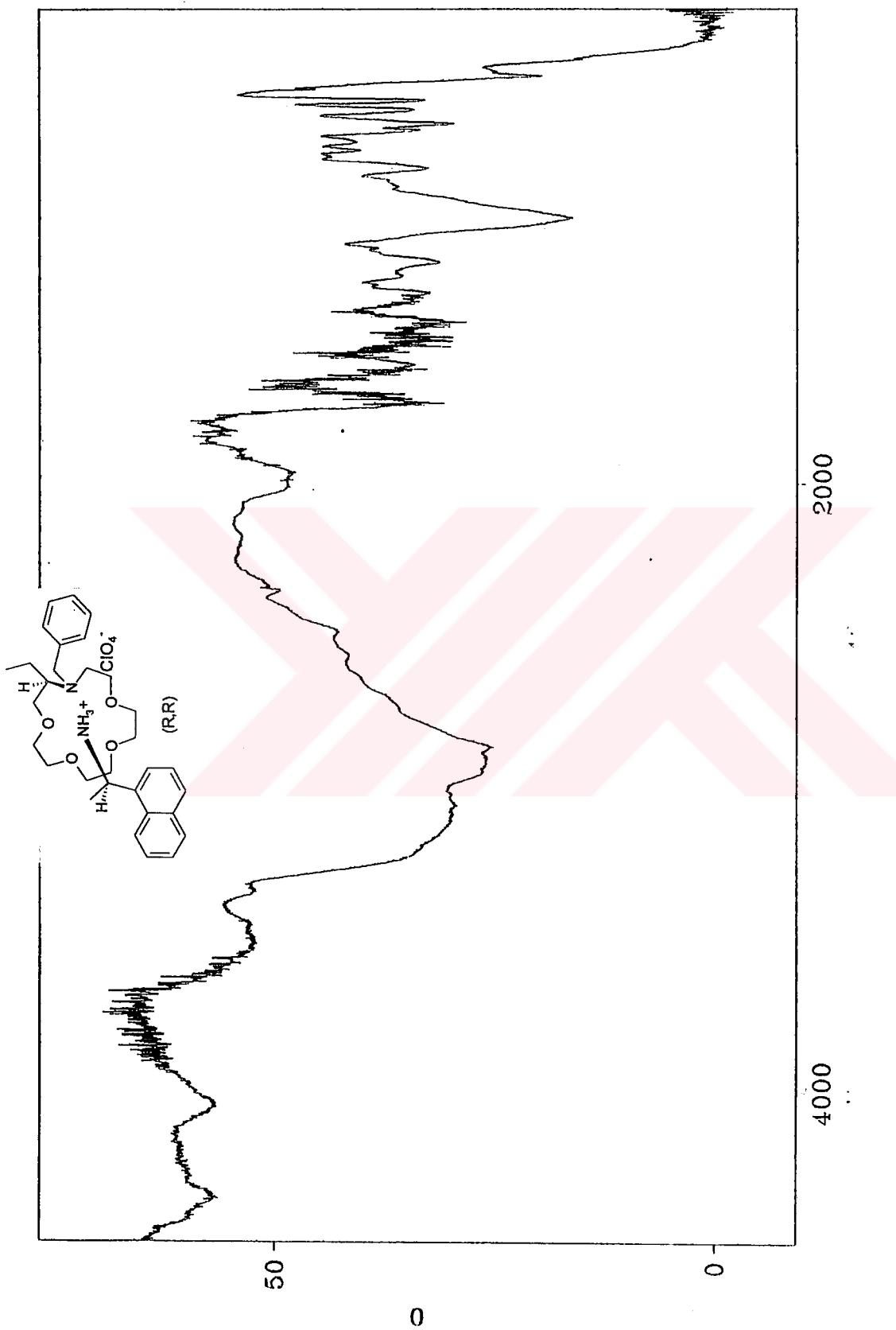
K1T4'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ¹³C NMR spektrumu



K1T4'ün CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ¹³C NMR spektrumu
(Genişletilmiş 68-71 ppm arası)

K1T4'ün CDCl_3 içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ^{13}C NMR spektrumu
(Genişletilmiş 125-150 ppm arası)

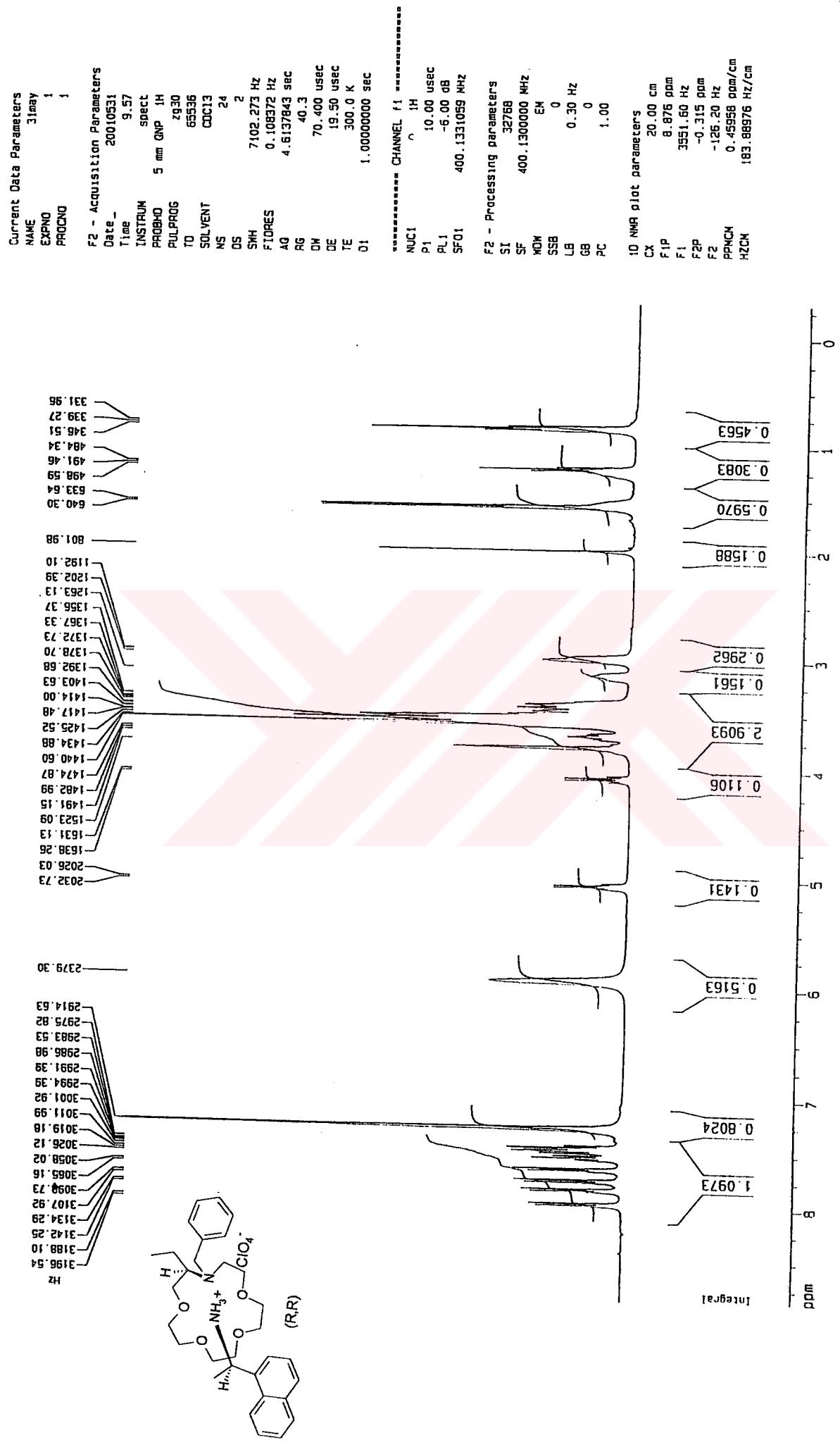




$\text{Res} = 2 \text{cm}^{-1}$

K1T5 kompleksinin KBr pellet teknigi ile alınmış IR spektrumu

K1T5 (R)



K1T5'in CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu

Current Data Parameters
 NAME 31May
 EXPNO 1
 PROCNO 1

F2 - Acquisition Parameters

Date_ 20010531
 Time 9.57
 INSTRUM spect
 PROBOD 5 mm QNP 1H
 PULPROG zg30
 TD 65536
 SOLVENT CDCl₃
 NS 24
 DS 2
 SWH 7102.273 Hz
 FIDRES 0.108372 Hz
 AQ 4.6137843 sec
 RG 40.3
 TM 70.400 usec
 DE 19.50 usec
 TE 300.0 K
 D1 1.0000000 sec

F2 - CHANNEL :1

NUC1 1H
 PR 10.00 usec
 FID 32768
 SF 400.1300000 MHz
 TDR 400.1331059 MHz
 SWB 0
 LR 0.30 Hz
 GS 0
 PC 1.00

1D NMR plot parameters

CX 20.00 cm
 F1P 2.144 0.0m
 F1 337.79 Hz
 F2P 0.340 0.0m
 F2 136.15 Hz
 FPNCH 0.10017 dm/cm
 HZCM 40.08165 Hz/cm

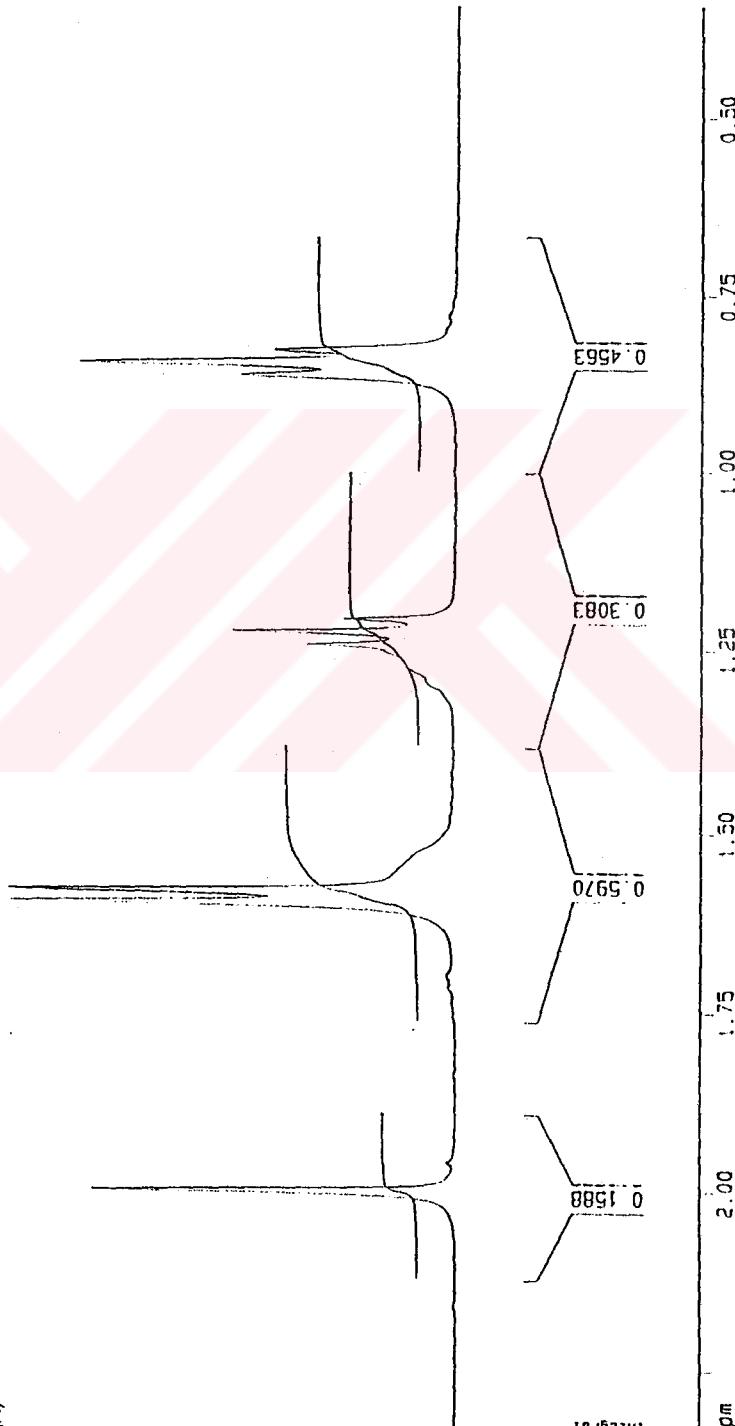
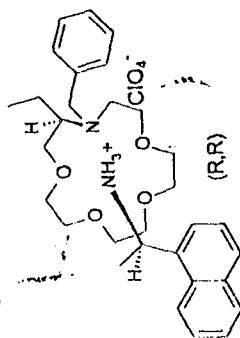
331.982
 330.274
 348.512

490.587
 491.457

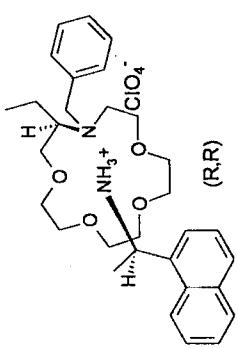
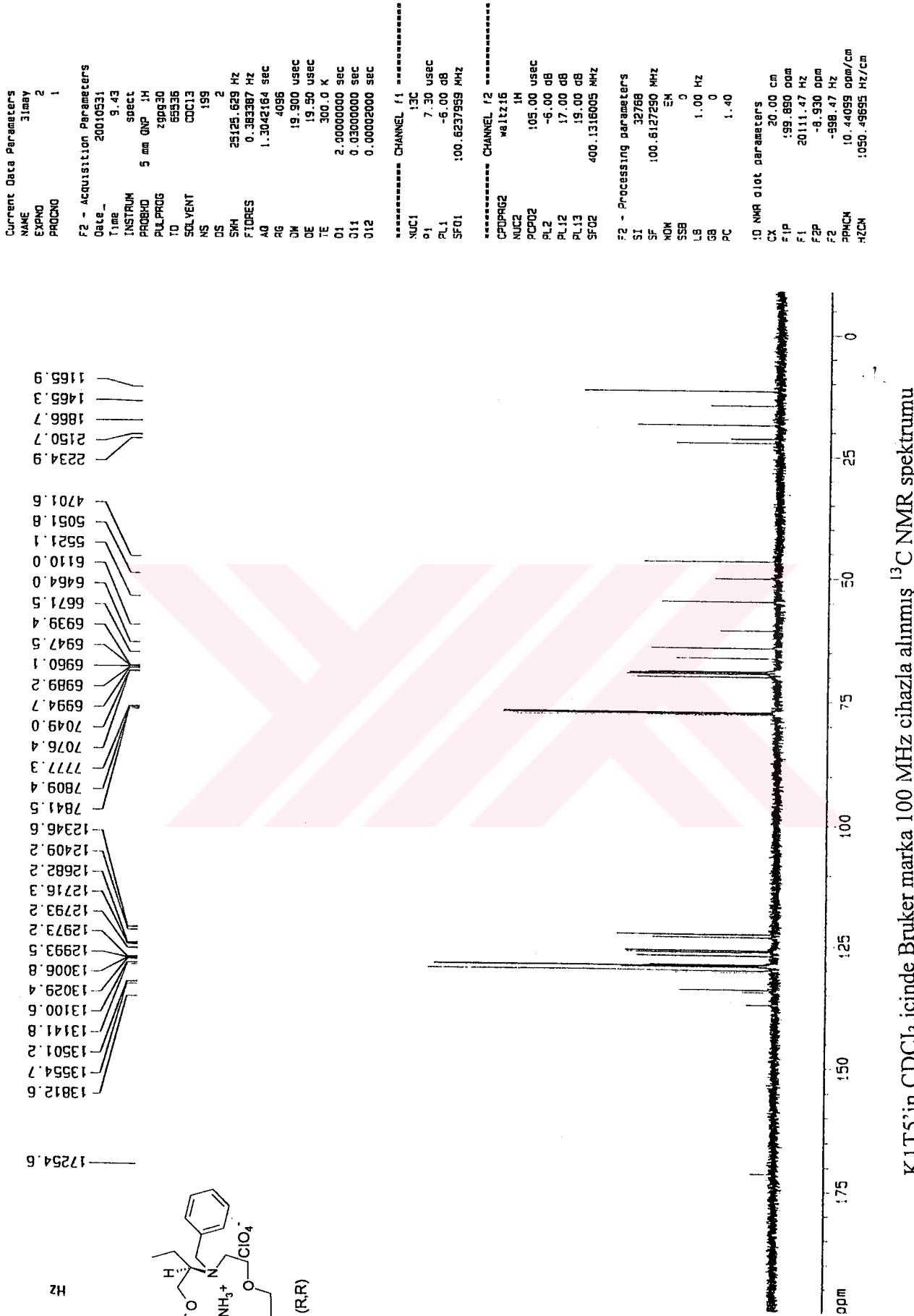
640.303
 653.653

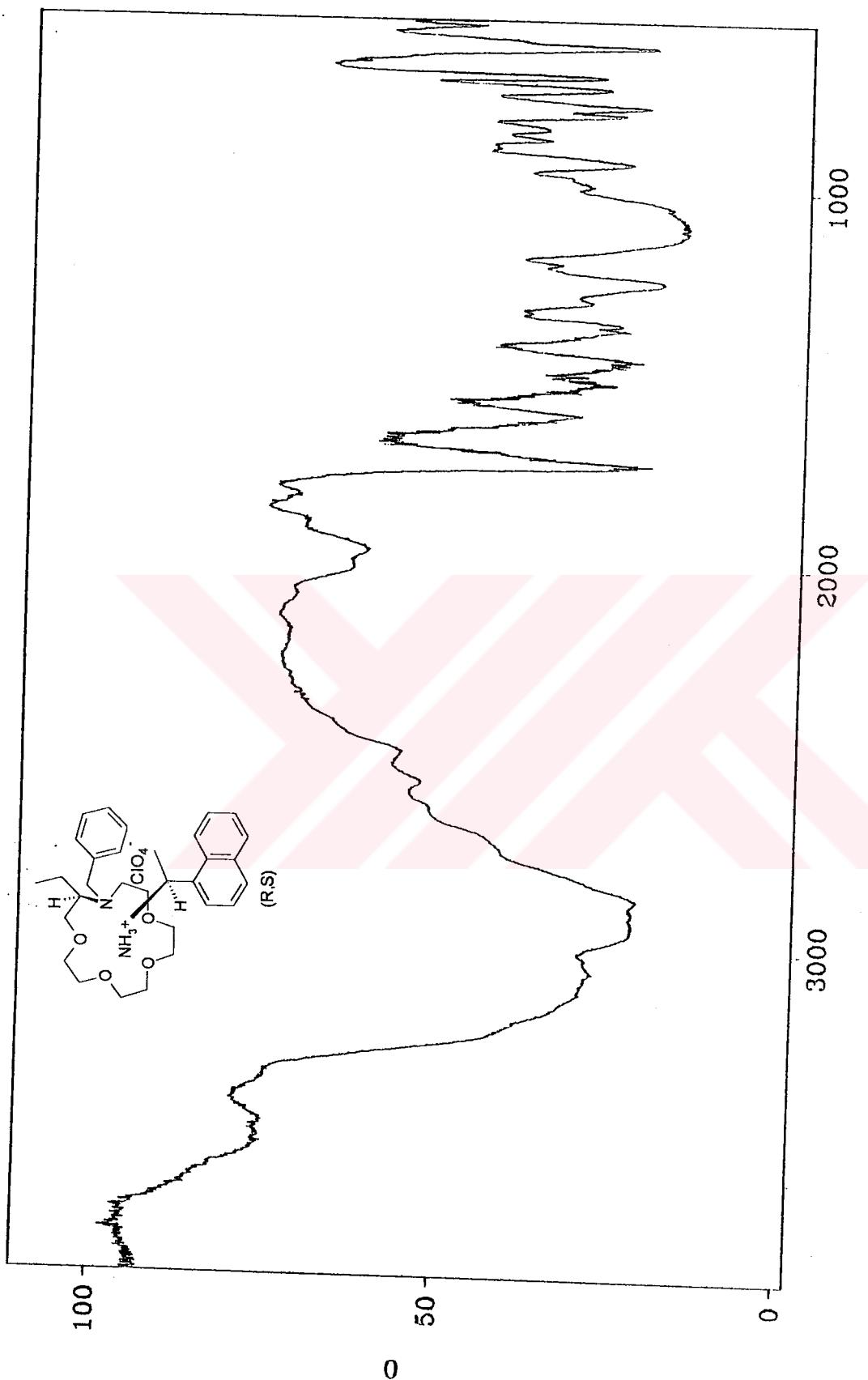
801.977

7H



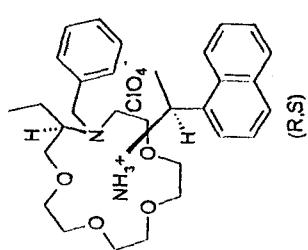
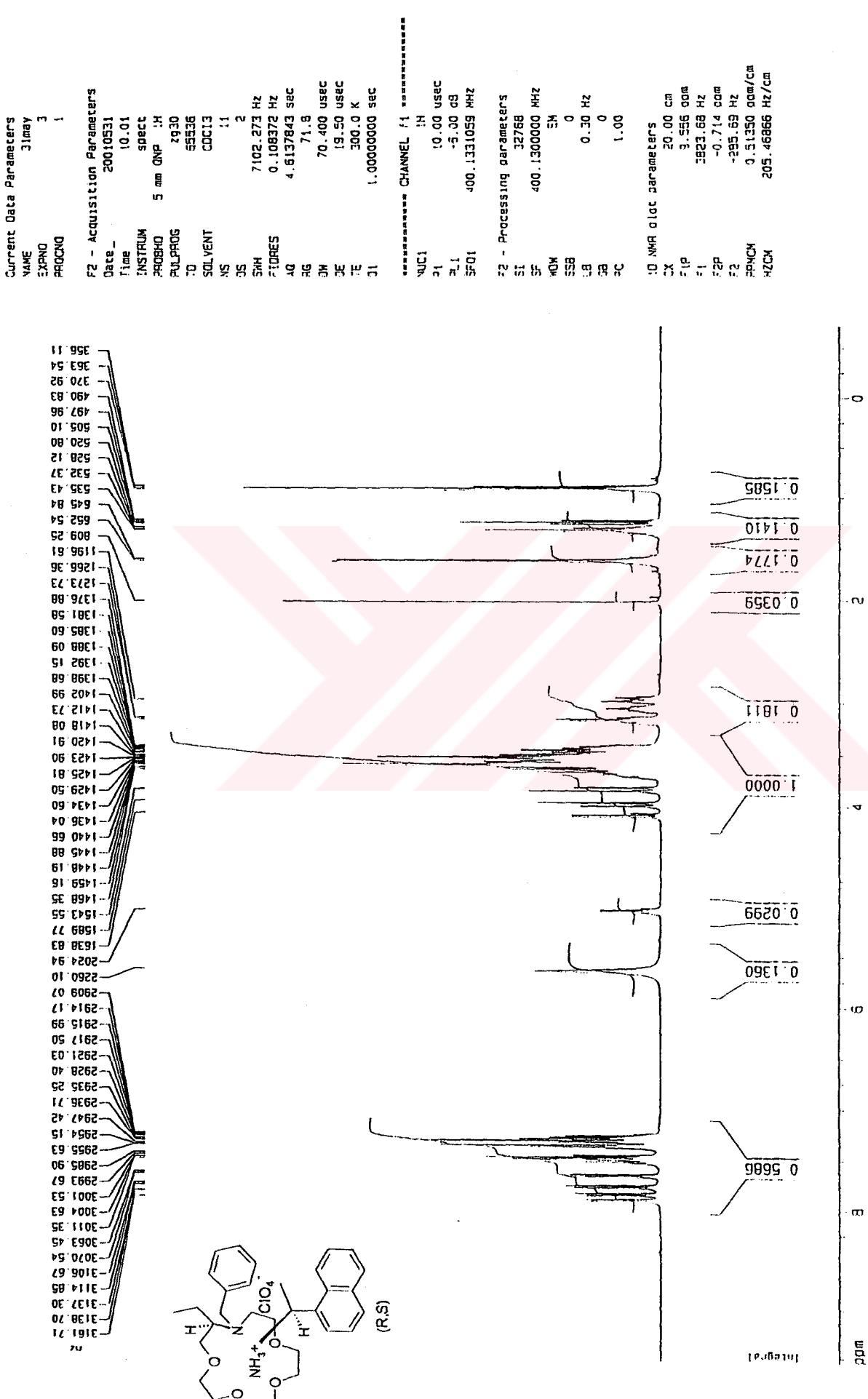
K1T5'in CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu
 (Genişletilmiş 0.50-2.00 ppm arası)



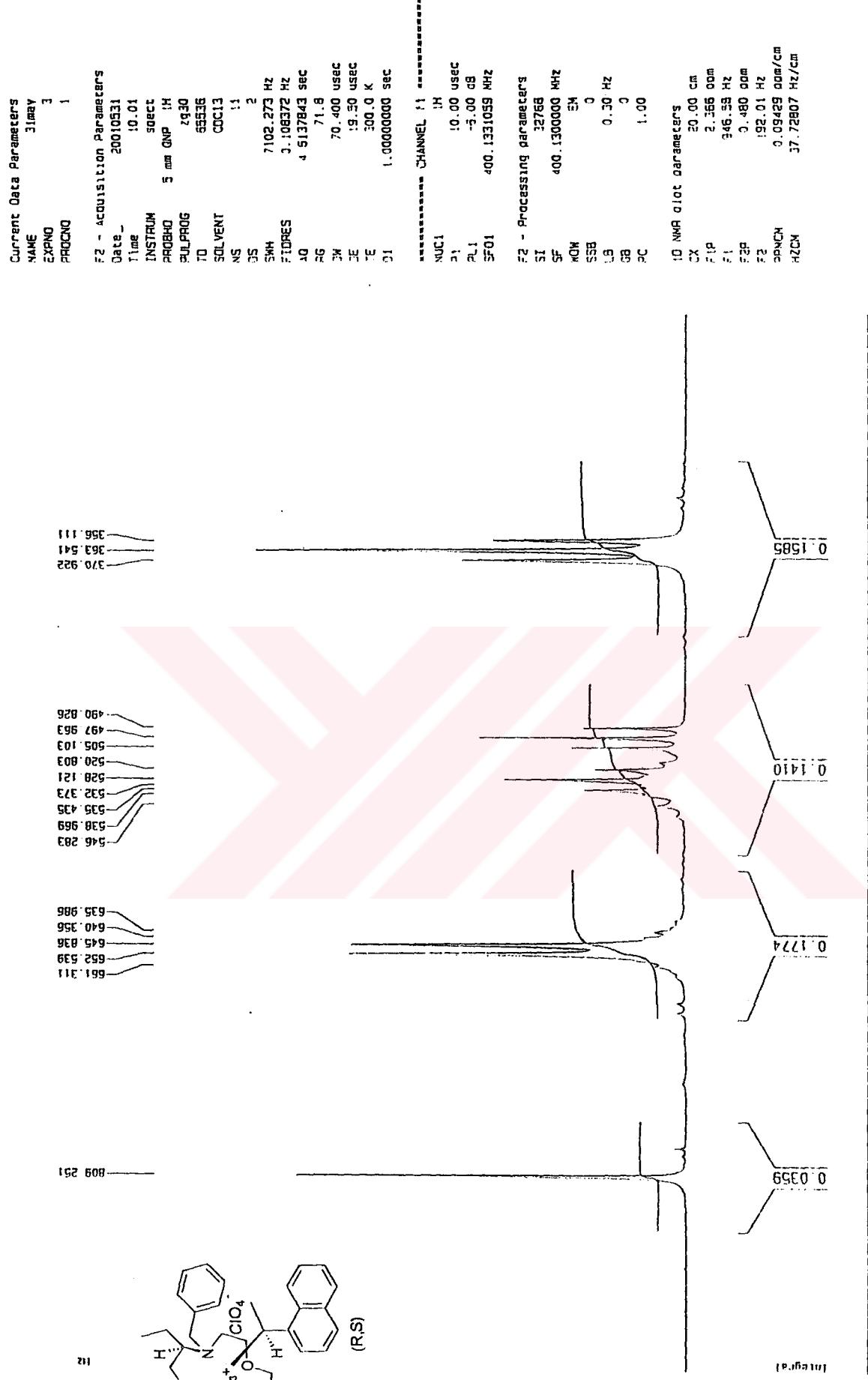


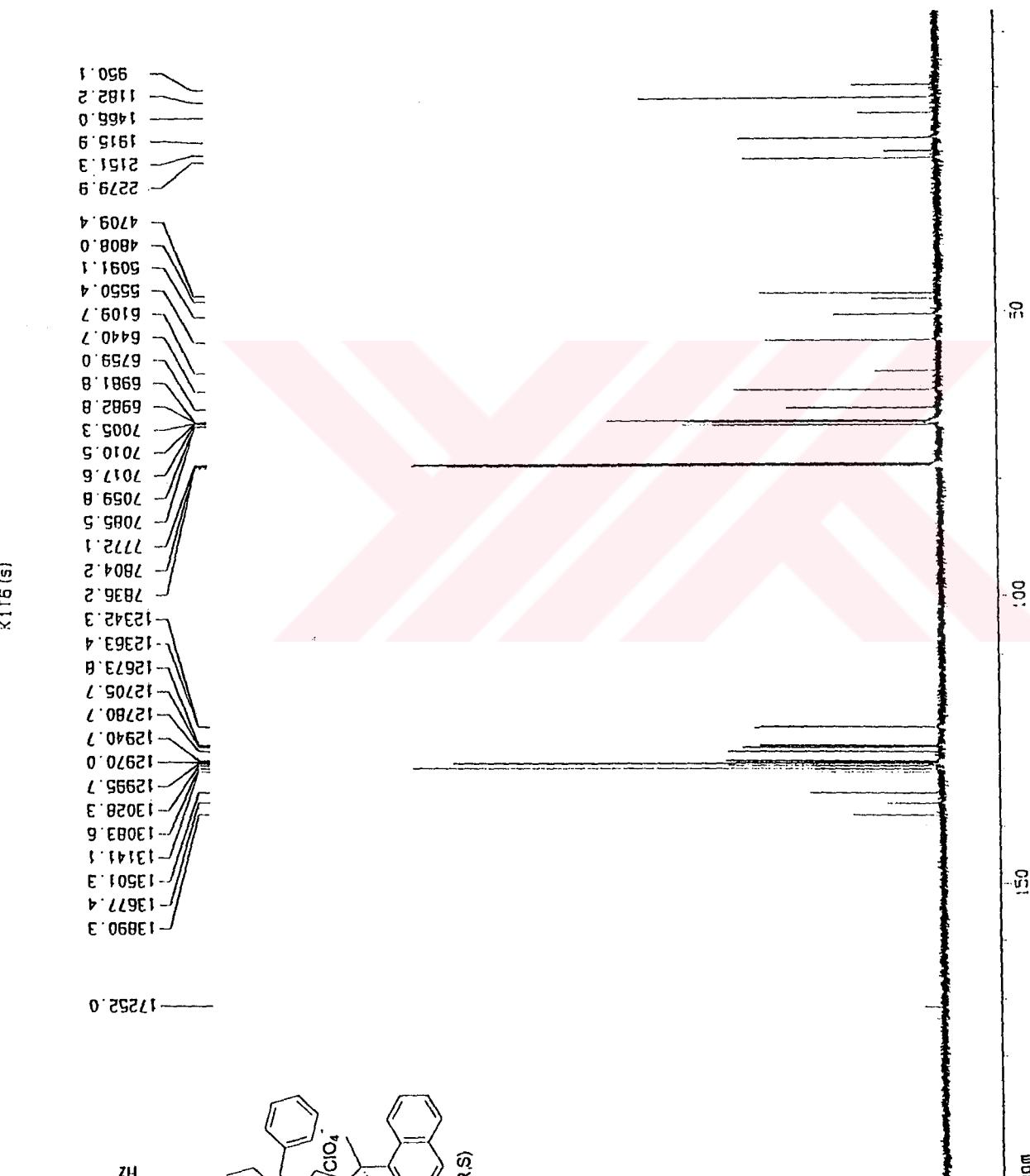
$\text{Res} = 2\text{cm}^{-1}$

K1T6 kompleksinin KBr pellet tekniği ile alınmış IR spektrumu

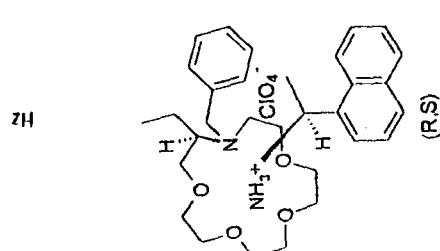


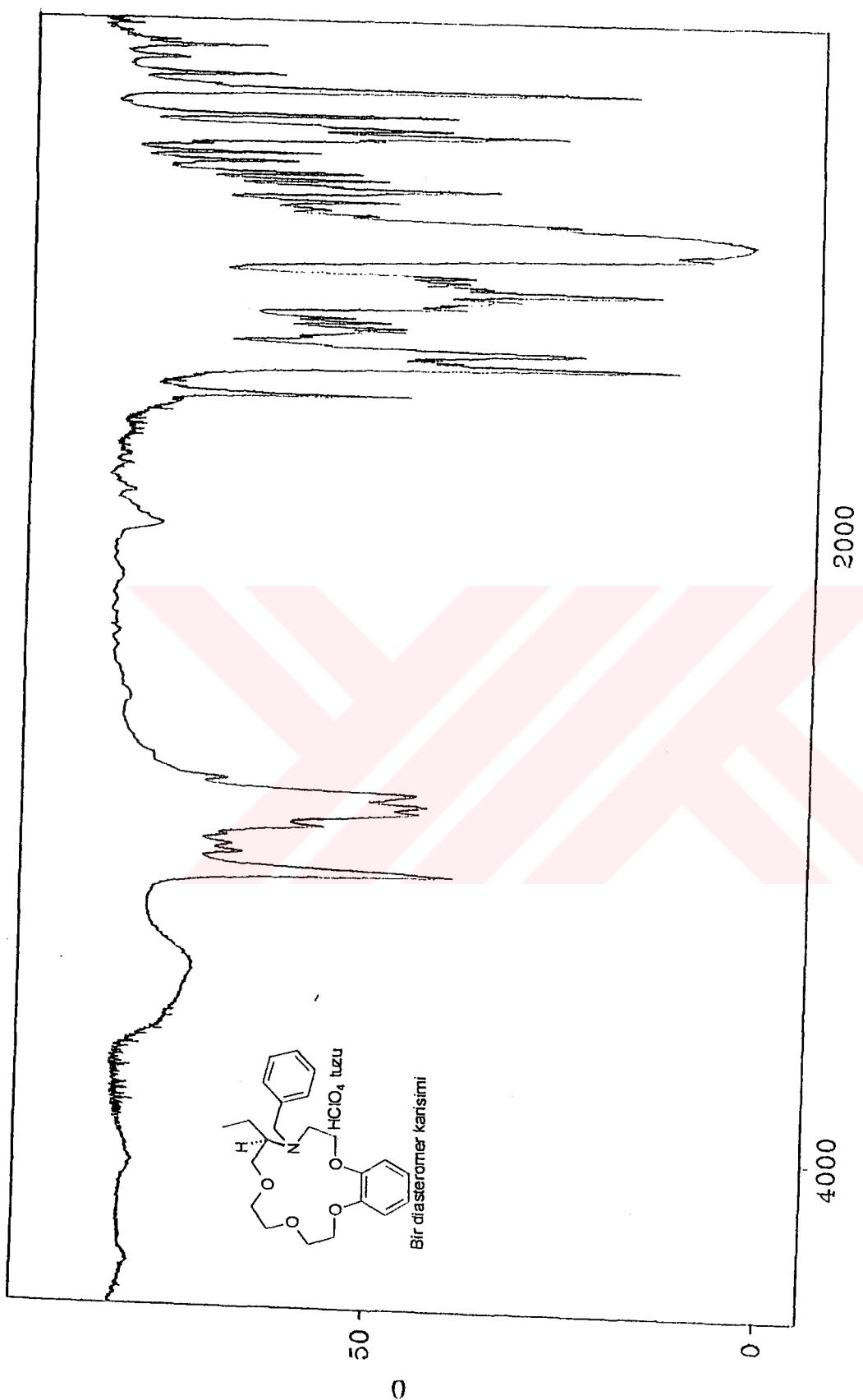
KIT'6'ının CDCl₃'i içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu

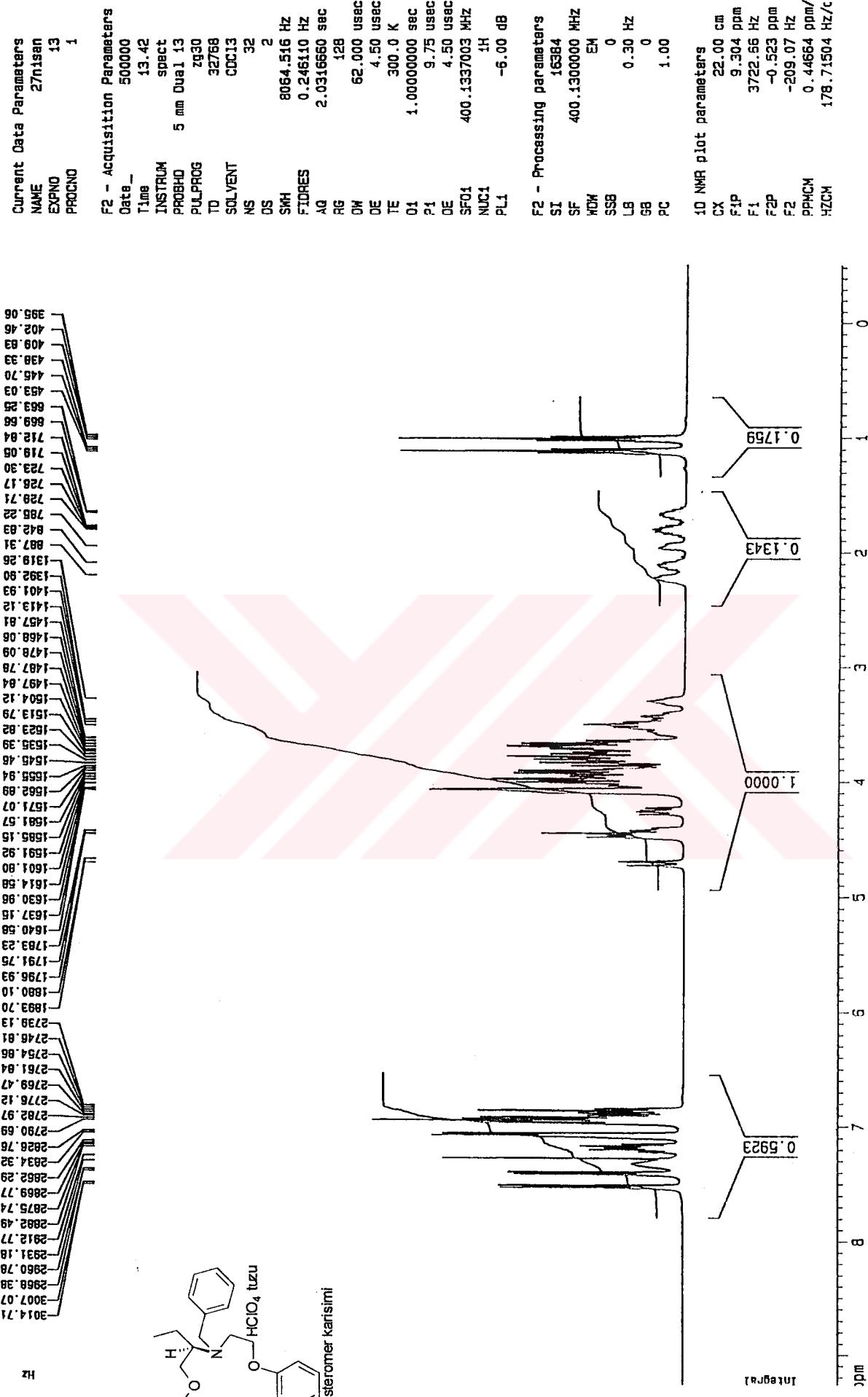




K1T6'in
spektrumu

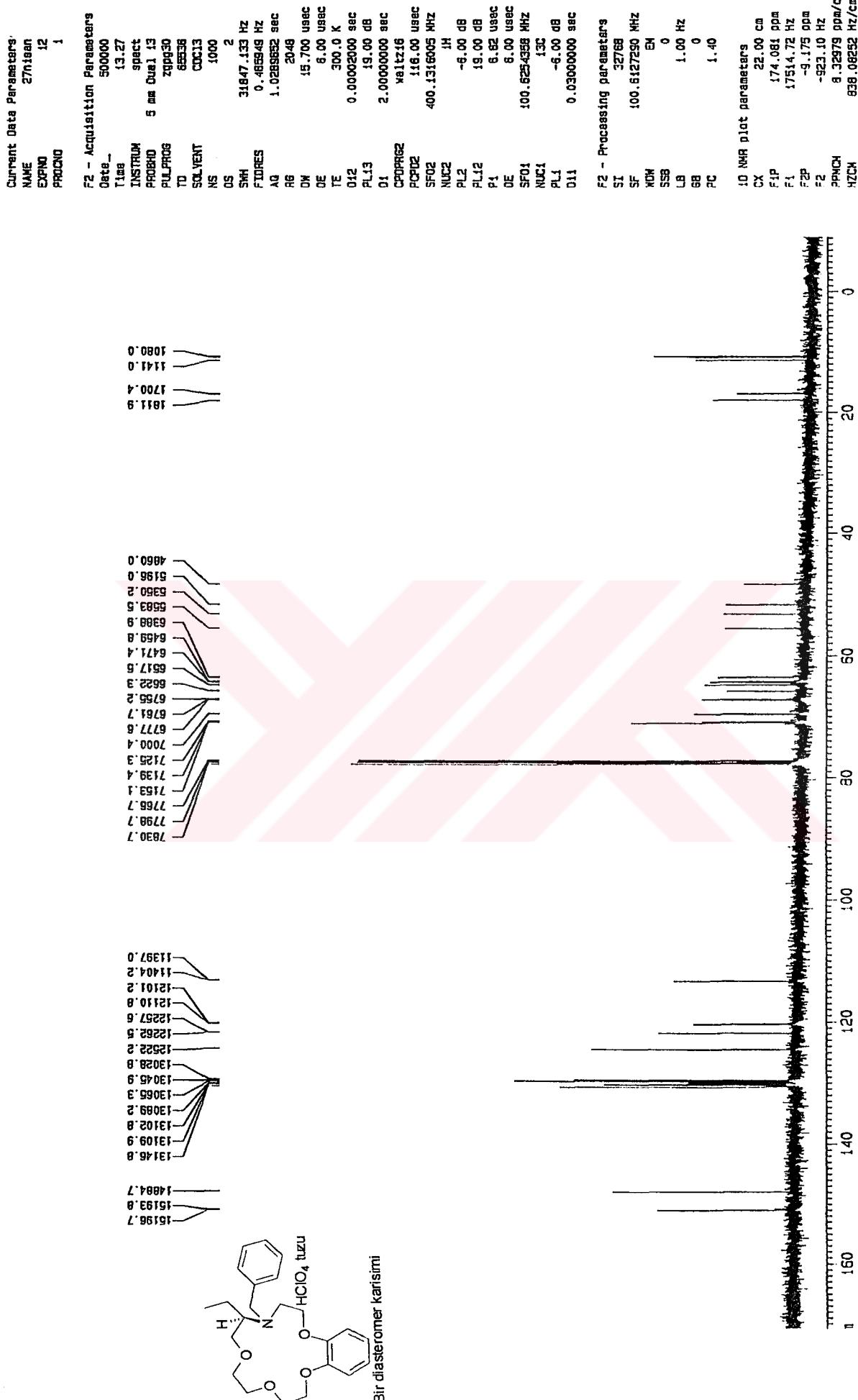






K6 HClO₄ tuzunun CDCl₃ içinde Bruker marka 400 MHz cihazla alınmış ¹H NMR spektrumu

K6T3 (K_6HClO_4)



K6 HClO₄ tuzunun CDCl₃ içinde Bruker marka 100 MHz cihazla alınmış ¹³C NMR spektrumu

10. KAYNAKLAR

- 1-a) Pedersen, C.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1967**, 89, 7017; b) Pedersen, C.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1967**, 89, 2495; c) Pedersen, C.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1970**, 92, 391; d) Pedersen, C.J., Pedersen, C.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1970**, 92, 386.
- 2- Pedersen, C.J., *Fed. Proc.*, **1968**, 27, 1305.
- 3- Frensdorff, H.K., *J. Am. Chem. Soc.*, **1971**, 93, 4684.
- 4- a) Pedersen, C.J., *J. Org. Chem.*, **1971**, 36, 254; b) Pedersen, C.J., *Aldrich Chim. Acta*, **1971**, 4, 1.
- 5- Pedersen, C.J., Frensdorff, H.K., *Angew. Chem.*, **1972**, 84, 16.
- 6- Lehn, J.M., *Acc. Chem. Res.*, **1978**, 11, 49.
- 7- Sutherland, I.O., *Chem. Soc. Rev.*, **1986**, 15, 63.
- 8- Hosseini, M.W., Lehn, J.M., Dwff, S.R., Ga, K., Mertes, M.P., *J. Org. Chem.*, **1987**, 52, 1662.
- 9- Lehn, J.M., *Science*, **1985**, 227, 849.
- 10- Yohannes, P.G., Mertes, M.P., Mertes, K.B., *J. Am. Chem. Soc.*, **1985**, 107, 8228.
- 11- Lehn, J.M., Vierking, P., *Tetrahedron Lett.*, **1980**, 21, 1323.
- 12- Izatt, R.M., Bradshaw, J.S., Nielsen, S.A., Lamb, J.D., Christensen, J.J., Sen, D., *Chem. Rev.*, **1985**, 85, 271.
- 13- Dietrich, B., Lehn, J.M., Sauvage, J.P., Blanzat, J., *Tetrahedron*, 29, 1629, **1973**.
- 14- Lehn, J.M., *Acc. Chem. Res.*, **1978**, 11, 49.
- 15- Schultz, R.A., White, B.D., Dishang, D.M., Arnold, K.A., Gokel, G.W., *J. Am. Chem. Soc.*, **1985**, 107, 6659.
- 16- Löhr, H.G., Vögtle, F., *Chem. Res.*, **1985**, 118, 905.
- 17- White, B.D., Arnold, K.A., Gokel, G.W., *Tetrahedron Lett.*, **1987**, 28, 1749.
- 18- Kauser, A.R., *J. Chem. Soc. Pak.*, **1983**, 5, 27.
- 19- Weber, E., *Kontakte Merck*, **1983**, 38.
- 20- Weber, E., *Kontakte Merck*, **1984**, 26.
- 21- Bradshaw, J.S., Krakowiak, K.E., Taibet, B.J., Bruening, R.J., Biarnet, J.F., Bochenska, M., Izatt, R.M., Christensen, J., *J. Pure Appl. Chem.*, **1995**, 67, 691.
- 22- Gokel, G.W., Korzeniowski, S.H., "Macrocyclic Polyether Synthesis" Springer, vikeg: Berkin, Hiedelberg, New York, **1982**, pp 156.

- 23- a) Leigh, S.J., Sutherland, I.O., *J. Chem. Soc. Chem. Comm.*, **1975**, 414;
b) Hodgkinson, L.C., Leigh, S.J., Sutherland, I.O., *J. Chem. Soc. Chem. Comm.*, **1976**, 639, 640.
- 24- Reetz, M.T., *Pure Appl. Chem.*, **1996**, 68, 1279.
- 25- By Leslie, Hodgkinson, C., Martin, R., M.R., Leigh, S.J., Sutherland, I.O., *J. Chem. Soc. Perkin Trans I*, **1979**, 2193, 2202.
- 26- Timko, J.M., Helgeson, R.C., Newcomb, M., Gokel, G.W., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1974**, 96, 7097.
- 27-a) De Jong, F., Reinhoudt, D.N., Smitt, C.J., Hors, R., *Tetrahedron Lett.*, **1976**, 4783; b) De Jong, F., Reinhoudt, D.N., Hors, R., *Tetrahedron Lett.*, **1977**, 398.
- 28- By Leslie, Hodgkinson, C., Sutherland, I.O., *J. Chem. Soc. Perkin Trans I*, **1979**, 1908.
- 29- Pedersen, C.J., Bromels, M.H., *U.S. Patent.*, **1974**, 3847949.
- 30-Peter, H., Masatoshi, O., Bradshaw, J.S., Cheng, Zhu, Y., Tingmin, W.N., Kent Dalley, Curtis, J.C., and Izatt, R.M., *J. Org. Chem.*, **1992**, 57, 5383.
- 31- Lamb, J.D., Izatt, R.M., Swain, C.S., Christensen, J.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1980**, 102, 475.
- 32- Pedersen, C.J.; *J. Am. Chem. Soc.*, **1967**, 89, 7017.
- 33- Cram, D.J., Helgeson, R.C., Peacock, S.C., Kaplan, L.J., Domeier, L.A., Moreau, P., Koga, K., Meyer, J.M., Chao, Y., Siegel, M.G., Hoffman, D.H., Sogah, G.D.Y., *J. Org. Chem.*, **1978**, 43, 1930.
- 34-Curtis, W.D., Laidler, D.A., Stoddart, J.F., and Jones, G.H., *J. Chem. Soc. Perkin Trans. I*, **1977**, 1756.
- 35-Lehn, J.M., Sirlin, C., *J. Chem. Soc. Chem. Commun.*, **1978**, 949.
- 36- de Vries, J.G., and Kellogg, R.M., *J. Am. Chem. Soc.*, **1979**, 101, 2759.
- 37- Prelog, V., *Pure Appl. Chem.*, **1978**, 50, 893.
- 38- Aoki, S., Sasaki, S., Koga, K., *Tetrahedron Lett.*, **1989**, 30, 7229.
- 39- a) Dehmlow, E.V., Knufinke, V.L., *Ann. Chem.*, **1992**, 283; b) Dehmlow, E.V., Saverbier, C.L.; *Ann. Chem.*, **1989**, 181.
- 40- Pearson, D.P., Stephen, J.L., and Sutherland, I.O., *J. Chem. Soc. Perkin Trans I*, **1979**, 3113.
- 41-Jolley, S.T., Bradshaw, J.S., Izatt, R.M., *J. Heterocyclic Chem.*, **1982**, 19, 3.

- 42- Bogatsky, A.V., Lukyenenko, N.G., Lobach, A.V., Nazarova, Y.N., Karpenko, L.P., *Synth. Commun.*, **1984**, 139.
- 43- Schneider, H.J., *Angew. Chem. Int. Ed. Engl.*, **1991**, 30, 1417.
- 44- Wudl, F., Gaeta, F., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1972**, 107.
- 45- Kyba, E.P., Siegel, M.G., Sausa, L.R., Sogah, G.D.Y., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1973**, 95, 2691.
- 46-Griffiths, D.W., Bender, M.L., *Advan. Catal.*, **1973**, 23, 209.
- 47- Breslow, R., *Chem. Soc. Rev.*, **1972**, 533.
- 48- Bender, M.L., Komiya, M.; "Cyclodextrin Chemistry", Springer-Verlog, Berlin, **1978**.
- 49- Erik, F.J.V., Steenwinkel, P., Brussee, J., Chris, G.K., Van der Gen, A., *J. Org. Chem.*, **1993**, 58, 4315.
- 50-Vicent, C., Lomas, M., Penades, S., *Tetrahedron*, **1989**, 45, 3605.
- 51- Izatt, R.M., Bruening, R.L., Taibet, B.I., Griffin, L.D., Bruening, M.L., Krakowiak, K.E., Bradshaw, J.S., *Pure Appl. Chem.*, **1990**, 62, 1115.
- 52- Dudler, V., Lindoy, L.F., Sallin, D., Schlaepfer, C.W., *Aus. J. Chem.*, **1987**, 40, 1557.
- 53- Sousa, L.R., Sogah, G.D.Y., Hoffman, D.H., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1978**, 100, 4569.
- 54-Scott, T.J., Bradshaw, J.S., and Izatt, R.M., *J. Heterocyclic Chem.*, **1982**, 19, 3.
- 55- Kyba, E.P., Gokel, G.W., de Jong, F., Koga, K., Sousa, L.R., Siegel, M.G., Kaplan, L., Sogah, G.D.Y., Cram, D.J., *J. Org. Chem.*, **1977**, 42, 4173.
- 56- Cram, D.J., Helgeson, R.C., Koga, K., Kyba, E.P., Madan, K., Sousa, L.R., Siegel, M.G., Moreu, P., Gokel, G.W., Timko, J.M., and Sogah, G.D.Y., *J. Org. Chem.*, **1978**, 43, 2758.
- 57- Newcomb, M., Gokel, G.W., Cram, D.J.; *J. Am. Chem. Soc.*, **1974**, 96, 6810.
- 58- de Jong, F., Siegel, M.G., Cram, D.J., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1975**, 551.
- 59- Helgeson, R.C., Weisman, G.R., Toner, J.L., Chao, Y., Meyer, J.M., and Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1979**, 101, 4928.
- 60- Chao, Y., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1976**, 98, 1015.

- 61- Peacock, S.C., Walba, D.M., Gaeta, F.C.A., Helgeson, R.C., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1980**, 102, 2043.
- 62- Sogah, G.D.Y., Dicker, I.B., Lauer, M., Cram, D.J., "Abstracts of 181st National Meeting of Am. Chem. Soc.", ORGN **1981**, 107.
- 63- Kyba, E.P., Koga, K., Sousa, L.R., Siegel, M.G., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1973**, 95, 2692.
- 64- Gokel, G.W., Timko, J.M., Cram, D.J., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1975**, 444.
- 65- Peacock, S.C., Cram, D.J., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1976**, 282.
- 66- Kyba, E.P., Timko, J.M., Kaplan, L.J., de Jong, F., Gokel, G.W., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1978**, 100, 8190.
- 67- Peacock, S.C., Domeier, L.A., Gaeta, F.C.A., Helgeson, R.C., Timko, J.M., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1978**, 100, 8190.
- 68- Sogah, G.D.Y., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1975**, 97, 1259.
- 69- Sogah, G.D.Y., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1976**, 98, 3038.
- 70- Sausa, L.R., Hoffman, D.H., Kaplan, L., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1974**, 96, 7100.
- 71- Sausa, L.R., Sogah, G.D.Y., Hoffman, D.H., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1978**, 100, 4569.
- 72- Sogah, G.D.Y., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1974**, 96, 7367.
- 73- Cram, D.J., Cram, J.M., *Science*, **1974**, 183, 803.
- 74- Cram, D.J., Cram, J.M., *Acc. Chem. Res.*, **1978**, 11, 8.
- 75- Cram, D.J., Helgeson, R.C., Sousa, L.R., Timko, J.M., Newcomb, M., Moreu, P., de Jong, F., Gokel, G.W., Hoffman, D.H., Domeier, L.A., Peacock, S.G., Madan, K., Kaplan, L., *Pure Appl. Chem.*, **1976**, 43, 327.
- 76- Prelog, V., Bedekovic, D., *Helv. Chim. Acta.*, **1979**, 62, 2285.
- 77- Thomas, A.P., Viviani-Nauer, A., Schellenberg, K.H., Bedekovic, D., Pretsch, E., Prelog, V., Simon, W., *Helv. Chim. Acta.*, **1979**, 62, 2303.
- 78- Gregory, B.J., Haines, A.H., Korntiang, P., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1977**, 918.
- 79- Haines, A.H., Korntiang, P., *J. Chem. Soc., Perkin Trans. I*, **1979**, 2577.

- 80- Curtis, W.D., Laidler, D.A., Stoddart, J.F., Jones, G.H., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1975**, 833.
- 81- Alanso-Lopez, M., Bernabe, M., Fernandez-Mayorales, A., Gelas, J., Horton, D., Martin-Lomas, M., Penades, S., *Carbohydr. Res.*, **1986**, 150, 103.
- 82- Alanso-Lopez, M., Bernabe, M., Fernandez-Mayorales, A., Gelas, J., Horton, D., Martin-Lomas, M., Penades, S., *Tetrahedron*, **1987**, 43, 1169.
- 83- Alanso-Lopez, M., Jimenez-Barbero, J., Martin-Lomas, M., Penades, S., *Tetrahedron*, **1988**, 44, 1535.
- 84- Bako, P., Kiss, T., Töke, L., *Tetrahedron Lett.*, **1997**, 38, 7259.
- 85- Curtis, W.D., Laidler, D.A., Stoddart, J.F., Wolstenholme, J.B., Jones, G.H., *Carbohydrate Res.*, **1977**, 57, C17.
- 86- Curtis, W.D., Laidler, D.A., Stoddart, J.F., Jones, G.H., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1975**, 835.
- 87- Pettman, R.B., Stoddart, J.F., *Tetrahedron Lett.*, **1979**, 457.
- 88- Pettman, R.B., Stoddart, J.F., *Tetrahedron Lett.*, **1979**, 461.
- 89- Laidler, D.A., Stoddart, J.F., *Tetrahedron Lett.*, **1979**, 453.
- 90- Laidler, D.A., Stoddart, J.F., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1976**, 979.
- 91- Andrews, D.G., Ashton, P.R., Laidler, D.A., Stoddart, J.F., Wolstenholme, J.B., *Tetrahedron Lett.*, **1979**, 2629.
- 92- Laidler, D.A., Stoddart, J.F., Wolstenholme, J.B., *Tetrahedron Lett.*, **1979**, 465.
- 93- Laidler, D.A., Stoddart, J.F., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1977**, 481.
- 94- Stoddart, J.F., *Chem. Soc. Rev.*, **1978**, 8, 85.
- 95- Coxon, A.C., Curtis, W.D., Laidler, D.A., Stoddart, J.F., *J. Carbohydrates Nucleosides Nucleotides*, **1979**, 6, 167.
- 96- Stoddart, J.F., "Synthetic Chiral Receptor Molecules from Natural Products" in "Progress in Macrocyclic Chemistry", Vol. 2, Izatt, R.M., Christensen, J.J., eds., Wiley-Interscience, New York, **1981**, pp.173.
- 97- Girodeau, J.M., Lehn, J.M., Sauvage, J.P., *Angew. Chem. Int. Ed. Engl.*, **1975**, 14, 764.
- 98- Behr, J.P., Girodeau, J.M., Hayward, R.C., Lehn, J.M., Sauvage, J.P., *Helv. Chim. Acta*, **1980**, 63, 2096.

- 99-Lehn, J.M., Vierling, P., Hayward, R.C., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1979**, 296.
- 100- Behr, J.P., Lehn, J.M., Vierling, P., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1976**, 621.
- 101- Behr, J.P., Lehn, J.M., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1978**, 143.
- 102- Behr, J.P., Lehn, J.M., *Helv. Chim. Acta.*, **1980**, 63, 2112.
- 103- Shida, Y., Ando, N., Yamamoto, Y., Oda, J., Inouye, Y., *Agric. Biol. Chem.*, **1979**, 43, 1797.
- 104- Horner, L., Brich, W., *Chem. Ber.*, **1978**, 111, 574.
- 105-Matsui, T., Koga, K., *Tetrahedron Lett.*, **1978**, 1115.
- 106- Tundo, P., Fendler, J.H., *J. Am. Chem. Soc.*, **1980**, 102, 1760.
- 107- Kaneko, O., Matsuura, N., Kimur, K., Shono, T., *Chem. Letters*, **1979**, 396.
- 108- Shanzer, A., Berman, E., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1980**, 259.
- 109- Zinic, M., Bosnic-Kasnar, B., Kolbah, D., *Tetrahedron Lett.*, **1980**, 21, 1365.
- 110-Mack, M.P., Hendrixson, R.R., Palmer, R.A., Ghirardelli, R.G., *J. Am. Chem. Soc.*, **1976**, 98, 7830.
- 111-Yamamoto, K., Harada, T., Nakazaki, M., *J. Am. Chem. Soc.*, **1983**, 105, 7171.
- 112-Bradshaw, J.S., Chamberlin, D.A., Harrison, P.E., Wilson, B.E., Arena, G., Dalley, N.K., Lamb, J.D., Izatt, R.M., *J. Org. Chem.*, **1985**, 50, 3065.
- 113-Hayward, R.C., Overton, C.H., Whitham, G.H., *J. Chem. Soc., Perkin Trans. I*, **1976**, 2413.
- 114-Sasaki, S., Koga, K., *Heterocycles*, **1979**, 12, 1305.
- 115- Tingmin, W., Bradshaw, J.S., Huzsthy, P., Xiaolan, K., Dalley, N.K., Izatt, R.M., *J. Heterocyclic Chem.*, **1994**, 31, 1.
- 116-Shibukawa, A., *Chiral Separations by HPLC*; Krstulovic, A.M., Ed., Ellis Harwood Limited: Chichester, Chapter 16; **1989**.
- 117- Lin, S., Maddox, N.J., *J. Liq. Chromatogr.*, **1995**, 18, 1947.
- 118- Vaccher, C., Berthelot, P., Debaert, M., *J. Chromatogr. A*, **1995**, 715, 361.
- 119- Gasparrini, F., Misiti, D., Villani, C., Borchardt, A., Burger, M.T., Still, W.C., *J. Org. Chem.*, **1995**, 60, 4314.
- 120- Esquivel, B., Nicholson, L., Peerey, L., Fazio, M., *J. High Resolut. Chromatogr.*, **1991**, 14, 816.
- 121- Hilton, M., Armstrong, D.W., *J. Liq. Chromatogr.*, **1991**, 14, 9, 3673.

- 122- Aboul-Enein, H.Y., Bakr, S.A., Islam, M.R., Rotchild, R., *J. Liq. Chromatogr.*, **1991**, 14, 3475.
- 123- Shinbo, T., Yamaguchi, T., Nishimura, K., Sugiura, M., *J. Chromatogr.*, **1987**, 405, 145.
- 124- Udvarhely, P.M., Sunter, D.C., Watkins, J.C., *J. Chromatogr.*, **1990**, 519, 69.
- 125- Joly, J.P., Moll, N., *J. Chromatogr.*, **1990**, 521, 134.
- 126- Zukowski, J., Pawlowska, M., Pietraszkiewicz, M., *Chromatographia*, **1991**, 32, 82.
- 127- Armstrong, D.W., Tang, Y., Chen, S., Zhou, Y.W., Bagwill, C., Chen, J.R., *Anal. Chem.*, **1994**, 66, 1473.
- 128- Walbroehl, Y., Wagner, J., *J. Chromatogr. A*, **1994**, 680, 253; 685, 321,
- 129- Kuhn, R., Erni, F., Bereuter, T., Hausler, J., *Anal. Chem.*, **1992**, 64, 2815.
- 130- Kuhn, R., Riester, D., Fleckenstein, B., Wiesmüller, K.H., *J. Chromatogr. A*, **1995**, 716, 371.
- 131- Schmid, M.G., Guebitz, G., *J. Chromatogr. A*, **1995**, 709, 81.
- 132- Kuhn, R., Steinmetz, C., Bereuter, T., Haas, P., Erni, F., *J. Chromatogr. A*, **1994**, 666, 367.
- 133- Kuhn, R., Wagner, J., Walbroehl, Y., Wagner, Bereuter, T., *Elektrophoresis*, **1994**, 15, 828.
- 134- Castelnova, P., Albanesi, C., *J. Chromatogr. A*, **1995**, 715, 143.
- 135- Armstrong, D.W., Zhou, Y., *J. Liq. Chromatogr.*, **1994**, 17, 1695.
- 136- Sausa, L.R., Sogah, G.D.Y., Hoffman, D.H., and Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1978**, 100, 4569.
- 137- Huszthy, P., Bradshaw, J.S., Bordunov, A.V., Izatt, R.M., *ACH Models Chem.* **1994**, 131, 445.
- 138- Cram, D.J., *Science*, **1988**, 240, 760.
- 139- Cram, D.J., Helgeson, R.C., Sousa, L.R., Timko, J.M., Newcomb, M., Moreu, P., de Jong, F., Gokel, G.W., Hoffman, D.H., Domeier, L.A., Peacock, S.G., Madan, K., Kaplan, L., *Pure Appl. Chem.*, **1975**, 43, 327.
- 140- a) Cram, D.J., *Angew. Chem. Int. Ed. Engl.* 1988, 27, 1009; b) Cram, D.J., *J. Inclusion Phenom.*, **1988**, 6, 397.
- 141- Stoddart, J.F., *Chem. Soc. Rev.* **1979**, 8, 85.

- 142- Stoddart, J.F., "Progress in Macrocyclic Chemistry", Vol. 2, Izatt, R.M., Christensen, J.J.; eds., Wiley & Sons: New York, Chapter 4, **1981**.
- 143- Stoddart, J.F., "Topics in Stereochemistry", Vol. 17, Eliel, E.L., Wilen, S.H; Eds., John Wiley & Sons: New York, **1987**, pp. 207.
- 144- Jolley, S.T., Bradshaw, J.S., Izatt, R.M., *J. Heterocyclic Chem.*, **1982**, 19, 3.
- 145- Izatt, R.M., Zhu, C., Huszthy, P., Bradshaw, J.S., "Crown Compounds: Toward Future Applications", Cooper, S.R., Ed., VCH Publishers: New York, Chapter 12, **1992**.
- 146- Bradshaw, J.S., Huszthy, P., McDaniel, C.W., Oue, M., Zhu, C.Y., Izatt, R.M., *J. Coord. Chem.*, **1992**, 27, 105.
- 147- Wang, T., Bradshaw, J.S., Izatt, R.M., *J. Heterocyclic Chem.*, **1994**, 31, 1097.
- 148- Kaneda, T., "Crown Ethers and Analogous Compounds", Hiraoka, M., Ed., Elsevier: Amsterdam, Chapter 6, **1992**.
- 149- Still, W.C., Kilburn, J.D., Sanderson, P.E.J., Liu, R., Wiley, M.R., Hollinger, F.P., Hawley, R.C., Nakajima, M., Bernardi, A., Hong, J.I., Namgoong, S.K., *Isr. J. Chem.*, **1992**, 32, 41.
- 150- Still, W.C., *Acc. Chem. Res.*, **1996**, 29, 155.
- 151- Webb, T.H., Wilcox, C.S., *Chem. Soc. Rev.*, **1993**, 22, 383.
- 152- Yokota, K., Haba, O., Satoh, T., *Macromol. Chem. Phys.*, **1995**, 196, 2383.
- 153- Naemura, K., Tobe, Y., Kaneda, T., *Coord. Chem. Rev.* **1996**, 148, 199.
- 154- Sawada, M., *J. Mass Spectrom. Soc. Jpn.* **1997**, 45, 439.
- 155- Zhang, X.X., Bradshaw, J.S., Izatt, R.M., *Chem. Rev.* **1997**, 97, 3313.
- 156- Goldberg, I.; *Inclusion Compounds*; Atwood, J.L., Davies, J.E.D., MacNicol, D.D; Eds. Academic Press:London, Vol.2, Chapter 9, **1984**.
- 157-Izatt, R.M., Lamb, J.D., Izatt, N.E., Rossiter, Jr., B.E., Christensen, J.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1979**, 101, 6273.
- 158-Izatt, R.M., Pawlak, K., Bradshaw, J.S., Bruening, R.L., *Chem. Rev.*, **1991**, 91, 1721.
- 159-Behr, J.P., Lehn, J.M., Vierling, P., *Helv. Chim. Acta*, **1982**, 65, 1853.
- 160-Timko, J.M., Moore, S.S., Walba, D.M., Hiberty, P.C., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1977**, 99, 4207.
- 161-Nagana, O., Kobayashi, A., Sasaki, Y., *Bull. Chem. Soc. Jpn.*, **1978**, 51, 790.

- 162-Wipff, G., Weiner, P., Kollman, P., *J Am. Chem. Soc.*, **1982**, 104, 3249.
- 163- Ranghino, G., Romano, S., Lehn, J.M., Wipff, G., *J Am. Chem. Soc.* **1985**, 107, 7873.
- 164- Ozutsumi, K., Natsuhara, M., Ohtaki, H., *Bull. Chem. Soc. Jpn.*, **1989**, 62, 2807.
- 165-Fukuhara, K., Ikeda, K., Matsuura, H., *Spectrochim. Acta*, **1994**, 50A, 1619.
- 166-Mootz, D., Albert, A., Schaefer, S., Staben, D., *J Am. Chem. Soc.*, **1994**, 116, 12045.
- 167- Pears, D., Stoddart, J.F., Fakley, M.E., Allwood, B.L., Williams, D., *J. Acta Crystallogr.*, **1988**, C44, 1426.
- 168- Bovill, M.J., Chadwick, D.J., Sutherland, I.O., Watkin, D., *J. Chem. Soc., Perkin Trans. II*, **1980**, 1529.
- 169-Trueblood, K.N., Knobler, C.B., Lawrence, D.S., Stevens, R.V., *J Am. Chem. Soc.*, **1982**, 104, 1355.
- 170-Colquhoun, H.M., Jones, G., Maud, J.M., Stoddart, J.F., Williams, D.J., *J. Chem. Soc., Dalton Trans.*, **1984**, 63.
- 171- Allwood, B.L., Shahriari-Zavareh, H., Stoddart, J.F., Williams, D.J., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1984**, 1461.
- 172- Stoddart, J.F., *Biochem. Soc. Trans.*, **1987**, 15, 1188.
- 173-Huszthy, P., Oue, M., Bradshaw, J.S., Zhu, C.Y., Wang, T., Dalley, N.K., Curtis, J.C., Izatt, R.M.; *J. Org. Chem.*, **1992**, 57, 5383.
- 174-Sawada, M., Takai, Y., Yamada, H., Kaneda, T., Kamada, K., Mizooku, T., Hirose, K., Tobe, Y., Naemura, K., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1994**, 2497.
- 175-Davidson, R.B., Bradshaw, J.S., Jones, B.A., T., Dalley, N.K., Christensen, J., Izatt, R.M., *J. Org. Chem.*, **1984**, 49, 353.
- 176- Izatt, R.M., Zhang, X.X., Huszthy, P., Zhu, C.Y., Hathaway, J.K., Wang, T.M., Bradshaw, J.S., *J. Inclusion Phenom. Mol. Recognit. Chem.* **1994**, 18, 353.
- 177-Izatt, R.M., Wang, T.M., Hathaway, J.K., Zhang, X.X., Curtis, J.C., Bradshaw, J.S., Zhu, C.Y., *J. Inclusion Phenom. Mol. Recognit. Chem.* **1994**, 17, 157.
- 178-Huszthy, P., Bradshaw, J.S., Zhu, C.Y., Izatt, R.M., Lifson, S., *J. Org. Chem.*, **1991**, 56, 3330.

- 179- Chu, I.H., Dearden, D.V., Bradshaw, J.S., Huszthy, P., Izatt, R.M., *J. Am. Chem. Soc.*, **1993**, 115, 4318.
- 180- Davidson, R.B., Dalley, N.K., Izatt, R.M., Bradshaw, J.S., Campana, C.F., *Isr. J. Chem.* **1985**, 25, 33.
- 181-Böckei, Z., Keserü, G.M.; Menyhard, D., Huszthy, P., Bradshaw, J.S., Izatt, R.M., *Acta Crystallogr.*, **1996**, C52, 463.
- 182-Helgeson, R.C., Koga, K., Timko, J.M., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1973**, 95, 3021.
- 183- Cram, D.J., Cram, J.M., *Science*, **1974**, 183, 803.
- 184-Pirkle, W.H., Pochapsky, T.C., *Chem. Rev.*, **1989**, 89, 347.
- 185- Han, S.M., Armstrong, D.W., *Chiral Separations by HPLC*, Krstulovic, A.M., Ed., Ellis Horwood Limited: Chichester, Chapter 10, **1989**.
- 186-Helgeson, R.C., Timko, J.M., Moreau, P., Peacock, C.S., Mayer, J.M., Cram, D.J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1974**, 96, 6762.
- 187-Yamamoto, K., Isoue, K., Sakata, Y., Kaneda, T., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1992**, 791.
- 188-Izatt, R.M., Zhu, C.Y., Dalley, N.K., Curtis, J.C., Kou, X., Bradshaw, J.S., *J. Phys. Org. Chem.*, **1992**, 5, 656.
- 189-Zhu, C.Y., Bradshaw, J.S., Oscarson, J.L., Izatt, R.M., *Inclusion Phenom. Mol. Recognit. Chem.* **1992**, 12, 275.
- 190-Wang, T., Bradshaw, J.S., Curtis, J.C., Huszthy, P., Izatt, R.M., *J. Inclusion Phenom. Mol. Recognit. Chem.*, **1993**, 16, 113.
- 191-Sanders, J.K.M., Hunter, B.K., *Modern NMR Spectroscopy*, Oxford University Press: Oxford, **1987**.
- 192-Mcdonald, Q.D., Still, W.C., *J. Am. Chem. Soc.*, **1996**, 118, 2073.
- 193-Neamura, K., Matsumura, T., Komatsu, M., Hirose, Y., Chikamatsu, H., *Bull. Chem. Soc. Jpn.*, **1989**, 62, 3523.
- 194-Löhr, H.G., Vögtle, F., *Acc. Chem. Res.* **1985**, 18, 65.
- 195- Hollmann, G., Vögtle, F., *Chem. Ber.* **1984**, 117, 1355.
- 196- Chadwick, D.J., Cliffe, I.A., Sutherland, I.O., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1981**, 992.

- 197- Chadwick, D.J., Cliffe, I.A., Sutherland, I.O., *J. Chem. Soc., Perkin Trans. I*, **1984**, 1707.
- 198- Petti, M.A., Sheppard, T.J., Barrans, Jr. R.E., Dougherty, D., *J. Am. Chem. Soc.*, **1988**, 110, 6825.
- 199- Pearson, D.P.J., Leigh, S.J., Sutherland, I.O., *J. Chem. Soc., Perkin Trans. I*, **1979**, 3113.
- 200- Zinic, M., Frkanec, L., Skaric, V., Trafton, J., Gokel, G.W., *J. Chem. Soc., Chem. Commun.*, **1990**, 1726.
- 201- Zinic, M., Frkanec, L., Skaric, V., Trafton, J., Gokel, G.W., *Supramol. Chem.*, **1992**, 1, 47.
- 202- Boudouche, S., Coquelet, C., Jacquet, L., Marzin, C., Sandeaux, R., Tarrago, G., *J. Inclusion Phenom. Mol. Recognit. Chem.*, **1993**, 16, 69.
- 203- Boudouche, S., Jacquet, L., Lobo-Recio, M.A., Marzin, C., Tarrago, G., *J. Inclusion Phenom. Mol. Recognit. Chem.*, **1993**, 16, 81.
- 204- Metzger, A., Gloe, K., Stephan, H., Schmidchen, F.P., *J. Org. Chem.*, **1996**, 61, 2051.
- 205- Galan, A., Andreu, D., Echavarren, A.M., Prados, P., de Mendoza, J., *J. Am. Chem. Soc.*, **1992**, 114, 1511.
- 206- Wang, T., Bradshaw, J.S., Huszthy, P., Kou, X., Dalley, M.K., Izatt, R.M., *J. Heterocycl. Chem.* **1994**, 31, 1.

ÖZGEÇMİŞ

02.04.1967 yılında Kahramanmaraş/Pazarcık/Tilkiler köyünde doğdu.

1985 yılında Gaziantep Lisesinden mezun oldu.

1989 yılında Dicle Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümünden kimyager ünvanıyla mezun oldu.

1989-1993 yılları arasında kısa dönem askerlik görevini tamamladı ve çeşitli özel kuruluşlarda kimyager ve öğretmen olarak çalıştı.

1993 yılında Dicle Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümüne araştırma görevlisi olarak atandı.

1995 yılında yüksek lisansını tamamladı.

Evli ve bir kız çocuğu babası olup, halen Dicle Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Mahmut TOĞRUL